EDITURA PENTRU LITERATURĂ UNIVERSALĂ

Asemenea unui nou Julien Sorel, apărut în Anglia contemporană, Joe Lampton, eroul cărţii „Drumul spre înalta societate", urmăreşte cu stăruinţă şi fără scrupule o ascensiune socială care să-i permită să ajungă în vîrf *(at the top)*, întruchipînd într-un anumit sens revolta, protestul social al unei întregi generaţii. Cartea s-a bucurat de un puternic succes şi din primul moment a asigurat autorului ei consacrarea.

Vol. I-II Lei 13,50

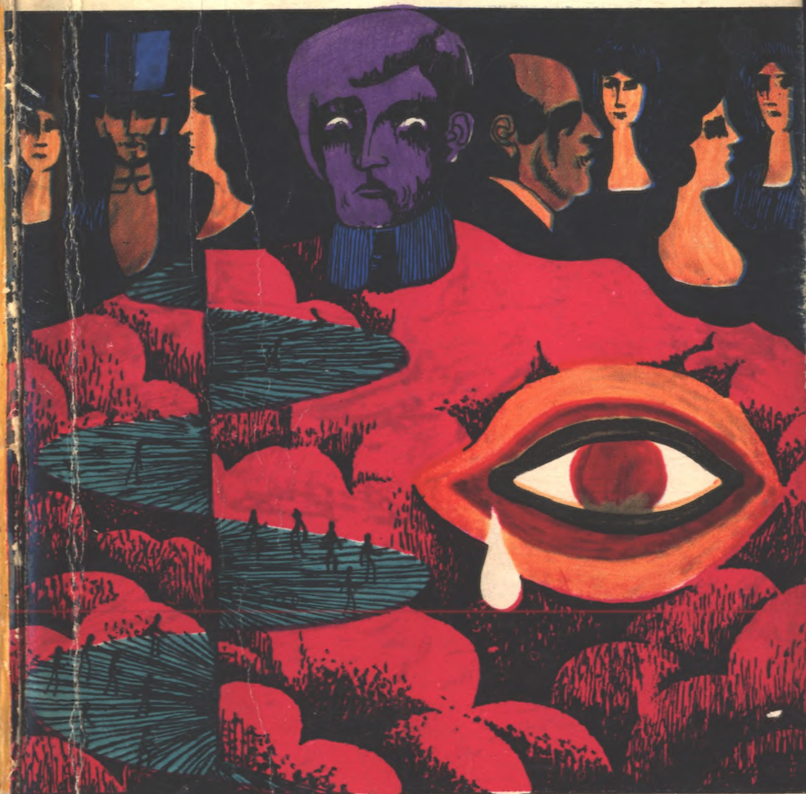
49
1968

JOHN BRAINE • DRUMUL SPRE ÎNALTA SOCIETATE

CM

JOHN BRAINE

DRUMUL SPRE ÎNALTA SOCIETATE

COLECŢIA MERIDIANE
CM

CM

Desenul copertei de *Iacob Dezideriu*

ROOM AT THE TOP
by
John Braine
Eyre & Spottiswoode
London 1959

John Braine

Drumul spre înalta societate

Ediţia a II-a

În româneşte de
Any Florea şi *Constantin Ţoiu*

Editura pentru Literatură Universală

Bucureşti — 1968

1

AM SOSIT la Warley într-o dimineață umedă de septembrie, cu un cer cenușiu ca gresia de Guiseley. Eram singur în compartiment. Țin minte că-mi spuneam : „Gata, Joe, ai scăpat de momîile, de cadavrele alea ambulante".

Stomacul îmi chiorăia de foame. În ajun băusem cam multișor, și în nări încă îmi mai stăruia o senzație înțepătoare de sifon. În dimineața aceea deosebită, însă, pînă și aceste mici neplăceri îmi sporeau încîntarea. Eram un călător distrat — distrat, asemeni unui *gentleman* care se gîndește la baia fierbinte de acasă, la cafeaua neagră și la halatul de mătase în care va picoti, lenevind.

Mă îmbrăcasem în cele mai bune haine ale mele : un costum ușor gri, care mă costase paisprezece guinee, o cravată tot gri *uni*, ciorapi gri și pantofi cafenii. Pantofi mai scumpi nu purtasem niciodată. Aveau un luciu orbitor, bătînd în negru. Impermeabilul și pălăria nu erau de aceeași calitate : după trei luni fulgarinul se boțise de tot și mirosea a cauciuc, iar pălăria, puțin îmbîcsită de briantină, se deformase în partea din față.

Mai tîrziu, printre altele, am învăţat să nu cumpăr niciodată haine de ploaie ieftine, să îndrept borul pălăriei înainte de a o pune deoparte şi să nu port toate articolele vestimentare asortate exact în ton. Dar în dimineaţa aceea, în urmă cu zece ani, arătam destul de bine. Nu începusem încă să am rotunjimile oamenilor între două vîrste şi — fie că sună sentimental ori nu — eram însufleţit de o ardoare, o încredere în mine care compensau cu prisosinţă straiele modeste cu aspect de uniformă. Aseară am dat de o fotografie făcută nu mult după ce mă stabilisem la Warley. Părul îmi şade lipit pe cap ca o tichie, gulerul cămăşii e strîmb, iar nodul cravatei, mult prea mic, e prins cu un ac oribil, în chip de pumnal. Dar asta nu contează. Pentru că obrazul meu e, chiar dacă nu inocent, oricum, neuzat. Vreau să spun, neuzat de amor, de bani, de dorinţa de a-mi face relaţii şi de a obţine una sau alta de la oameni, aproape neatins de murdăriile în care trebuie să te zbaţi ca să răzbeşti.

Cu obrazul acesta mă înfăţişasem înaintea doamnei Thompson. Locuinţa mi-o alesesem citind un anunţ publicat în *Warley Courier*, astfel încît nu dădusem ochi cu proprietara. Însă chiar şi fără haina castanie şi revista *Queen*, după care trebuia s-o identific, am recunoscut-o numaidecît; arăta întocmai cum mi-o închipuisem după hîrtia de scrisori, imaculată, „comandă specială", şi după scrisul frumos aşternut, cu *e*-uri greceşti.

Aştepta lîngă ieşire. I-am întins controlorului biletul şi m-am întors spre ea :

— Doamna Thompson ?

Zîmbi. Avea o faţă senină, palidă, părul închis, puţin încărunţit. Zîmbetul era poate rezultatul unui exerciţiu îndelungat ; gura abia i se mişca ; surîsul îi pornea din ochi : ceva cald şi prietenos, nu strîmbătura aceea obişnuită, convenţională.

— Dumneata eşti Joe Lampton ? m-a întrebat. Sper că ai călătorit bine.

Stătea şi se uita la mine cu o stăruinţă care mă intimida. Numaidecît îmi adusei aminte că trebuia să-i întind mîna.

— Mă bucur că vă cunosc, am spus, şi într-adevăr vorbele mele traduceau exact ce simţeam.

Avea palmele răcoroase, uscate şi mi-a strîns mîna cu hotărîre. Am ieşit, luînd-o de-a lungul unei pasarele acoperite ce vibra cutremurată de un tren care tocmai trecea pe dedesubt, apoi printr-un pasaj subteran, nesfîrşit, plin de ecouri. Prin gări totdeauna mă simt încolţit, pierdut, şi o clipă mă cuprinse descurajarea, iar vîjîiala din cap se preschimbă într-o durere ascuţită.

Cînd am ieşit afară, m-am simţit mai bine. Nu mai ploua, burniţa doar, iar aerul proaspăt, curat, mirosea ca o bucată de pîine unsă cu unt, semn că pămîntul reavăn al cîmpului era pe aproape. Gara se afla în centrul cartierului de răsărit. Părea că toată industria oraşului se îngrămădise într-un singur loc. Mai tîrziu aveam să aflu că această segregaţie se datora politicii Consiliului municipal ; dacă cineva voia să-şi construiască în Warley o fabrică, o uzină, trebuia ori s-o ridice aici, în cartierul de est, ori să renunţe.

— Asta nu este partea cea mai frumoasă a orașului, mi se adresă doamna Thompson, schițînd cu mîna un gest ce cuprindea o fabrică mare, o prăvălie și un hotel amărît. Nu știu de ce, dar așa-i peste tot prin preajma gărilor. Cedric are în privința asta o teorie a lui. Dar să știi, cartierul e destul de atrăgător. În spatele hotelului începe un adevărat labirint de străzi...

— Strada Vulturilor e departe ? am întrebat. Să luăm un taxi...

În fața gării așteptau vreo cinci-șase taxiuri ; șoferii păreau împietriți la volane.

— E o idee bună, răspunse. Bieții oameni, mi-e milă de ei. Rîse. N-am văzut niciodată taxiurile astea folosite ; stau și așteaptă aici, zi de zi, an de an, niște clienți care nu mai vin. Uneori mă întreb din ce trăiesc bieții șoferi.

În taxi, îmi aruncă iarăși o privire lungă, iscoditoare, însă fără nimic stingheritor, tot atît de vioaie, netă, prietenoasă și fermă ca și strîngerea ei de mînă. Aveam impresia că trecusem un examen.

— Am să-ți spun „domnul Lampton", dacă vrei, rupse la un moment dat tăcerea, dar mai curînd ți-aș spune „Joe".

Vorbise fără nici o urmă de sfială sau de cochetărie ; toată atitudinea ei îți dădea a înțelege că pusese lucrurile la punct, și că de aici înainte așa aveau să rămînă o dată pentru totdeauna. Adăugă :

— Pe mine mă cheamă Joan.

— Perfect, Joan ! am răspuns.

Și de atunci așa i-am spus mereu, pe numele mic ; deși, curios lucru, nu m-am gîndit niciodată la ea altfel decît ca la „doamna Thompson".

— Asta e strada St. Clair, observă cînd taxiul o apucă pe un deal lung, abrupt. Noi stăm Sus. Așa se spune la Warley : „Sus". Cu literă mare. Și despre asta are bărbatul meu o teorie...

Băgai de seamă că rostea cuvintele cu o dicțiune fără greș ; avea o voce joasă, însă limpede, nu rotunjea prea mult vocalele, ca oamenii din Yorkshire, și nici nu vorbea cu prune în gură, ca în comitatele din jurul Londrei. M-am felicitat singur de norocul ce dăduse peste mine. Ar fi putut foarte bine să fie o proprietăreasă obișnuită, duhnind a sodă de rufe și praf de copt, locuința mea putea fi una din acele căsuțe mizere cum sînt atîtea prin vecinătatea gărilor, și astfel să nu fi avut măcar senzația că plecasem din Dufton. Pe cînd eu mergeam undeva Sus, într-o lume care, de la prima privire, mă umplea de neastîmpăr : clădiri mari cu alei, grădini și garduri bine îngrijite, un liceu la care băieții se vor întoarce curînd după aventurile lor de vacanță din Bretagne, Brazilia și India, sau măcar de la un vechi castel din Cornwall, mașini scumpe — „Bentley", „Lagonda", „Daimler", „Jaguar" — parcate pretutindeni, într-o neorînduială fastuoasă, ca și cum cartierul le-ar fi semănat ici, colo, la întîmplare, ca să-și dovedească bogăția. Apoi vîntul, un vînt ce venea din zarea îndepărtată, dinspre păduri și cîmpii.

Cel mai mult m-a impresionat Aleea Chiparoșilor. Era largă și dreaptă, străjuită de două șiruri de chiparoși. Strada pe care locuiam la Dufton se

numea Cotitura Stejarilor, însă nu avea sădit de-a lungul ei nici măcar un arbust şi nu-şi cotea linia nici cu un grad. Din clipa asta, Aleea Chiparoşilor deveni pentru mine simbolul oraşului. Aveam senzaţia că toată viaţa mea de pînă acum mestecasem rumeguş, crezînd că-i pîine.

Doamna Thompson îmi atinse genunchiul cu palma. Am simţit o adiere de parfum de cea mai bună calitate, discret şi aseptic.

— Iată-ne acasă, Joe, spuse ea.

Era o casă cu un zid comun ; aş fi preferat să fie izolată. Dar era destul de mare şi clădită dintr-o piatră gălbuie de calcar, ceea ce îi dădea o înfăţişare costisitoare ; avea şi garaj. Vopseaua strălucea, nou-nouţă. Peluza era catifelată. Se vedea că e o casă bine îngrijită. Totul strălucea, în afară de garaj — şi asta mă miră — care avea vopseaua umflată, coşcovită şi geamul spart.

— Cedric îşi păstrează acolo toate vechiturile, mă lămuri doamna Thompson. (Avea un fel straniu de a răspunde la întrebări ce nu i se puneau.) Ar trebui să-l reparăm puţin, dar nu ştiu cum se face că niciodată nu-i vine rîndul. La moartea lui Maurice, am renunţat la maşină. Era a lui, şi n-am mai putut să ne folosim de ea.

Deschise uşa.

— Se înrolase ? întrebai.

— Da, la aviaţie, pilot. A murit într-un accident stupid în Canada. Abia împlinise douăzeci şi unu de ani.

În hol mirosea a ceară de parchet şi a fructe ; pe o măsuţă de stejar se afla un vas mare de cupru plin cu mimoze. Mimozele şi vasul, galben cromat

şi auriu, proiectate pe pereţii zugrăviţi gălbui, erau atît de frumoase, încît nu-ţi venea să crezi că e adevărat ; ca o fotografie din revista *Case şi grădini.*

I-am ajutat doamnei Thompson să-şi scoată haina. Pentru o femeie care împlinise, după socotelile mele, cel puţin 45 de ani, arăta bine ; avea mijlocul subţire, fără tendinţe de îngrăşare sau slăbire. Era uşor să ţi-o închipui cum arătase în tinereţe, deşi nu încerca să-şi ascundă vîrsta. Cu toate acestea, am privit-o fără nici cea mai mică licărire de dorinţă ; niciodată n-am rîvnit să mă culc cu doamna Thompson, deşi, ca să fiu sincer, n-aş fi gonit-o din pat.

Se uită iarăşi la mine cu privirea ei bizar de stăruitoare.

— Semeni cu el foarte mult, murmură. Apoi îşi îndreptă spatele, ca şi cum ar fi vrut să alunge un gînd. Iartă-mă, Joe. Am uitat de îndatoririle mele. Să-ţi arăt odaia.

Odaia de pe strada Vulturilor era prima mea cameră în adevăratul înţeles al cuvîntului. Nu pun la socoteală cămăruţa din timpul războiului, în cartierul ofiţeresc de la Compton Bassett, fiindcă nu am folosit-o decît ca să dorm în ea şi totdeauna am avut impresia că devenise impersonală prin numărul celor ce locuiseră acolo înainte de a porni spre alte meleaguri sau spre cimitir ; şi nici camera de la mătuşa Emily ; aceea era pur şi simplu un dormitor. Presupun că aş fi putut să-mi cumpăr ceva mobilă şi să-mi instalez un radiator electric acolo, dar nici unchiul, nici mătuşa n-ar fi priceput dorinţa mea de a mă simţi la mine

acasă sau de a avea o cameră proprie. Pentru ei un dormitor însemna o cameră cu un pat — al meu avea ramă de metal şi saltea de lînă — un dulap, un scaun necapitonat ; o cameră avînd ca unic scop dormitul. Citeai, scriai, discutai şi ascultai radioul în odaia de zi. Ca şi cînd odăile nu puteau fi folosite decît în funcţie de denumirea lor.

Acum, pornind după doamna Thompson către *camera mea*, simţeam că mă îndrept spre o lume deosebită.

— E frumoasă, am spus, simţind că vorba aceasta nu era potrivită, însă nevrînd să par prea impresionat ; doar nu trăisem în cocioabe.

Am privit odaia încîntat, nu-mi venea să-mi cred ochilor : tapetul în dungi verticale bej şi argintii, o arcadă mare cu geam cît un perete întreg şi cu perne de-a lungul ei, un studio cu aspect de canapea şi nu de pat, care la lumina zilei te deprimă amintindu-ţi de somn sau de boală, două fotolii, o măsuţă de toaletă, dulap, un birou, toate din acelaşi lemn deschis, lucios. Pe biblioteca de culoare crem, se afla un vas cu anemone, iar în cămin ardea focul, răspîndind o mireasmă puţin acrişoară, puţin parfumată, pe care o cunoşteam, dar n-o puteam defini.

— Lemn de măr, spuse doamna Thompson. Cu lipsa asta de cărbuni, devenim rafinaţi. Avem un radiator electric, dar m-am gîndit că un foc adevărat e mai vesel pe o zi mohorîtă ca asta.

Pe peretele din fund erau prinse trei tablouri mici : *Portul Arles*, o scenă de patinaj de Breughel şi *Olimpia* lui Manet.

— Alese anume în cinstea dumitale, observă doamna Thompson. Sînt reproduceri Medici. Avem o colecţie întreagă de reproduceri... cînd te plictiseşti de astea, n-ai decît să le înlocuieşti.

— Îmi plac patinatorii, am spus eu, vrînd să arăt că preferam tabloul lui Breughel.

Dar nu era adevărat ; chiar în timp ce vorbeam, mă uitam la Olimpia, albă, plinuţă, sigură de sine. Dar buna-creştere mă făcu să mă stăpînesc ; nu puteam să admit în faţa unei femei că îmi place un nud.

Pînă în ziua aceea nu privisem cu adevărat un tablou. Ştiam, bunăoară, că în odaia de zi a mătuşii Emily erau trei acuarele, dar niciodată nu-mi aminteam ce reprezintă. Am un spirit de observaţie normal şi am stat în odaia aceea doi ani ; dar la Dufton picturile erau pur şi simplu nişte mobile, nu fuseseră puse pe pereţi spre a fi privite, în timp ce reproducerile Medici aveau tocmai acest scop. Făceau ca viaţa să-ţi fie plăcută, plină de graţie. Spre mirarea mea, această frază banală de prin revistele feminine exprima exact atmosfera camerei — era ca un costum de gata care îţi vine perfect.

— Poate că vrei să te speli ! spuse doamna Thompson. Baia e la dreapta, celelalte comodităţi, alături. Luă o legătură de chei de pe masa de toaletă : Să nu uit, Joe, iată cheile dumitale. De la uşa de la intrare, de la cameră, dulap, birou, şi dumnezeu ştie pentru ce or mai fi celelalte două, dar am să-mi amintesc eu îndată. Luăm cafeaua peste o jumătate de ceas. Sau poate vrei un ceai ?

Am spus că o cafea mi-ar fi prins grozav de bine (aş fi preferat un ceai, dar am simţit, instinctiv, că nu era potrivit la ora aceea). Cînd a ieşit din cameră, am desfăcut geamantanul şi am scos halatul de casă. Era primul meu halat. Mătuşa Emily zicea că halatele nu numai că sînt un lux („ce-ţi trebuie halat, n-ai pardesiu ?"), dar că sînt livreaua leneviei şi stricăciunii. Privind halatul, mi se părea că o aud repetîndu-mi : „Mai bine aş vedea pe cineva gol puşcă. Oamenii muncitori cînd se îmbracă în ţoalele astea par scrîntiţi la cap, ca femeile alea de stradă care se învîrt şi se tot învîrt pe lîngă casă, puturoase de nu se spală nici măcar pe faţă. Cheltuieşte-ţi banii pe ceva mai folositor, băiete." Am zîmbit ; sigur, acest articol vestimentar nu era prea de soi. Îmi aduc aminte că era făcut dintr-o mătase artificială foarte subţire, iar vînzătorul îmi spusese că e *changeante*, ceea ce însemna că, după cum bătea lumina, arăta cînd strălucitoare, cînd mată. Ţesătura era slabă, rară, şi după primul spălat, se făcu cîrpă. Era o marfă de duzină, tipică pieţei din perioada imediat următoare războiului, şi cred mai curînd că eram beat cînd o cumpărasem.

Cu toate acestea, îmi făcea mai multă plăcere decît halatul pe care îl am acum şi pe care l-am cumpărat la magazinul „Sulka", în Bond Street. Nu că n-aş aprecia acest magazin ; e tot ce poate fi mai şic, şi eu mă îmbrac şic. Dar uneori am senzaţia neplăcută că sînt silit să fiu o dovadă vie a prosperităţii acestei firme, un fel de om-reclamă. Nu-mi place să umblu prost îmbrăcat ; dar mi-e necaz că nu îndrăznesc să merg prost îmbrăcat dacă aşa am chef. Atunci cumpărasem halatul acela ieftin ca să-mi fac o plăcere ; acum îmi cumpăr articole scumpe de mătase pentru că una din obligaţiile nescrise ale contractului meu e să port întotdeauna lucruri de calitate. Cred că niciodată nu voi mai încerca senzaţia de bunăstare şi bogăţie care m-a cuprins în prima după-amiază la Warley cînd mi-am scos haina şi gulerul şi m-am dus în baie îmbrăcat într-un halat adevărat.

Baia era, ca în orice casă mic-burgheză, faianţă verde, email verde, bare cromate pentru prosoape, o oglindă mare cu suporturi pentru periuţe şi paharul de spălat pe dinţi, un dulăpior de metal, o cadă îngropată cu duş şi lumină ce se aprinde cu ajutorul unui cordon, nu al unui întrerupător. Strălucea de curăţenie şi mirosea uşor a săpun parfumat şi a prosoape proaspăt spălate : era o baie, nimic altceva şi fusese anume făcută ca să te speli în ea.

Baia pe care o folosisem acasă cu o seară înainte de a sosi la Warley fusese mai înainte dormitor. Pe vremea cînd se construiseră casele de pe Cotitura Stejarilor nu se luase în consideraţie faptul că şi clasa muncitoare ar avea nevoie de băi. Era o cămăruţă cu podeaua de lemn (dacă nu umblai atent, puteai să te înţepi într-o aşchie) şi cu un tapet cafeniu pătat de stropi. Prosoapele se ţineau pe marginea căzii, care de obicei era plină cu rufărie de corp, întinsă la uscat. Pe pervazul ferestrei puteai să vezi un aparat de ras, un săpun de ras, o pastă de dinţi şi un talmeş-balmeş infect

de perii de dinţi, lame vechi, ştergare şi nu mai puţin de trei căni fără toartă care se presupunea că sînt pentru bărbierit, dar după stratul de praf de pe ele era clar că nu fuseseră întrebuinţate niciodată.

Nu pretind că tot timpul cît am stat la mătuşa Emily sensibilitatea mea ar fi fost pusă la grele încercări. Charles şi cu mine, dimpotrivă, ne făcusem un adevărat punct de onoare din a nu fi niciodată mofturoşi. Nu voiam să fim ca băcanul de pe Cotitura Stejarilor, care vorbea mereu de marea lui stimă pentru curăţenie şi de dezgustul său profund pentru persoanele care n-o apreciază. Adesea Charles îl maimuţărea : „Vai, şi parcă săpunul şi apa ar costa cine ştie cît ! Nu trebuie să fii *bogat* ca să fii curat. Eu n-aş putea trăi fără *baie* pentru nimic în lume..." Vorbea de băi ca şi cum ar fi fost ceva lăudabil în simplul fapt de a-ţi scufunda corpul în apă. După cum spunea Charles, auzindu-l, îţi venea să ţipi în gura mare că tu ţii cărbuni în baie şi te speli numai cînd simţi că eşti gata să faci rîie.

Totuşi, începusem să găsesc că unele amănunte ale vieţii din Dufton erau prea mizere ca să mai fie amuzante. Ţineam mult la mătuşa Emily şi la unchiul Dick, şi chiar şi la cei doi fii ai lor, Tom şi Sydney, de 13 şi 14 ani, gălăgioşi, stîngaci, simpli care se pregăteau direct pentru fabrică şi păreau să fie fericiţi astfel. M-am simţit chiar şi puţin vinovat că părăseam Duftonul, ştiind că cele opt lire pe care le dădeam în fiecare lună le erau de mare ajutor. Dar nu mai puteam trăi în lumea

aceasta. Ştergîndu-mi faţa şi mîinile cu un prosop mare şi moale, uitîndu-mă cu coada ochiului la halatul care atîrna în spatele uşii (mă tot uitam la el de parcă mi-ar fi fost frică să nu fugă) şi respirînd aerul parfumat şi curat al încăperii, făcusem primul pas într-o lume cu totul deosebită.

M-am întors în cameră, mi-am schimbat gulerul şi mi-am periat părul. Privindu-mă în oglindă, m-am simţit deodată foarte singur. M-a cuprins o părere de rău copilărească după odăile urîte şi străzile unde nu era posibil să rămîi flămînd sau să te rătăceşti ; după feţele familiare care puteau fi plicticoase sau enervante, dar nu te jigneau şi nu te trădau. Nu cred că dorul de casă poate fi înlăturat cu desăvîrşire ; dar al meu s-a concentrat într-o puternică doză de cîteva secunde în acea primă zi, şi de atunci nu l-am mai resimţit niciodată.

M-am uitat pe fereastră. Curtea din spate era neaşteptat de mare. Avea un gard viu de lemn-cîinesc, iar în fund, un măr, cu doi cireşi alături. Mi-am adus aminte că tatăl meu îmi spusese o dată că cireşii nu înfloresc singuri. „Trebuie să fie căsătoriţi înainte de a lega rod", adăuga el, încîntat de vorbele acestea. Tatăl meu nu a avut niciodată o grădină a lui, doar un petic de pămînt din parcelele municipale. Nici meri, nici cireşi, nici peluză, nici gard viu.

Mi-am aranjat cravata şi am coborît în salon. Nici nu trecură cinci minute, şi doamna Thompson apăru cu cafeaua. O adusese pe o tavă de argint ; mă întrebam cîţi bani cîştigau. Îmi spusese în scrisoare că soţul ei predă engleza la o

şcoală primară ; dar asta nu era destul pentru a explica nivelul lor de viaţă. Nu mă impresionase numai tava şi cafetiera — la urma urmei, puteau fi cadouri de nuntă — ci cana de lapte, ceştile şi zaharniţa. Erau subţiri, transparente, emailate în culori clare şi simple — roşu, albastru, galben, portocaliu — ştiam că sînt scumpe, pentru că nu erau ornamentate, iar emailul avea o strălucire adîncă. Cînd e vorba de bani, am un instinct de ghicitor ; eram sigur că mă aflam în faţa unui venit de cel puţin o mie de lire pe an. Cînd am observat nepăsarea cu care doamna Thompson manevra serviciul de cafea, fără nici o urmă din acel amestec de mîndrie şi teamă, caracteristic majorităţii femeilor cînd îşi scot la iveală porţelanurile, am majorat suma cu cinci sute.

— N-am mai avut nici un locatar pînă acum. spuse în timp ce-mi servea cafeaua. (Vocea sa făcu o pauză perceptibilă la cuvîntul *locatar*, ca şi cînd s-ar fi gîndit şi ar fi înlăturat voit orice eufemism — „musafir cu plată, tînăr care să locuiască la noi", şi aşa mai departe.) Dar în tinereţe am suferit şi eu de pe urma proprietăreselor. Vreau să mă înţelegi, Joe, camera este în întregime a ta. Poţi să-ţi aduci prieteni oricînd doreşti. Şovăi. Dacă ai să te simţi vreodată singur — printre străini, într-o casă nouă, se-ntîmplă — vei fi oricînd binevenit aici. E prima dată cînd pleci de acasă ? Vreau să spun, în afară de anii petrecuţi în armată ?

— Da şi nu. Părinţii mei au fost ucişi în timpul războiului şi am locuit la mătuşa Emily.

Eram gata să pronunţ cuvintele cu un ton mai afectat, dar preferai să amîn.

— Şi Duftonul cum e ?

— Plin de uzine. O fabrică de chimicale, o şcoală primară şi un monument al eroilor, şi un rîu care îşi schimbă culoarea în fiecare zi. Un cinematograf şi paisprezece cîrciumi. Asta e cam tot ce se poate spune despre Dufton.

— Nu aveaţi nici un teatru ?

— Cînd voiam să văd o piesă, mă duceam de obicei la Manchester. La Dufton mori de plictiseală.

Pentru Charles şi pentu mine Duftonul era un oraş mort, iar consilierilor, notabilităţilor şi tuturor celor pe care nu-i înghiţeam le spuneam „momîi". Făcusem şi un fel de clasificare. Despre patronul lui, Charles spunea : „«Momîia numărul trei» ne-a spus azi un banc. Îţi fac pur şi simplu milă cînd au pretenţia că sînt vii, *n'est-ce pas ?*" Cînd am ajuns în ordine numerică la zece, începuserăm să ne încurcăm şi am adoptat alt sistem. „«Momîia burtoasă» a botezat iar berea", ziceam cînd patronul birtului „La călăreţul" se lăfăia într-un costum nou de lînă. „Ţoalele astea nu şi le-a cumpărat pe bani munciţi." „Momîia curăţică" era băcanul care zicea mereu că se spală, şi „Momîia zîmbăreaţă" ţinea o croitorie de lux şi făcea cămătărie. Mai erau şi alţii. Ştiam o groază de lucruri despre cetăţenii urbei. Mult mai multe decît bănuiau „Momîia adulteră" şi „Momîia iubitoare de copii", două dintre cele mai de vază personalităţi ; dacă ar fi aflat, ne-ar fi zburat repede din slujbe.

— La Warley avem un teatru mic, însă foarte bun, spuse doamna Thompson. „Thespienii[1] din Warley" — un nume cam stupid. Trebuie să vii la viitoarea noastră adunare, Joe. Au să te înhaţe, duc lipsă de bărbaţi.

Am ridicat din sprîncene.

— Vreau să spun de bărbaţi actori. Zîmbi. Deşi e mare cerere şi de tineri celibatari, binefăcuţi. Ai mai jucat vreodată teatru ?

— Puţin, pe la serbările militare. La Dufton nu prea aveam timp liber. Şi, ca să vă spun adevărul, nu-mi prea plăceau *Cyril, zăpăcitul, o apucă pe calea cea rea*, sau *Peggy premiantul.*

— Astea le-ai inventat dumneata, spuse doamna Thompson, încîntată de vorbele mele. Deşi recunosc că au ceva din Thomas Heywood[2]...

— De fapt, Charles le-a scornit, am spus eu. Prietenul meu, Charles Lufford. Ne cunoaştem de cînd eram de-o şchioapă.

— Ţii mult la el, nu-i aşa ?

— Ne avem ca fraţii. Ba chiar sîntem mai apropiaţi decît mulţi fraţi.

Îmi adusei aminte de faţa bucălată a lui Charles, cu ochelarii lui cu rame absurd de groase şi expresia aceea de nevinovăţie şi veselie puţin lubrică. Eu îi ziceam că arată ca un popă plecat în

[1] Denumirea vine de la *Thespis*, tragic grec (secolul al VI-lea î.e.n.), considerat drept părintele tragediei.
[2] *Thomas Heywood* (1574—1641), dramaturg englez, autor de piese cu caracter moralizator.

vîjîială. „Duftonul ăsta te ucide, Joe. Pleacă pînă nu ajungi şi tu o momîie..." Îi auzeam atît de clar vocea adîncă, răguşită de băutură, de parcă s-ar fi aflat lîngă mine în cameră. „Cînd ai să pleci la Warley, Joe, ai să scapi de momîi, de toate cadavrele astea ambulante".

— Ai să-i simţi lipsa, observă doamna Thompson.

— Da. Am să trec însă şi peste asta, deşi... Făcui o pauză, neştiind cum să mă exprim.

— Cred că prieteniile dintre bărbaţi sînt mai trainice decît cele dintre femei, spuse doamna Thompson. Nu sînt egoiste, bărbaţii nu-şi stau niciodată în cale unul altuia.

Nu mărturisise că ştia ce gîndeam ; dar efectul era acelaşi ; cu tactul ei obişnuit, mă scosese din încurcătura de a lămuri că nu mi se rupea inima pentru că-l părăsisem pe Charles, dar că nici nu-mi era complet indiferent.

Ceasul bătu o dată, şi domana Thompson spuse că trebuie să se ducă la bucătărie. Cînd a ieşit din odaie, mi-am aprins o ţigară şi m-am îndreptat spre poliţa de pe cămin. Deasupra atîrna o fotografie cu ramă mare, din care mă privea un tînăr în uniforma aviaţiei, la bonetă cu semnul alb al escadrilelor de vînătoare. Avea părul negru, des, o gură plină, cu o expresie de dîrzenie, şi sprîncene groase. Zîmbea din ochi — ca şi doamna Thompson. Era drăguţ ; avea şi farmec, ceea ce de obicei în fotografii se pierde.

Farmecul personal era un subiect favorit de discuţie între mine şi Charles. Ştiam că dacă am putea învăţa cum să folosim această calitate, cariera noastră ar fi avut mult de cîştigat. A avea farmec nu este în sine o garanţie a succesului, dar se pare că se ţine după ambiţie ca după un peşte-pilot. Aceasta însă nu era o însuşire preţuită la Dufton. Acolo era la modă să vorbeşti pe şleau, brutal. După cum spunea Charles, cei din Dufton se purtau ca şi cînd s-ar fi obligat prin contract să trăiască după tradiţia „preacinstitului cetăţean din Yorkshire, cel cu inima de aur sub înfăţişarea lui necioplită". Cel mai rău lucru, adăuga el, e că, sub aspectul lor grosolan, inimile le erau tot atît de josnice şi de vicioase ca ale celor din Sudul suav şi perfid. Nu cred că vina era în întregime a lor. Nu, la Dufton nu exista loc pentru o viaţă amabilă, politicoasă. Tînărul din fotografie (fără îndoială fiul doamnei Thompson, căzut în război) primise din naştere fondul necesar farmecului. E uluitor cît de des inimile de aur se asociază cu bunăstarea materială.

Eram puţin surprins că doamna Thompson pusese la vedere fotografia fiului ei mort. Îmi închipuiam că-i făcea rău amintindu-şi-l. Charles spusese odată : „Momîile, de regulă, se duc pe lumea cealaltă definitiv, îşi dau duhul, adică, decedează întru domnul. Ei *pierd* oamenii, aşa cum pierzi un pachet sau o mănuşă, şi nu suportă să li se vorbească despre moarte, ori să li se amintească de ea. Asta fiindcă sînt morţi, născuţi morţi..."

Nu, doamna Thompson nu făcea parte din categoria momîilor. Ea era în stare să privească fotografia fiului ei fără accese de isterie. Nici camera nu avea nimic care să incite la isterie. Era un salon mobilat, după cum mi se părea mie, cu mult gust ; mobilier în stil „Sheraton" [1], cu picioare subţiri şi graţioase, dar nu fragile sau în formă de fus, şi un tapet galben-pal şi crem, într-o îmbinare de culori originală. Mai era şi un radio cu *pick-up*, o bibliotecă mare deschisă şi un pian cu coadă : capacul pianului nu era acoperit, dovadă sigură că era folosit ca instrument muzical, şi nu ca o a doua poliţă pentru bibelouri. Carpeta de urs alb de pe jos era, presupuneam, gen „Metro-Goldwin-Mayer" [2], dar se potrivea cu restul, adăuga o notă de frivolitate necesară, chiar de oarecare senzualitate, ca o bomboană parfumată.

M-am uitat din nou la fotografia lui Maurice. Semăna cu cineva cunoscut. Mă sîcîia că nu-mi puteam aminti cu cine ; era ca şi cînd aş fi căutat fişa rătăcită a unei cărţi despre care ştiam cu siguranţă că se află în raft. Mi se părea foarte important să-mi amintesc cu cine seamănă ; dar cu cît mă străduiam mai mult, cu atît faţa lui devenea mai neutră şi anonimă. Am renunţat şi m-am dus sus să-mi despachetez lucrurile.

[1] Desenator englez de mobile de pe la 1800.
[2] Casă americană de filme.

2

CEDRIC THOMPSON era cu cel puţin o palmă mai înalt decît mine, şi eu am aproape un metru optzeci fără pantofi. În schimb, era foarte slab. Nu cred să fi cîntărit mai mult de şaizeci şi cinci de kilograme. Avea o voce profundă, bubuitoare, parcă prea puternică pentru trupul lui. Costumul său, de un gri clerical, era făcut dintr-o stofă de lînă groasă, ţesută des, şi avea acea elasticitate pe care o dă numai o croială de prima calitate, dar avea praf de cretă pe mîneca dreaptă şi-l purta închis la doi nasturi, aşa că-i stătea strîmb. Jerseul împletit din lînă roşie şi albastră şi cămaşa maro cadrilată, deşi destul de elegante, nu se potriveau cu costumul. Mi-a făcut impresia că purta haine neasortate nu fiindcă aşa i-ar fi plăcut lui, ci pentru că se îmbrăcase la nimereală.

— Mă bucur foarte mult că nu eşti profesor, spuse el. Profesorii parcă n-ar fi oameni vii... Pe cînd meseria de contabil e raţională şi în acelaşi timp încîntătoare. *El îl făcea pe Homer să sune ca un bilanţ, iar un bilanţ întocmai ca pe Homer...*

— Am văzut piesa la Londra, am spus.

— E bine să te duci la teatru, dar să te fereşti de lectură. Tinerii sănătoşi n-ar trebui să citească. Pînă la urmă ajung nişte bieţi suplinitori ramoliţi.

Luam dejunul în sufragerie. Cedric şedea în capul mesei şi tăia puiul, dar uitase ce făcea şi rămăsese cu cuţitul în aer.

— Cedric, interveni doamna Thompson cu autoritate, nu sîntem la un cenaclu literar, dă-i, te rog, puţin pui. Băiatul e de azi dimineaţă pe drum. Zîmbi. Cum ţii cuţitul aşa în mînă, zău, parcă ai avea de gînd să-l mănînci mai curînd pe el decît să-i dai ceva să mănînce.

Am izbucnit în rîs. Era una dintre acele observaţii care, citite negru pe alb, n-au haz, dar care în realitate sînt de un comic irezistibil. Rîsul acesta comun avu darul de a mă introduce în intimitatea lor.

Doamna Thompson îl opri pe Cedric în timp ce mă servea cu piureu de cartofi.

— Ah, dragă, am uitat. Joe, îţi place ceapa ?

— Foarte mult.

— Splendid ! Asta-i specialitatea mea : cartofi fierţi în lapte, cu ceapă tocată.

— Bărbaţilor virtuoşi, binefăcuţi şi inteligenţi le place ceapa, remarcă Cedric. Cu femeile, e altceva ; rar găseşti una căreia să-i placă. Uitase să mai împartă piureul. Cînd am descoperit întîia oară că lui Joan îi place ceapa, m-am decis pe loc să mă însor cu ea. Ne plimbam ceasuri întregi pe la periferie şi mîncam ceapă cu brînză şi beam bere.

Ochii doamnei Thompson sclipiră ; începu să chicotească.

— Îţi aduci aminte ce zicea tata ? Zicea că duhneam atît de tare, că trebuia musai să ne

luăm ; altfel, la nici unul dintre noi nu s-ar mai fi uitat nimeni.
Am izbucnit iarăşi în rîs tustrei.

Luînd în salon cafeaua, pe cînd îi aprindeam doamnei Thompson ţigara, am descoperit de cine îmi amintea Maurice. Cedric se opri brusc în mijlocul vorbei şi mă privi, de parcă aş fi avut trei ochi.

— Cum de nu mi-am dat seama pînă acum ? exclamă înciudat. Nu te mişca, Joe ! Se învîrti în jurul meu ca şi cînd s-ar fi uitat la o sculptură. Eşti blond, asta m-a indus în eroare. N-aş fi crezut... Aceiaşi ochi, aceeaşi statură, aceeaşi expresie..

— Eu am observat numaidecît, murmură doamna Thompson. Seamănă leit cu Maurice.

Privind fotografia de pe poliţa căminului, mi-am văzut pentru prima oară chipul. Un moment mă apucă ameţeala — mă simţeam zvîrlit în zona aceea de ireal pe care o trăiam uneori în aviaţie, în secundele cînd priveam un avion „Wimpey" la distanţă de o aripă de mine dezintegrîndu-se în flăcări verzi, portocalii, şi ştiam că oamenii dinăuntru, cu care băusem doar cîteva ceasuri mai înainte, se prăjesc în propria lor grăsime, ca nişte bucăţi de slănină.

— Îmi pare rău, Joe, spuse doamna Thompson. Vorbim despre tine ca şi cînd n-ai fi aici... iartă-ne ! Şi puse mîna pe mîna mea. Ştii, uneori ne e tare dor de Maurice. Dar nu l-am prefăcut în altar, nu ne gîndim tot timpul la el. Şi

nu ne supără cînd ni se aminteşte de el... e complicat ce spun, dar înţelegi ce cred.

— Da, la fel simt şi eu cînd mă gîndesc la părinţii mei, am remarcat, surprins de ceea ce spusesem.

Cedric mă privea consternat. Avea o faţă osoasă, blajină, sprîncene stufoase şi părul negru, rar.

— Sînt un babalîc nebun, nesimţit, grosolan ! izbucni el. Te rog să mă ierţi, Joe, e o nedelicateţe...

— Nu, vă rog, nu-i nimic, am spus şi i-am surîs.

Se făcu linişte, dar nu o linişte penibilă, apăsătoare. În acel moment ajunsesem să ne înţelegem de minune. Tustrei eram în cele mai bune relaţii cu putinţă între un tînăr şi o pereche de oameni de vîrstă mijlocie. Ne aflam pe o bază de intimitate — cuvînt compromis de revistele duminicale într-atît, încît nu mai poate fi folosit — căci ei erau soiul de oameni cu care nu se putea convieţui pe altă bază. Totuşi, aveam destul bun-simţ ca să-mi dau seama că nu trebuia să mă bag prea mult în sufletul lor, fiindcă, deşi lucrurile mergeau strună, călătoria abia începuse.

Cînd Cedric plecă din nou la şcoală, m-am dus în camera mea să mă culc. Noaptea trecută nu dormisem bine şi, după dejunul acela copios, mă cuprinsese o toropeală dulce. Mi-am scos pantofii şi haina, mi-am pus halatul (mai

mult de plăcere decît de frig) și m-am întins pe canapea.

N-am adormit îndată; am stat așa, dinadins, moțăind, avînd pe limbă gustul de pui, de prăjitură cu lămîie și cafea turcească, gîndindu-mă ce fel de oameni or fi cei de la primărie și mai ales ce fel de șef o fi Hoylake, trezorierul. Slujba mea nu începea decît luni, iar eu sosisem vineri, așa încît aveam destul timp pentru investigații... Ploaia încetase. În casă domnea tăcerea și o auzeam pe doamna Thompson trebăluind jos la bucătărie. Nu mă deranja; nu m-a oprit de pe panta lină pe care alunecam spre somn; era ca și cînd toate sunetele — duduitul prietenos al focului, clinchetul farfuriilor, țîrîitul apei ce curgea — ar fi fost născocite anume ca să-mi facă mie plăcere.

3

M-AM TREZIT la ora trei. O clipă, n-am știut unde mă aflu. Afară soarele strălucea palid, dar cald — culoarea romului „Demerara". În cireș stătea cocoțată o mierlă, netedă, strălucitoare, ca muiată în ulei, cu ciocul de același galben pur, asemeni ceștii din care băusem de dimineață cafeaua. Cînd m-am uitat pe fereastră, începuse să cînte, terminîndu-și fiece tril, brusc, de parcă și-ar fi pierdut suflul. Curios, era ca o cîntăreață amatoare.

Cînd am coborît, doamna Thompson întindea o foaie de aluat. Bucătăria era mare, curată și luminoasă, cu un cuptor electric avînd un tablou de comandă ca al unui bombardier. Puteai fi sigur că toate cutiile conțineau exact ceea ce era scris pe eticheta lor, că toate cuțitele erau bine ascuțite și toate ustensilele, de la tel pînă la storcătorul de portocale, se aflau în perfectă stare de funcționare. Încăperea era tot atît de veselă ca șorțul înflorat al doamnei Thompson și ar fi putut servi ca decor în orice comedie despre clasa mijlocie. Nu te făcea să te simți străin în ea, nu existau mici secrete murdare, cum ar fi chiuvete înfundate ori șomoioage slinoase de spălat vasele.

— Mă duc după cumpărături, Joan, am spus eu. Ai nevoie de ceva?

— Nu, mulțumesc, mi-a răspuns. Cele mai bune magazine sînt în jurul pieței. Autobuzul de Modley te lasă acolo, oprirea e la capătul străzii. La întoarcere, faci o jumătate de oră de la stația de autobuz pînă aici. Apropo... Serviciul alimentar este la primărie. Nu-i așa că sînt o comoară de informații?

Despachetă o bucată de brînză și începu s-o radă.

— Ce prepari? am întrebat.

— Ai să vezi la ora șase. Sper să fie ceva delicios, dar, bagă de seamă, nu promit nimic.

Mă privi cu o afecțiune calmă. E plăcut să ai iarăși de îngrijit doi bărbați.

Am ieşit pe strada Vulturilor. Casa Thompsonilor nu se afla, după cum am observat, chiar în partea cea mai de sus a oraşului şi nici a străzii. Cea mai înaltă clădire era un bloc de beton armat şi sticlă, la care predomina sticla, iar strada St. Clair, din care se deschidea strada Vulturilor continua să suie cel puţin încă un sfert de milă.

Casele erau o amestecătură de stiluri : unele cu geamuri zăbrelite sau cu grinzi de lemn aparent, stil elveţian, altele pe care le-am bănuit a fi gen maur, după zidurile lor albe, acoperişurile de un verde-închis şi bogăţia lucrăturilor în fier. Probabil că pentru cineva care ar fi avut cunoştinţe de arhitectură ar fi fost un coşmar ; eu însă nu le-am privit din punct de vedere estetic. Le priveam gîndindu-mă la Dufton, la casele lui strîns lipite între ele, la privăţile din curţi, la fumul ce te îneacă şi-ţi murdăreşte rufăria în cîteva ore. Ce-mi plăcea mie la strada asta era prospeţimea spoielii, construcţiile de piatră şi faptul că fiece casă avea garajul ei şi un aer de îmbelşugare tot atît de plăcut şi de tonic ca un „soda“. Orice om care are oarecari venituri şi îşi face vilegiatura la Bath [1] mă va considera o brută imbecilă ; dar oricine trăieşte într-un loc ca Duftonul va înţelege senzaţia de libertate şi de uşurare pe care am avut-o în acea după-amiază de septembrie — senzaţia că în sfîrşit respiram şi eu oxigen din plin.

[1] Cunoscută localitate balneară din Anglia.

Primăria era o combinaţie stranie de arhitectură gotică şi palladiană [1], cu creneluri, turnuri, pilaştri şi doi lei de piatră. Semăna cu cea din Dufton şi cu sutele de clădiri destinate aceluiaşi scop. Cum am trecut pragul intrării, am recunoscut mirosul municipal de calorifere, dezinfectante şi bradolină. Departe fiind de toate acestea timp de două zile, uitasem cît de deprimant poate fi mirosul birocraţiei şi al servituţii, cum obişnuia să-i spună Charles.

Birourile Serviciului alimentar erau şi ele la fel cu cele din Dufton — o tejghea lungă, mese demontabile, şiruri de clasoare, afişe ţipătoare, făcînd apel la donatori de sînge, la voluntari pentru armată şi la pietoni să fie atenţi cum umblă pe stradă. Şi cu toate că făceau parte din primărie, aveau un iz caracteristic, care nu te poate înşela, ceva între o ceainărie şi o papetărie.

Biroul era gol. După tejghea şedeau două fete. Cea mai în vîrstă, o fată grăsuţă şi cu ochi negri, îmi ieşi în întîmpinare.

— Dumneata lucrezi la trezorerie, nu-i aşa ? mă întrebă ea. Ţi-am văzut fotografia în *The Courier*. Nu te flatează de loc. Aş zice, dimpotrivă... Nu-i aşa, Beryl ?

— E un bărbat grozav ! spuse Beryl, privindu-mă cu impertinenţă.

Avea trăsături neformate, copilăreşti şi un piept abia înmugurit, dar emana ceva sălbatic

[1] *Andrea Palladio* (1518—1580), arhitect italian ; reînvie arhitectura clasică.

de provocător, ca şi cînd, o dată cu obţinerea certificatului şcolar, ar fi trecut şi un examen asupra sexului opus.

— Cînd ai să mă cunoşti mai bine, ai să vezi că sînt şi mai grozav, am spus eu. Am farmece ascunse.

Chicotiră.

— Eşti cam obraznic, domnule, începu Beryl cînd în birou îşi făcu apariţia un om între două vîrste, ducînd un vraf de fişe cît sfîntul potir.

Atmosfera de flirt şi de feminitate ostentativă, tînără, prostuţă şi drăgălaşă ca o pisicuţă se risipi. Rămăsese totuşi destulă ca să mă însoţească, cu parfumul ei, toată ziua, ca o pată de pudră pe reverul hainei.

După ce am terminat cumpărăturile, m-am dus în Snow Park. Nu era cum te aştepţi să fie un parc municipal, adică un loc izolat de viaţa obişnuită — o carantină; dimpotrivă, părea că se contopeşte cu oraşul. Rîul Merton înconjoară jumătatea de sud a oraşului Warley. Parcul se află între rîu şi pădurea Warley şi se îngustează în dreptul pieţei, ca şi cînd ar vrea să lase pădurea să se apropie de oraş, astfel încît ulicioarele din jur îţi dau impresia că intră în apă şi în crînguri.

M-am aşezat pe o bancă lîngă rîu şi am scos *The Warley Courier*. Privind rîul — limpede de puteam vedea în albie culoarea pietrelor — m-am gîndit la acea jalnică parodie de rîu ce curge, dacă se poate folosi acest cuvînt despre o masă de apă stătută ca puroiul, printre străzile negre al Duftonului. Rîul Merton era umflat

de ploaia căzută în timpul zilei şi curgea năvalnic, dar într-un loc îndiguit, la vreo sută de metri depărtare de banca pe care şedeam eu; observai ceva chiar mai important decît limpezimea apei: acel strat verzui de alge ce arată că apa este destul de curată ca peştii să poată trăi în ea. Îi invidiam pe cei doi băieţi care se plimbau în acel moment cu mama lor: vor creşte lîngă un rîu în care pot să înoate, să se plimbe cu barca şi să pescuiască. Rîul Langdon din Dufton putea să înece oamenii, şi o făcea adesea; dar aceasta era singura lui calitate de apă curgătoare.

Banca se afla pe o moviliţă ce cobora spre rîu. Din acest punct, parcul se lărgea din nou după ce trecea de locul pieţei, astfel încît avea două părţi, aproape de forma literei *B*, întoarsă cu spatele spre oraş. Era o formă armonioasă, sălbatică, naturală, şi totuşi cultivată. În după-amiaza aceea în parc nu era multă lume. Puteam auzi zumzetul slab al circulaţiei vehiculelor din strada Pieţei. De n-ar fi fost zgomotul acesta, aş fi putut crede că mă aflu undeva la ţară. Partea cealaltă a rîului era şi mai singuratică; existau în pădure locuri, numai la cinci minute distanţă, unde nu mai zăreai nici un coş de casă. Dar asta aveam s-o aflu mult mai tîrziu.

Nu m-am ostenit să citesc ziarul, am dat să aprind o ţigară, dar am renunţat. N-avea rost să umpli acest moment cu asemenea mărunţişuri, şi-aşa era supraîncărcat. Destul să stai acolo, să respiri, să priveşti rîul, copacii, pur şi simplu să trăieşti.

Trecuse cel puțin un ceas, cînd vîntul se răcori și mi se făcu frig. Am plecat din parc și m-am dus în strada Pieței, să iau un ceai. Stătusem prea mult în aceeași poziție, și cînd am pus mîna pe clanța ușii, să intru în cafeneaua „Sylvia", am simțit că-mi amorțise un picior. Clătinîndu-mă, am pus cealaltă mînă pe perete, ca să mă sprijin. Era ceva cu totul banal și mi-am revenit într-o clipită, dar în fracțiunea aceasta de timp, măruntul incident îmi schimbă complet focarul senzațiilor. Parcă înaintea mea s-ar fi deschis o barieră : totul îmi păru dintr-o dată foarte real, ca și cînd m-aș fi observat pe mine însumi luînd parte la un film documentar — unul cu adevărat bun, meticulos, viu, fără obișnuitele trucuri cinematografice. Pietrele pavajului, negre, stropite cu verde, cu galben și roșu de zeama fructelor și zarzavaturilor strivite, plapuma de mătase stacojie ținută în sus ca la o luptă de tauri de un om gras în cămașă, chicotelile unor școlărițe în jurul unei vitrine cu lenjerie de mătase artificială, viu colorată, clopotele bisericii parohiale bătînd ora trist, ca duminica, o fetiță care purta un șorțuleț cu breteaua încheiată cu un ac de siguranță surprinzător de mare — toate acestea erau foarte semnificative și totuși păreau închise într-o realitate a lor. Nu erau efecte, trucuri de lentile ori de microfoane, clădirile urmau cu strășnicie legile perspectivei, culorile erau înregistrate fără pete, sunetele nu erau nici simfonie, nici simple zgomote discordante. Nici un milimetru, nici o umbră, nici cel mai mic sunet, nimic nu era fals. Era ca și cînd întîia oară m-aș fi fo-

losit de toate simțurile ; apoi, intrînd în cafenea, m-am reîntors la normal, ca un schior care aterizează după o săritură de pe trambulină.

M-am așezat lîngă fereastră și am comandat un ceai. Era o fereastră lungă, curbată ca o punte de vapor și se întindea cît ținea cafeneaua. Masa la care mă aflam se găsea în centrul ferestrei și puteam vedea toate străzile ce duceau spre parc. Strada Pieței era cea mai largă, alcătuind o parte a scuarului. Alte trei străzi, înguste și pietruite, porneau din ea, cîte una din fiecare colț, în partea de sus, și o alta, nu mai lată decît să încapă pe ea două persoane braț la braț, se deschidea la jumătatea drumului. Cele două case așezate vizavi la capătul acestei străzi erau pe jumătate de lemn. Le-am recunoscut a fi în stilul elizabetan, grinzile făcînd parte integrantă din structura lor, nu simple șipci prinse în ghips. O punte de fier forjat și de sticlă unea următoarele două case. Se părea că doar puntea aceasta le împiedica să nu se aplece una peste cealaltă. Strada se numea *strada Călăului* ; probabil, mi-am spus eu, că acolo a trăit vreunul din călăii aceia sîngeroși de pe vremea Elizabetei, un domn mărunt, posac, plicticos și cu pălărie tare.

Apoi, în momentul în care chelnerița a adus ceaiul, s-a întîmplat ceva ce avea să-mi schimbe întreaga viață. Poate că nu e chiar așa ; presupun că instinctele mele m-ar fi condus acolo unde mă aflu acum chiar dacă nu aș fi stat în după-amiaza aceea la geamul cafenelei „Sylvia". Probabil că nu am fost „dirijat" în sensul pe care

Ministerul Muncii îl dă acestui cuvînt, dar mi s-a arătat drumul spre o destinație diferită de aceea la care năzuiam eu însumi pe atunci.

În fața biroului unui avocat, peste drum de cafenea, era parcat un „Aston-Martin" verde, cu suspensie joasă și cu aripa ca de bicicletă. Avea eleganța severă, oficială a mașinilor sport englezești; e o calitate greu de redat fără a folosi termenii reclamelor — „opera unor tehnicieni ireproșabili", și așa mai departe — pot doar să spun că era o mașină superbă, și atît. Înainte de război ar fi costat cît trei automobile mici; nu era un turism de afaceri sau de familie, ci pur și simplu o jucărie de om bogat.

În timp ce o admiram, un băiat și o fată ieșiră din biroul avocatului. Fata îi spuse ceva tînărului, care răsuci cheia contactului, și după ce mai schimbară cîteva cuvinte, el ridică parbrizul. Ea îi netezi părul — gestul l-am găsit curios de tulburător — și iarăși, nu știu cum, parcă din nou s-ar fi dat la o parte înaintea mea o barieră, însă de astă dată printr-un act rațional.

Faptul că tînărul poseda un „Aston-Martin" îl așeza din capul locului într-o clasă socială cu mult deasupra mea; dar a avea un astfel de automobil era pur și simplu o chestiune de bani. Fata, ușor bronzată, cu părul blond tuns scurt, aranjat într-o coafură prea simplă ca să nu fie costisitoare, era tot atît de inaccesibilă posibilităților mele, ca și automobilul. Dar a o avea și pe ea, era tot o simplă chestiune de bani — prețul inelului cu diamant de pe mîna ei stîngă.

Toate acestea par evidente; însă pentru mine era un adevăr pe care pînă în acel moment îl pricepusem doar teoretic.

Mașina porni cu un zgomot impresionant. Cînd trecu pe lîngă cafenea în direcția străzii St. Clair, băgai de seamă că tînărul avea pe el o cămașă măslinie, iar la gît un fular de mătase de culoare deschisă. Gulerul cămășii era băgat sub haină; purta această îmbrăcăminte oarecum teatrală cu un aer obișnuit și nepăsător. Totul în jurul lui era ușor și comod, dar nu obosit sau neglijent. Avea o față lipsită de distincție, fruntea îngustă, părul tuns scurt și lins, fără a fi dat cu briantină sau ulei. Era obrazul unui ins avut, împăcat de atîta siguranță și trai bun.

Fără să muncească vreodată, a obținut tot ce i-a poftit inima — totul i s-a așternut la picioare. Salariul de care eu eram atît de mulțumit, avansarea de la categoria a zecea la a noua lui i s-ar fi părut un fleac. Costumul cu care mă fuduleam atîta — cel mai bun costum al meu — i s-ar fi părut ieftin și urît. El nu avea „un costum de sărbătoare"; toate hainele sale erau de sărbătoare.

O clipă l-am urît. M-am văzut, în comparație cu el, în postul meu de conțopist la primărie, gata să devin o momîie, un cadavru ambulant, și am simțit gustul amar al invidiei. Apoi m-am scuturat de ea. Nu din motive morale, ci pentru că atunci, ca și acum, am simțit că invidia e un viciu meschin și infam — deținutul face bot că tipului cu care stă în celulă i s-a dat o porție mai mare de zeamă lungă. Asta însă nu mi-a potolit dorința arzătoare de a răzbi. Voiam să

am şi eu un automobil „Aston-Martin", voiam o cămaşă de trei guinee, voiam o fată bronzată pe Riviera — toate acestea le-am simţit ca pe nişte drepturi ale mele, ca pe o moştenire căpătată printr-un testament semnat şi parafat.

Uitîndu-mă după coada maşinii „Aston-Martin", cu plăcuţa ei nouă, strălucitoare, ieşind din cîmpul meu vizual, mi-am amintit de maşina de ocazie „Austin-Seven" pe care şi-o cumpărase „Momîia isteaţă", şeful serviciului financiar din Dufton. Asta era tot ce-mi puteau oferi autorităţile locale; nu-mi ajungea. Atunci, acolo, pe loc, am ales: trebuia să mă bucur de tot luxul de care se bucura tînărul acela. Acest ţel trebuia să-l ating. Era un fapt tot atît de clar şi de obligatoriu ca şi vocaţia pe care se presupune că o au medicii şi misionarii, deşi în cazul meu, desigur, chemarea aceasta îmi dicta să-mi fac bine mie. si nu altora.

Dacă Charles ar fi fost cu mine, lucrurile s-ar fi petrecut altfel. Născocisem un mod special de conversaţie pentru a combate invidia şi contrariul ei, admiraţia exagerată. „Bestia capitalistă", ar fi spus Charles. „Îmbracă fata la loc, Lufford", i-aş fi spus eu. „Ochii tăi mari şi holbaţi strălucesc de poftă", ar fi spus Charles. „De pofta fetei, sau a maşinii?"

Am fi continuat astfel un timp, devenind din ce în ce mai scabroşi, pînă ce am fi izbucnit în rîs. Era un fel de descîntec, un ritual; faptul că admiteam pe faţă pizma ne spăla de ea într-o oarecare măsură. Toate astea erau înţelepte şi cred că şi-au atins în mare măsură ţelul, făcîndu-ne să uităm faptul că obiectele la care rîvneam atît ne erau inaccesibile.

Cum să ajung la ele, nu ştiam. Eram ca un sublocotenent, proaspăt ieşit din şcoala militară, în imposibilitate, deocamdată, de a transforma vălmăşagul de cadavre, explozii şi spaime într-o metodă de luptă clară, de nebiruit. „Totuşi, voi cuceri poziţia", îmi ziceam, şi eram sigur de asta. Porneam la atac, şi nimeni nu trebuia să îndrăznească să mi se aşeze în cale.

Generalul Joe Lampton pornise ostilităţile.

4

A DOUA ZI, Bob şi Eva Storr au venit la ceai. Mai tîrziu aveam să mă împrietenesc bine cu ei, dar în după-amiaza aceea mă intimidară. Mai întîi am crezut că sînt frate şi soră, atît de mult semănau — amîndoi mici, cu părul de culoare închisă, cu nasul în vînt şi gura mare. Au vorbit mult, mai ales despre teatru, despre „Thespienii din Warley".

Văzuseră toate piesele noi, baletele şi ştiau totul despre viaţa particulară a vedetelor.

— Iar la repetiţia generală, spunea Bob, a năvălit o *armada* de taxiuri, care vărsau valuri de pederaşti. Teatrul puţea ca un bordel. Şi acest tip, dragii mei, închipuiţi-vă, este eroul ideal al gospodinei engleze; toantele, leşină în flanc în jurul lui, grămadă, ca o turmă...

Eva turnă şi ea în conversaţie doza ei de oţet:

— Nu-i chiar atît de periculos, dragul meu, vreau să spun că el nu *corupe* pe nimeni — prietenii lui *sînt* gata corupţi. Ce-a mai fost şi cu necăjitul de Roger! Era atît de încîntat cînd i s-a dat rolul ăla... Dar ce i se cerea în schimb... Rosti numele unui impresar de teatru pe care-l cunoşteam din auzite şi despre care se spunea că atinge o culme a „predilecţiei pentru masculi". Îl poftea pe Roger la masă în fiecare duminică. Mai întîi a încercat să-l îmbete, şi cînd a văzut că nu-i merge, i-a oferit un salariu gras... Bineînţeles că Roger a părăsit teatrul. „Dacă trebuie să fac *asta* ca să ajung actor, zicea el — îţi aminteşti, Bobby dragă? — atunci prefer să termin cu teatrul." Bietul băiat, era gata să plîngă.

Un moment m-am gîndit că Roger poate nu avusese o chemare prea mare pentru teatru şi născocise anume toată povestea, ca să explice de ce fusese concediat, dar mi-am ţinut gura. Spre sfîrşitul mesei, reieşi că în lumea teatrului nu există nici o persoană normală. Toţi, în cel mai bun caz, erau ori eunuci, ori nimfomane.

Amîndoi vorbeau de parcă ar fi trăit zi de zi în lumea teatrului profesionist. De fapt, cunoşteau doar o mînă de profesionişti, cei mai mulţi tineri ca Roger, ieşiţi de curînd din şcoala de artă dramatică. „Thespienii" erau vizitaţi ocazional de actori şi dramaturgi porniţi să le ţină prelegeri, majoritatea nişte pîrliţi, care, în schimbul unui pahar de băutură, cînd aveau noroc, sau al unei mese bune, sau al unui pat pentru o

noapte, le debitau fel de fel de cancanuri şi de poveşti scandaloase.

Nu mi-am dat seama de aceste lucruri decît mult mai tîrziu. Pe Bob şi pe Eva îi socoteam foarte rafinaţi. Aveam impresia că erau iniţiaţi, că veneau în contact cu o lume perversă, atrăgătoare şi, mai ales, bogată. Pe lîngă Cedric şi doamna Thompson, păreau foarte tineri, nu cu mult mai în vîrstă decît mine, deşi el avea 37 de ani, ea 33 şi aveau doi copii.

Am auzit că Bob lucra în industria textilă. însă ce anume făcea n-am putut să aflu. Locuise un timp la Londra, dar nu-i plăcuse acolo.

— Mă plictiseam al dracului, spunea el. Nu-mi place să fiu un peşte mic într-un lac mare. Ne-am bucurat cînd ne-am întors acasă, nu-i aşa, Evi?

Am observat că, din cînd în cînd, înghiţea silabele; învăţase asta de la Ronald Colman[1] mă gîndii, şi m-am simţit mai puţin impresionat — asta îl punea la acelaşi nivel cu lucrătorul care maimuţărea expresia împietrită a lui Alan Ladd[2] sau cu lucrătoarea care se pieptăna ca Veronica Lake[3].

— Joci teatru? mă întrebă Bob.

— Am făcut-o şi pe asta, am spus. Dar prea puţin... nu am prea avut timp.

— Ai un profil drăguţ, spuse Eva, şi o voce caldă, profundă. E timpul să avem şi noi un nou june prim. Prăpăditul ăsta joacă toate rolurile de amorezi. Cînd am intrat în teatrul de ama-

[1,2,3] Cunoscuţi actori de film americani.

tori, îmi închipuiam că o să fiu strînsă în brațe de tineri drăguți, mereu alții și alții. Și singurul bărbat care mă îmbrățișează e respectabilul meu soț. Mersi, asta pot s-o fac și-acasă.

— Da, are dreptate, spuse Bob și-mi făcu glumeț cu ochiul.

Deodată mi i-am închipuit în pat împreună. Eva îmi aruncă o privire, cîntărindu-mă parcă. M-am întrebat dacă nu cumva ghicise la ce mă gîndeam.

— Îl prezentăm lui Ronnie și facem o probă, zise doamna Thompson cu însuflețire.

— Nu-l prezenta lui Alice, spuse Eva. E în căutare de carne tînără. Nu și-a revenit încă după tînărul Woodley.

— Sst, făcu doamna Thompson, îi creezi lui Joe o impresie greșită.

— Cum, Joe, accepți tutela ? ripostă Eva.

— Fii liniștită, că n-o să mă înhațe nici una, am intervenit eu.

— Am să-ți fac cunoștință cu cîteva fete nostime...

— Draga mea, spuse Bob, ce amestec oribil de desfrîu și respectabilitate este în această frază. Întotdeauna mă frapează...

Doamna Thompson îl întrerupse :

— Mai lasă umorul ăsta din *Planuri de viitor*, Bob Storr.

Zîmbetul care îi însoți cuvintele făcu reproșul mai puțin aspru, dar mi-am dat seama că ea ținea în mînă conversația și că Bob fusese îndepărtat printr-un viraj de la un subiect periculos.

— N-aveau de ce să joace piesa aceea, spuse Cedric. Ar trebui să fie *interzisă* amatorilor. Da, interzisă. Au pus-o în scenă numai așa, ca să-și arate rochiile de seară.

— Vai, ce toaletă am avut, irezistibilă ! exclamă Eva.

— Da, spuse Bob. Dumnezeu știe cum se mai ținea pe tine !

Eva îi scoase limba. Apoi se întinse, ridicîndu-și mult brațele deasupra capului, și căscă, cu ochii iar ațintiți asupra mea.

Nu m-am îndrăgostit de ea. Nu eram un obsedat sexual, deși există și obsesii mai rele. Eram pur și simplu un burlac, în vîrstă de 25 de ani, cu pofte normale. Dacă ți-e foame și cineva prepară o mîncare bună, faci în așa fel încît să fii invitat.

Ca să spun așa, mîncarea era pusă pe masă și nu mîncasem de mult. Ca să fiu exact, de la un bal la Dufton. Nu-mi puteam aminti nici măcar numele ei. Fusese ceva sordid, la iuțeală, prea mare plăcere nu-mi făcuse. Genul ăsta de amor începuse să-mi displacă : era tipic pentru Dufton, deci trebuia depășit.

Dintr-o dată am avut intuiția că s-ar putea să mă culc cu Eva. Era o intuiție firească și nu o justificare rațională a dorințelor mele. Am considerat întotdeauna că intuițiile dau rareori greș. Ale mele funcționează foarte bine, pentru că nu prea mă avînt în speculații abstracte și niciodată nu mă aștept ca cei din jur să-mi fie superiori moralicește.

După ceai, ne-am dus la „Thespieni" cu mașina lui Bob. Era un „Austin-Eight", nou-nouț, se găseau foarte greu mașini noi — în special din cele mici — și-mi spusei că, indiferent ce făcea el în industria textilă, cîștiga bani, nu glumă.

— Tu du-te în față cu Bob, îi spuse Eva lui Cedric. Acolo poți să-ți întinzi în voie picioarele. Iar tu, Joan, stai în spate. Și tu, Joe, dragul meu, ca să mă pot așeza pe genunchii tăi.

— Eu zic să-i ceri mai întîi voie lui Bob, am spus cu o mulțumire prostească.

— Bob, dragul meu, cred că nu te supără dacă stau pe genunchii lui Joe, nu-i așa ? N-ai să fii gelos și tiran ca un erou victorian, nu ?

— Dacă pe el nu-l supără, mie mi-e perfect egal. Îi atrag însă atenția că o să-i pară rău cînd o să ajungem la destinație. Joe, mi se adresă direct, Eva *pare* numai ușoară și fragilă. Eu n-am lăsat-o niciodată să stea pe genunchii *mei.*

— Lasă-l în pace, spuse Eva. Ești destul de puternic ca să-mi suporți greutatea. Joe, dragul meu, spune-mi, îți face plăcere, nu-i așa ?

Am luat-o în brațe.

— Poți să ne duci pînă unde vrei, Bob, am spus.

Îi simțeam trupul mlădios și cald.

Cartierul unde se afla teatrul era, după cum spusese doamna Thompson, un adevărat labirint de străduțe. O clipă mi-am adus aminte de Dufton ; dar străduțele pe care înaintam erau vesele,

animate, ceea ce la Dufton n-ai fi văzut niciodată.

Poate că atmosfera asta o crea însăși prezența teatrului. Pînă și cel mai amărît teatru răspîndește un fel de veselie, e ca și cînd ar semnala existența unei lumi mai largi, a altor lucruri în afara monotoniei zilelor mirosind a leșie și a formularelor de impozit. Bineînțeles, Warleyul n-a avut de suferit niciodată prea mult de pe urma crizei economice, fiindcă avea rezerve multiple. În 1930, trei sferturi din muncitorii din Dufton erau șomeri. Îmi amintesc de străzile pline de bărbați cu fețele pămîntii din pricina margarinei unse pe pîine, unica lor hrană, și a somnului prelungit pînă la prînz, și de copiii umblînd cu sandale de pînză în toiul iernii. Și gîrla aceea cu apa groasă și galbenă ca puroiul — ca o insulă supremă, mai rea chiar decît Pădurea Cerbului, acea ultimă bucățică de natură nejefuită din Dufton, pe care primăria, pînă la urmă, a tăiat-o și a îngrădit-o cu sîrmă ghimpată, înlocuind sălbăticia pădurii cu o plantație de pini ordonat aliniați. Mizerabil, schilodit sufletește, Duftonul nu avusese această înfățișare numai în timpul crizei. Chiar după reluarea lucrului, încă stăruia în el o atmosferă de sărăcie și de nesiguranță, o hoardă de temeri meschine, scîrboase îl umpluse, ca bastarzii după retragerea unei oști invadatoare.

Adaug că toate astea nu mă interesau politicește. Deși, dacă m-aș fi aflat într-un post în care aveam dreptul să fac politică, poate că aș fi încercat să pun oarecare ordine în haosul acesta,

instalîndu-mă eventual la Hampstead[1], care este, fie că o credeţi sau nu, locul unde stă deputatul laburist din Dufton. (Am votat pentru el în 1945, întîmplător ; pe de o parte pentru că aşa fusese voinţa părinţilor mei, pe de altă parte, întrucît candidatul conservatorilor era o rudă a familiei Torver, proprietarii celei mai mari firme din Dufton, iar pe „ăia" în nici un caz nu i-aş fi ajutat — ar fi însemnat să le ling cizmele, şi-aşa destul de linse.)

Vocea doamnei Thompson îmi întrerupse gîndurile.

— În copilărie îmi închipuiam că uşa seniorului de Maladroit[2] se afla pe aici pe undeva. Şi îmi plăcea să hoinăresc, aşteptînd o aventură extraordinară.

Maşina mirosea a piele, tutun şi parfum. Coapsele mele începuseră din nou să simtă corpul Evei. Mă aflam la Warley, călătorind într-o maşină spre teatru. Duftonul rămăsese departe în urmă. Duftonul era mort, mort, mort.

— Şi ai avut vreo aventură ? am întrebat-o pe doamna Thompson.

Şedeam cu faţa lipită de părul Evei.

— O dată m-a sărutat un băieţel, spuse ea. Unul mic, urît, robust şi roşcat. S-a repezit la mine, m-a sărutat, mi-a dat un pumn şi a fugit. De atunci am îndrăgit locurile astea.

— Băieţelul acela, spuse Bob pe un ton grav, e azi cel mai bogat om din Warley. De la întîl-

[1] Împrejurime aristocratică a Londrei.
[2] Personaj din poveşti.

nirea aceea fatală, nu s-a mai putut uita niciodată la altă femeie. Toată lumea îl socoteşte aspru şi distant, interesat doar de bani şi putere. Dar uneori, stînd singur în palatul lui de Sus, îşi aminteşte de fetiţa cuceritoare, pe jumătate înger, pe jumătate păsăruică, şi lacrimi îi umezesc ochii scăpărători... Este emoţionant, într-adevăr, ca Dante şi Beatrice.

Parcase maşina lîngă teatru.

— Dante avea nevastă şi o familie numeroasă, remarcă Cedric cu blîndeţe.

— Ai cîştig de cauză, spuse Bob ieşind din maşină. Totuşi, e o poveste frumoasă.

Doamna Thompson nu spuse nimic. Se mulţumi să-i surîdă lui Bob.

Teatrul avea o faţadă de beton, albă, strălucitoare, iar deasupra intrării, o firmă mare şi luminoasă. Literele firmei dădeau clădirii aerul unui club de noapte, ceea ce cred că fusese făcut dinadins... Sala mirosea a rumeguş, vopsea şi cretă. Era decorată în două culori, galben şi gri, şi avea o scenă obişnuită. Atmosfera îţi evoca întrucîtva o clasă de şcoală, şi impresia aceasta cred că se datora mirosului — amestec de cretă şi vopsea. Sala nu avea nimic deosebit ; mă aşteptasem ca teatrul să fie plin de oameni cum erau Bob şi Eva, deştepţi foc şi spirituali, vorbind în gura mare şi cabotini pînă în măduva oaselor.

Nici piesa nu avea nimic deosebit. Se jucase trei ani la rînd în timpul războiului. Eu n-o văzusem — pe vremea aceea mă aflam în lagărul nemţesc de prizonieri nr. 1.000. Trata despre o familie

simpatică din marea burghezie, ai cărei membri erau cît pe-aci să comită un adulter, cît pe-aci să facă avere, cît pe-aci să facă o căsătorie nereușită, cît pe-aci să-și abandoneze adevărata vocație și așa mai departe, totul aranjîndu-se la sfîrșit cu ajutorul bunicii înțelepte, care, lucru cam îndrăzneț pentru o asemenea piesă, spunea prologul și epilogul legănîndu-se într-un balansoar și tricotînd, pentru a da discursului mai multă naturalețe.

Mi-a plăcut pentru același motiv pentru care oamenilor le place *Jurnalul doamnei Dale* — personajele făceau parte din acea categorie cu venituri mari în care aș fi vrut și eu să intru. Parcă aș fi participat — spectator invizibil — la viața dusă într-una din casele de pe strada Vulturilor. Totul era foarte liniștitor, pînă și servitorii, buni la suflet și plini de umor (doica îi oferea economiile ei stăpînului aflat în pragul falimentului, și în spatele meu am auzit o femeie sughițînd de plîns).

Abia la jumătatea actului întîi am văzut-o întîia oară pe Susan. Era fiica cea mai mică, fata veselă și nevinovată, care se amorezează de un bărbat mai vîrstnic, gata să-i frîngă inima, cel puțin așa comenta cronica din ziarul *Warley Clarion*. Îmi amintesc prima ei replică : „Ah, pe toți dracii, am întîrziat ! Salutare, mămico !" Înjurătura era împrumutată bineînțeles de la bărbatul mai vîrstnic, un compozitor petrecăreț și cărunt ; o folosea cînd noua lui simfonie nu ieșea bine, și jargonul acesta era bineînțeles dovada rafinamentului și depravării sale.

Susan avea o voce tînără, proaspătă, cu accentul deprins în acele școli care garantează desăvîrșirea unei bune educații. În piesă trebuia să aibă 16 ani, dar nu era nici durdulie, nici stîngace, nu avea nici una dintre caracteristicile acestei vîrste, și am apreciat că trebuie să fi împlinit 19. Nu prea juca bine, dar mie mi se părea că înviorează piesa aceea stupidă. Rolul nu trebuia jucat ; era creat ca să se potrivească oricărei tinere drăguțe, cu o dicțiune bună. Ceea ce mă atrăgea mai mult la ea era faptul că avea o drăgălășenie convențională. Păr negru pînă la umeri, ochi mari, rotunzi, căprui, nasul, gura, foarte fine, și gropițe — era ca fetele de pe reclamele americane cărora li se dau în dar un ceas „Hamilton", un sul de pînză, sau un „Nash" de opt cilindri.

Ar fi putut fi sora fetei pe care o văzusem lîngă cafeneaua „Sylvia".

Charles și cu mine făcuserăm o dată o clasificare a femeilor, întrucît observaserăm că un bărbat cu cît are bani mai mulți, cu atît nevasta lui arată mai bine. Am bătut la mașină un tabel intitulat *Raportul Lampton-Lufford despre iubire*, cu un supliment special despre viața sexuală. Spuneam că o femeie din categoria întîi era atît de grozavă la pat, încît soții de categoria întîi trebuia să fi moștenit averea, deoarece lor nu le-ar mai fi rămas puteri să cîștige bani. Bărbaților de categoria a patra li se dăruia ceva în plus la fiecare avansare („ah, iubitule, sînt atît de fericită că, în sfîrșit, te-au apreciat și pe tine directorii", zicea ea, cu ochii încețoșați), iar ca-

tegoria a noua, desigur, nu-şi permitea luxul iubirii decît sîmbătă seară şi duminică după-masă.

Categoriile corespundeau, fireşte, cu veniturile soţului sau logodnicului, mergînd de la categoria întîi, pentru milionari, vedete de film şi dictatori — de fapt, oricine ar fi dispus de un venit anual de cel puţin douăzeci de mii de lire — pînă la categoria a douăsprezecea, pentru cei cu trei sute cincizeci de lire şi fără perspective de a avea mai mult. Charles şi cu mine făceam parte din categoria a şaptea, care era de şase sute de lire, ceea ce reprezenta venitul unui şef de serviciu. În realitate, aparţineam unei categorii inferioare, dar în tabelul nostru se subînţelegea că alegerea soţilor se făcea atît după salariul real, cît şi după cel virtual, considerîndu-se că femeile peste categoria a zecea aveau un anumit nivel de discernămînt. Tabelul nostru bineînţeles că nu era perfect : uneori bărbaţi de categoria a şaptea aveau neveste de categoria a treia, adică femei capabile să obţină un bărbat de cinci mii de lire anual, şi bărbaţi ridicaţi prin ei înşişi la categoria a treia aveau neveste de categoria a zecea, care puseseră mîna pe ei mai înainte de a fi făcut avere. Dar bărbaţii de categoria a şaptea îşi pierdeau de obicei nevestele din pricina unor amanţi care le înţelegeau şi le apreciau cu adevărat, sau, se putea întîmpla un lucru şi mai grav, trebuiau să le suporte tot restul vieţii bombăneala şi văicărelile în legătură cu lipsa de bani ; iar bărbaţii de categoria a treia cu neveste de categoria a zecea aveau în general amante de categoria a treia. Toate acestea par foarte

cinice, dar adevărul e că Charles şi cu mine ajunseserăm atît de experţi în materie, încît apreciam veniturile soţilor pînă la o diferenţă de cincizeci de lire. Era o vreme cînd preciziunea sistemului nostru ajunsese să mă întristeze adînc. (Asta s-a întîmplat cînd eram legat de Dufton şi de statutul N.A.L.G.O. [1]. Ştiam că am tot atîta drept la dragoste şi că sînt un bărbat incomparabil mai bine decît „Momîia fercheşă“, un tînăr cu părul negru unsuros, cu faţa roşie lucioasă şi ceas de aur „Rolex Oyster“, inel-sigiliu de aur, brichetă de aur şi portţigaret de aur. Dar eu, neavînd un tată agent de curse, puteam rîvni, în cel mai bun caz, la o nevastă de categoria a şasea, pe cînd el atrăgea, automat, una de categoria a treia.

Susan făcea parte din categoria a doua — poate chiar întîi — fie că era sau nu bogată. Aveam convingerea că ea corespundea categoriei respective atît din punct de vedere financiar, cît şi sexual. Sincer vorbind, nu acesta era singurul motiv pentru care mă tulburase, pentru care lucrurile cele mai banale din piesă îmi păreau pline de poezie, pentru care mi se părea că în orice clipă voi avea o revelaţie, un fel de bunavestire ce-mi va transforma viaţa în ceea ce ea ar fi trebuit să fie, aducîndu-mi fericirea pe care Warleyul, pare-se, mi-o făgăduise. La fel aş fi simţit dacă aş fi fost unul dintre acei oameni

[1] Iniţialele Asociaţiei naţionale a funcţionarilor din organizaţiile locale guvernamentale.

simpli şi cinstiţi căruia numai ideea de a clasifica femeile i s-ar fi părut de un cinism abject. Susan era atît de tînără şi de nevinovată, încît aproape îmi sfîşia inima. Ciudat, privind-o, îmi producea o suferinţă plăcută. Dacă se poate spune despre carne că are un gust, atunci a ei îmi închipui că ar fi trebuit să fie ca laptele proaspăt. Mă îndrăgostisem de ea de la prima vedere. Folosesc dinadins fraza convenţională, ca într-o stenogramă, pentru a exprima într-un spaţiu cît mai restrîns sentimentele pe care le trezise în mine.

Pe cînd ne îmbrăcam în foaier, Cedric spuse:

— Presupun, Joe, că după talmeş-balmeşul ăsta burghez, simţi nevoia să bei un pic de alcool ca să te înviorezi.

Auzisem cuvintele, dar n-am putut să le leg într-un tot inteligibil.

— Susan Brown e foarte frumoasă, am spus eu.

Apoi mi-am dat seama că arătam probabil ca viţelul la poarta nouă şi, spre necazul meu, am simţit că roşesc. Eva izbucni în rîs.

— Mor de gelozie! şi îmi trase un ghiont în piept mai curînd cu forţă decît cu voioşie. Cum cunosc şi eu un bărbat bine, se şi amorezează de păpuşica asta.

— Mie mi se pare cam nesărată, observă Bob, gen domnişoară de pension.

— A, nu, spuse repede Eva. E foarte drăguţ din partea ta, iubitule, dar nu-i adevărat. Joe are gust. Susan e frumoasă, da, cu adevărat frumoasă, şi proaspătă ca un trandafir în ziua bă-

tăii cu flori, sau cum e în poezia aia? Nu, fără discuţie, e o fată fermecătoare, şi bună la inimă.

— Cum să nu fii aşa, cu un tată bogat, care te adoră? stărui Bob.

— Să i-l prezentăm pe Joe, propuse doamna Thompson.

— Lăsaţi sporovăiala despre frumuseţe şi drăgălăşenie! exclamă Cedric, nerăbdător. Eu aş bea ceva tare. Bob, dacă voi vă duceţi în culise, ne vedem la „Clarence".

Ieşi în stradă, cu fularul vîrît într-un buzunar al fulgarinului, aproape tîrîndu-l pe podea. Vorbea agitat. „Nici viaţă, nici forţă, nici poezie!" îl auzii spunînd în timp ce se îndepărta. Doamna Thompson păşea liniştită lîngă el, cu capul puţin aplecat într-o parte, privindu-l cu o expresie atentă, dar uşor amuzată.

— Joe, după cum văd eu, Susan ţi-a căzut cu tronc la inimă, spuse Eva în timp ce mergeam pe culoarul din spatele foaierului.

— O fi avînd ea pe cineva, am spus cu tristeţe.

— Nu-i logodită, interveni Bob. Dar ai grijă de Jack Wales. E putred de bogat, are doi metri înălţime şi o cuceritoare mustaţă de aviator.

Am rîs.

— Am mai văzut eu de-alde ăştia, am spus. Şi-apoi admiraţia mea faţă de Susan Brown este pur estetică.

Nici eu nu prea eram convins de asta, dar nu ştiu ce mă împingea să joc rolul săracului care stă şi aşteaptă în faţa grilajului porţii — tainic şi umil admirator de la distanţă.

Cabina, o cameră îngustă cu podea de ciment și o masă lungă cu oglinzi luminate deasupra, era arhiplină. Mirosea plăcut a farduri, a tutun și a trupuri bine hrănite, bine spălate.

Susan tocmai se demachiase și își ștergea de pe față restul de cremă. Am observat cu emoție cît de albă și catifelată îi era pielea.

— Ți-l prezint pe Joe Lampton, spuse Eva. Vine tocmai de la Dufton. I-a plăcut foarte mult piesa.

— Mai ales dumneata, am spus eu.

Mîna ei era caldă ca a unui copil și mi-ar fi plăcut să i-o țin mai mult, dar gesturi gratuite ca acestea intrau în obiceiul „momîilor" care iau aperitivele drept prînz, așa încît n-am prelungit strîngerea de mînă mai mult de o secundă.

— De fapt, joc destul de prost, spuse cu modestie.

Eram aproape de ea, dar trebuia să fac un efort ca să-i prind cuvintele. Susan vorbea întotdeauna încet cînd se intimida.

— Dacă aș fi știut, ți-aș fi adus flori, am spus eu.

Lăsîndu-și în jos genele negre, întoarse o clipă privirea. Era un gest pe care numai o fecioară poate să-l facă fără să fie ridicolă: naturală, nestudiată, reacția ei m-a mișcat aproape pînă la lacrimi.

— Dacă ai fi știut ce?

— Dacă aș fi știut că ești atît de frumoasă.

Bluza îi era descheiată la un nasture. Vedea că mă uitam stăruitor într-acolo, dar nu schiță nici o mișcare ca s-o încheie. Era ca începutul

unei făgăduieli, deși aveam siguranța că n-o făcuse anume.

— Vii să bem un pahar, dragă? o întrebă Eva.

— Mi-ar face plăcere, dar Jack și cu mine am promis să venim acasă la cină.

— Adu-l și pe Jack, spuse Bob. Vreau să-i explic cum funcționează cyclorama[1]. Zorii pictați de el semănau cu niște fulgere, ceea ce e splendid pentru Burma, însă nu și pentru centrul Angliei.

— Ești imposibil, spuse Susan. A fost un răsărit de soare foarte *drăgălaș*.

Vorbea ca și cum răsăritul acela ar fi fost un animal de joacă, micuț.

Începură să se certe pe chestia asta, și atunci își făcu apariția Jack. Am ghicit numaidecît că era el. Mustața stufoasă de aviator o purta cu ostentație; fusese ofițer, și asta era semnul distinctiv al rangului. Eu nu-mi lăsasem mustață tocmai din cauza asta: dacă o porți fără să fi fost avansat, lumea se uită la tine ca și cum te-ar acuza pentru port ilegal de uniformă sau decorații. Ce mă supăra la el era faptul că mă depășea în înălțime cu vreo zece centimetri și părea mai lat în umeri. Avea o figură simpatică, dar colțuroasă, de buldog, și, fără îndoială, mă gîndeam cu răutate, era conștient de acest lucru.

[1] Sistem modern de decor, constituind dintr-un fundal semicilindric sugerînd cerul și pe care se proiectează o suită de imagini.

— Bună, Sue, spuse el. Se uită la ceas. Nouă fix. Încep operațiile cinei. Rîse mulțumit de gluma făcută. Doamne, ce îmbulzeală! exclamă, uitîndu-se în jur. Cum poți să suporți, Sue?

Îmi aruncă o privire pătrunzătoare.

— Să vă prezint, zise Bob. Jack Wales, Joe Lampton. Cred că aveți ceva comun. Amîndoi ați fost aviatori bravi și îndrăzneți, nu-i așa?

Jack rîse și îmi întinse o mînă cărnoasă. Încercă să-mi strîngă mîna mai cu putere decît i-o strîngeam eu, dar nu-i merse.

— În ce mă privește, spuse el, îmi pare bine că s-a terminat. Să zbori e o distracție, dar să tragă în tine cu tunul e foarte neplăcut.

— Adevărat, am încuviințat eu. Deși plăcerea de a zbura mi-a cam căzut greu la stomac pînă la urmă.

— Ce tineri blazați sînteți! exclamă Eva. Vii să bei un pahar cu noi, Jack?

— Îmi pare foarte rău, spuse, dar știi cît de mult ține la punctualitate papa Brown. Cu altă ocazie, o să fim încîntați. Sau, mai bine zis, eu voi fi încîntat, și-i făcu stîngaci cu ochiul Evei, dar fără ceilalți. Numai tu și cu mine, da?

Îl ascultam cu toții ca și cum ar fi fost majestatea-sa regală explicînd grațios că, avînd alte obligații, îi era cu neputință să deschidă bazarul, dar poate cu altă ocazie... După ce aveau să plece împreună, în urma lor o să rămînă un gol. Ei plecau spre căldură, lux și veselie, lăsîndu-ne pe noi în plictiseala și monotonia acelei zile de început de săptămînă.

Nu m-am alăturat invitațiilor insistente ale Evei, deși ghicisem că Susan ar fi preferat să meargă cu noi.

— Ei, te fac o bere? m-am adresat Evei, vorbind dinadins în argou, spre a contracara accentul ofițeresc distins al lui Wales, tot atît de natural și degajat ca și costumul său de *tweed*. Haida!

M-am întors spre Susan, cu surîsul meu cel mai cuceritor, pe care îl exersasem o grămadă de vreme din pricina danturii mele, care, deși pasabilă, era menținută în bună stare în urma unor chinuri reînnoite anual la dentist. Mi-ar fi plăcut să am dinții tot atît de albi ca rivalul meu (căci astfel începusem să-l consider), dar un zîmbet cu gura închisă și cu ochii puțin strînși la colțuri poate avea același efect la femei ca un zîmbet cu toți dinții; sau cel puțin așa mi s-a părut atunci văzînd-o cum roșește.

— Data viitoare n-am să uit florile, spusei.

— Mulțumesc, murmură ea.

Ochii îi străluceau. Știu că asta se datorește unei hiperfuncțiuni a glandelor lacrimogene, poate din pricina excesului de rimel în cazul ei, însă în clipa aceea avea aerul unui copil încîntat că a primit un dar de Crăciun. M-am întrebat dacă namila cu aere posesive care stătea lîngă ea îi făcea multe complimente.

Cînd am ieșit în stradă, Eva îmi dădu iarăși un pumn în piept, în glumă.

— Ești foarte... *direct.*

— Eu merg întotdeauna drept la țintă.

Bob mîrîi răutăcios:

— Lui Jack nu i-a plăcut chestia cu florile, să știi. Părea gelos.

— Doar nu-i logodit cu ea.

— Bine, dar se cunosc de mici. Dragoste din fragedă copilărie, mă rog, chestii de-astea...

— Hm, ce drăguț ! am rîcanat.

5

DOUĂ LUNI mai tîrziu, mă aflam la biblioteca publică, încercînd să explic o operație elementară de contabilitate directorului adjunct al bibliotecii, un omuleț îngrijit, pe care-l întîlnisem la „Thespieni". Făcuse în registrul de casă și depuneri o asemenea încurcătură, încît un moment l-am bănuit că încarcă deliberat conturile. Apoi am descoperit că dăduse din buzunar zece șilingi. Ca mulți oameni care strălucesc în alte direcții, își pierdea mințile în fața unei coloane de cifre ; probabil nu-și închipuise niciodată că deficitul putea fi datorat unei simple greșeli de înregistrare.

— Nu sînt bun pentru asemenea chestiuni, spuse plîngăreț, după ce, în sfîrșit, îndreptasem lucrurile. Pierd o oră pe zi cu registrele astea afurisite. Mi se pare o risipă inutilă de timp, ca să nu mai vorbim de timpul dumitale.

— Bătrînul ăla o să explodeze în curînd, am spus eu, urmărind cum un om cu părul alb încerca să-i explice ceva unuia dintre funcționarii noi, un tînăr sfrijit, care și căpătase ținuta gîrbovită a bibliotecarului. Uite ce, Reggie, am să vorbesc cu Hoylake despre registrele de casă și depuneri. Trebuie să existe o soluție mai simplă.

Mă gîndeam că am putea fie să micșorăm numărul facturilor, fie să preluăm noi întreaga problemă, colectînd banii și înregistrîndu-i în fiecare dimineață. Oricare vor fi sugestiile mele, Hoylake le va asculta. Era o mare deosebire între el și „Momîia capabilă".

Nici acum nu-mi place să-mi amintesc de „Momîia capabilă". Avea capul mare, părul scurt, gominat, și o față complet inexpresivă — nici plină de demnitate, nici împietrită — pur și simplu moartă ; părea că alungă tot oxigenul din jur. Reușisem să-l îmbrobodesc să creadă că eram de acord cu felul său special de a concepe eficiența în muncă și ținea la mine în măsura în care era în stare să țină la cineva. Dar să te fi ferit sfîntul să muncești sub ordinele lui !

Era unul dintre acei funcționari guvernamentali locali care au fel de fel de complexe legate de siguranța postului lor și de cele treizeci și șase de ore de muncă săptămînale. Mereu ne vorbea despre greutățile vieții și mereu se întreba cam ce gîndea consiliul despre noi. Și consiliului nici că-i păsa ; majoritatea membrilor săi n-ar fi observat nimic chiar dacă toți funcționarii primăriei ar fi venit la birou în pielea goală. Dar se găsea cîte un consilier care, de dragul publicității locale, poza în „biciuitor al birocrației îmbuibate..." Ori de cîte ori în ziarul *Dufton Observer* apărea cîte un titlu de felul ăsta :

Consilierul comunal a dat o lovitură la conferință, Primăria să introducă ceasul de pontaj, Scandaloasa creștere a salariilor, „Momîia capabilă" dădea drumul unui șuvoi de note dactilografiate, care toate începeau cu : „Avînd în vedere că" și se terminau cu : „ACEASTĂ STARE DE LUCRURI TREBUIE SĂ ÎNCETEZE". Dar și mai ale naibii erau admonestările verbale, cum le zicea el ; te speriai numai și numai privindu-l — vorbea aproape fără să deschidă gura, și vocea lui clară, metalică, parcă ar fi venit din neant.

Ni se cerea să lucrăm tot timpul, ceea ce părea destul de rezonabil. Greșeala era însă că începeam întotdeauna treburi pe care apoi eram obligați să le lăsăm baltă, iar faptul acesta pînă la urmă te face să irosești mai mult timp decît cele zece minute cînd fumai sau flirtai cu dactilografa. Făceam ore suplimentare cel puțin o seară pe săptămînă ; asta îi dădea o mare satisfacție „Momîii capabile", mai ales dacă se întîmpla să se afle vreun membru al consiliului pe acolo, dar dacă funcționarii ar fi fost lăsați să-și fixeze ei înșiși ritmul de muncă, n-ar mai fi fost nevoie de nici o oră suplimentară.

Hoylake, în schimb, avea toate însușirile care „Momîii capabile" îi lipseau. Era mic, rotund și amabil, cu o mustăcioară ca o periuță de dinți și ochelari fumurii. Îmi amintea întotdeauna de Robinson Hare, cu deosebirea că avea un ușor accent „Yorkshire". Ne lăsa de capul nostru ; nu-i păsa cum se făcea treaba, atîta timp cît o executam în termenul stabilit, și nu-i plăcea să fie plictisit cu fleacuri. De aceea serviciul lui dădea un randament mult mai bun decît al „Momîii capabile" din Dufton. Eram o echipă bine pregătită, nu o colecție de mașini de calculat.

Acesta era, ca să zic așa, alt dar al Warley-ului. Pentru prima dată mă simțeam cu adevărat mulțumit de slujba mea.

Intrasem în cercul „Thespienilor" și începusem să vin în contact cu un soi de oameni cu care înainte nu avusesem niciodată nici cea mai mică tangență. Teatrul de amatori devenise un fel de club — ajungea să fii tînăr, și te primeau numaidecît. Era și exclusivist ; cu toate că nu exista nici o opreliște pentru muncitori, nici unul nu îndrăznise totuși să pătrundă în acest cerc. Apoi „Thespienii" treziseră în mine un lucru pe care nu-l încercasem niciodată : simțul de a aparține, de a face parte dintr-o comunitate. Poate că sună bombastic, dar n-are importanță. Pe scurt, eram mulțumit, fericit — chiar prea mult. Dădusem uitării hotărîrea luată în după-amiaza petrecută la cafeneaua „Sylvia".

Lucram la registrul de casă și depuneri în odăița de lîngă ghișeul bibliotecii de împrumut, căreia funcționarul de acolo îi zicea birou, deși nu era decît o cameră de lucru. Am văzut-o pe Eva prin paravanul de sticlă. Reggie o pofti înăuntru.

— Dragă, vino și depune mărturie pentru onestitatea mea, spuse el. Joe pur și simplu mă acuză că falsific registrele.

— Favoritul inimii mele nu greșește niciodată.

— Credeam că eu sînt favoritul tău, protestă Reggie.
Eva îl bătu ușurel pe mînă.
— Ehei, dragă Reggie, asta a fost pînă la venirea lui Joe! Privi șirurile de cărți noi. Ai ceva tare, senzațional? Ador cărțile porcoase, dar voi n-aveți de-astea pe-aici.
Mirosea a trandafiri arși; parfumul ei umplea încăperea, acoperind duhoarea de cărți vechi și de clei.
— Îmi recomanzi vreuna, Joe? se întoarse spre mine.
— Mie îmi plac porcăriile în viață, în viața adevărată, am răspuns eu.
— Și-atunci, ce mai așteptăm?
Reggie se uita la noi atent, intrigat. Biblioteca era bursa de cleveteli a orașului. Am schimbat îndată vorba.
— Știai că joc în rolul lui Ioshua? și, umflîndu-mi pieptul, mi-am arătat bicepșii: Forță de uriaș, inimă de copil. Dus de nas de o femeie a dracului.
— Fir-ar să fie! exclamă Eva. Și eu, care aș fi vrut să te duc de nas! De ce nu mi-a dat mie rolul comitetul de distribuție?
— Rolul nevestei credincioase e mult mai interesant, remarcă Reggie. E mai complex. Pe Leda poate s-o interpreteze oricine.
— O fi, spuse Eva îmbufnată, dar m-am săturat să tot joc femei caste. Aș vrea să fiu și eu seducătoare... vampă... Ce găsiți la Alice și la mine nu?

— Cine e Alice? am întrebat.
— Ai cunoscut-o, prostănacule! Una, așa, blondă, înaltă, subțire... A jucat în piesa de aseară. Ai fi observat-o dacă nu i-ai fi făcut ochi dulci lui Susan.
— E măritată?
— Sper că da, trăiește de aproape zece ani cu un tip George Aisgill, l-ai cunoscut și pe el, a fost la ultima reuniune. Are o groază de bani. Par destul de fericiți.
Se opri, ca și cum ar fi fost gata să facă o indiscreție.
— A, da, mi-aduc aminte de ea, am spus. Părea cam înțepată. Aș zice chiar rece, distantă...
— Vrei să spui că nu ți-a căzut pe loc în plasă, replică Reggie.
Tonul lui era glumeț, nu puteam să mă supăr, dar mi-am zis că pe viitor să fiu mai atent cu el.
— Unei femei nu-i place să te uiți la o alta în timp ce vorbești cu ea, spuse Eva. Nu mă mir că biata femeie era distantă. Alice e într-adevăr o ființă foarte drăguță, și să nu mi-o vorbiți de rău, ați înțeles?
— E o foarte bună actriță, spuse Reggie. Doamne, s-o fi văzut în *Curtea*, a fost extraordinară! Emana atîta senzualitate... La mijlocul actului II, o pereche de bătrînei au ieșit din sală.
— Ei, nu-i chiar atît de grozavă, încercă s-o potolească Eva. Am văzut piesa la Londra. A furat mult de la actrița La Thomas... îți amintești cum își scotea pantofii? Dar are să fie bine în rolul ăsta nou, vă asigur. Și Joe are să învețe multe de la ea...

— Înaltă, subţire şi blondă. Buun, sînt gata să învăţ!

— Fii cu ochii pe el, spuse Reggie.

Faţa lui negricioasă luă un aer melancolic.

— Ei, băiete! exclamă Eva, citind din piesă: Nu se prăpădeşte lumea că te-ai făcut de rîs. Ceva o să iasă şi din tine!

Reggie lăsă registrele C. şi D.

— Mai bine mă duc să văd dacă funcţionarii mei nu se fac de rîs, zise ieşind din încăpere şi îndreptîndu-se spre locul unde omul cu părul cărunt tot mai încerca să-i explice tînărului funcţionar ce dorea.

— Joe, vino să-mi ajuţi la alegerea cărţilor, spuse Eva, luîndu-mă de braţ. Domnul Scurrah ăsta e simpatic, nu-i aşa? Puţin cam bleg. Mie nu-mi plac bărbaţii blegi...

— Nu toţi pot fi la fel, am răspuns eu.

Eva îmi pipăi bicepsul cu degetele ei mici şi tari.

— Eşti o gorilă simpatică.

— Am făcut şi box.

— Şi te-ai lăsat?

— Ce rost are să încasezi lovituri degeaba? Şi nici nu eram destul de bun ca să ajung profesionist.

— Fă-te profesionist, spuse ea, şi-am să fug cu tine. N-aş rezista unui boxer masiv, brutal şi năduşit.

Am aruncat o privire rapidă prin bibliotecă. Ajunseserăm la secţia „Teatru", o firidă în ungherul cel mai îndepărtat al încăperii. Nimeni n-ar fi putut să ne vadă chiar dacă s-ar fi uitat în direcţia aceea.

— Chiar mă gîndeam că ai să fugi cu mine, spusei eu. Măcar pentru un *week-end.*

— Nu înţeleg ce vrei să spui.

Vocea ei îşi pierduse tonul şăgalnic.

— Duminica trecută ai spus...

— A, asta era! Cum, numai pentru că te-am lăsat să mă săruţi, sub influenţa berei, acolo, la recuzite, ai crezut că gata, îţi merge?... Nu, dragă, hotărît nu!

— Atunci, de ce ai promis?

Dădu din umeri.

— Probabil fiindcă te aşteptai să-ţi promit. Şi-apoi nici nu sînt sigură că ţi-am promis...

Am simţit urcînd în mine un val sălbatic de dorinţă şi furie. Cînd o sărutasem duminică, mi se păruse că totul avea să meargă cum prevăzusem. Simţindu-i trupul moale şi parfumat, curat şi mai ales luxos, costisitor, mă gîndisem că iată, în sfîrşit, îmi fusese dat să am şi eu o femeie care n-o să plîngă de ruşine că s-a culcat cu un bărbat şi nici n-o să fac amor mîncînd prune. La Dufton, în barul „Locarno", m-aş fi descurcat mai bine.

— Eşti o mare cochetă, i-am spus. Şi nimeni nu s-a înfuriat rău pe tine, niciodată?

— Eu nu am de-a face decît cu oameni civilizaţi, spuse cu răceală.

Am respirat adînc. Să-mi fi dat drumul mîniei, n-ar fi folosit la nimic.

— Nu te teme. N-am să te mai sîcîi, am încercat să zîmbesc. Ești prea atrăgătoare, asta-i nenorocirea.

A urmat o pauză. Cînd vorbi din nou, vocea i se muiase.

— Joe, ești complet lipsit de experiență. Nu poți să obții tot ce dorești, așa, dintr-o dată. Ai să ții minte lucrul ăsta ?

— Am să țin minte, am spus, neștiind ce voia de fapt să înțeleagă.

6

ÎN SEARA aceea aveam prima lectură la piesa *Ferma din vale*. Cînd am ajuns la teatru, Ronnie Smith, regizorul, se și afla în sală. Era funcționar de bancă, deși n-ai fi crezut la prima vedere. Purta pantofi verzi de antilopă, pantaloni vechi de flanelă, un pulover galben strîns pe gît și o haină de golf ; avea obrazul zbîrcit, părul uns cu briantină, rărit pe la tîmple, și arăta ca un actor între două vîrste, ceea ce bănuiesc că și urmărea.

— Hei, Ioshua ! spuse el, sau mai curînd strigă, asta făcînd parte din apucăturile actoricești. Doamne, ce rol colosal ! Divin ! Repeta cu încîntare : Da, divin ! Dar ai să ai de muncit, Joe, zău, trebuie să muncești zdravăn !

— Îl sperii, spuse Eva, care tocmai intrase cu Alice. Băiatul a venit să se distreze, nu-i așa, puișor ?

— Bună, Eva, am spus eu. Bună, Alice. Trebuie să recunosc că ești seducătoare.

— Foarte drăguț din partea dumitale, zise ea. Dar azi am impresia că arăt foarte prost.

Glasul nu-i era prea prietenos. Hotărît lucru : nu capitula înaintea farmecelor mele.

Alături de Eva, trandafirie la față, clocotind de viață, Alice părea palidă, cu privirea rătăcită. Avea părul de culoarea mierii, adunat într-un coc, și trăsături foarte fine. Trupul slab, colțuros, semăna cu siluetele din revistele de modă, contrastînd însă cu sînii pe care îi avea mari. Strînși într-un pulover alb, sînii păreau că atîrnă sub propria lor greutate. Într-un sens, îmi plăceau mai mult decît dacă ar fi fost tari, greutatea îi făcea parcă mai reali. Mă și vedeam atingîndu-i.

Am alungat ispita. Ce rost ar fi avut ? Mi-am amintit-o pe Eva lipindu-se de mine și spunînd : „Ești o grozăvie, trebuie să facem ceva, să plecăm undeva", și la ce-mi folosise ? Mi-am amintit și de Susan, la ultima reuniune : Jack n-o slăbise din ochi și o condusese direct acasă într-o mașină nou-nouță. Nici Alice nu era de mine ; trebuia să mă las păgubaș înainte de a începe să mă obsedeze.

Am trecut în revistă restul distribuției. Herbert Downs avea o mică țesătorie. Tatăl lui Johnny Rogers făcea negoț cu cărbuni. Tatăl Annei Barlby avea trei băcănii. Jimmie Matthew, cel mai tînăr, învăța la Școala tehnică din Leddersford. Jimmie urma să-și ajute tatăl în afaceri și, fără îndoială, Johnny o și făcea. Fratele cel mare al Annei era ucenic, bineînțeles la băcănie, pornind

de la treapta cea mai de jos, ca orice muritor de rînd. Anne urma să plece la Şcoala de artă plastică din Leddersford, ceea ce o va feri să calce strîmb pînă la căsătorie, şi avea să se mărite probabil cu Johnny, afacerile tatălui acestuia prosperînd sub păcătosul guvern laburist. Toţi aveau mai mulţi bani decît mine, dar nu erau mari bogătaşi. La poziţia lor puteai să ajungi prea uşor, aşa încît prea mult nu-i respectam. Îi priveam gesticulînd liber şi dizgraţios în timp ce vorbeau cît se poate mai fără accent, şi în sinea mea rîdeam de ei ca un moşier care vede nişte negustori maimuţărind rangurile sociale superioare. Dar sentimentul meu de superioritate nu ţinu mult. Prima lectură a mers foarte prost. Enervat încă din pricina Evei şi a lui Susan, mi-am citit mizerabil rolul, pronunţînd anapoda cele mai simple cuvinte şi nuanţînd incorect aproape toate replicile. A trebuit să ne oprim un moment cînd, din greşeală, am citit „brasiera" feroviarilor în loc de „braseria". Am început să rîd şi eu alături de ceilalţi, dar cu un mare efort.

— Cavalerul d'Éon [1] a înviat, spuse Alice. Ce idee, pervertiri erotice în rîndul clasei muncitoare !

Mi se adresase direct.

— Şi eu fac parte din clasa muncitoare, am spus îmbufnat. Şi nu-i nevoie să-ţi explici gluma. Ştiu cine era cavalerul d'Éon. Am citit odată o carte.

[1] *Charles de Beaumont d'Éon* (1728—1810), agent politic al lui Ludovic al XV-lea. Deghizat în femeie, a fost trimis la curtea imperială rusă.

— Nu trebuie să te... începu ea, apoi se opri. Am să-ţi spun mai tîrziu.

Îmi zîmbi şi se întoarse la textul ei.

Tot restul lecturii am stat cu ochii la ea. Uneori, cînd nu-şi citea rolul, era ştearsă, de-a dreptul urîtă : bărbia îi era grea, fără formă, iar linia frunţii şi a gîtului părea scobită cu cuţitul. Cînd citea însă, faţa i se înviora, nu într-atît încît să-i uiţi defectele, dar trăsăturile deveneau tandre, emoţionante. Am constatat cu uimire că, în acele clipe, celelalte femei păreau lipsite de gust şi şleampăte ; pînă şi Eva.

Cînd am terminat, Ronnie ne-a privit un minut, pufăind zgomotos din pipă şi bătînd cu un creion de aur „Eversharp" într-un teanc de foi cu însemnări.

— O să avem mult de lucru. Piesa e cu mult mai subtilă decît pare. Scoţîndu-şi pipa din gură, îi aţinti muştiucul spre mine : Joe, ţine minte că eşti un simplu fermier onest. Şi, pentru dumnezeu, fii atent la... hm... la lenjeria de damă !

Toţi au rîs, în afară de mine.

— De fapt, mai bine aş tăia fraza asta.

— Ai grijă, Joe, spuse Eva. Ronnie are o adevărată pasiune să foarfece textul. Dacă nu eşti atent, n-o să-ţi mai rămînă nimic din rol.

Ronnie îi surîse.

— Toate piesele ar trebui reduse la jumătate...

— Se crede Orson Welles [1], îmi murmură Alice la ureche.

[1] Cunoscut regizor de cinema din S.U.A.

— Bine, copii, spuse Ronnie. Pentru astăseară am terminat. Herbert și cu mine vom încerca să aprofundăm intențiile scenografice ale autorului.

— Bei o cafea ? am întrebat-o pe Alice cînd se ridică.

— Nu, mulțumesc.

„Du-te dracului !" i-am spus în gînd, și-i întorsei spatele.

— Dar ai putea să-mi oferi o bere...

— La „Clarence" ?

— Nu, e prea multă lume cunoscută acolo. Și e prea curat și prea multă lumină. Curînd or să pună și neon. La „St. Clair" e mult mai drăguț. Localul e întunecos și miroase a friptură și a lumînări.

Mașina ei, un „Fiat 500" verde, era parcată afară. Descuie ușa din dreapta, apoi ezită :

— Știi să conduci ?

— Oricît de curios ți s-ar părea, da.

— Nu fi așa de susceptibil...

— Nu sînt...

— Ba ești. Mă gîndisem că ți-ar face plăcere să conduci. Majoritatea bărbaților refuză să fie conduși de femei. În ce mă privește, trebuie să-ți spun că șofez mizerabil.

Nu i-am răspuns nimic. M-am așezat la volan și am deschis portiera cealaltă.

E plăcut să conduci un automobil. Bineînțeles niciodată n-am avut o mașină a mea. Învățasem să șofez în aviație : aveam un „Austin Chummy", împreună cu încă trei inși din echipaj. Cînd am

băgat motorul în viteza întîi, mi-am adus aminte cum străbăteam cîmpiile triste ale Lincolnshire-ului, cu un coș plin cu sticle de bere la spate, și Tommy Jenks conducînd corul, care cînta *Pisicile pe acoperiș*, sau *La drum cu mașina*, sau *Trei bătrîne.* Am încercat o senzație de nostalgie după zilele acelea, cînd îmi permiteam să cheltuiesc patru lire pe săptămînă pe bere și țigări, iar insigna de argint cu o jumătate de aripă era un pașaport ce obținea băuturi gratuite și femei de categoria întîi. Mașina nu era prea grozavă — și nici nu-i de mirare, după șaptesprezece ani de folosire — dar un sfert îmi aparținea. Tommy a făcut-o praf pe șoseaua Fincheley, împreună cu persoana sa, cu o fată caporal în corpul auxiliar feminin și cu soldatul ce conducea mașina pe care o tamponase.

— Ce încruntat ești... spuse Alice. Știi cum arăți cu pălăria asta ? Ca un gangster. Ia-o, te rog, la dreapta.

— Unde sîntem ?

— Aproape de șoseaua St. Clair. E chiar drumul care duce spre casa mea.

— Locuiești chiar așa de Sus ?

Probabil că vocea mea avusese un ton ironic. Am văzut-o tresărind și m-am mirat ce demon m-o fi posedînd.

— Locuiesc pe strada Linnet, spuse ea. Nu eu am ales casa. Deși o găsesc foarte plăcută. Dumneata locuiești pe strada Vulturilor, nu-i așa ?

— Stau în gazdă acolo, am spus.

Mergeam pe bulevardul Plopilor. Dintr-o casă mare în stînga noastră răzbăteau o lumină puternică și muzică. Poarta, înaltă, de fier, era larg deschisă. Am observat strălucirea unei ape și o platformă albă.

— Doamne, am exclamat, un bazin de înot!

— Aici locuiește Susan Brown, spuse Alice. Azi e ziua ei de naștere.

— Ce plăcut trebuie să fie, am spus. Cred că Jack e invitat. Dacă mi-e permis să vorbesc cu atîta familiaritate despre el.

Alice părea că nu mă auzise.

— Ia-o la stînga, spuse.

Am străbătut o stradă îngustă și o piațetă. În cartierul ăsta casele erau mai mici: casa cea mare din capul străzii era ultimul avanpost al lumii cu bazine de înot personale și plopi și mașini marca „M. G." noi. Cartierul muncitoresc de lîngă gară se întindea mai mult decît crezusem, intercalîndu-se ca un scut între bulevardul Plopilor și fumul uzinelor din vale. Niște trepte înguste de piatră duceau din piață spre o stradă dreaptă, pavată cu pietricele. Strada St. Clair se afla la capătul unei alei, aproape de piață.

Așa cum spusese Alice, localul era întunecos și mirosea a friptură și a lumînări. În odăița de lîngă bar nu se afla nimeni, doar doi bătrîni stăteau ghemuiți lîngă foc. Pe perete atîrnau două gravuri vechi reprezentînd Warleyul, și fotografia unei case cu acoperișul luat de uraganul din 1888. Spațiul liber era ocupat de alămuri strălucitoare și

de radiatoare cu cărbuni. Scaunele de lîngă perete erau îmbrăcate în piele și bine capitonate.

Alice privi în jurul ei mulțumită.

— Iată ce-nseamnă un colțișor liniștit, zise ea. Atît de liniștit, încît e aproape sinistru.

Patronul localului, un om cu părul rar și cărunt, se strecură înăuntru.

— Bună seara, doamnă Aisgill. Bună seara, domnule. Cu ce vă pot servi?

— Dă-ne o „bere bătrînă", spuse Alice. Asta-i berea adevărată. Nu-i așa, Bert?

— E o băutură plăcută, doamnă Aisgill, spuse el cu o voce adîncă, lugubră. O bere pe cinste.

Într-adevăr o bere excelentă, neagră, dulce și ușoară. Era cald și odihnitor în colțișorul acela comod și îmi plăcea că mă aflam acolo cu Alice. Nu mă ispitea să mă culc cu ea, și de aceea nu mă temeam că voi fi respins. I-am oferit o țigară. Cînd sînt încordat, uit să mai fumez. Era prima țigară din seara aceea, și tutunul avea un gust tare, aproape acru, așa cum îmi place cel mai mult.

— Joe, ascultă, spuse Alice, va trebui să jucăm împreună, așa încît e bine să lămurim lucrurile între noi de la bun început. Pentru numele lui dumnezeu, nu te mai bosumfla pentru orice fleac! N-am vrut să-ți spun de față cu ceilalți, dar ai fost groaznic de nepoliticos cu mine. Ai un complex de inferioritate, sau ce-i?

— Nu, am bolborosit eu.

— Atunci, ce te roade?

— Am crezut că vrei să faci pe doamna nobilă cu mine, asta-i tot. Taică-meu n-a avut nici uzine,

nici manufacturi, dar asta nu înseamnă că nu am citit nimic şi că nu ştiu să conduc maşina.

Mi-am dat seama că nu era explicaţia cea mai potrivită ; de fapt, nici nu eram supărat pe Alice.

— Dar, Joe dragă, spuse, cui îi pasă de toate astea ? Mie, nu. Thompsonilor, nu. Lui Eva, nu. Se încruntă : Eva-i de vină, nu-i aşa ? Mai întîi încurajează tinerii, şi apoi face pe distanta. E o cochetă înnăscută, n-o să se schimbe niciodată. Ştii, nu m-ar mira de loc dacă... nu, mai bine să nu spun.

Am mai comandat bere.

— Acum, dacă ai început, continuă...

— Nu m-ar mira de loc dacă aş afla că-i povesteşte lui Bob aiurelile ei cu bărbaţii tineri. Amîndoi sînt reci ca nişte reptile. N-ai luat-o în serios, nu-i aşa ?

— Depinde de ceea ce înţelegi prin serios.

— Acelaşi lucru ca şi tine...

— Doamne, nu ! Nici o clipă măcar. Am rîs. Trebuie să par foarte prost. Dintr-o dată mi-am amintit motivul nemulţumirii mele principale : Jack Wales, am spus, făcea pe protectorul cu mine, vorbea de popota ofiţerilor, îmi uita numele cînd mi se adresa...

— Se întoarce curînd la Universitate, spuse ea. Şi, de altfel, nu-i ăsta motivul pentru care eşti supărat pe el. Şi-a arogat un aer de proprietar asupra Susanei. Asta-i, nu ?

N-am răspuns. Mă miram cum ajunsesem pînă aici. Discutam cu ea tot atît de liber cum aş fi vorbit cu Charles, şi mă simţeam dezorientat.

— Nu ăsta-i motivul ? repetă ea.

— Da, aşa-i. Simplă invidie. Oamenii ca el iau tot ce e mai bun printr-un fel de drept divin. Prea ades am văzut asta...

— Parc-ai fi un puşti. Doar nu-i logodită cu el, şi nici tu nu eşti căsătorit. Este ? Ori ţi-e frică de el ? De ce nu-i telefonezi fetei, s-o inviţi să iasă cu tine în oraş ?

— Nu m-am gîndit la asta niciodată, am spus încet.

— Preferi să te văicăreşti ? În loc să acţionezi, stai cu mîinile în sîn. Sau crezi că Jack ţi-e superior ?

— Nu, am răspuns. Oricum, n-ar avea importanţă — vreau să spun dacă mi-ar fi sau nu superior — din moment ce ea mi l-ar prefera. Simt însă că nu-l place. S-a obişnuit să-l aibă în preajmă, asta-i tot. Simt că eu aş putea să-i stîrnesc interesul. Asta mă frămîntă. Să nu crezi că sînt un închipuit...

— Nu, spuse Alice, eşti tînăr şi foarte lipsit de experienţă. Dacă asta-i ce simţi în legătură cu Susan, intuitiv şi nemijlocit, atunci probabil că aşa este.

Încrederea în intuiţie nu este proprietatea mea exclusivă, dar auzind-o pe ea vorbind astfel, am simţit că nu-i pot ascunde nimic.

Am privit paharul gol.

— Nu-mi plac jumătăţile de măsură, am spus şi m-am scotocit în buzunar după bani.

— Lasă-mă să fac eu cinste, vrei ? spuse Alice.

— Dar am bani...

Ridică mîna ca să mă facă să tac.

— Fără discuţii. Întotdeauna plătesc partea mea. Am învăţat asta demult, pe cînd eram într-o trupă profesionistă.

— Dar eu nu sînt actor profesionist.

— Lasă. Nu-mi pasă chiar dacă ai fi casierul primăriei, sau proprietarul localului. Eu sînt independentă, pot să-mi permit să plătesc. Ai înţeles ?

Am luat banii şi am comandat băutura. Ca să fiu sincer, aranjamentul ăsta îmi convenea căci berea veche costă doi şilingi o halbă, şi în ritmul în care beam noi, ar fi făcut cel puţin zece şilingi pînă la sfîrşitul serii. Aveam opt sute de lire la bancă, această sumă fiind constituită în mare parte de asigurarea părinţilor şi salariile acumulate din perioada cît fusesem în lagărul german nr. 1.000. Dar nu m-am atins de ei niciodată ; nu aveam posibilitatea să mai adun prea curînd atîţia bani. Trăiam din salariu, iar salariul meu nu-mi permitea cheltuieli neprevăzute de aproape zece şilingi. Am privit-o pe Alice cu duioşie.

— Vrei nişte cartofi pai ?

— Da, cu plăcere. Cere şi puţină sare, te rog.

— Îmi plac sărături la bere, am spus eu. Ceapa murată şi slănina de porc sînt cele mai bune.

Îmi zîmbi. Era un zîmbet prietenesc, fără nici o urmă de senzualitate.

— Şi mie îmi plac. Am gusturi ordinare. Şi, în plus, beau de zvînt, beau cît tine.

— Asta o să vedem.

— Am să ţin pasul cu tine. Am fost înţărcată cu bere, dar toţi bărbaţii pe care i-am cunoscut beau numai *whisky* şi gin. Ei cred că glumesc cînd

spun că-mi place berea şi comandă dintr-aceea la sticlă, cu mult acid, sau bere slabă nemţească.

Berea bătrînă era mai tare decît credeam ; la jumătatea celei de a treia halbe am simţit cum mă năpădeşte un val cald de afecţiune.

— Să-ţi spun ceva, Alice. Îmi placi. Nu vreau să spun că te-aş dori la pat, ci că-mi placi tu, ca om. Cu tine pot să discut ca şi cu un bărbat. Pot să-ţi spun o grămadă de lucruri... o, doamne, numai despre mine vorbesc !

Am mai luat o înghiţitură de bere şi am ronţăit nişte cartofi.

— Şi tu îmi placi, spuse ea. Uneori parcă ai avea optsprezece ani, ştii ?

Am rămas pînă la ora închiderii, apoi m-a condus acasă. Doar în pat mi-am dat seama că nu mai spusesem nici unei femei atîtea lucruri despre mine însumi, şi mai ales nu aveam senzaţia aceea neplăcută că am spus prea multe, sau că m-aş fi făcut de rîs. Perna mirosea uşor a levănţică ; îmi amintea de ceva. Era parfumul ei, răcoros, ca rufăria curată, prietenos, ca berea ; am adormit fără să-mi dau seama, visînd că mergeam cu ea în „Fiat“, maşina făcea nişte cotituri fantastice într-o ţară care era un amestec de Lincolnshire şi Prusia ; apoi se transformă în Susan, cu ochii strălucitori şi faţa schimonosită de plăcere. Dintr-o dată mă rătăcisem într-un loc sălbatic, acoperit de nisip, copaci şi buruieni, şi strigam, dar nu numele lui Susan, ci al lui Alice, apoi mă trezisem în camera mea de pe Cotitura Stejarilor, privind reproducerea cu Olimpia, cea moale, albă şi drăguţă, dar eram conştient de asta : tabloul crescu pînă cînd

acoperi tot peretele, iar eu, ducîndu-mi mîinile la ochi, am încercat să țip și m-am trezit la Warley, în zbîrnîitul soneriei ceasului deșteptător, pe cînd la bucătărie slănina se prăjea sfîrîind.

7

BIBLIOTECA se afla în clădirea primăriei. A doua zi de dimineață, pe la ora 10, trecînd pe acolo, am aflat că Jack pleca peste cîteva zile la Universitate.

Ședeam într-o încăpere mică, denumită Secția documentară, simțindu-mă absurd de vesel și, în același timp, invidios. Cambridge! Pentru mine asta însemna vin de Porto, canotaj, discuții libere în jurul unor mese lungi, strălucind de argintării și cristaluri. Dar mai cu seamă puterea, puterea pe care o dobîndeai vorbind o engleză impecabilă, puterea rezultată din faptul că te născuseși într-o familie sus-pusă, că ai relații cu oameni sus-puși: dacă ai de gînd să conduci treburile țării, îți trebuie neapărat o educație universitară.

Printre altele, tatăl lui Jack era și fabricant de mașini. Afacerile erau înfloritoare. Deși, chiar de n-ar fi fost așa, n-ar fi avut prea mare importanță, deoarece el crease un trust mic, dar solid, care se înălța din ce în ce mai sus pe verticală. Ori de cîte ori se întîmpla să cheltuie prea mulți bani pentru un material, cumpăra imediat firma care-l producea. Deținea o fabrică de plastice, o tăbăcărie, o echipă de constructori de caroserii și chiar o spălătorie și o tipografie. Pe lîngă „Ford", sau „Lyons", sau „Unilever", era un cartel mic. Dar m-aș fi mirat dacă bătrînul ar fi scos mai puțin de un milion pe an.

Cedric mi-a explicat de ce ținea Jack să obțină o diplomă în științe.

— Cine conduce un cartel n-are nevoie să se specializeze într-o anumită ramură, spunea el. Trebuie să aibă „o concepție generală". Dacă te pierzi prea mult în amănunte, nu poți cuprinde întregul. Asta-i motivul pentru care Jack se duce la Cambridge: ca să învețe să gîndească. Și Cedric îmi zîmbise complice. Asta nu schimbă mai nimic. Funcționarii și inginerii fac să meargă treaba, indiferent cine o conduce. Necesar e ca Jack să-și facă relații utile cu oamenii din lumea bună și să învețe să se descurce cu ei. Cu știința să-și bată capul ăilalți, așa-i, nu?

„Foarte bine, am bîiguit copilărește în sinea mea. Am să-ți suflu fata, Wales, cu toți banii tăi cu tot, n-ai să-mi stai în cale..."

M-am dus la telefonul public din fața primăriei și i-am telefonat lui Susan. Așteptînd legătura, eram aproape gata să renunț. Dacă nu ar fi răspuns chiar ea, mă îndoiesc că aș mai fi încercat vreodată.

— Aici Susan Brown, a spus ea.

— La telefon Joe Lampton. (Ce oficial vorbim! Cabinei telefonice îi lipsea un geam, și înăuntru bătea un vînt rece. Mîinile îmi tremurau de emoție). Am două bilete la baletul de sîmbătă noaptea, mă gîndeam poate că ai vrea să-l vezi.

— Sîmbătă noaptea?

— Vreau să spun, seara, am zis, înjurîndu-mă în gînd.

— Mi-ar face mare plăcere să-l văd. Stai puțin să mă gîndesc. Joe, sînt zăpăcită... abia am ieșit din baie.

Mi-am închipuit-o goală, cu trupul tînăr, ferm și parfumat. Apoi am alungat gîndul ăsta. Era ceva la care nu voiam să mă gîndesc. Nu pentru că n-aș fi dorit-o. Dar s-o dezbrac în minte, era o apucătură de adolescent, nu exprima adevăratele mele simțăminte. Pot să declar în mod cinstit: intențiile mele față de Susan au fost întotdeauna cele mai onorabile. Orice altă reacție față de frumusețea ei ar fi părut meschină. Chiar fără a-i lua în considerație averea, merita să o iei în căsătorie. Susan era prințesa din basme, fata din legendele străvechi, eroina comediilor muzicale. Le semăna atît trupește, cît și din punctul de vedere al categoriei de venituri necesare acestor personaje. Așa-i în toate poveștile: prințesa e totdeauna frumoasă, trăiește într-un palat de aur, poartă straie scumpe, giuvaeruri, mănîncă pui, căpșuni, turtă dulce, și chiar dacă dă peste ea nenorocirea și ajunge fată la bucătărie, prințul o va descoperi imediat, pentru că ea uită un inel scump în prăjitura pe care o coace pentru el; iar cînd prințesa este adusă înaintea lui, îmbrăcată în piele de măgar cu fața și mîinile mînjite de funingine, prințului îi va tresări în piept inima și va crede că s-a îndrăgostit de o fată din popor (categoria a zecea). Dar prințesa își leapădă pielea de măgar, și el îi vede în fine pielea albă, gingașă. Totul se

aranjează: ea redevine categoria întîi și se pot căsători nestingheriți și vor trăi ani mulți și fericiți. Calificativele necesare unei prințese în basmele cu zîne sînt foarte clare.

Susan era fără doar și poate o prințesă, iar eu un porcar, sau cam așa ceva. Într-un fel, participam din plin la desfășurarea unui basm. Nenorocirea era că aveam de trecut piedici mai mari decît balauri și vrăjitoare și n-aveam la îndemînă nici o zînă ocrotitoare. În dimineața aceea mi-ar fi fost peste putință să prevăd sfîrșitul basmului. Cînd Susan lăsă pentru cîteva clipe receptorul, mi se păru că nu se mai întoarce. O clipă m-am gîndit că închisese receptorul, însă undeva, ca un fundal, se auzea zgomotul unui aspirator și voci de femei.

— Îmi pare rău că te-am făcut să aștepți, spuse ea, nu-mi găseam carnețelul unde-mi notez totul. Sîmbătă seara sînt liberă, Joe.

Primul balaur fusese ucis, dar era un balaur mic. M-am stăpînit să nu par prea vesel.

— Splendid! Am să vin să te iau la șase și un sfert, se poate?

— Nu, nu, spuse ea repede, ne întîlnim la teatru.

— Atunci la șapte fără un sfert.

— Doamne, o aud pe mama. Trebuie să fug. La revedere.

— La revedere, am spus, puțin mirat.

O parte din poleiala de pe turta dulce se și dusese. De ce se speria așa cînd intra maică-sa în cameră? Era ca și cum nu voia să se știe că ieșea în oraș cu mine. Era oare de presupus că nu iese

cu altcineva în afară de Jack ? Şi nu eram oare destul de onorabil să fiu primit la ei acasă, cum era primit el ?

Cînd m-am întors la secţia financiară, Teddy Soames bea ceai şi flirta cu June Oakes, dactilografa de la secţia sanitară. June avea 20 de ani, părul roşu şi pielea albă ; eram sigur că e prostuţă, dar drăgăstoasă, însă aveam ceva mai bun de făcut decît să mă încurc cu ea. Legăturile astea de birou încep uşor, dar sfîrşesc greu, mai ales într-un oraş mic.

Totuşi, am intrat în vorbă cu ei. Faptul că aveam la îndemînă o fată care, judecînd după buzele-i cărnoase şi umede, nu m-ar fi aţîţat pe degeaba şi ar fi fost încîntată oricînd să-i fac o vizită acasă, mă liniştea, îmi dădea un sentiment de siguranţă.

— Ei, regina inimii mele ! am spus, luînd o ceaşcă de ceai. E o plăcere să se uite omul la tine. Eşti din zi în zi mai frumoasă. Ce bine îmi pare că nu lucrezi la finanţe !

— De ce ?

— Fiindcă aş sta şi m-aş uita toată ziua la tine. N-aş mai lucra nimic.

Chicoti :

— Am auzit că umbli după alta.

— Asta pentru că nu vrei tu să te măriţi cu mine.

— Dar ce, parcă m-ai cerut ?

M-am aşezat în genunchi şi am dus o mînă la inimă.

— Dragă... aş spune chiar cea mai dragă... domnişoară Oakes, îţi ofer mîna şi inima mea !

— Dă-l încolo, June, spuse Teddy. Se duce şi bea cu femei măritate.

M-am ridicat.

— Eu beau cu femei măritate ? Cum adică ?

June chicoti din nou :

— Numele ei ar putea începe cu A. E mult prea bătrînă pentru tine.

Avea o voce piţigăiată, ca un chiţcăit de şoricel. Nu prea mergea cu pieptul ei impunător.

— A, asta era, am spus uşor. M-a condus cu maşina acasă. Am vorbit despre piesă. Teddy nu poate să înţeleagă. Relaţiile noastre sînt pur platonice.

— Da, înţeleg, spuse Teddy, înlănţuind-o pe June cu braţele. Aş vrea să plec cu June într-un *week-end* platonic. Sigur, prea bine n-ar fi dacă am face şi un copil platonic.

Rîse cu rîsul lui zgomotos, fals şi îşi vîrî nasul în obrazul lui June.

— Ah, eşti groaznic, spuse ea. Nu, Teddy. Nu, te rog... Dacă intră domnul Hoylake ?

— O să-mi ordone să te las în pace, ca să te mîngîie el, ripostă Teddy.

— N-am să mai vorbesc niciodată cu tine, se bosumflă June. Ai nişte purtări... Îmi zîmbi : Pe cînd Joe e un om delicat, un *gentleman.*

— Nu te bizui prea mult pe asta, spusei eu.

Se apropie de mine. Mirosea ciudat. Nici a parfum, nici a săpun, nici a transpiraţie — era ceva aproape grosolan, însă curat. Am fost foarte ispitit s-o mîngîi, sau măcar să-i dau o întîlnire,

dar primul lucru ar fi fost nesatisfăcător, iar al doilea, periculos. Așa încît i-am zîmbit și eu.

— Ești fermecătoare.

— Și tu ai niște ochi superbi, spuse ea. Ieșind, îmi atinse în treacăt mîna. Ce cusur avem noi, bietele fete nemăritate? întrebă ea, ca și cînd Teddy nici nu ar fi fost acolo.

— Nu te sinchisi de mine, spuse el. Tu, Joe, ai un succes nebun la femei, nu-i așa?

— Stau la coadă numai ca să-mi vorbească!

— Pe June ți-o cedez, spuse el. E o puștoaică. Dar pentru doamna A... ei, pentru *ea* te invidiez cu adevărat.

— N-ai de ce să mă invidiezi.

— E o femeie grozavă, spuse el.

Fața-i ascuțită exprima regrete pline de dorințe.

— Da, într-adevăr, e o femeie bine, dar nu m-am gîndit niciodată la altceva.

— Doamne, eu m-aș fi gîndit. E... Căută un cuvînt potrivit și apoi îl rosti rușinat: E o... doamnă. Dar e și femeie. De cîte ori o văd, mă trec sudorile și amețesc, știi ce vreau să zic...

— Ești un desfrînat, am spus eu. Știi ce spune *Biblia* despre adulterul înfăptuit cu gîndul.

— Bărbatul ei îl comite altfel.

— Asta nu-i o scuză. Dar apropo, cum arată?

— E un negustor de lînă bogat. Politicos, rece, distant.

— Și cu cine se ține?

— Cu o fată din biroul lui. Tînără, grăsuță și tîmpită. Aventura durează de un an.

— Sînt mai răi decît animalele, am spus indignat. Ce, Alice nu-i ajunge?

— Alice are treizeci și patru de ani și sînt căsătoriți de zece ani și n-au avut copii. Rînji. Eu i-aș da o mînă de ajutor. Bucuros.

Am înălțat din umeri.

— Nu mă atrage din acest punct de vedere.

Mă gîndii la Susan. Amintindu-mi de ea, un fior mă trecu prin stomac. Ardeam de dorința să spun cuiva, să mă laud discret. Speram ca Teddy să aducă în discuție numele, și pe urmă aș fi aruncat o vorbă la întîmplare despre întîlnirea noastră. Dar n-a adus vorba despre ea și continuă să flecărească despre Alice.

În seara aceea m-am dus la a doua repetiție a piesei *Ferma din vale.* Ronnie era în formă. Trăgea tare din pipă, trecîndu-și mîna prin păr pentru a indica tensiune nervoasă și mîzgălind cu furie pe textul regizoral.

— În seara aceasta, oamenii buni, spuse el, sînteți doar trupuri. Și încă niște trupuri frumoase, dacă pot spune așa. Vreau să lămurim mișcarea de scenă, apoi o să continuăm cu... cu intențiile textului.

Alice și cu mine aveam trei scene de dragoste pasionată. Mă așteptam să le găsesc jenante, dar era atît de impersonală în atitudine, atît de lipsită de jenă, încît îmbrățișările noastre erau ca un dans lent. Am lucrat atît de frumos împreună, încît Ronnie nu a trebuit să mă corecteze decît de două ori la fiecare mișcare, ceea ce este destul de bine în acest stadiu al repetițiilor. M-am lăsat condus de Alice, lucru desigur foarte firesc, pentru că trebuia să fiu sedus de ea.

Ronnie a fost impresionat și m-a lăudat după aceea.

— Scenele tale de dragoste au început să se contureze bine, Joe. Prevăd însă greutăți în altă direcție, a clipit către mine pe deasupra ochelarilor. Știi, treburile astea plicticoase cu intrările și ieșirile, statul jos și ridicatul în picioare. Te așezi ca și cum... ei, dar nu vreau să fiu vulgar. Și te ridici ca și cum ai fi stat pe un cui. Cu Anne și Johnny ești foarte stîngaci. Nu trăiești decît în scenele cu Alice.

— Alice învie și morții, am spus.

Am zîmbit către ea. Spre surprinderea mea am văzut că roșise puțin.

Cînd Ronnie a terminat cu observațiile, am coborît după Alice în sală. Își luă haina pe care o lăsase într-un fotoliu. I-am ajutat să se îmbrace. Înainte de a-mi lua mîinile de pe umerii ei, s-a rezemat de mine; la fel de impersonală ca și în îmbrățișările noastre de pe scenă.

Mi-am pus și eu pardesiul și m-am așezat lîngă ea.

— Ți-am urmat sfaturile.

— Care sfaturi?

— I-am telefonat lui Susan. Mergem la balet. De undeva din culise se auzea vocea lui Ronnie și a lui Herbert, o lumină albastră scăldă scena plină de mucuri de țigări, mesele demontabile, scaunele „Windsor" și canapeaua tapisată unde jucasem pe amorezul cu ea. Era un teatru mic, dar deodată mi se păru mare și pustiu, plin de ecouri.

— Susan? spuse ea. Da, îmi amintesc. Lumina deveni de un roz-cald. Îndrumat de mine, nu poți să greșești. Mătușa Alice are întotdeauna dreptate.

— Nu poți fi o mătușă, am spus eu. Mătușile au patruzeci de ani și miros a camfor.

Se strîmbă. Am observat că sub bărbie pielea i se lăsase puțin.

— Eu cel puțin nu miros a camfor. Mă comport ca mătușa din *Conversațiile unei femei.* Sau dădaca Julietei.

Tonul ei părea amar.

— Ba nu, am spus. Am văzut o dată *Romeo și Julieta.* Aia era o babă afurisită. Tu ești drăguță, ispititoare. Bai mai mult...

M-am oprit. Intram pe un tărîm periculos.

— Mai mult ce?

— Să nu te superi pe mine. Promite.

— Bine, spuse ea impacientată. N-o să mă supăr chiar dacă e indecent. Promit.

M-am bîlbîit:

— Mi se pare, așa, prostesc. Nu pot...

— Asta e la fel ca în *La doamna Bean,* spuse ea. Ești enervant, Joe. Pentru dumnezeu, spune odată!

— Ești mai degrabă... nu... nu înduioșătoare, dar rătăcită, pierdută, ca o fetiță mică. Parcă ai căuta ceva. Scuză-mă, cuvintele mele sună ca-ntr-un film ieftin. Te rog să uiți ce-am spus, bine?

Tăcu o clipă. Ochii i se umeziră.

— Curios că mi-ai spus asta. Nu, nu sînt supărată, dragul meu.

Căută ceva în geantă. Scoase o ţigară. Cînd i-am aprins ţigara, am rămas mirat văzînd că-i tremură mîna.

În acel moment intră George Aisgill. Purta un pardesiu mult prea mare pentru statura lui. Avea mîini mici, frumoase, cu unghiile foarte îngrijite, şi purta, în afara unui inel cu sigiliu pe degetul mijlociu, o şevalieră cu diamant pe degetul mic. Trăsăturile îi erau regulate, pielea netedă, iar mustaţa, parcă pictată. Deşi avea unghiile date cu lac şi purta inele, nu părea efeminat. Dar nu arăta nici prea viril. Era ca şi cum ar fi ales să fie bărbat, găsind că asta e mai practic şi mai confortabil. De cum l-am văzut, îmi deveni antipatic, însă în alt fel decît Jack Wales. Jack de fapt nu era periculos, pe cînd George Aisgill răspîndea în jur o răceală atît de calculată, încît te speria: el niciodată şi în nici un chip n-ar fi putut să se facă de rîs.

— Golanilor, haimanalelor, daţi-mi nevasta! glumi el intrînd. Alice, închipuiţi-vă, şi-a stricat „Fiat"-ul.

— George, ţi-l prezint pe Joe Lampton, spuse Alice. E amorezul meu.

— Vai mie, exclamă el, îmi pare rău! V-am deranjat?

— Ne-am mai cunoscut, am spus.

Îmi aruncă o privire iute, iscoditoare.

— Da, îmi amintesc, mormăi. Arătă cu capul spre scenă. Ei, cum merge?

Aşa cum ne privea, avea aerul să spună că, după părerea lui, spectacolul pe care-l montam noi era o aiureală, şi nimic mai mult.

— Ştiu eu... am şovăit. Întrebaţi-o pe Alice.

— Nu e nici mai bine, nici mai rău decît altă dată, răspunse Alice cu o voce indiferentă. Continuăm să ne amuzăm.

Întreaga-i purtare se schimbase o dată cu venirea lui. Nu era supusă, sau speriată, sau... era foarte greu să precizezi în ce consta deosebirea, dar am sesizat-o pe loc. Devenise aşa cum crezusem cu o seară mai înainte că e în realitate — rece, blazată, trufaşă, doar pe jumătate vie.

— Eşti *amploaiat* la primărie, nu-i aşa? întrebă el.

Cuvîntul acesta demodat, boieresc, mă făcu să mă crispez.

— La serviciul financiar.

— Trebuie să fie cam plictisitor.

— O să vi se pară curios, am spus zîmbind, dar întotdeauna se găseşte cîte un om de afaceri care încearcă să tragă chiulul. Oamenilor nu le place de loc să-şi plătească impozitele, asta e o regulă!

— Băiete, cu mine n-o să aveţi de-a face. Fabrica mea nu-i în Warley.

— Nici *asta* nu ne place. Vă privaţi de bani urbea natală.

— Cînd consiliul va încuraja afacerile, am să construiesc o fabrică la Warley.

— Cînd o să găsim un om de afaceri care să considere că politica noastră de combatere a fumului industrial nu-i o vorbă goală, o să-l primim cu bucurie.

Zîmbi, arătîndu-şi dinţii albi, mici şi ascuţiţi.

— Acolo unde e murdărie...

Eram gata să ripostez că el avusese destulă grijă să trăiască în afara mizeriei, cînd Alice ne întrerupse :

— Mai lăsaţi afacerile. Nu vă plictisiţi tot discutînd despre ele ?...

Ridică mîinile într-un gest de prefăcută resemnare, şi diamantul din deget îi sclipi rece.

— Femeile nu înţeleg niciodată că noi, bărbaţii, trăim pentru munca noastră. Cum discutăm şi noi ceva mai interesant, vă şi plîngeţi că vorbim despre afaceri.

Contrar voinţei mele, mă bucuram că îmi considerase interesante părerile, deşi ştiam că era un mic compliment de circumstanţă, menit să atragă simpatia, potrivit tacticii lui Dale Carnegie [1]. Ceilalţi se strînseră în jurul lui pe nesimţite, cum se strîngeau în jurul lui Jack Wales. Domnul Aisgill reprezenta forţa banilor, ca şi Jack. Era şi el un rege. Privindu-i pe toţi cum îi făceau plecăciuni, m-am mirat cum de ajunsese să se însoare cu Alice, cum reuşiseră buzele lui subţiri de sub mustaţa tunsă perfect să rostească — şi precis că le rostiseră — cuvintele *te iubesc*. Tot aşa, nu mi-i puteam închipui împreună în pat. Nu erau de acelaşi soi şi nici nu ajunseseră să semene unul cu altul, cum se întîmplă cu cei fericiţi în căsnicie.

M-am ridicat şi i-am spus lui Alice că plec.

— Mergi în direcţia noastră ? întrebă ea.

[1] Autor al unei cărţi intitulate *Arta de a-ţi face prieteni şi a-i influenţa pe cei din jur.*

— Nu mai aveţi loc în maşină, am răspuns eu.

— Prostii ! făcu George. N-ai nici un program, nu-i aşa ?

— Avem loc destul, spuse Alice. Hai, Joe.

M-am uitat lung la ea. Vorbea ca şi cum mi-ar fi cerut s-o apăr.

Maşina lui George era un „Daimler" de 2500 cmc. M-am aşezat în spate cu Johnny Rogers şi Anne Barlby. Nu mai călătorisem pînă atunci într-o maşină „Daimler", proprietate particulară. George aprinse o clipă lampa : lumina ei plăcută ne transportă într-o lume intimă, caldă şi confortabilă, dar totodată dură şi aventuroasă, arogantă, sugerînd viteza, distanţa.

Johnny ne oferi ţigări, şi eu m-am răsturnat pe pernele moi şi adînci, furat de această lume a proprietăţii private, lăsînd atmosfera ei de lux să se frece de mine ca o pisică. Johnny discuta despre maşini cu George ; desigur că în curînd urma să-şi cumpere şi el una. Foloseau limbajul aviatorilor, care mie, personal, îmi face întotdeauna greaţă : dacă nu-i vorbit la perfecţie, miroase a gazetărie şi a filme.

— Să fi văzut bolidul ăla, zicea Johnny. Formidabil, domnule ! Decolează...

Era un tip insipid de cel mult 20 de ani, cîrn, cu părul ondulat şi cu aerul acela al oamenilor matinal îmbăiaţi, care se culcă devreme, se scoală devreme şi fac multă gimnastică.

Anne Barlby era verişoara lui. Îi vorbea lui Alice, sau mai curînd „o înţepa", spunîndu-i cît de fericită trebuie să fie că posedă o maşină „Daimler" şi un amant atît de frumos. „Jean Marais în

carne și oase, draga mea". Desigur, eu eram amantul lui Alice. Aluzia începea să devină transparentă.

Anne n-avea temperamentul lui Johnny, dar semăna cu el — aceeași înfățișare plină de prospețime și părul ondulat. Din păcate, avea un nas care i-ar fi stat mai bine unui bărbat — un nas mare, inform, aproape borcănat. Din anumite unghiuri nu arăta prea rău, și pe scenă „mergea". Dar asta o necăjea, o făcea foarte sensibilă. Și n-ar fi avut de ce: era o fată veselă, deșteaptă, cu o siluetă armonioasă și, cu toate că nu se putea numi chiar o moștenitoare bogată, dispunea de ceva gologani. Totodată, simțeai că e în stare să fie afurisită și a dracului ca o cățea. Pe mine se vedea clar că nu mă înghite și nu pierdea nici un prilej să mă înțepe. Acum, uitîndu-mă în urmă, înțeleg de ce nu mă putea suferi: nu mă străduisem destul să ascund faptul că n-o găseam atrăgătoare din punct de vedere fizic. Un mic flirt amabil, un avans discret i-ar fi schimbat radical atitudinea față de mine. Se purta ca și cum n-ar fi acceptat în viața ei să te apropii de ea, cu nici o intenție, de orice fel ar fi fost, iar eu, prostul, o luasem de-a bună. Or, acesta este ultimul lucru pe care-l dorește o femeie.

„Daimler"-ul urca fără nici un efort strada St. Clair. Era ca și cînd te-ai fi aflat într-un salon mișcător; atît că era mai confortabil decît multe saloane. George conducea cu abilitatea unui șofer; nu puteam să nu compar tehnica lui cu neglijența imprudentă a lui Alice.

— Noi vă lăsăm aici, spuse Anne la jumătatea străzii St. Clair. E o mașină minunată, domnule Aisgill. Mult mai simpatică decît „Fiat"-ul. În „Fiat" nu se pot înghesui decît cel mult două persoane, nu-i așa, Joe?

— Vai, exclamă Alice, cînd George porni din nou mașina, ce otravă! Și ce insinuări dezgustătoare face cu vocea aia a ei de damă de șantan... O să aștepte mult și bine s-o mai iau cu mașina. Să-ți mărturisesc totul, George? Să mă las în voia mărinimiei tale? Aseară l-am condus pe Joe cu mașina și am intrat la „St. Clair". Secretul nostru vinovat a fost dat în vileag. Ce tîrg nenorocit! Pavat cu scandaluri, bîrfe și intrigi...

— Așa sînt toate orașele mici, spuse George nepăsător. Dar ce te complici cu localurile astea? Adu-l mai bine pe Joe acasă dacă nu-ți place să te bîrfească lumea. Avem băuturi destule acasă nu?

Trecusem de strada Vulturilor, dar eu nu mi-am dat seama decît după o jumătate de milă, aproape de capătul străzii St. Clair.

— Cobor aici, am spus eu.

— Nu vrei să vii să iei masa cu noi? mă întrebă el. Poți să telefonezi familiei Thompson.

— Hai, vino, stărui Alice.

— Și cartelele?

Rîse.

— N-avea nici o grijă, dragul meu. În orice caz, nu va fi un banchet, luăm un aperitiv.

Am ajuns la capătul străzii St. Clair. Dincolo de strada Vulturilor se întindea cîmp deschis — pășuni mărginite de copaci, cu cîteva case mari

așezate la o oarecare distanță de șosea. În stînga, pe jumătate ascunsă de pini, era cea mai mare casă pe care o văzusem în Warley. Un conac, de fapt un palat în stil victorian autentic, cu turnuri și creneluri, o alee pentru mașini lungă de cel puțin un sfert de milă și un pavilion pentru personalul de serviciu, dar care avea dimensiunile unei vile obișnuite.

— Cine stă aici ? am întrebat eu.

— Jack Wales, spuse George. Sau mai bine zis familia Wales. L-au cumpărat de la un negustor de lînă, ruinat. E colosal, nu-i așa ? Și știi, nu folosesc nici jumătate din el.

Moralul meu se prăbuși. Pentru prima dată înțelesesem avantajele uriașe ale lui Jack asupra mea. Desigur, știam că sînt un bărbat tare, puternic ; dar casa asta mă handicapa. Era o prelungire materializată a lui Jack, cu o valoare de cel puțin cincizeci de mii de lire, care-i gira superioritatea față de mine.

Casa familiei Aisgill era așezată la capătul unei străzi murdare, înguste, imediat după parcul St. Clair. Fusese construită în 1930, din beton alb, și avea acoperișul drept. În jur nu mai era nici o casă. Se ridica pe un dîmb și avea în spate cîmpia, iar în față, parcul. Părea costisitoare, clădită la comandă, dar cam fistichie, ca o cocotă de pe Piccadilly care s-ar plimba pe cîmp în pantofi cu tocuri înalte și ciorapi nylon.

Înăuntru era decorată toată în alb, cu scaune de metal și cauciuc, mai confortabile decît păreau la prima vedere. Pe pereți se aflau expuse trei tablouri pictate în culori radioase : două dintre

ele, după cît îmi dădeam eu seama, nu erau decît o încurcătură de linii, pete și cercuri, dar celălalt era un portret în care puteai s-o recunoști pe Alice. Purta o rochie de seară decoltată, dintr-un material argintiu strălucitor. Pieptul era mai mic și mai ferm, iar obrajii netezi, plini. Artistul nu o făcuse mai frumoasă ; se putea observa că avea bărbia puțin lăsată, iar fața ușor brăzdată de riduri.

— Nu te uita prea atent, Joe, spuse ea, apropiindu-se de mine. Pe atunci eram cu zece ani mai tînără.

— Aș vrea să fiu eu acum mai mare cu zece ani, am spus.

— Vai, Joe, ce drăguț ești ! Îmi strînse mîna și nu mi-o lăsă imediat. Îți place odaia ?

— Foarte mult.

Dar nu păream prea convins. Era o cameră stranie, foarte curată, foarte luminoasă, de bun-gust, dar oarecum lipsită de confort. Rafturile joase, albe, așezate de-a lungul peretelui din fața căminului, erau pline de cărți, majoritatea nou-nouțe, învelite în supracoperți ; cărțile ar fi trebuit să mai încălzească un pic odaia, dar nu era așa, aveai impresia că n-ai fi putut citi nici una ; făceau într-atît parte din decorul camerei, încît nici n-ai fi îndrăznit măcar să pui mîna pe ele.

— Ce bei ? întrebă George, ducîndu-se spre bar. Gin, *whisky*, coniac, rom, vin de Xeres, mai am și alte licori, dar sînt prea scîrboase, nu ți le recomand.

— Un whisky, te rog.

Mă privi răutăcios.

— Din păcate, nu-i „Scotch". Un client american mi-a dat o ladă. Are un gust de briantină. Te previn.

— Am băut o grămadă din ăsta la Berlin, am spus eu. Fără sifon, mulțumesc.

Mi-a lăsat o căldură în stomac, după ce, pentru o secundă, îmi uscase gura și făcuse să-mi vină aer pe gît.

— Alice spune că ești din Dufton.

Își umpluse paharul cu sifon și începu să soarbă din el puțin cîte puțin, ca și cum ar fi băut o doctorie.

— Da, acolo m-am născut.

— Am fost la Dufton în interes de afaceri o dată sau de două ori. E un oraș urît.

— Te obișnuiești.

— Cunoști familia Torver, cred...

Îi cunoșteam tot atît cît îl cunoșteam pe prefectul ținutului. Ei erau cei mai vechi fabricanți din Dufton ; de fapt, unica familie de fabricanți care mai rămăsese după criză, celelalte întreprinderi fiind preluate fie de stat, fie de cartelul din Londra.

— Tatăl meu a muncit în fabricile lor, am spus eu. Era supraveghetor. Așa încît nu ne-am cunoscut din punct de vedere social, cum se spune.

George rîse.

— Dragul meu Joe, nimeni nu se cunoaște cu Torverii din punct de vedere social. Toți fug de ei. Bătrînul n-a avut nici un sentiment uman de cînd l-a înțărcat mă-sa. Iar Dicky Torver își petrece puținul timp care-i mai rămîne, cînd obosește alergînd după fetele din fabrică, îmbătîndu-se turtă.

— Noi îi zicem „Momîia sexuală", am spus eu.

— Perfect ! Ha-ha-ha ! Extraordinar ! și-mi umplu îndată paharul, ca și cînd m-ar fi răsplătit că-l distrasem. Da, chiar așa arată, cu mutra aia lată ca o plăcintă și cu trupul ăla greoi, și cum vede o femeie nostimă, ochii i se fac sticloși... Dar e un om de afaceri foarte priceput. Ehei, trebuie să te scoli foarte de dimineață ca să i-o iei înainte lui Dicky Torver.

— Vai, e o oroare, spuse Alice, intrînd cu o tavă cu tartine. Își turnă singură un whisky. L-am cunoscut la un bal la Leddersford. În primele cinci minute mi-a și propus să plec cu el nu știu unde, iar după alte cinci minute... Zău, de ce nu-i trage cineva o bătaie zdravănă ?

— S-ar putea ca unele femei să-l găsească atrăgător, spuse George.

Mușcă dintr-un biscuit cu brînză.

— Poate vrei să spui că soții unora dintre femei ar vrea să facă afaceri cu el ? am întrebat eu.

Rîse din nou. Era un rîs gros, plăcut. Se vedea că putea să rîdă la comandă.

— Nu în sensul ăsta, Joe. E ca și cum ai mitui un călău ; dacă ești grațiat, călăul zice că ai scăpat datorită lui, iar dacă ești spînzurat, nu mai poți vorbi. Dacă nevasta vreunuia e, să zicem, *drăguță* cu Dicky, și soțul obține contractul sau afacerea respectivă, atunci Dicky își are partea lui de cîștig. Iar dacă soțul nu face afacerea, nu poate să înainteze nici o plîngere. Nu, afacerile nu sînt chiar așa de simple.

— Se-ntîmplă, spuse Alice.
— Uneori.
Atitudinea lui mi-a dat de înţeles că subiectul fusese încheiat, iar eu fusesem pus la punct.
— Joe, ia o tartină, mă îndemnă Alice. Le-am pus aici ca să le mîncaţi.
Tartinele erau făcute din felii de pîine foarte subţiri şi felii groase de friptură rece. Tava era încărcată.
— Ai consumat toate raţiile, am spus eu.
— A, nu, protestă Alice. N-avea grijă de asta. Mai avem o mulţime. Te asigur.
— Fermierii au carne, spuse George, şi eu am stofă. Pricepi ?
Era perfect clar, şi mie-mi plăcu şi mai mult carnea. Aveam aceeaşi senzaţie ca atunci cînd conduceam maşina Alicei, trăiam pentru un moment la nivelul la care doream să fiu mereu. Eram eroul uneia dintre acele comedii intitulate *Rege pentru o zi.* Numai că eu nu puteam să mă păcălesc singur timp de o zi întreagă, dar puteam — în odaia aceea, gustînd friptura şi simţind căldura băuturii în stomac — să mă pun în locul lui George.
Alice stătea puţin mai departe de masă, cu faţa spre mine. Purta o fustă neagră plisată şi o bluză roşie de poplin foarte fin. Avea picioare elegante, poate puţin uscăţive, şi iar mă gîndii că semăna perfect cu un desen din *Vogue.* Am privit-o cu luare-aminte. „Sîntem acelaşi soi de oameni : blonzi, nordici“, gîndeam eu, puţin confuz.
George îmi turnă din nou un pahar de „Bourbon“. L-am dat pe gît şi am muşcat din a doua tartină. Alice îmi adresă un zîmbet uşor. Nu era mai mult decît o grimasă fugară, dar am simţit că îmi ard obrajii şi mi-am dat seama că aş fi vrut să fiu în locul lui George în mai multe privinţe.

8

SÎMBĂTA următoare, aşteptînd-o pe Susan eram atît de emoţionat, de parcă întîia oară aş fi avut întîlnire cu o fată. Stăteam în foaierul teatrului din Leddersford. Era un foaier obişnuit, cu covoare roşii, coloane albe, fotografii de vedete cu danturi superbe, coafuri lucioase şi ochi strălucitori. Peste toate plutea un miros uşor de ţigări de foi şi dezinfectante parfumate, însă în acele clipe mi se părea că totul avea o splendoare neîntinată. Eram atît de emoţionat, încît mă simţeam ca un copil în posesia unei cutii cu bomboane asortate, cum se obişnuia înainte de război. Nu ştiam din care să gust mai întîi : ciocolata simplă de menaj, care înseamnă să te plimbi prin oraş cu o fată drăguţă ; ciocolata umplută — simbolul vanităţii ; ciocolata cu lapte — al iubirii ; ori cea mai ispititoare dintre toate, cu un gust îmbătător de rom — senzaţia de a fi mai presus de Jack Wales.
Dacă Susan ar fi apărut în clipa aceea, aş fi avut senzaţia că hăpăi deodată toată cutia cu bomboane. Dar la şapte fără trei minute nu sosise încă, şi gustul întregii seri începu să se înăcrea-

scă. Iar îmi amintii de panica din glas. „Vai, o aud pe mama." De ce oare s-o fi speriind așa că o să afle maică-sa despre mine? Ce, n-aveam dreptul să vin la ea acasă? Dar de ce l-aș fi avut? M-am văzut eu însumi așa cum m-ar fi văzut mama ei, necioplit și vulgar, un tip din clasa de jos, cu toate lipsurile parvenitului, dar cu nici unul din meritele acelea trainice, cum ar fi o sută de mii de lire în titluri sigure, de dragul cărora se pot ierta atît de multe. O auzeam pe Susan spunînd: „Lampton, băiatul acela îngrozitor, cu dinții caraghioși, se ține scai de mine. Da! Știu, ai dreptate! Nu știu de ce, dar i-am promis că mă duc cu el la teatru. Da, recunosc, am făcut o prostie, însă nu m-am gîndit... Am uitat! *M-a luat prea repede...* Cred că mă așteaptă și acum. Nu-i așa că sînt *îngrozitoare?*"

Îmi imaginam acest dialog cu o plăcere lugubră, masochistă, cînd am simțit o atingere pe umăr.

— Stăteam și mă uitam la tine, spuse ea. Arăți foarte prost dispus. Ești supărat pe mine?

— Acum, că ai venit, nu.

— Îmi pare foarte rău că am întîrziat. Herbert m-a condus cu mașina și s-a întîmplat ceva cu *magletul.* [1]

Am rîs.

— Asta e foarte grav. Ești sigură că era vorba despre maglet?

[1] Eronat, în loc de „magnetoul".

— Nu mă pricep de loc la mașini, spuse ea.

— Nu e nici o lege care să te oblige. Magletul e o idee bună, în orice caz. Toate mașinile ar trebui să aibă cîte un maglet. Am luat-o de braț. Trebuie să ne grăbim. Mai sînt doar două minute pînă la fix.

Purta o căciuliță căzăcească de blană, mănuși mari îmblănite și palton lung de cașmir. Ochii îi erau strălucitori, iar obrazul îi roși puțin. În jurul ei plutea un miros curat — ca de talc pentru pudrat copiii, amestecat cu fîn proaspăt cosit — pe care îl simțisem și cînd o văzusem întîia oară.

Cînd am arătat biletele la intrare, le observă prețul.

— Patru șilingi și jumătate! exclamă ea. Vai, nu sînt prea scumpe?

Am privit-o țintă. Oare se așteptase la o lojă? Dar am văzut că nu vorbise ironic, și naivitatea ei mă miră și mă încîntă în același timp. Îmbrăcămintea pe care o purta trebuie să fi costat cel puțin cincizeci de lire.

Ne-am așezat în fotolii să privim *Balul stafiilor.* I-am oferit un pachet de ciocolată cu lapte. Mîinile mele îi atinseră mîna o secundă, dar fără să primească vreun răspuns. Dacă o fată vrea s-o ții de mînă, îți reține ușor degetele cînd i le atingi pe ale ei.

Să-i fi ținut mîna într-a mea, mi se părea foarte important. Contactul cu ea ar fi fost tot atît de deosebit de contactul cu femeile obișnuite ca vorbirea de cîntec. Asta, repet, mi se părea ceva foarte important. Și totuși nu voiam să abuzez. Un instinct adînc se trezise în mine, adus

la suprafață poate de muzică, de dansatori azvîrliți de acordurile ei pe scenă ca niște panglici de mătase colorată. Voiam pur și simplu să admir ceea ce este în fond un exemplar omenesc destul de rar : o fecioară neprihănită și frumoasă. Chiar cînd mi-am oprit ochii asupra pieptului ei tare, micuț sub pulover, am făcut-o fără nici o dorință. Încercam aceeași emoție ca la prima noastră întîlnire. Numai că acum era vorba de ceva real, nu mai exista prezența neplăcută a altora, și Susan era ea însăși, rostea cuvintele ei proprii și nu pe acelea ale unui personaj fictiv de dramă pe care îl poți vedea plătind doi șilingi și jumătate.

În pauză am dus-o la bufet.

— Mama ar fi foarte supărată dacă ar ști că sînt aici, spuse ea, uitîndu-se stingherită la șirurile de sticle colorate, la oglinzile aurite, la afișele și caricaturile înrămate, la bărbații corpolenți și femeile grăsuțe, mirosind a rom și violete, pe care nu-i vezi apărînd în nici un loc decît la bufetele teatrelor și totdeauna par să se fi repezit la locurile cele mai confortabile înainte de a fi ieșit tu din sală.

— De ce, face parte din vreo ligă antialcoolică ? am întrebat eu.

— Mama spune că birturile sînt vulgare. Dar ăsta nu e chiar birt, nu-i așa ?

— Nu, nu-i chiar birt, am spus eu. Vrei să bei ceva ?

— N-ai să rîzi de mine dacă vreau un suc de grepfrut, n-ai să rîzi, nu-i așa ?

— Nu-i oprit prin nici o lege. I-am zîmbit. Ia ce dorești.

Cînd am adus băuturile, i-am oferit o țigară.

— Nu, mulțumesc, nu fumez.

— Cu fete ca tine îmi place să ies în oraș.

Mă privi cu o cochetărie naivă.

— De ce îți place să ieși în oraș cu fete ca mine ?

— Nu ai vicii costisitoare.

— Fetele cu care ieși de obicei te pun la cheltuieli mari ?

— Nu am nici un fel de fete, i-am spus. N-a existat niciodată nici una. Doar tu.

— Acum spui minciuni. *Răutăciosule !*

Cuvîntul avusese o intonație cu totul fermecătoare și inocentă, dar în același timp puțin șăgalnică.

Am dus mîna la inimă.

— Nu există nici una în afară de tine.

— Abia ne-am cunoscut. Cum poți vorbi așa ? Mă privi puțin speriată.

M-am gîndit că o luasem prea repede.

— Nu ești, cum se zice, „scumpă foc", am răspuns, ca și cînd n-aș fi auzit întrebarea.

Vorbele acestea îi atraseră imediat atenția, așa cum și calculasem.

— Cum adică nu sînt „scumpă foc" ?

— Așa obișnuia maică-mea să spună cînd voiam ceva care costa mai mult decît își putea ea permite.

Bătu din palme. Era un gest despre care citisem, dar nu-l văzusem niciodată, atît de copilă-

resc şi demodat, încît cred că numai Susan putea să-l facă.

— „Scumpă foc" ! „Scumpă foc" ! Vai, ce drăguţ ! Dar, ştii, adăugă, mie mi-ar plăcea să fiu „scumpă foc".

Sorbeam încet din *gin-fizz*-ul meu. Îl alesesem pentru că nu lăsa nici un miros, dar prea mult nu-mi plăcea, iar preţul era un adevărat jaf. O clipă m-a cuprins o dorinţă arzătoare să fiu cu Alice la „St. Clair" şi să beau bere bătrînă.

— Îţi place spectacolul ?

— E splendid. Ador baletul. Şi muzica mă turteşte complet, totdeauna mă apucă o ameţeală... Parcă se învîrte lumea cu mine. Îşi puse cotul pe masă şi îşi sprijini bărbia în palmă. E aşa de greu să explici... E ca şi cînd ai fi într-o casă vopsită în culori frumoase, şi pe măsură ce asculţi, parcă atingi vopseaua, şi culorile ţi se învălmăşesc în minte... vorbesc prostii, nu-i aşa ?

— Nu, de loc. Şi eu mă simt totdeauna la fel, numai că nu pot să mă exprim aşa de bine ca tine.

Desigur, minţeam : pentru mine baletul e ceva la care te uiţi, în timp ce cîntă muzica. Dar nici prin gînd nu-mi trecea să spun una ca asta. Era foarte important să reiasă că-i împărtăşeam gusturile, sau, mai precis, că aveam aceleaşi gusturi. Trebuia totuşi să descopăr un subiect banal asupra căruia să nu fiu de acord cu ea, ca să mă creadă un tip deştept, cu idei originale.

— Mi-ar plăcea să mergem la baletul „Sadler Wells", am spus la un moment dat.

— Ai văzut-o pe Margot Fonteyn ?

— Da, pe toate le-am văzut.

Am vorbit despre balet pînă la sfîrşitul pauzei, izbutind cu destulă îndemînare, socoteam, să ascund faptul că nu fusesem la „Sadler Wells" decît o singură dată şi că Fonteyn era singura balerină pe care o văzusem în viaţa mea.

La terminarea spectacolului, după obişnuitele aplauze furtunoase şi tîmpite, am întrebat-o dacă ar dori o cafea. Am ajutat-o să-şi îmbrace haina. Îmi aduc aminte cum am remarcat cu satisfacţie că luase în serios întrebarea mea pusă de politeţe.

— Cafea ? Drăguţ din partea ta. Aş vrea.

— Şi nişte prăjituri, am adăugat. Ştiu o cafenea care are prăjituri bune.

— Mi-e o foame grozavă ! N-am luat cina, n-am mai avut timp.

— Ar fi trebuit să-mi spui. Nu-i bine să rabzi de foame, iarna mai ales.

— Nu face nimic. Eu mănînc *teribil* de mult într-adevăr. Dar acum sînt moartă de foame. Aş putea să mănînc şi să tot mănînc... vai, Joe... şi îşi duse palma la gură. Vai, acum chiar că ai să crezi că sînt „scumpă foc", spuse pe ton plîngăreţ.

Am rîs.

— N-ai nici o grijă.

Era o încîntare s-o vezi ducîndu-şi palma la gură ; naturală, dar fină şi graţioasă. Pe lîngă ea, toate fetele cu care ieşisem înainte păreau şterse, greoaie şi îmbătrînite înainte de vreme :

gîndul era amestecat cu puţină teamă, jocul devenea serios.

Cafeneaua se afla chiar lîngă teatru. Era unul din localurile pe care încă nu le frecventam — pereţii îmbrăcaţi în stejar, covoare groase, o orchestră alcătuită din patru persoane, atmosferă de exclusivitate. Nu vreau să spun că eu, personal, mă simţeam intimidat de clientela elegantă de acolo (majoritatea negustori de lînă burtoşi, bătrîni). Dar totdeauna mă temeam să nu-mi dau în petec, să nu mă fac de rîs în faţa categoriilor superioare. Să spui ceva nepermis chelnerului sau să greşeşti furculiţa, să nu găseşti garderoba imediat, nu ar fi avut nici o însemnătate într-o cafenea obişnuită. De fapt, acolo nici n-aş fi avut prilejul să fac un *faux pas*[1]. În faţa celor care nu aveau mai mulţi bani decît mine, nu simţeam nevoia să mă supraveghez, oamenii din aceeaşi categorie de venituri nu-ţi pot fi duşmani. Bogaţii erau duşmanii mei, cel puţin aşa socoteam pe vremea aceea: abia aşteptau să mă vadă făcînd o mişcare greşită.

E ciudat cînd îmi amintesc... Ajunsesem să iau masa chiar şi prin baruri-expres, cînd, cu cîţiva bani în plus, aş fi putut să mănînc ca lumea într-un restaurant bun. Dar în seara aceea, fiind cu Susan, am intrat vesel în cafenea; ea era permisul meu de liberă trecere: mă aflam în lumea ei.

— Nu-i aşa că-i drăguţ aici? spuse ea. E ca în Dickens. Şi ia te uită la chelnerul ăla micuţ cu cîrlionţi! Îţi vine să-l mănînci. Nu crezi, Joe?

[1] Pas greşit (în limba franceză în original).

Chelnerul veni spre noi, călcînd uşor, fără zgomot, ca un servitor de profesie. Abia ne aşezarăm, şi ne pomenirăm cu el alături. M-am întrebat o clipă dacă ar fi venit tot aşa de repede de n-aş fi fost cu Susan. Cînd se îndepărtă cu comanda, Susan mă privi şi chicoti.

— Crezi că m-a auzit? Mi-e totuna, zău dacă nu-ţi vine să-l mănînci! Are un aer trist şi totuşi vioi, ca o maimuţică. Mă întreb dacă îi place meseria pe care o face. Ce o fi gîndind despre clienţii lui?

— Gîndeşte că eşti cea mai frumoasă fată pe care a văzut-o vreodată, am spus eu, iar pe mine mă consideră foarte norocos că sînt cu tine. E trist fiindcă e însurat şi are douăzeci de copii, şi tu îi eşti pe veci inaccesibilă, şi e vioi pentru că nici un om nu poate rămîne nepăsător cînd tu eşti prin preajmă. Înţelegi?

— Mă faci să roşesc.

Continuă să privească în jur cu un interes sincer şi viu. În capătul cel mai îndepărtat al sălii se afla o femeie între două vîrste, cu părul negru vopsit, avînd un aer de vagă distincţie. Vorbea cu o voce răguşită, dar încă atrăgătoare, întoarsă către vecina ei, o femeie micuţă, cu părul lins, cu o bluză decoltată, din care se vedeau, după aprecierea mea, cel puţin opt bretele. Faţa femeii între două vîrste era încremenită într-o expresie de resemnare jenată; parcă şi-ar fi pierdut vitalitatea, tot atît de brusc şi de caraghios, ca un jupon al cărui elastic pocneşte deodată pe stradă. Prinzîndu-i lui Susan privirea, zîmbi.

Cîteva secunde arătă vîrsta ei adevărată, dar vîrsta adevărată nu contează. Nu ştiu de ce îmi amintesc de acest lucru şi nici de ce mă doare cînd îmi amintesc un asemenea amănunt. Susan i-a răspuns femeii bătrîne cu un surîs şi continuă să se uite în jur, examinînd fiecare persoană cu un interes spontan de copil.

Am rîs.

— Ai acelaşi cusur ca maică-mea.

Păstrasem un ton uşor şi glumeţ pentru că, deşi o mamă decedată este foarte utilă în ridicarea tensiunii emoţionale, dacă aş fi folosit un ton de îngropăciune, asta ar fi stricat linia pe care mi-o impusesem.

— Şi maică-mea era curioasă să ştie ce se întîmplă în tot oraşul. Ca şi tine, observa oamenii. Spunea chiar că omul care nu se uită la ce fac ceilalţi nu-i normal...

— E drăguţ ce spune. Aş vrea s-o cunosc.

— A murit.

— Vai, ce rău îmi pare. Bietul de tine!

Îşi puse repede mîna pe mîna mea, apoi o retrase.

— Să nu-ţi pară rău. Îmi place să vorbesc despre ea. Nu vreau să spun că nu-i duc lipsa — şi mamei şi tatălui meu — dar nu vreau să trăiesc în cimitir.

Mi-am dat seama că o imitam pe doamna Thompson. Nu vedeam nici un rău în asta din moment ce credeam ceea ce spusesem. De ce m-aş fi simţit vinovat?

— Cum s-a întîmplat?

— O bombă. Singura bombă care a căzut în Dufton. Cred că fusese aruncată la întîmplare.

— Vai, trebuie să fi suferit groaznic.

— E mult de-atunci.

Chelnerul aduse cafeaua şi prăjiturile şi se retrase tot atît de tiptil cum venise. Zîmbise către Susan; era zîmbetul lui adevărat, o licărire caldă, puţin stînjenită, nu un rînjet de chelner. Cafeaua era foarte tare, iar prăjiturile, foarte proaspete şi din acelea care le plac fetelor — cu frişcă, *éclair* cu ciocolată, rulouri de marţipan.

— Te place într-adevăr, am spus eu. La toţi ceilalţi le-a servit prăjituri Madeira şi cornuri cu stafide.

— Eşti îngrozitor! E un omuleţ *delicios* şi îmi place foarte mult. Muşcă dintr-un *éclair*. Aici la Warley n-am prea simţit războiul. Tata muncea foarte mult în uzină. Uneori lipsea şi noaptea.

„Şi ce bine o fi dus-o, m-am gîndit. Bogaţii au dus-o întotdeauna bine în timpul războiului. Au îndoita plăcere de a înrîuri mersul evenimentelor şi de a se îmbogăţi şi mai mult." Mă încurcasem în aceste reflecţii amare. Deodată m-am simţit singur şi trist.

— Nu ţi-e uneori foarte dor de părinţii tăi? întrebă ea.

— Foarte des chiar. Dar cînd mă gîndesc la ei — poate e curios — mă simt fericit. Nu fericit că sînt morţi, fericit fiindcă erau oameni de treabă.

Era perfect adevărat. Dar privind faţa trandafirie şi tînără a lui Susan — atît de tînără, încît gîtul plinuţ şi sînii mici şi tari păreau în

unele clipe că nu-i aparțin și că fuseseră anume împrumutați pentru această ocazie de la o soră mai mare, ca ciorapii de mătase și rujul de buze — m-am simțit vinovat. Tot ce spuneam nu era decît o manevră ca să cuceresc poziția pas cu pas. Înregistram efectul fiecărui cuvînt pe care-l rosteam, și lucrul acesta făcea ca totul să-mi pară lipsit de valoare.

9

CÎTVA TIMP după aceea, m-am simțit abătut. N-aveam nici un motiv concret : era mai mult amărăciunea pe care o încerci cînd te trezești din somn și îți dai seama că cecul de șaptezeci și cinci de mii de lire, atît de convingător chiar și prin timbrele de doi *penny* care nu lipseau, n-a fost, de fapt, decît un vis.

Lunea următoare, cînd m-am dus la teatru, tristețea aceasta a început să pălească. Atmosfera la o repetiție are un efect calmant, asemeni cuișoarelor pe care le sugi pentru durerea de dinți. E prăfuită, uscată, răcoroasă și uneori pare un rezervor uriaș de liniște, în care toate vorbele cad la fund. Dar în același timp e tot atît de caldă, plăcută și intimă ca o odaie de copii, și orice gest, pînă și simplul fapt de a-ți aștepta replica, este important și emoționant, încît ai senzația că fiece clipă ți se așază în mînă ca o franzeluță proaspătă unsă cu unt.

Cînd Alice veni lîngă mine, senzația aceasta de plăcere spori. M-am simțit în siguranță, ocrotit ca un copil. Puteam să-i vorbesc despre orice și eram sigur că mă va înțelege. Același lucru îl simțeam atunci cînd — „Momîia capabilă" depășindu-și gradul obișnuit de mîrșăvie — mă duceam la Charles și-i împărtășeam toată supărarea și umilința adunate în mine. Atîta doar că niciodată nu-mi trecuse prin gînd să-l dezbrac pe Charles, și iată că acum simții, cu un șoc, că doream s-o dezbrac pe Alice. Asta mă nemulțumea. Mă simțeam tot atît de vinovat ca și cum aș fi dorit-o pe doamna Thompson. Sincer vorbind, nu voiam să stric prietenia ce se înfiripase între noi. Plăceri amoroase putea să-mi dea orice fată cunoscută într-un birt, sau într-un local de dans, dar nu și amiciția pe care mi-o arătase Alice din prima seară, în cîrciuma de pe strada St. Clair. Această prietenie se născuse spontan, ușor, fără grabă, și nu numai că puteam discuta cu ea despre orice subiect din lume, dar puteam să stăm împreună tăcuți și să fim mulțumiți, fericiți.

— Mă bucur că te văd, am spus.

Și nu era o simplă formulă...

— Și eu mă bucur că te văd, Joe.

Cînd zîmbi, am observat că avea o carie pe unul din dinții de sus, iar altul părea a fi mai mult plombă decît dinte. N-avea dinți urîți ; dar nu erau mai buni decît ai mei, și constatarea asta crease parcă o înrudire între noi, ca și cum am fi suferit amîndoi de aceeași boală. O înrudire pe care nu aș fi putut-o avea niciodată cu Susan ;

îmi plăcea să-i privesc dinții albi, mici și regulați, însă totdeauna îmi dădeau un sentiment neplăcut de inferioritate.

— Îmi știu rolul acum, am spus eu. Iar *Cîntarea lui Solomon* pot s-o recit și de la coadă la cap. E plină de tîlc.

— Nu cumva să-i spui lui Ronnie că-ți place, că atunci o taie.

— O să facem săli arhipline, am spus.

Cînd îmi veni rîndul, un minut mai tîrziu, nu m-am mulțumit „să ies" pe scenă; mi-am făcut o adevărată „intrare". Trebuia să fac o pauză de o secundă uitîndu-mă la Herbert și Eva înainte de a ataca replica. Pînă în seara aceea nu-mi ieșise niciodată scena. Fie că lungeam prea mult tăcerea, fie că tăceam prea puțin. În seara aceea o nimerisem: știusem instinctiv că o fracțiune de secundă mai puțin ar fi părut fără rost și o fracțiune mai mult ar fi dat impresia că aștept să mi se sufle. Descoperisem și cauza care adusese personajul meu în starea aceea de încrîncenare: îmi doream prea mult amanta și eram lipsit de ea ca un taur priponit primăvara. Totul mergea strună, nu puteam da greș; iar cînd intră Alice, se întîmplă ceva rar pentru amatori — avurăm ritmul cel mai potrivit. Mi-am dat seama că gîndeam, sau mai curînd simțeam că în anumite locuri trebuia să încetinesc și în altele să mă grăbesc, dar încetinirea și graba nu trebuiau făcute de-a valma, ci dozat, așa cum se întîmplă de obicei. Și pentru prima oară în viață am devenit conștient de trupul și vocea mea, fără înfumurare, ca de niște instrumente. Alice și cu

mine alcătuiam un cuplu perfect. Parcă am fi fost ea infirmieră, iar eu un chirurg. Nu era Alice Aisgill pe care dorisem adineauri s-o dezbrac, era Sybil, pe care o dezbrăcasem într-o altă lume, mărginită acum de decoruri îngrămădite, încîlcituri de sîrme și frînghii, pe care plutea mirosul vopselii proaspete.

— N-ai fost rău în seara asta, îmi spuse după aceea Alice în „Fiat".

— Nu așa de bine ca tine! am răspuns eu.

Lauda ei mă măguli. Am întors cheia contactului. Motorul porni pe dată, deși mereu dădea de furcă. În clipa aceea aș fi vrut ca viața să se oprească și totul să rămînă cum mi se înfățișa: mașina alunecînd ușor pe străzile înguste; felinarele scăldînd caldarîmul într-o lumină portocalie; miresmele cartierului de est al orașului trăgîndu-mă de mînecă, să le iau în seamă, ca ștrengarii de ziua de naștere a tatii — mirosuri de cafea, de pește prăjit și acea aromă amețitoare de pîine cu unt ce venea dinspre cîmpurile învecinate. În mașină predomina un miros viril de oțel, ulei și piele încălzită, dar cel mai plăcut dintre toate era parfumul lui Alice — lavanda amestecată cu căldura trupului ei — un parfum tot atît de stăruitor ca acela de blănuri și proaspăt ca aroma merelor.

Părăsisem prea repede cartierul. Era partea orașului care-mi plăcea cel mai mult. În seara aceea străzile aveau aerul unei sărbători tainice: fiece casă îmi aparținea, iar pietrele înnegrite erau netede ca bunătatea. Îmi aduc aminte că perdelele unei case nu erau trase de tot și am

văzut un băiat în salopetă ţinînd de mijloc o fată roşcată. Îmi închipuiam că se luaseră de curînd şi i-am privit cu duioşie, ca şi cum le-aş fi urat: „Fiţi binecuvîntaţi!", şi nu zgîindu-mă cu poftă, cum ar fi spus Charles.

Chiar şi pustietatea străzii Sevastopol, fără case, mărginită doar de clădirile ţesătoriei „Tebbut" părea o părticică din fericirea mea. Războaiele de ţesut umpleau aerul cu zdrăngănelile lor puternice ce nu semănau cu un zgomot normal, asurzitor, ci cu unul slab, anume amplificat să enerveze trecătorii, iar luminile fluorescente ale atelierelor, ca zorile coclite de după chef, sau ca zorii dimineţelor de execuţii, îi făceau pe muncitori să arate asemeni locuitorilor unui vast acvariu. Dar eu puteam să preschimb şi zgomotul şi lumina în imagini de belşug, petrecere şi dans.

Iar cînd am ajuns pe bulevardul Plopilor, trecînd pe lîngă casa lui Susan, am fost în stare să rîd fără supărare sau dezamăgire. Mi-am închipuit-o aşezată în faţa mesei de toaletă de nuc lustruit, pe care se aflau împrăştiate în dezordine fel de fel de perii de argint şi flacoane cu parfumuri scumpe. Lenjeria de pat era de mătase albă, iar mocheta albă atît de groasă, încît piciorul ţi se înfunda în ea pînă la gleznă.

Erau şi o mulţime de fotografii; dar nu din cele ieftine, care prind oamenii în poziţii atît de ţepene, încît dacă i-ar fi ţinut un moment mai mult, le-ar fi produs dureri fizice. Fotografiile lui Susan erau dintre cele mai bune, nici una mai ieftină de o guinee — opera unor fotografi pro-

fesionişti care ştiu să schimbe drăguţul în frumos, mediocritatea în drăguţ, iar urîtul în „interesant". Înconjurată de această strălucire de bunăstare, Susan poate că îşi peria părul, moale, lucitor, cu reflexe de cărbune, negîndindu-se la nimic, nedorind nimic, nefăcîndu-şi planuri, ci pur şi simplu *existînd*.

Şi iarăşi mi s-a părut că trăiam un basm. Gîndul că n-aş fi putut să ajung niciodată la Susan îmi dădea o voluptate plină de melancolie. Oare îmi trecuse vreodată prin cap să mă însor cu ea? Nu-mi venea a crede. Asta era o profeţie nebunească de vrăjitoare bătrînă. Eram mulţumit că exista, aşa cum eram mulţumit că există Warleyul. Drumul foşnea de frunze moarte, aerul era dulceag, vaporos, de parcă tot pămîntul ar fi ars ca o ţigară, transformîndu-se în fum şi parfum. Dintr-o dată am avut senzaţia că se va produce un miracol. Acest sentiment în sine îmi ajungea: nu mă aşteptam la nici o înfăptuire. Mă simţeam chiar onorat; o dată copilăria dusă, viaţa nu-şi mai dă osteneala să fie plăcută.

— Zîmbeşti, spuse Alice.

— Sînt fericit.

— Doamne, atît aş vrea să fiu şi eu fericită...

— S-a întîmplat ceva?

— Nimic, spuse ea. E prea sordid şi plictisitor să-ţi explic...

— Ar trebui să bei.

— Ai ceva împotrivă dacă nu mergem să bem? Rîse. Nu te uita aşa speriat, dragul meu.

— Vrei să mergi acasă?

— Nu, nu ţin...

Dăduse drumul aparatului de radio. O orchestră intona *Intrarea gladiatorilor*; grandilocvența gălăgioasă a acestei bucăți părea gata să ridice, să arunce în aer automobilul.

— Aș vrea să merg pe Dealul Vrăbiilor, spuse Alice.

— E frig acolo...

— Asta și vreau, stărui ea cu înverșunare. Un loc rece și curat. Fără oameni, fără oameni murdari...

Am îndreptat „Fiat"-ul spre Dealul Vrăbiilor, pe o șosea îngustă, întortocheată, abruptă, mărginită de o parte și de alta de bălării și cîmpii ce se pierdeau în obscuritatea nemărginită. Alice închise radioul tot atît de brusc cum îl deschisese și nu se mai auzi alt zgomot decît zumzetul satisfăcut al „Fiat"-ului și tînguielile vîntului printre sîrmele de telegraf.

— Departe, departe, în țări minunate trăiesc spiridușii... Au mîinile verzi, picioarele albastre și au plecat pe mare într-un ciur...

Vocea îi era melancolică, dar o fracțiune de secundă în tonul ei se strecură ceva care-mi zburli părul pe ceafă. Îi vedeam profilul în penumbră: nasul drept, bărbia puțin greoaie, cam lăsată, și din nou i-am simțit parfumul, dar acum parfumul nu mai era o parte a serii, era seara întreagă.

La poalele dealului începea platoul din Warley. În trecere văzusem vechile cărămidării desprinzîndu-se limpede pe cerul înnoptat, și în apropierea lor, Dealul Vrăbiilor ridicîndu-se, rîpos, în mijlocul cîmpiei.

Pe lîngă cărămidării trecea un drum de țară. Am oprit mașina lîngă o căsuță acoperită cu tablă ondulată. Ușa era bătută în scînduri, iar ferestrele, sparte. Privind această dărîmătură și cuptorul uriaș, surpat, m-a cuprins o melancolie plăcută, deși în general nu-mi plac locurile fără viață și prefer să privesc o fabrică prosperă decît o ruină, oricît ar fi ea de frumoasă. Aici, în mijlocul cîmpiei, totul părea altfel: era ca și cum cineva s-ar fi jucat cu tabla aceea ondulată și cu cărămizile, părăsindu-le apoi în pustietatea locului, spre a lăsa o mărturie a existenței umane.

— Aici sîntem prea la vedere, spuse Alice. Întoarce la stînga, în spatele dealului.

Dealul Vrăbiilor e la vreo două sute de iarzi depărtare de șosea; partea dinspre șosea e golașă, doar cu o iarbă micuță, păscută, roasă de oi, dar partea opusă e acoperită de boschete, tufe de ferigi și un crîng mare de fagi la picioarele dealului.

— Mergi pe șosea, spuse ea. Ia-te după bordura de beton — se termină lîngă ferma din dreapta. Au încercat să construiască tot felul de lucruri altădată pe Dealul Vrăbiilor, dar toate au căzut baltă.

Am oprit la adăpostul copacilor. Inima îmi bătea tare, și cînd i-am oferit lui Alice o țigară, mîna îmi tremura. *„Aici sîntem prea la vedere."* Știam exact ce însemnau aceste cuvinte. Și totuși nu voiam să le atribui nici un înțeles. Voiam să amîn ceea ce avea să se întîmple în următoarele minute: mă aflam pe marginea unui tărîm

necunoscut, şi tărîmul acesta mă înspăimînta. Alice reprezenta mult mai mult decît o pereche de coapse care cedează, şi desigur avea să ceară mai mult decît o plăcere rapidă. În clipa aceea nu-mi formulasem chiar atît de limpede aceste gînduri, dar îmi amintesc bine că mă simţeam la fel ca atunci cînd am posedat prima femeie — o grăsană al cărei nume l-am uitat, din corpul auxiliar al armatei — la vîrsta de 18 ani.

Şi atunci am început să vorbesc. Am vorbit în neştire despre lucruri de care azi nu-mi mai aduc aminte. Parcă aş fi făcut obstrucţie. Parcă ar fi urmat să se promulge un proiect de lege ce avea să-mi schimbe toată viaţa, şi eu nu eram hotărît să-mi schimb viaţa. Apoi am încetat să mai vorbesc; sau, mai bine zis, glasul mi se stinse deodată în tăcerea din jur, fără să-mi dau seama. Am privit-o. Zîmbea cu expresia aceea crispată, aproape chinuită, pe care o observasem cînd luasem cina la ea acasă. Îşi ţinea mîinile încleştate pe genunchi, cu fusta puţin trasă în sus.

M-am aplecat spre ea.

— M-am gîndit la tine toată săptămîna. Te-am visat, ştii ?

Întinse mîna şi îmi atinse ceafa. Am sărutat-o. Buzele ei aveau un gust de tutun şi de pastă de dinţi; le simţeam umede, moi, cu totul altfel decît în sărutările ei seci şi uşoare de pe scenă. I-am simţit pieptul greu lipit de al meu. Părea mult mai tînără, mult mai apropiată şi mai feminină decît mi-o închipuisem.

— Ah, mi-au înţepenit toate oasele ! exclamă ea. Marca asta de maşină e făcută pentru femei cu moravuri foarte austere.

— Să ne dăm jos, am spus cu vocea răguşită. Îmi sărută mîinile.

— Ai mîini frumoase, şopti. Mari, brune şi brutale... Vrei să mă încălzeşti ?

Îmi amintesc cu deosebire aceste vorbe. Erau nişte vorbe goale şi de prost-gust, nu se potriveau cu cele ce s-au întîmplat puţin mai tîrziu în crîngul de fagi, dar le rostise Alice, iar eu le păstrez ca pe nişte relicve sfinte. Deşi nici unul dintre noi n-a încercat o plăcere fizică prea mare în seara aceea : era prea frig, eu eram nervos. Momentul cel mai plăcut a urmat după aceea : parcă am fi băut o ceaşcă de cafea excelentă, şi am fi fumat o havană după o masă mediocră, care ţi-a astîmpărat însă o foame acută. Era o noapte senină, înstelată. Printre copaci se întrezăreau dealurile îndepărtate. Am sărutat-o pe Alice pe tîmplă, acolo unde părul miroase altfel. Firele sînt subţiri, mătăsoase, ca un ciuf de copil mic. Se ghemui şi mai aproape de mine.

— Eşti cald, spuse. Eşti un palton, dragul meu palton. Mi-ar plăcea să dorm cu tine, Joe. Vreau să spun, să dorm cu adevărat, într-un pat mare, cu o saltea mare de puf, cu bare de bronz şi o oală de noapte de porţelan dedesubt.

— Nu te-aş lăsa să dormi, am spus, neînţelegînd atunci.

Rîse.

— Vom dormi împreună, iubitule, îţi promit.

— Niciodată nu am simţit ca acum, am spus.

— Nici eu.

— Ştiai că aşa se va întîmpla ?

Ea nu răspunse. După un moment adăugă :

— Te rog, nu te îndrăgosti de mine, Joe. Să rămînem prieteni, vrei ? Prieteni care ţin mult unul la altul...

— Da, care ţin mult unul la altul, am repetat eu.

La întoarcere, Alice n-a vorbit de loc. Zîmbea de una singură tot timpul. Poate că era un joc de lumină, dar părul ei iradia parcă de o strălucire interioară. Am mers cu toată viteza, luînd turnantele ca pe şină. Nu putea să se întîmple nimic ; maşina părea mult mai uşoară decît era în realitate.

Eram cineva : amantul unei femei măritate, ieşeam cu fiica unuia dintre cei mai bogaţi oameni din Warley, nimic nu-mi rezista. Puteţi să spuneţi tot ce vreţi despre mine, dar că eram blazat, asta în nici un caz.

10

CRĂCIUNUL l-am petrecut la Dufton, la mătuşa Emily. În seara în care am plecat din Warley ningea. Străzile erau acoperite de un strat uşor de pulbere albă, ca un cadou al marilor magazine „Raphael", „Tuck" şi „Sharpe", menit să umple de străluciri ochii fetelor, pe cei plecaţi cu colindul să-i îndemne a cînta mai cu inimă, făcînd casele

să pară mai mari, mai tainice, ca-n basmele în care totul se sfîrşeşte cu bine. Oraşul forfotea de oameni ce-şi dădeau frîu liber bucuriei la care îi îmbiau negustorii, presa, radioul : fiece fulg, fiece bătaie a orologiului primăriei sporeau fericirea aceea nevinovată, convenţională, ca-ntr-o poveste de copii.

Îmi venea greu să părăsesc Warleyul tocmai acum. Parcă aş fi fost trimis acasă chiar în mijlocul serbării, înainte de a fi desprinse din pom darurile. De fapt, nu mă simţisem în apele mele toată luna decembrie. Mă dusesem la teatru la festivitatea de crăciun, fusesem „jumătatea din spate a unui cal" într-o piesă pentru copii, sărutasem toate fetele de la primărie după golirea paharului tradiţional, dar aveam impresia că nu participam în întregime la sărbătoarea oraşului, deoarece plecam înainte ca pregătirile să se fi definitivat, înainte de vremea curcanului, a prăjiturilor şi a *whisky*-ului, cînd toate porţile caselor se deschid larg şi deosebirile sociale nu mai contează. Nu credeam că un asemenea lucru se putea întîmpla cu adevărat, dar la Warley cel puţin puteai visa la aşa ceva.

La Dufton, unde zăpada se înnegreşte înainte de a atinge pămîntul, nu poţi visa. Acolo crăciunul pare întotdeauna puţin ruşinat de el, ca şi cînd ar şti că aduce o risipă de bani nepermisă. Duftonul n-avea nimic comun cu veselia. Iar casa noastră din Dufton era mică, apăsătoare, întunecoasă şi mirosea urît. Nu că n-aş fi ţinut la mătuşa Emily şi la familia ei, însă acum mă simţeam prea legat de obiceiurile cartierului de Sus şi, detestîn-

du-mă pentru ceea ce simţeam, m-am trezit privindu-i ca pe nişte străini. Erau drăguţi, buni, generoşi ; dar mă rupsesem de ei, nu mai făceam parte din lumea lor.

A doua zi de crăciun, la „Siège Gun", în afara oraşului, i-am povestit lui Charles cîte ceva din toate astea. „Siège Gun" era localul nostru preferat. Se afla pe culmea unui deluşor ce domina o mulţime de parcele necultivate şi de crescătorii de păsări. De la Cotitura Stejarilor pînă acolo făceai cam o jumătate de ceas. Nu se ştie din ce motive, era singurul local respectabil din Dufton. Celelalte nu erau chiar vulgare, dar te puteai aştepta oricînd să vezi apărînd muncitori în salopete, duhnind a năduşeală. Patronul localului „Siège Gun", un bătrîn acru, fost militar de carieră, le cerea clienţilor, cînd voiau să intre în camera cea mai bună, să-şi pună guler şi cravată. Aşa se face că acesta era singurul loc din Dufton unde te puteai întîlni cu cei din pătura de sus, aşa cum era ea. Petrecusem seri plăcute la „Siège Gun", dar în ziua aceea, privind în jurul meu, am înţeles că ele se duseseră. Localul era prea mic, prea întunecos, prea proletar ; patru luni trăite în Warley îmi formaseră gustul, făcîndu-mă să prefer ori localuri rustice, autentice, de mîna întîi, ori birturi.

— Treaz n-aş mai putea suporta Duftonul, i-am spus lui Charles.

— Ai dreptate, încuviinţă el. Abia aştept s-o şterg la Londra.

Ştiam de o lună că îşi găsise o slujbă acolo, dar auzindu-l vorbind cu atîta uşurinţă despre plecare,

m-am simţit dintr-o dată singur şi părăsit. Cred că aş fi dorit să rămînă pentru totdeauna la Dufton, ca măcar astfel oraşul meu natal să-mi poată asigura prieteni la scurtele mele popasuri. Singura virtute a Duftonului era că nu se schimba niciodată. Charles întruchipa pentru mine o parte a oraşului. Acum, cînd şi el pleca, era ca şi cînd cineva ar fi tras de un mîner care ar fi grăbit distrugerea Duftonului.

— Porc mongol cu ochi piezişi ! i-am spus. De ce pleci de aici ? Cu cine o să mai stau de vorbă cînd am să dau pe-acasă ?

Charles scoase o batistă mototolită şi se făcu că-şi şterge ochii.

— Apelul înălţător pe care îl adresezi prieteniei mele mă mişcă profund. Dar nu pot să rămîn la Dufton nici chiar pentru a-ţi face ţie plăcere. Ştii că atunci cînd intru în acest local nici măcar nu mai trebuie să comand ? Automat mi se aduce o halbă. Iar dacă vin cu încă cineva şi vreau o bere dublă, dau de două ori din cap. Altminteri, am început să ţin prea mult la aceste libaţiuni, singurul mijloc rapid de evadare din locul ăsta împuţit. Privi la băutură, şi o expresie comică de nesaţ se aşternu pe faţa lui plinuţă de înger bătrîn. Dragă, dragă bere ! exclamă. Sprijinul nordului industrial, bastionul Constituţiei britanice. Dacă localurile Duftonului s-ar închide măcar o singură zi, pînă la ora zece n-ar mai rămîne o fată mare şi nici un geam întreg.

— Şi-aşa n-au mai rămas prea multe, nici din una, nici din alta, am spus.

— În ceea ce mă privește, fac tot ce pot, zise el. Dar, apropo, cum o mai duci cu amorul ?

— Binișor. Mă văd cu Alice în fiecare săptămînă.

— Vremea e cam rece pentru d-alde astea, spuse el.

— Are o prietenă la Leddersford, cu un mic apartament.

— Ai grijă, băiete.

— Nu, nu e acaparatoare. Nu-i ceea ce s-ar putea numi o legătură.

„Dar ce era de fapt ?" mă gîndii. Mi-am adus aminte că odată, stînd cu ochii pe jumătate deschiși, am surprins-o luîndu-mi cămașa de lîngă pat și sărutînd-o. Cînd și-a dat seama că o priveam roși și se întoarse. Am simțit că roșisem și eu.

— Nu mă tem de nimic, am spus cu hotărîre. E grozavă la pat, și nu mă încurcă de loc.

— Te va încurca în viitor.

— Alice nu-i genul ăsta...

— Continuă așa, și în curînd am să-ți văd numele la rubrica de scandaluri mondene a ziarelor duminicale.

— Pff ! am făcut. Am încheiat un contract limpede. Strict higienic. Și în afară de asta, mă ajută să mă mențin pur pentru Susan.

— În ultimele scrisori nu prea mi-ai scris despre asta. „Farmecul Lampton" nu mai are efect ?

— Am ieșit cu ea de vreo șase ori pînă acum. La teatru, cinema, dans. Toate foarte șic. Mă costă însă o groază de parale — flori, ciocolată și toate celelalte — și pînă acum n-am primit în schimb nimic.

— Porcule !

— Ascultă, Charlie, mă găsește grozav. Se uită la mine ca la un frate mai mare. Îi fac mereu complimente și o tratez cu mare respect etc., etc. E cu neputință să n-o impresioneze... presupun că Wales se poartă cu ea ca și cum ar fi un drept al lui. Vița !

— Babacii lor or fi aranjat între ei totul, spuse Charles. Așa încît junele nu mai socotește de cuviință să se ostenească. Să fiu al dracului dacă n-aș fi procedat la fel ! Nu ai nici cea mai mică șansă, ascultă-mă pe mine. Doar dacă ai să te porți ca o lichea și să mergi drept la țintă... înțelegi ce vreau să spun.

— Înțeleg. Dar e mai ușor de spus decît de făcut. Nu simte nevoia să facă amor cu mine, îmi dau seama.

— Poate te ții prea mult de ea. Ce-ar fi s-o lași vreo lună, două ? Fără să ai vreo explicație cu ea. Pur și simplu încetează s-o mai vezi. Dacă o interesezi cît de cît, are să se simtă puțin jignită. Sau are să se întrebe ce nu-ți place la ea. Ține minte, s-a obișnuit să te vadă întruna, biata fată. Dar — mă amenință cu degetul — nu vorbi cu nimeni despre asta. Dacă te întîlnești întîmplător cu ea, poartă-te ca și cum nimic nu s-ar fi întîmplat. (În contrast cu gulerul alb, scrobit, obrazul îi era foarte roșu, iar în ochii lui albastru-deschis licărea încordarea unui jucător de șah.) Da, să știi, ar putea fi foarte interesant, urmă el gînditor, și, să nu uiți, sergent, să-mi raportezi de îndeplinirea misiunii, dacă vei scăpa cu viață...

— S-ar putea să nici nu-i pese dacă o văd sau nu, am spus eu. Probabil că nici n-are să observe că m-am retras.

— În cazul ăsta, n-ai să pierzi nimic. Iar mîndria îți va fi salvată.

— Mă tem să n-o pierd, am spus. Sînt îndrăgostit de ea.

Pufni :

— Îndrăgostit de ea ! Prostii ! Vrei s-o ai la pat. Şi te mai ispitește și contul lui papa de la bancă. Lasă, că te știu eu, pezevenghiule ! Fă cum te învață nenea Charles, și totul o să meargă ca pe roate.

— Să văd, am să încerc, am spus. Mai bei o bere ?

— Aşteaptă, șopti Charles. (Un tînăr îmbrăcat într-un pardesiu foarte elegant intrase pe ușă.) „Momîia mirobolantă" încearcă să fie democrat. La urma urmelor, am fost colegi de școală. Îi făcu semn noului-venit : Vino aici, Cyril. Se întoarse spre mine și-mi făcu cu ochiul. Pe toți dracii, bătrîne, mă bucur că te văd ! Ce bei ?

Vorbea cu accentul lui de „ofițer superior", și remarcam asta amuzat. Era o achiziție de război, îl prinsese în zece zile, după ce văzuse un tînăr sublocotenent cu accent *cockney*[1] împins la sinucidere de ironiile tipilor care vorbeau o englezească universitară. Se descurca binișor. „Momîia mirobolantă", un suflet simplu, al cărui tată fusese

[1] Al populației periferice londoneze.

înainte de război gunoierul corporației, era, ca întotdeauna, mișcat și măgulit.

— E rîndul meu, Charlie, spuse el repede. Ceva tare, ai ? Ce ziceți ?

M-am întors la mătușa Emily puțin amețit.

— Bine-ai venit, băiețele, mă întîmpină. Te-ai întîlnit cu Charles ?

— Da, ne-am adus și noi aminte de vremurile de altădată, am spus eu. Ne vedem și diseară, m-a invitat să ies cu el.

— Unde vă duceți ?

— Habar n-am...

— Tot la chef, lasă, că mi-l cunosc eu pe Charles...

Stătea lîngă foc, cu mîinile încrucișate. În camera din față era aproape întuneric. Focul ardea cu o strălucire mocnită, reflectîndu-se în mobila bine lustruită. Un miros slab de țigări, de vin și de ciocolată mai plutea încă în odaie. Mătușa Emily semăna foarte mult cu mama. Fața ei avea aceeași distincție și același aer de energie reținută. Ajutat de bere, de whisky, de tristețea odăii, am simțit că-mi dau lacrimile.

— Ce-i cu tine, băiete ?

— Mi-ai amintit-o pe mama.

Oftă.

— Eh, mi-aduc aminte de ea cînd era fată... După moartea lui bunicu-tău, ea a luat în mînă frînele gospodăriei. Era o femeie aprigă maică-ta. Ce-a mai plîns bunică-ta cînd bunicul a murit la fabrică. Nu mai avea nici o tragere de inimă. Asta era pe vremea primului război, și patronii

făceau afaceri, nu glumă, dar bunică-ta n-a primit ca indemnizație nici un bănuț. P-ormă a venit criza din 1930. Patronul ăl bătrîn s-a împușcat.

— Bine a făcut, am spus eu.

— Da, dar pentru ăi care au fost dați afară și au rămas pe drumuri n-a fost de loc bine. Mă privi cu asprime. Gîndește-te ce noroc a dat peste tine, Joe. Primăria nu dă faliment. Niciodată n-o să rămîi flămînd. Nu va trebui să te chinuiești să strîngi ban peste ban, să ai la bătrînețe.

— S-a mai îmbunătățit situația prin uzine, am spus. Oamenii au de lucru. Unii muncitori chiar o duc mai bine decît mine.

— Vai! exclamă ea. Dar cît cîștigă ei? Cîștigă, să zicem, zece, douăsprezece lire și lucrează cincizeci, șaizeci și uneori șaptezeci de ore pe săptămînă în murdărie, în zgomot și-ntr-o căldură de curge apa pe ei... Cît poate să muncească un om așa? Se ridică. Mă duc să fac niște ceai. Unchiutău s-a lungit, se odihnește oleacă, și băieții sînt afară cu joaca — îmi făcu cu ochiul — așa că n-am rămas decît noi doi în casă și-o să bem o ceașcă de ceai adevărat. Am puțin pus deoparte pentru tine.

Împins de un val de duioșie, am sărutat-o pe obraz.

— Fă-l strașnic, mătușico, auzi? i-am spus. Să-mi dai o cană de jumătate de litru. Am sărutat-o și pe celălalt obraz. Ești foarte bună cu mine, mătușico, am adăugat.

— Se vede că te-a muiat berea, băiete, zise ea, dar părea mulțumită după sprinteneala cu care ieși pe ușă.

Cînd se întoarse cu ceaiul, i-am întins o țigară. Spre mirarea mea, primi.

— M-am stricat, nu-i așa? spuse pufăind, neîndemînatică.

Ceaiul era acrișor și dulce în același timp și pusese în el și rom.

— Asta e prima ceașcă de ceai adevărat pe care o beau de cînd am plecat de acasă, am spus eu.

— E vremea să te tragi și tu la casa ta.

— Sînt încă prea tînăr, am spus încet.

— Tînăr, pe dracu, ești un crai bătrîn, te ții după toate fustele, lasă, că știu eu!

— Nici una nu mă vrea. Dacă nu sînt bogat...

— Fugi de-acolo! Nu ești urît, și ai un post bun și sigur. Și nu ești nici bleg, te știu băiat înfipt. Să nu-mi spui mie, Joe, că nu găsești fete, nu te cred. Cum adică, la teatrul ăla despre care îmi scrii n-ai găsit nici una?

N-avea nici un rost să mai tăgăduiesc. N-aș fi putut rezista curiozității ei. Poate că, în mod inconștient, voiam și să-mi ispășesc păcatul față de mama, căreia întotdeauna îi răspundeam cu mormăieli obraznice la întrebările ei precise și pline de bun-simț.

— Este una, Susan Brown, am spus eu. Am ieșit cu ea de cîteva ori. E drăguță.

— Și ce neam de fată-i asta?

— Taică-său are o fabrică lîngă Leddersford. E consilier municipal.

Mă privi cu o curiozitate plină de milă.

— Ban la ban trage, băiete. Bagă de seamă să nu te arzi. Și zici că e o fată drăguță-drăguță?

— E încîntătoare. Nu numai că-i frumoasă, dar e şi dulce, nevinovată şi bună.

— Sînt sigură că nu munceşte ca să-şi cîştige pîinea, sau dacă are vreo slujbă, este aşa, ca să aibă şi ea bani de buzunar. Ce-ţi trebuie ţie o fată ca asta ? Ia-ţi una din tagma ta, băiete, omul trebuie să se însoare pe uliţa lui.

Mi-am turnat încă o ceaşcă de ceai. Avea un gust neplăcut. Era prea tare, îmbîcsit şi iute şi se simţea că fusese ţinut prea mult în cutie.

— Dacă vreau, pot să mă însor cu ea.

— Mă întreb dacă o iubeşti cu adevărat, spuse mătuşa Emily cu mîhnire.

— O iubesc. Şi am să mă însor cu ea.

Rostind aceste cuvinte, parcă mi se făcuse ruşine.

În drum spre local, în seara aceea, am trecut pe lîngă locul unde se ridica vechea noastră casă. Zăpada căzută în ajunul crăciunului se topise şi era frig, un frig umed, pătrunzător. Parcă ai fi stat încuiat într-o pivniţă părăsită. M-am oprit lîngă groapa unde se înălţa pe vremuri casa părintească. Nu voiam să retrăiesc amintiri vechi, însă dintr-o dată, nechemate, întîmplările din acea dimineaţă a lui 1941 — *Dimineaţa Îngrozitoare, Dimineaţa Morţii* — se depănară în mintea mea ca un film. Ceea ce mă supărase cel mai mult fusese mirosul. Acum ruinele nu mai răspîndeau decît un iz slab de mucegai. Dar în *Dimineaţa Îngrozitoare* duhoarea lor mă înecase — acea duhoare de explozii, var stins şi oase sfărîmate. La Londra şi în împrejurimile ei o acceptasem ca pe un component al atmosferei. Aici, la Dufton, însă, mi se păruse tot atît de deplasată ca apariţia unui tigru.

Acum nu mai vedeai grămezi de moloz, nici geamuri sparte, nici petice de hîrtie colorată fluturînd în vînt. În dimineaţa aceea tragică pavajul fusese făcut praf şi pulbere : printre sfărîmături, oglinda de baie — care rămăsese întreagă după explozie, nu se ştie prin ce minune — sclipea batjocoritor în soarele de august, ca şi cînd ar fi fost bucuroasă că le supravieţuise părinţilor mei. O clipă am crezut că bomba căzuse pe o altă casă şi că în curînd aveam să discut despre asta tot cu mama. Casele astea, cu uşi de stejar, perdele de dantelă, trepte de piatră galbenă, şi faţade de cărămidă vopsită Accrington (să ţină o mie de ani), erau atît de asemănătoare, încît era posibil ca primăria să fi făcut o confuzie cînd m-a anunţat. De altfel, faţada casei fusese rasă atît de perfect, încît ai fi putut bănui că la mijloc era vorba de o farsă macabră — nu spusesem de atîtea ori, Charles şi cu mine, că „Momîile“ au un simţ straniu al umorului ?

La faţa locului se strînsese obişnuitul grup de spectatori, cu obişnuita expresie de agitaţie zadarnică — amatori de priveliști sinistre ; n-am vorbit cu nici unul ; îi uram atîta, încît nu puteam nici să deschid gura. I-am alungat din gînd ; dacă mi-aş fi pierdut stăpînirea de sine, le-aş fi oferit o plăcere în plus, o senzaţie neaşteptată.

Aplecîndu-mă pe sub frînghii, am intrat pe uşa principală, care spînzura într-o balama. Aş fi putut foarte bine să intru pe oriunde — pereţii căzuseră toţi la pămînt. Dar ar fi fost o lipsă de

respect; era ca și cum ai arunca lături peste un cadavru.

„Întinde-o!" mîrîi omul în uniformă. Stătea în colțul celălalt al camerei de toate zilele, cu un carnețel roșu în mînă. Casca de pompier lăsată pe spate lăsa să se vadă un smoc de păr des, cărunt. Purta ochelari cu rame groase și avea o mustață albă, stufoasă. Era bondoc, pătrat și stătea cu picioarele crăcănate, ca și cînd podeaua s-ar fi clătinat. „Întinde-o! repetă el. Zidul ăsta acuși pică. Ce, n-ai mai văzut case bombardate?" „E casa în care am locuit..." „Îmi pare rău." Își scoase ochelarii și începu să-i șteargă cu o cîrpă. Un moment, fața lui își pierdu expresia marțială și deveni grăsună, civilă. „E groaznic ce s-a întîmplat. Groaznic! Se uită la insigna de aviator de pe tunica mea: Dar ai să te răzbuni, nu-i așa?" mormăi. Își puse iar ochelarii. Fața își recăpătă expresia concentrată. „Da, zise el, să-i faci pilaf pe cîinii ăștia!"

Rostise oare cu adevărat vorbele acestea, sau eu mi le închipui acum? Da, chiar așa se exprimase; îmi amintesc pînă și felul cum își scosese bărbia înainte și se încruntase, încercînd să arate ca un afiș al Ministerului Informațiilor. Fundalul era ideal pentru un asemenea afiș: mașina de stors rufe înfundase geamul bucătăriei; piatra de ascuțit era crăpată în două; un ciorap gri, țesut la călcîi, ieșea pe jumătate de sub un bloc de ipsos, iar farfuriile, în afara unei căni de o litră, rămasă intactă, zăceau sfărîmate, amestecate cu unt, zahăr,

marmeladă, pîine și salam și băltoace aurii de sirop.

Mama și tata dormeau cînd picase bomba. Sirena sunase, dar probabil că nu-i dăduseră nici o atenție. Duftonul nu merita osteneala unui raid. Au murit pe loc — cel puțin aceasta fusese formula pe care o folosiseră „Momîia numărul unu" (arătînd deosebit de prosper în costum nou și cravată de mătase cu picățele), care venise în grup cu grefierul de la primărie, și „Momîia capabilă", cu prilejul condoleanțelor oficiale. O dată cu condoleanțele, mi-au oferit și un pahar de *whisky*. Părea un ritual clandestin. Bînd *whisky*-ul, era să mă apuce rîsul, fiindcă îmi amintisem deodată ce zicea Charles despre ascunzătoarea de băuturi a consiliului, cam cum ar fi trebuit să arate: o pivniță enormă, ticsită cu băuturi rare și vinuri păzite de eunuci uriași, cu paloșele ridicate, gata să-ți taie capul. Avusesem chiar un impuls nebunesc să-i întreb dacă mai au dosite niscaiva specialități pentru „Momîi", ca, de pildă: „*Cocktail* sîngeriu de benedictină".

Am pășit înainte spre maidanul care fusese camera de toate zilele. Perfect calm acum — mult mai calm decît în dimineața aceea de august — am reconstituit-o din memorie. Am revăzut draperia crem, perdelele roșii de catifea, o fotografie mare de-a mea din copilărie, atîrnată deasupra căminului; doar masa de stejar nu mai știam unde era așezată. Am închis o clipă ochii și îmi apăru lîngă peretele din stînga, înconjurată de trei scaune „Windsor". Apoi, canapeaua cu învelitoarea ei albastră. Trebuia neapărat să mi-o aduc aminte.

Cînd i se stricaseră arcurile, tata cumpărase o canapea de automobil îmbrăcată în piele de la un negustor de vechituri. Învelitoarea canapelei nu era fixată, şi cînd părinţii plecau de acasă, o scoteam, mă aşezam în dreapta şi conduceam ceasuri întregi „Bentley"-ul domnului Birkin sau „Rîndunica" domnului Saint.

Pereţii fuseseră tapetaţi pînă la jumătate cu hîrtie gălbuie şi portocalie, iar în partea de jos, cu plăci — imitaţie de stejar. Din tapet nu mai rămăseseră decît nişte fîşii, iar imitaţia de lambriuri fusese măcinată de intemperii. În plăci ţin minte că erau nişte incrustaţii de forma unor bile mici. Aprinzînd un chibrit, l-am apropiat de perete. Descoperisem acolo cîteva urme vagi — locurile de unde în copilărie mă îndărătniceam să scot bilele cu unghiile. Un moment m-a cuprins remuşcarea. Casa ar fi trebuit să fie ferită de asemenea stricăciuni mărunte, nedemne.

Căminul scăpase neatins. Cele două cărămizi nefixate din partea stîngă, scoase puţin în afară, erau şi acum ca doi dinţi strîmbi. Totdeauna mă uitam urît la ele. Dar în *Dimineaţa Morţii* aveau un patetism insuportabil. Iar mînerul de aerisire de deasupra căminului — o mînă de crom ţinînd o vergea — care mă speriase în visele mele, nu mai părea înspăimîntătoare, ci stingheră şi suferindă, ca mîna unui copil bolnav.

Toţi fuseseră foarte buni cu mine, şi lumea venea la mătuşa Emily să mă vadă. Toate organizaţiile din oraş mă copleşiseră cu o puzderie de daruri pe care am fost nevoit să le primesc şi fusese vorba să se deschidă chiar şi o listă de sub-

scripţii anume pentru mine. Adevărul era că întreaga maşinărie înjghebată în vederea ajutorării sinistraţilor şi victimelor bombardamentelor stătuse de pomană pînă la moartea părinţilor şi se pusese în mişcare începînd cu nenorocirea mea, astfel încît ţi-ar fi putut da impresia unui elefant care ridică o alună. Totuşi, într-un fel mă simţeam încîntat că eram în centrul atenţiei, obiectul simpatiei generale.

Un vînt leneş se furişă dinspre Munţii Penini, rece, umed şi agresiv, încercînd să găsească o spărtură pe unde să mă atace. Dar se retrase, înfrînt de alcoolul şi carnea pe care le consumasem, de lîna groasă a pardesiului şi de caşmirul moale al fularului. Acum nu mai avea asupra mea nici o putere : doar pe săraci şi pe cei slabi putea să-i chinuiască. Am privit spaţiul mic pe care se înălţa altădată casa părintească. Străbătusem un drum lung din 1941.

Poate că mersesem prea departe. M-am gîndit la tatăl meu. Era un muncitor bun ; un muncitor prea bun ca să fie concediat, dar prea sincer în convingerile lui laburiste ca să răzbească în viaţă. Îmi spusese toate acestea fără amărăciune. Descoperisem chiar o notă de mîndrie în vocea lui groasă, măsurată : „Dacă m-aş fi dat cu conservatorii, băiete, aş fi avut maşină, m-aş fi dus cu maşina la fabrică."

La vîrsta de 15 ani nu împărtăşeam mîndria tatălui meu, fiindcă automobilul acela ipotetic pe care el îl respinsese cu atîta nobleţe era pentru mine o realitate de neatins. Aşa încît, în locul

unei priviri aprobatoare pe care o aştepta de la mine, întîlnise doar o căutătură ursuză.

Mama ştia ce era în capul meu. „Tu n-ai dus niciodată lipsă de nimic, Joseph ! mă certa ea. (Totdeauna cînd mă muştruluia îmi spunea pe numele întreg.) Tatăl tău ar fi murit mai bine de foame decît să se vîndă pentru un pumn de arginţi — acesta era unul dintre citatele ei favorite, şi, nu ştiu de ce, cînd îl folosea, mă punea în încurcătură — dar nu-i va lăsa niciodată pe ai săi la ananghie. De-aia m-am măritat cu el. Aş fi putut să iau unul cu burtă şi cu maşină, dar eu am vrut să am lîngă mine un bărbat frumos şi bun."

Îi zîmbise tatii ; văzîndu-i zîmbetul, m-am simţit — cu mirare — exclus din comunitatea lor. Tatăl meu şedea în fotoliu, în stînga căminului, fumîndu-şi pipa şi ascultînd o piesă de Noël Coward... Era lenevos ca motanul sur care moţăia tolănit lîngă foc, la picioarele lui. Dar comparaţia se opreşte aici. Tata nu îţi inspira nimic felin. Dimpotrivă. Avea figura statuară a unui industriaş din epoca victoriană — o faţă masivă, energică, brăzdată de cute adînci, cu o expresie de voinţă neclintită. De fapt, era un bărbat foarte bine, cu trăsăturile regulate, cu părul des, deschis, lucios, şi dinţii lui — lucru rar în Dufton — străluceau albi şi drepţi. Era o frumuseţe demodată, gen Charles Hawtrey, ca rachiul de dafin — bărbătesc, sănătos. Mama avea o faţă îngustă, vioaie, deschisă şi era de felul ei vorbăreaţă şi neastîmpărată. Avea obrajii proaspeţi, trandafirii, cu ochi de un albastru-deschis. La 38 de ani părul începuse

să-i încărunţească, dar asta — ciudat — o făcea să arate mai tînără, ca şi cum s-ar fi prefăcut doar că e bătrînă.

Tata se sculase în picioare. Se ridica foarte repede şi cu uşurinţă. Era un bărbat vînjos (de un metru optzeci şi cinci şi avea peste nouăzeci de kilograme), dar nu era greoi ca majoritatea bărbaţilor solizi. Avea mişcări de taur tînăr, însă fără nimic ameninţător.

„Ei, eu mă duc să beau un păhărel, femeie, spuse el. În trecere, îmi ciufuli părul : Ţine minte ce-ţi spun, Joe. Sînt unele lucruri care se cumpără scump, prea scump..."

Apoi mi-am reamintit de explozia bombei, şi toată scena se risipi. Era ca şi cînd memoria mea ar fi fost împărţită în compartimente etanşe. În spatele uşii acestui compartiment special — al bombardamentului — zăceau, chiar după şase ani, lucruri pe care nu le puteam privi în faţă. Groaznic e şi cînd asemenea nenorociri li se întîmplă unor străini. Îmi amintesc bunăoară de popota W.A.A.F. [1]-ului de la prima mea garnizoană, după ce fusese lovită în plin de o bombă. Suportasem asta mai bine decît mă aşteptasem, gîndindu-mă pur şi simplu că se întîmplase un dezastru şi că trebuia să-i pun punct, să-l plasez, chiar şi după ce o văzusem pe fata aceea blondă din Doncaster cu ochii scurşi pe obraz. Ce m-a depăşit însă şi n-am mai putut îndura a fost cînd am călcat pe o ciozvîrtă de carne, care se răsuci sub

[1] Forţele aeriene auxiliare feminine.

talpa mea ca un șoarece. Imaginile acelea de abator, toate grozăviile care parcă puseseră stăpînire pe lume — nu le puteam asocia cu părinții mei, refuzam să accept așa ceva.

Am părăsit repede ruinele casei părintești. Făcusem o greșeală că trecusem pe acolo. Compartimentele etanșe din memoria mea se încurcaseră. Suferințele, prăpădurile, amintirile de pe vremea războiului, pe care aș fi vrut să le dau uitării, reapăruseră întregi la suprafață. Cît timp mergeam, rămîneau amestecate, haotice, ca niște scene din cărți și filme de care îți aduci vag aminte. Dar cum m-aș fi oprit, ele s-ar fi înșirat într-un tot organizat. Trebuia deci să încerc să umblu cît mai iute ca să-mi îmbăt mintea de viteza propriilor mele mișcări, să mi-o încarc cu imagini diverse : băcănia cu vitrina ei oblonită de ger, pomul de crăciun, magazinul de confecții bărbătești, cu îngrozitoarele cravate americane, internatul, curtea cu asfaltul crăpat. Apoi am renunțat. Era zadarnic ; aici în stînga se înălțau, compacte, uriașele uzine „Torver", unde tata lucrase douăzeci de ani încheiați ; dincolo era cafeneaua „Wellington", localul lui obișnuit ; dincoace, zarzavageria de unde cumpăra struguri tămîioși cînd ieșeam la plimbare duminica... oriunde mi-aș fi întors privirea, dădeam de cîte o amintire, vedeam urma ghearelor morții.

De ce nu observasem asta mai înainte ? Fiindcă Warleyul îmi arătase alt mod de viață. Era întîia oară cînd trăiam într-un loc fără amintiri, și tot întîia oară viețuiam în acest loc în adevăratul înțeles al cuvîntului. Trecuseră abia trei luni de cînd mă stabilisem în Warley, dar și începusem să fac parte din oraș ; mă integrasem în el mai adînc decît în urbea mea natală. La Dufton am rămas trei zile. Dar nici în aceste trei zile nu mai puteam să suport odaia de dormit din casa mătușii Emily. Mi se părea rece, respingătoare, cu tapetul ei hidos și vederea asupra coșurilor de fabrică și a grămezilor de gunoaie. Nu mai suportam baia crăpată, albiturile aspre — mătușa și unchiul meu erau într-adevăr generoși și sinceri, gata oricînd să-ți dăruiască ceva, dar nici o virtute nu mai putea înlocui așternutul moale și răcoros, strălucirea curată a unei băi adevărate, priveliștea cîmpului în zori din Warley și hoinăreala de-a lungul șoselei St. Clair pe lîngă casele somptuoase.

„Asta e orașul morții, murmuram în sinea mea. E Duftonul Infect, Duftonul Lugubru, Duftonul Scîrbos !" Apoi m-am oprit. Era prea multă liniște. Ferestrele luminate păreau dinadins puse de-a lungul străzilor ca să te amăgească — îndreaptă-te spre ele, și vei ajunge la marginea prăpastiei, de unde te vei prăbuși în văgăuna vrăjitoarei, ca să muncești pe veci în iadul uzinelor. Șanțurile erau pline de mucuri de țigări, de coji de portocale și de ambalaje de bomboane, dar aceste țigări și aceste bomboane nu le fumaseră, nu le ronțăiseră oameni vii. Orașul te făcea să te gîndești la romanele polițiste ce se vindeau cu o anexă în care erau înșirate toate corpurile delicte : mucuri de țigări, pastile de otravă, ace de cap... Am trecut podul suspendat de la capătul orașului. Rîul curgea

mai repede ca de obicei, umflat de zăpada topită, încreţit de vîntul de nord-est. Podul se legăna, scîrţîia sub picioarele mele, şi dintr-o dată mi-a fost frică să nu mă arunce în apă, ca un cal nărăvaş ; m-am silit să merg încet, dar fruntea mi se îmbrobonise de sudoare.

11

ALICE mă apucă de păr.

— Ai un corp frumos, ştii ? Păros şi nu prea. Mie nu-mi plac bărbaţii aşa... îmblăniţi. Parcă ar fi nişte carpete vii.

Credeam că mă sufoc.

— Doamne, tu eşti o minune ! Nu mai ştiu ce să zic. Eşti atît de frumoasă !

— O femeie bătrînă ca mine ?

— Nu eşti bătrînă.

— Ba da, sînt, iubitule. Sînt mult mai bătrînă decît tine.

— Te rog să nu mă iei aşa, ca pe un băieţel, am spus, puţin iritat. Am douăzeci şi cinci de ani şi am trecut prin multe.

— Sînt sigură de asta. Ochii de un albastru-închis îi erau blînzi şi amuzaţi. Îmi trase capul spre sînii ei. Da, băieţelul meu dulce, da. Eşti foarte bătrîn, foarte matur şi ai să ajungi un om mare.

Nu vedeam nimic altceva decît trupul ei, nu respiram decît aroma înţepătoare de lavandă şi

mirosul acela de nedescris şi foarte plăcut al pielii femeieşti. Mi-am apăsat şi mai mult faţa pe pieptul ei ; mîinile subţiri ce-mi cuprindeau capul s-au strîns convulsiv.

— Ah, doamne ! exclamă ea. Eşti atît de bun cu mine. Eşti atît de drăguţ. Nimeni n-a fost atît de bun cu mine. Sînt vie acum, totul în mine a înviat. Sînt lucruri de mult uitate şi nervii parcă mi se regenerează şi uneori mă doare... dar nu-mi pasă.

Îmi acoperi faţa cu sărutări.

Sărutările ei mici erau mai ameţitoare decît cel mai lung sărut pe gură. Nu erau simple preludii ; erau complete în ele însele. Mă săruta umed ca o fetiţă, şi asta mă bucura, mă făcea fericit ; descopeream că abia acum cunoşteam dragostea şi că pînă atunci nu-mi plăcuse cu adevărat trupul nici unei femei. Dragostea cu care eram obişnuit era ca a personajelor din filme, unde totul e igienic, parfumat, — ca şi cînd carnea ar fi mătase întinsă pe cauciuc, ca şi cînd buzele ar fi unica parte sensibilă.

Alice nu era mai lacomă de senzaţii decît alte femei ; dar nu avea pudori, aversiuni, inhibiţii. În braţele ei învăţam repede ; aşa încît acum mă trezii sorbindu-i umezeala de pe buze. Nu voiam să o şterg de pe buzele mele, voiam să rămînă acolo, ca Alice să devină o parte din mine.

— Ce animal superb eşti tu, spuse ea şi dădu la o parte cuvertura. Un animal frumos, fără complicaţii.

— Nu, am spus. Sînt un ştrengar aiurit, cum se spune în filme.

Îşi plimbă uşor mîna peste pieptul meu.

— Ar fi trebuit să fii săpător. Nu pot să sufăr cînd te văd îmbrăcat.

— Săpătorii nu umblă goi. Ba chiar sînt cîte unii mai îmbrăcaţi decît contabilii.

— Aş vrea totuşi să fii săpător. Să mă baţi în fiecare sîmbătă seara... Joe, vrei să-mi spui ceva ?

— Ce, iubito ?

Îmi smulse un fir de păr de pe piept.

— Uite, am să-l păstrez ca amintire.

Îşi lipi faţa de pieptul meu şi tăcu.

— Nu asta ai vrut să mă întrebi, am spus eu. Şi apoi l-ai luat fără să ceri voie.

— E o întrebare caraghioasă. Are înainte un dacă. Uite, să zicem că m-ai fi întîlnit înainte de a mă mărita, şi dacă aş fi fost cu zece ani mai tînără, cum ţi-aş fi părut ?

— Simplu. Ca şi acum.

— Nu asta voiam să spun. M-ai fi luat în serios ?

Pieptul meu îi înăbuşea vocea.

— Da. Ştii că da. Dar ce rost are întrebarea ?

— Nu fi aşa realist, Joe. Lasă raţiunea. Închipuie-ţi că aş fi arătat cum eram acum zece ani. Şi tu, aşa cum eşti acum.

Am privit-o în ochi. Mă vedeam în pupilele ei, mic şi ciufulit.

— Dacă te uiţi mult în ochii mei, ai să vezi un copil, spuse ea cu sfială.

Am avut aceeaşi senzaţie pe care o încercasem cînd, copil de 10 ani fiind, o văzusem pe mătuşa Emily cu pruncul ei la sîn. Sau cînd observam privirile şi gesturile părinţilor mei — ocheadele tainice, îndrăzneţe înainte de ora culcării, mîinile rătăcind pe genunchi : era ca şi cînd aş fi dat peste ceva ce mă depăşea, o realitate neîndurătoare, un lucru ce nu putea fi înlăturat, dar pe care — cu ruşine — încercam să-l ocolesc. În mijlocul acestui lucru era un strop de fericire, o fericire însă înfricoşătoare.

— Pe atunci nu aveam riduri, spuse ea. Şi, uite — şi aici — îmi puse mîinile pe piept — era mai tare. Aveam tot viitorul înainte. Uneori nu puteam dormi, minunîndu-mă ce mi se va întîmpla. Ştiam că oricum va fi ceva extraordinar... Asta pe vremea cînd aveam nouăsprezece ani. Da, închipuie-ţi cum eram la nouăsprezece ani. E vîrsta cea mai frumoasă. Şi ce fericită eram, grozav de fericită, aşa, spontan, fără nici un motiv. Şi plîngeam uşor, dar îmi plăcea, şi ochii nu mi se înroşeau niciodată. Atunci m-ai fi luat în serios ?

— Probabil că tu nu m-ai fi luat în serios.

— Aş fi fost o proastă... Pe atunci aveam o *carieră*. Tocmai absolvisem şcoala de dramă — o şcoală nenorocită, cu un bătrîn care o conducea — cea mai bună pe care mi-o putea oferi mama. Era o şcoală ieftină. Mama spera că voi învăţa să vorbesc şi să mă comport cum trebuie şi că voi căpăta un oarecare lustru şi puţin farmec, şi apoi voi agăţa un tînăr bogat, ca să refac averea familiei.

— Dar cum era Alice la douăzeci şi cinci de ani ?

— O, eram teribil de manierată, aproape onctuoasă. Devenisem onctuoasă, vreau să spun. Stătusem la Londra trei ani. Londra asta e un iad cînd eşti sărac — trebuia să păstrez aparenţele. Am avut şi nişte ocupaţii groaznice. Plasatoare de cinema, chelneriţă la bar, orice vrei, numai o viaţă tihnită nu. Dar eram tînără. Aveam în mine multă energie.

— Ai şi acum.

— Da, dar ca s-o păstrez, trebuie să fac eforturi. Atunci nu-mi păsa. M-ai fi plăcut atunci, ai fi putut face pentru mine o mare pasiune ?

— Cred că mi-ai fi frînt inima. Ce puteam eu face pentru o actriţă tînără şi ambiţioasă ? Prefer să te iau aşa cum eşti acum.

Se dădu jos din pat.

— Mă duc să fac o cafea.

— Ceai ar fi mai bine.

— Biata Elspeth, spuse ea. Ne împrumută apartamentul, şi îi mai consumăm şi ceaiul.

— Lasă, că-i procur eu altul.

Strîmbă din nas şi îşi întoarse palmele în sus ; privind-o, mi se păru că faţa ei căpătase o expresie bărbătească, şireată şi că nasul i se lungise.

— Ce, şi tu faci afaceri pe picior ?

Începu să se îmbrace.

— Nu-mi place să te văd îmbrăcată, spusei.

— E drăguţ din partea ta, dar sînt prea bătrînă ca să umblu goală.

Îşi puse combinezonul.

— Totuşi, îmi place să mă uit la tine cînd te îmbraci.

Veni lîngă mine în combinezon şi mă sărută. Am mîngîiat-o la rîndul meu ; în capotul albastru de mătase părea alta, mai mică, dar mai puţin vulnerabilă, mai stăpînă pe sine.

Smulgîndu-se din îmbrăţişarea mea, îşi îmbrăcă rochia şi se duse la bucătărie. Am auzit scăpăratul unui chibrit, apoi şuierul gazelor. M-am îmbrăcat repede ; singur fiind, mă simţeam vag jenat de goliciunea mea. Am aprins o ţigară, cea dintîi în ultimele două ore, şi am tras adînc un fum în piept.

Nu era un apartament mare. Blocul era una din casele în care locuiseră cîndva industriaşii din Leddersford ; odaia unde ne aflam noi aparţinuse pesemne vreunui servitor. Era de un gust mic-burghez, demodat, puţin teatral : patul mare acoperit cu o cuvertură mov şi cu rulouri pline cu puf, apoi o masă de nuc lustruit şi o grămadă de fotografii de actori şi actriţe, covorul alb foarte gros, iar scaunele, aurite, aveau picioare subţiri. Pe masa de toaletă se aflau o mulţime de păpuşi ; era un budoar ce-ţi dădea o senzaţie de trîndăvie şi moliciune, ceva exagerat de feminin. Nu mă simţeam în largul meu acolo. Era ca şi cum aş fi greşit camera.

Am intrat în bucătăria care arăta ca o cutie. Alice păzea ceaiul şi bătea nerăbdătoare din picior.

— În felul ăsta, n-o să fiarbă niciodată, am spus eu, înlănţuindu-i mijlocul.

Se lăsă în braţele mele; mi-am apropiat obrazul de al ei, adulmecîndu-i parfumul. Parcă am fi respirat amîndoi cu aceiaşi plămîni. Răsuflam adînc, rar, mă simţeam în siguranţă şi la căldură. Ceainicul începu să fluiere; era ca sirena unei fabrici care sună la 6 dimineaţa. I-am dat drumul cu inima îndoită.

— Fii atent, spuse ea, în clipa asta opăreşti esenţa. Niciodată nu trebuie să laşi apa să clocotească în ceainicul cu esenţă... În felul ăsta ceainicul e fierbinte, dar rămîne uscat. Acum lasă-l trei minute, să se facă infuzia. Atenţie la ceas... doamnelor şi domnilor, marca „Roger" dă ora exactă: douăzeci şi douăzeci de minute. Şi-al tău e „Roger"?

— „Roger", răspunsei.

Avea un ceas mic de aur, extraplat, cu nestemate în loc de cifre.

— Cel puţin aşa cred eu, că-i opt şi douăzeci, adăugă ea. Ceasul e foarte drăguţ, dar e greu să spui ce oră arată.

— Mi-ar plăcea să-ţi pot cumpăra şi eu aşa ceva.

Rostind aceste vorbe, îmi venea să calc ceasul în picioare. Apoi m-am gîndit că, posedînd-o pe Alice, ceasul, într-un fel, îşi pierduse dintr-o dată valoarea pentru mine... Însă nici gîndul acesta nu mă consolă prea mult. Nu părea să fi auzit ce spusesem.

— Iubitule, du asta în cameră. Ţi-e foame, nu-i aşa?

— Aş mînca şi pietre. Camarazii îmi ziceau Rîşniţă.

— Vai, ce drăguţ! Aşa am să-ţi zic şi eu de-acum încolo: Rîşniţă. Ia şi tartinele astea, domnule Rîşniţă, şi du-le. Ia şi murăturile. O să ne înfruptăm în lege.

Chicoti ca o şcolăriţă, şi faţa ei îşi pierdu brusc asprimea.

Pîinea era proaspătă, bine unsă cu unt, iar tartinele îndesate cu pui fript, frumos rumenit, auriu. Ne-am aşezat unul lîngă altul, într-o tăcere agreabilă; din cînd în cînd Alice îmi surîdea. După ce am terminat de mîncat, se duse la bucătărie să mai taie pîine. Stăteam cu ochii pe jumătate închişi, sorbind ceaiul tare. Deodată am auzit-o strigîndu-mă. Stătea lîngă fundul de lemn pentru tăiat pîine, cu degetul arătător de la mîna dreaptă plin de sînge.

— Nu-i nimic, spuse, dar avea faţa albă ca varul.

Am împins-o spre chiuvetă şi i-am spălat degetul cu apă caldă. Deasupra chiuvetei am observat un dulăpior sanitar şi, scotocind la repezeală (Elspeth se pare că-l folosea drept cutie de farduri), am găsit înăuntru un plasture. Am turnat o ceaşcă de ceai şi i-am dus-o la gură.

— Dă-mi o ţigară.

— Bea mai întîi asta.

Bău, ascultătoare. Culoarea îi reveni în obraz. I-am aprins o ţigară, şi ea se lăsă pe umărul meu.

— M-am purtat ca o proastă. Cred că a fost şocul. Nu pot să văd sînge... Eşti foarte îndemînatic, nu-i aşa, Joe?

— Am bandajat răni mai mari decît asta.
— Joe, tu ai văzut multe lucruri îngrozitoare ? În aviaţie vreau să spun.
— Nu mai multe decît alţii. Dar le uiţi repede.
— Pari atît de tînăr. Numai linia gurii e matură. Eşti sigur că le-ai uitat ?
— Uneori, cîte ceva le aduce la suprafaţă. Îşi scot capul şi mîrîie, dar le împingi îndată la loc în cuşcă. De ce mă întrebi ? Crezi că sînt nevropat ?
Mă sărută pe obraz.
— N-am cunoscut om mai sănătos decît tine. Eram de mult curioasă să aflu acest lucru, dar n-am avut pe cine întreba. George n-a făcut armata. Are un timpan perforat şi n-au vrut nici măcar să se uite la el. Mă privi puţin supărată ! N-a fost din laşitate.
— N-am spus nimic.
— Totul pare atît de liniştit, de civilizat, de confortabil, continuă, pe jumătate visînd. Cînd vezi toţi bărbaţii ăştia, atît de manieraţi, de amabili şi plăcuţi... dar ce se ascunde în spatele acestor maniere ? Violenţă şi moarte. Fiecare dintre ei a văzut grozăvii care ar scoate un om din minţi. Şi, totuşi, n-a rămas nici o urmă. Toţi au mîinile pătate de sînge, ăsta-i de fapt adevărul... totul e atît de nesigur !
Am simţit-o înfiorîndu-se.
— Nu te mai gîndi la asta, iubito, am spus. Lumea e plină de violenţă. Totdeauna a fost aşa. Probabil că la mai puţin de zece mile depărtare, cineva e ucis chiar în acest moment.

— Taci, nu mai vorbi ! exclamă ea.
— În război e cu totul altfel. N-ai timp să fii dezgustat. Sînt prea multe de făcut. În orice caz, dacă eşti prea sensibil, nu-i poţi fi nimănui de ajutor.
— Ştiu, ştiu, spuse nervoasă. Ah, doamne, totul merge atît de repede ! Nu e nici un mijloc să oprim caruselul. Niciodată nu te simţi în siguranţă. Cînd eram mică, mă simţeam în siguranţă. Chiar cînd mama şi tata se certau, tot erau buni cu mine. Şi casa era solidă. Afurisita asta de cazarmă din beton în care locuiesc acum e atît de curată şi aerodinamică, încît nu m-aş mira de loc dacă într-o bună zi şi-ar lua zborul.
— Vorbeşti prea mult, i-am spus, şi am tras-o pe genunchii mei. Linişteşte-te, taci, nici un cuvînt mai mult.
I-am mîngîiat pielea catifelată a braţului ; închise ochii şi se lăsă moale în braţele mele.
— Poţi să mă mîngîi aşa toată noaptea, spuse ea. N-am să te opresc. Suspină : Eşti cel mai confortabil fotoliu. Îmi vine să torc ca o pisică.
Netezimea braţului, greutatea ei caldă pe genunchii mei... da, aş fi putut sta aşa toată noaptea. Actul dragostei devenea ceva dintr-o serie nesfîrşită de plăceri ; a unor plăceri care erau legate numai de făptura ei.
Se auzi soneria. Ţîrîi de trei ori scurt, o dată lung şi iarăşi de trei ori scurt.
— Elspeth, am spus.
Am dat să mă ridic, dar Alice m-a împins înapoi.

— Nu fi așa burghez, îmi spuse.

Am strîns-o mai tare în brațe.

Elspeth își vîrî capul pe ușă cu un zîmbet ștrengăresc care i-ar fi stat mai bine pe scenă, în turneu cu piesa *Femeiușca*. Intră în cameră mai mult dansînd, cu fusta umflîndu-i-se și răspîndind un miros greu de parfum.

— Bună, dragii mei ! spuse cu vocea ei groasă, răgușită. Sper că nu v-am deranjat. Eu sînt discretă, dar trebuia să intru. E un frig afară...

— Să-ți fac un ceai, spuse Alice și se duse la bucătărie.

Elspeth se trînti într-un fotoliu.

— Vai, ce seară am avut ! N-ajunge că faci regie, mai trebuie să le și înveți cum să joace. Zău, fetele astea sînt niște gîște, nu pricep nici cele mai simple lucruri. Nu știu de ce m-am apucat de teatru, habar n-am...

Se îndreptă spre pian și începu să cînte *Nu-ți face fata artistă, doamnă Worthington*, cu o voce încă limpede și plină.

Terminînd de cîntat, răsuci scaunul pianului și se întoarse spre mine cu bratele îndepărtate de trup.

— Eu nu știu să cînt decît muzică de cabaret, zise ea. Muzica asta n-are nici o greutate...

— Dacă vrei să ne dai un concert, ar fi mai bine să mănînci ceva, spuse Alice din bucătărie.

— Splendid, draga mea ! spuse Elspeth. Cu o voce scăzută adăugă : Ești un băiat fericit, Joe. Alice e un înger, un înger adevărat. Și are o inimă... de aur !

Ochii ei ca niște nasturi negri mă priveau cu atenție. Pe obrazul ofilit, fardat, păreau izbitor de tineri. Stătea cu picioarele ușor depărtate și fusta i se ridicase peste genunchi. Mi-am întors privirea, puțin dezgustat. Și picioarele le avea mai tinere, mult mai tinere : de la talie în jos arăta ca o poză obscenă. Oricît de lungă i-ar fi fost fusta, Elspeth avea întotdeauna, în felul cum ședea, ceva deocheat.

Își trase fusta peste genunchi.

— Mereu uit, se scuză ea. Îmi zîmbi, cu capul puțin înclinat într-o parte. Ehei, dacă m-ai fi cunoscut pe vremuri, n-ai mai fi stat așa, acolo, pe scaun.

— Sînt sigur de asta.

Îmi trimise o bezea.

— Să știi, n-o condamn pe Alice. Ești genul de bărbat care-mi place. Mare... voinic. Azi, peste tot dai numai de pederaști. Ce bărbați voinici am cunoscut eu în trecut ! Toți au murit, și slăbănoaga de mine, uite că mai trăiesc... Fața ei de carte poștală ilustrată, cu buzele violent rujate, cu părul roșu vopsit și cu nasul și bărbia *à la* Lilly Langtry era tristă, plictisită, ca a unei maimuțe bolnave. Cum să-ți spun, Joe... continuă. Parcă bărbații, cu cît sînt mai mari și mai solizi, cu atît au de unde hrăni boala... Îmi aduc aminte de noaptea în care a murit Laird... „Nu mai pot să răsuflu", a zis și tot se trăgea de guler. Pe urmă, o dată, buf ! a căzut cu fața în jos pe podea. Doamne, ce s-a mai cutremurat cabina ! Cînd l-am ridicat, era mort. Treizeci și cinci de

ani avea, şi o viaţă înainte. Te miri, nu-i aşa ? Îşi aprinse o ţigară turcească. Aroma dulce, pătrunzătoare, arhaică umplu încăperea cu un iz de tămîie. Era parcă făcut pentru mine, să fug cu el, continuă. Uneori îmi pare rău că n-am făcut-o. Bărbatu-meu nu era prea breaz nici atunci. Eram foarte zvăpăiată, şi el voia să mă ţină în frîu. Vai, şi cînd se îmbăta... dracul adevărat cînd era beat. Şi mare, voinic. N-am putut rezista niciodată bărbaţilor mari, voinici. O iubeşti pe Alice ?

— Da, am spus, fără să mă gîndesc ; pusă brusc, întrebarea mă luase pe nepregătite.

— Şi eu am avut impresia asta, zise calm. Am văzut cum stătea cu tine. Ea nu-şi dă încă seama că o iubeşti. Îşi puse mîna pe mîna mea. Să nu-i faci rău, auzi ? Să nu-i faci nici un rău.

Parcă o apă neagră mi-ar fi acoperit vederea ; odaia mi se păru dintr-o dată fără aer, mirositoare, tot ce mă înconjura părea putred. Obrazul boit din faţa mea era al unei vrăjitoare bătrîne. Am să mă trezesc brusc şi am să mă pomenesc preschimbat într-un moşneag, şi ea o să rîdă în hohote de mine, prefăcută iarăşi în fata rumenă şi plinuţă, renăscută din tinereţea mea furată.

Începu să vorbească despre zilele ei de demult, cînd era la teatrul „Daly" ; abia o ascultam, şi deodată simţii nevoia să ies afară din casă, să mă plimb pe cîmp, bătut de ploaie, de vînt.

Cînd Alice intră cu tava de mîncare, o clipă avui impresia că semăna cu Elspeth, că venea dintr-o lume închisă, mucegăită, năclăită ca fardurile grase prelinse, şi toată duioşia din mine se risipi. Nu puteam crede că-i îmbrăţişasem trupul gol, iar toată seara aceea mi se păru o repetiţie, repetiţia unei farse penibile de dormitor, o rutină tristă de culoarea ştearsă a aurului şi a pluşului dintr-un teatru provincial.

12

SALONUL-BAR al hotelului „Western", care se află chiar în faţa primăriei, este remarcabil în felul lui. E cel mai bine mobilat din tot oraşul. Are canapele capitonate, un covor gros cenuşiu, mese cu cristal, scaune de răchită, o expoziţie de fotografii ale echipelor locale de *cricket* şi fotbal şi un tapet portocaliu şi gri care, dacă ţii la asemenea lucruri, îţi încîntă privirea. La bar n-au acces decît bărbaţii ; celelalte săli, chiar şi holul, sînt mult mai puţin îngrijite, cu mese cu picioare de fier, bănci tari şi scaune „Windsor". De aceea barul este frecventat mai ales de oameni de afaceri bine situaţi şi de funcţionarii primăriei, cărora le face plăcere să bea un pahar fără compania femeilor, dar nu agreează rumeguşul şi scuipătorile din cîrciumi. „Western"-ul este localul tradiţional de întrunire anuală a membrilor N.A.L.G.O. din Warley ; serată exclusiv a bărbaţilor. Ritualul este următorul : participanţii se întîlnesc în salonul-bar pentru a da pe gît cîteva halbe, masa se ia în sala de sus, unde mai consumă cîteva halbe, apoi se reîntorc la bar,

pentru a se pune în sfîrşit pe băutură. Una dintre legile nescrise ale acestei serate constă în a-ţi face relaţii cu funcţionarii din alte secţii ; îmi amintesc că în seara aceea am stat cel mai mult de vorbă cu Reggie de la bibliotecă.

Pusesem în practică sfatul lui Charles şi n-o mai văzusem pe Susan de la crăciun. Nu-mi făcusem prea multe speranţe în reuşita acestui plan ; de fapt, aproape mă hotărîsem s-o trec la rubrica de pierderi. Dar în seara aceea — probabil din cauza celor patru halbe pe care le băusem şi a sentimentelor stranii pe care le încercasem cu o zi mai înainte în legătură cu Alice în apartamentul lui Elspeth — am început să visez cu ochii deschişi. Şi am făcut-o pînă în cele mai mici amănunte. Visam că am primit o scrisoare de la Susan, prin care mă invita la o petrecere la ei acasă şi în care mă întreba îngrijorată dacă făcuse ceva care să mă supere. Sau, şi mai bine, într-o seară rece şi ploioasă va zbîrnîi soneria, şi ea va sta în faţa mea, cu obrazul înroşit de vînt ; poate va pretexta că a venit să-i vadă pe Thompsoni într-o problemă legată de „Thespieni" sau poate că va spune pur şi simplu : „Trebuia să vin, Joe. Ai să crezi poate că sînt lipsită de pudoare, dar..." şi eu aş fi luat-o în braţe, şi nu ar mai fi fost nevoie de cuvinte ; am fi stat puţin ascultînd ploaia care ne-ar fi învăluit în fericire, iar apoi am fi pornit spre Dealul Vrăbiilor. „Îmi place să mă plimb prin ploaie cu tine", ar spune ea, şi am merge şi am merge, fără oprire, pentru totdeauna, inspirînd adînc în plămîni aerul curat şi proaspăt, basmul devenind realitate...

Dar nu se întîmplă chiar aşa. Stăteam în salonul-bar împreună cu Reggie, după masă, bine hrăniţi şi băuţi, dar nu chiar atît de plini încît să nu mai fie loc pentru cîteva halbe. Tocmai îi spusesem lui Reggie o anecdotă porcoasă, din acelea pe care nu le spui decît la serate de bărbaţi.

— E cea mai porcoasă din cîte am auzit vreodată ! exclamă el cu admiraţie. De unde dracu le iei, Joe ? Asta-mi aminteşte ceva. Am întîlnit-o pe Susan ieri.

— Susan Brown ? mi-am păstrat în mod voit o voce indiferentă.

— Am făcut o şuetă plăcută. I-am oferit o cafea la „Riley". La urma urmelor, dacă tu nu ai grijă de ea, trebuie s-o facă cineva. Aproape tot timpul am vorbit despre tine.

— Nici nu aţi fi putut găsi un subiect mai bun.

— Nu sînt de aceeaşi părere, bătrîne. Am încercat să-mi pun în evidenţă calităţile mele, bineînţeles în mod discret, dar ea mereu revenea la Joe Lampton. „Nu-i aşa că Joe e drăguţ ? Nu-i aşa că Joe e deştept ? Nu a fost Joe minunat în *Ferma ?*" pînă mi s-a urît.

— Glumeşti.

— Ce n-aş da să fie aşa ! N-ai mai văzut-o de mult, nu-i adevărat ?

Mi-am terminat halba.

— Mai iei una ? Încercai să-mi ascund zîmbetul triumfător.

— Nu am capacitatea ta de uriaş, spuse el. Doar un ţap, te rog.

Am chemat chelnerul. În acel moment intră Hoylake, agitat și sclivisit. Văzu scaunul gol de lîngă noi și se apropie.

— Nu vă deranjez, băieți ?

— De loc, am spus eu. Luați un pahar, domnule Hoylake ?

— Îți fac eu cinste, Joe, și ție, Reggie. Am intrat doar pentru cinci minute. Trebuie să încurajez activitatea asociației N.A.L.G.O. Deși prefer petrecerile mixte. Seratele strict bărbătești nu mă prea interesează. Sper că nu vorbiți despre birou. Nu pot suferi să vorbesc despre chestiuni de serviciu.

O ușoară liniște se lăsă în cameră ; dar nu durà mult. Hoylake nu era genul de șef care să paralizeze conversația, deși știam că nu poți să te încrezi în felul său atît de prietenos. Era foarte drăguț din partea lui că ne spunea Joe și Reggie, dar mă gîndeam că nu i-ar fi făcut plăcere dacă noi i-am fi spus Fred.

— Vorbeam despre o tînără, îl lămuri Reggie.

— Bine, bine, răspunse Hoylake. Ne aruncă peste ochelari o privire de prefăcută severitate. Sper că nu ați tratat-o cu ușurință ?

— Dimpotrivă, foarte serios, spuse Reggie. Sîntem rivali pe viață și pe moarte pentru grațiile ei. Ne gîndim chiar la un duel în Snow Park.

— Ce viață aventuroasă duc colegii mei, spuse Hoylake. Ridică paharul cu *whisky*. Noroc, băieți !

— Eu pierd în orice caz, spuse Reggie. Chiar dacă înving în duel, n-o să mă vrea pentru că l-am rănit pe scumpul ei Joe. Dacă aș fi în locul fetei, nici nu m-aș uita la el. Ce părere aveți, domnule Hoylake, despre un tînăr care iese luni de zile cu o fată încîntătoare și apoi o părăsește brusc ?

Mi-am dat seama că roșisem.

— Nu credeți un cuvînt din ce spune. Fetei nici nu-i pasă.

— Nici nu-i pasă, într-adevăr ! spuse Reggie cu necaz. Se aprinde toată doar cînd îi aude numele. Iar pe el îl lasă rece. Și e cea mai frumoasă fată din Warley.

— Toate se îndrăgostesc de Joe, spuse Hoylake. Cînd încasează el taxele în Gilden, toate femeile vin grămadă. Plătesc și de două ori, numai să mai stea cinci minute cu el. Oftă. Ține minte, dacă eram mai tînăr, nu ți-ar fi mers așa de ușor, ți-aș fi pus multe bețe în roate...

Mă gîndeam la cele spuse de Reggie cu o plăcere crescîndă. Bineînțeles, am refuzat să cred tot ce-mi înșirase ; s-ar fi putut ca Susan să fi reacționat astfel doar din orgoliu rănit, sau măcar ușor atins. Și poate că dac-aș invita-o să iasă cu mine, i-aș da prilejul să se răzbune, pretextînd orice scuză banală pentru a mă refuza. Dar am alungat aceste gînduri pe loc, știam că toate erau prostii ; Susan nu era fata care să urmărească o răzbunare.

— Cea mai frumoasă fată din Warley, spuse Hoylake gînditor. Cine ar putea fi ? Cred că e nemăritată. Îmi închipui că Joe o întîlnește la „Thespieni". Stai să vedem, numele începe cu *S* ? Cel de familie cu *B* ? Are părul negru și

oarecari legături cu președintele comitetului financiar ?

— Sînteți un detectiv de prima mînă, spuse Reggie.

— Sînt un bătrîn care-și bagă nasul unde nu-i fierbe oala, răspunse Hoylake. Așa sîntem cu toții în Warley. Se vorbesc multe, vrute și nevrute, pe socoteala tuturor... să nu mă atacați și pe mine — rîse scurt, sugrumat, scuzîndu-se parcă pentru lipsa lui de modestie — nici măcar sub forma bîrfei mincinoase... Lucrul acesta indică însă interes pentru semenii tăi, fapt care e lăudabil. Mă bucur că Joe a început să participe la viața socială a Warleyului și n-a rămas izolat în afara lui. Nu-mi place de loc naveta — oamenii ar trebui să-și ducă viața personală și cea profesională în același loc. Ah, dar am ajuns pe punctul de a vorbi despre treburi de birou... iată-l pe șeful tău, Reggie. Trebuie să-i spun o vorbă. Pe curînd !

Se duse spre bibliotecar ; am observat că și-a luat paharul cu băutura aproape neatinsă. Avea un salariu de două ori cît al bibliotecarului și nu voia să-l facă pe acesta să plătească băuturi scumpe.

— E un mare șmecher, spuse Reggie. Nimic nu-i scapă. Fiecare mișcare îi e măsurată.

— Atîta timp cît mă înțeleg cu el, poate să fie cît vrea de șmecher, am spus eu. Ascultă, Reggie, ești serios cu privire la Susan ? Adică, a spus ea toate lucrurile astea ?

— De ce dracu aș glumi ? Păru puțin indignat. Este absolut adevărat. Eu am adus vorba

despre piesa *Ferma*, apoi am vorbit despre interpretarea ta. Printre altele, bineînțeles, pentru că nu mă impresionase grozav, dar ea a sărit ca pe arcuri în apărarea ta. După asta nici n-am mai vorbit decît despre tine. Se transfigura cînd aducea vorba de tine. E imposibil să mă înșel ; cunosc expresia aceea — un fel de bucurie prostească. În treacăt fie spus, o ai și tu acuma.

— Mai bei un pahar ? am întrebat în grabă.

— E rîndul meu. Nu încerca să schimbi vorba.

— Eu beau două în timp ce tu bei unul, încît e cinstit așa.

— E ridicol, spuse el, nu prea hotărît, încît am înțeles că se simțea ușurat. Făcu ocolul camerei cu privirea. Funcționarii ăștia de provincie, doamne, ce adunătură ! Știi, Joe ? Aș da salariul pe un an să scap de Warley.

— Nu sînt de aceeași părere cu tine. Mie-mi plac orașele mici. Dacă îți dau posibilitatea să trăiești ca lumea.

— Firește, ție ți-e ușor să te aranjezi. Ești un tip deștept, capabil. Oriunde te duci, te remarci numaidecît. Într-un loc ca Warley ai toate șansele să parvii. Și, pe urmă, pentru tine este ceva nou. Dacă ai fi trăit aici toată viața, ai fi simțit altfel.

— Și eu urăsc orașul meu natal, am spus. Dar e cu totul deosebit. Duftonul e îngrozitor. Literalmente. E mort ca un hoit de vită. Warleyul trăiește, am simțit asta din momentul în care am pus piciorul aici. Și mai e ceva, e așa de mare, încît în cinci minute poți fi departe de toate și

de toţi. Are chiar şi o istorie a lui, în fiecare zi poţi afla ceva nou despre el...

Vocea mea scăzu — mă trădasem prea mult. Reggie zîmbi.

— Oricine te-ar fi auzit, ar fi putut crede că vorbeai despre o femeie, şi nu despre un oraş cît se poate de obişnuit, cu cîteva fabrici. Eşti un tip ciudat, Joe.

În acel moment Teddy Soames veni la masa noastră.

— Cu toţii arătăm ca trăsniţi aici, spuse el. Rîgîi tare. Scuzaţi-mă, sînt puţin ameţit. Cu toate că n-ar trebui să fiu. Cînd eram în aviaţie, cantitatea pe care am băut-o în seara asta n-ar fi făcut să mi se clintească nici măcar un fir din părul meu briantinat. Se aşeză greoi. Daţi-i drumul unui nou război !

— În ceea ce mă priveşte, nu, spuse Reggie. N-am dus-o niciodată în viaţă atît de îngrozitor.

— Uneori era plictiicos, sînt de acord cu asta, reluă Teddy. Dar nu aveai griji şi erai plin de bani. Aveai bere, ţigări şi femei din belşug. Să le cîntăm un cîntec vechi din aviaţie, Joe ? Începu să cînte încet *Pisicile pe acoperişuri, pisicile pe ţigle.*

— Hoo ! am spus eu. E prea devreme pentru balade obscene.

— Uitasem că am devenit o persoană respectabilă, spuse Teddy. Am cîntat asta în cele mai bune hoteluri din Lincolnshire. Cu comandori şi comandanţi de escadrilă care cîntau cu mine. Zile fericite !

— Poate că pentru tine aşa o fi fost, replică Reggie. Pentru mine războiul a fost un iad. Mai întîi, instrucţia sub un soare arzător, şi tu îmbrăcat cu rufărie de lînă care te mănîncă. Apoi, curăţatul cartofilor. Mai tîrziu am devenit cel mai nepriceput furier al armatei britanice. Acolo măcar am avut linişte pentru un timp. Cel puţin nu aveam de mînuit arme încărcate şi alte asemenea obiecte periculoase. Apoi, un oarecare planificator lipsit de omenie de la oficiul de război s-a apucat să reducă personalul administrativ. În felul ăsta am devenit infanteristul cel mai speriat al armatei britanice. Ziua în care mi-am îmbrăcat din nou costumul civil a fost cea mai fericită zi din viaţa mea. Cînd am ajuns acasă, am constatat că blestemata de asociaţie a bibliotecarilor fixase examene de zece ori mai grele, dînd astfel posibilităţi sporite femeilor şi celor care s-au opus conştient să plece pe front.

— Strict interzis a vorbi despre chestiuni de serviciu, spuse Teddy. Iar asociaţia bibliotecarilor e o chestiune de serviciu. Hotărît lucru ! Se uită la mine, apoi întinse mîna să-mi pipăie stofa costumului. Lînă de prima calitate, spuse el. Ia te uită, şi cămaşa şi cravata ! Dumnezeule, domnule Lampton, cum reuşiţi s-o scoateţi la capăt cu cartelele ?

— Are relaţii, spuse Reggie.

Salută cu pumnul strîns.

— Joe, la putere ! Votaţi pentru laburişti !

— Idiotule ! i-am spus. Ştii ce părere are Hoylake despre politică.

— Asta nu-i politică, răspunse Teddy. E o lozincă. Reggie o scria cu cretă pe tancul lui înainte de a pleca la luptă.

— N-am văzut niciodată cum arată un tanc pe dinăuntru, spuse Reggie. O dată am văzut un neamţ deschizînd turela unui „Sherman" şi aruncînd înăuntru o grenadă de mînă. Sentimentul de securitate pe care ţi-l dădeau tancurile la prima vedere era cu totul iluzoriu. Sincer vorbind, eu am crezut întotdeauna în războiul de tip vechi, „care pe care !", cînd stăteai într-un adăpost comod de beton şi lăsai artileria să se lupte. Totuşi, niciodată n-am reuşit să conving statele majore să stea de vorbă cu mine. Singura lor preocupare părea să fie a mă trimite pe mine să traversez toată Africa, Italia...

— Mi s-a părut că te-am recunoscut în *Deşertul Victoria*, spuse Teddy. Un erou cu un bandaj însîngerat înfăşurat în jurul capului, îndemnîndu-şi oamenii la atac.

— Aş fi vrut să mă fi văzut pe mine, spuse Reggie. Eu însă eram unul dintre sărmanii îndemnaţi la atac.

L-am auzit rîzînd pe bibliotecarul-şef. Avea un rîs ascuţit, aproape feminin.

— Ăsta e rîsul lui pentru glumele porcoase, spuse Reggie. Are cîte un rîs special pentru fiecare ocazie. Un rîs respectuos, un rîs rafinat, un rîs ironic cînd spun ceva cu care nu e de acord... Dacă ar fi fost sergentul meu, aş fi putut găsi o ocazie să-l împuşc pe ticălos. Ar fi trebuit să rămîn în armată.

— Voi, intelectualii, spuse Teddy, niciodată nu sînteţi mulţumiţi.

Bibliotecarul se apropie de noi. Era un om mărunt, cu ochii atît de înfundaţi în orbite, încît îţi făceau impresia că sînt montaţi orizontal. Avea vreo treizeci şi cinci de ani şi părea că nu fusese niciodată mai tînăr.

— Vă distraţi ? ne întrebă.

— Reconsiderăm războiul, domnule, spuse Reggie. (Ne făcu semn cu ochiul.) Am hotărît că ar fi trebuit să-i lăsăm pe ruşi să-i lichideze pe nemţi şi apoi să mergem să-i lichidăm pe ruşi cu bomba atomică.

Şi iar ne făcu cu ochiul.

— Exact ceea ce spuneam eu întotdeauna. Bibliotecarul spumega de entuziasm : Aliaţii au plătit scump greşeala lor. Recunosc că înainte de război eram puţin comunist, dar m-am schimbat repede... Ce beţi, băieţi ?

— Mulţumim, am comandat, am spus eu. Nu beţi un rînd cu mine ?

— Ba, zău că aş vrea. Vezi, Reggie, la secţia finanţe toţi sînt nişte plutocraţi. Aşa e întotdeauna : noi, care purtăm torţele culturii, sîntem plătiţi cu salarii de mizerie, iar materialiştii, brutalii oameni ai faptelor şi cifrelor, sînt privilegiaţii lumii. Comandă un ţap, Joe.

— Aici se beau numai halbe, am spus eu. Numai halbe.

— O facem lată, aşa-i ? Rîse, dar de data asta nu i-am putut clasifica rîsul. Domnul Hoylake

ne-a spus adineauri o istorioară foarte nostimă. Doi colonei bătrîni cică stăteau într-o zi la club...

Nu-l ascultam ; am recapitulat felul în care i-am dominat pe Teddy și Reggie, îmi aminteam felul în care Hoylake, de fapt, refuzase să bea un rînd plătit de mine și apoi de bibliotecar. Plătise el consumația, dar nu din generozitate, ci din cauza unui protocol care, dacă l-ai fi cîntărit, nu era mult mai puțin rigid decît cel diplomatic. Dar era vorba de sume atît de neînsemnate ; Hoylake era omul cel mai bogat din salon, avea un venit de o mie de lire pe an. Eram sigur că George Aisgill cheltuia această sumă doar pe mîncare, băutură și benzină. Nici Bob Storr nu avea mai puțin de o mie. Mă gîndeam că dacă aș fi fost om de afaceri, ar fi trebuit să lingușesc oameni pe care îi disprețuiam, ar fi trebuit să îndrum conversația spre subiectele lor favorite, ar fi trebuit să le ofer mese și băuturi. Dar era un joc care merita să fie jucat ; dacă îmi vindeam independența, măcar să fi obținut pe ea un preț bun.

— Și atunci al doilea colonel a zis : „Cămilă femelă, desigur. Desigur, nu-i bătrînul Carruthers !"

Bibliotecarul își lăsă capul pe spate și rîse pițigăiat.

Berea începuse să-și facă efectul. Băusem șapte halbe fără să-mi dau seama. Mi-am făcut în gînd o mică socoteală : de cinci ori 1,40, plus încă una de 1,40, minus una de 1,40 pe care mi-o plătise Hoylake.

— Voiam să-ți spun, Joe, zise bibliotecarul, cît de mult mi-a plăcut cum ai jucat în *Ferma*.

— Teribil, exclamă Teddy, te-ri-bil ! Pun pariu că ai repetat și în particular scenele alea de dragoste ! Recunoaște, craiule !

— O, am protestat eu, relațiile mele cu doamna Aisgill sînt imaculate ca o blană de hermină !

— Nostimă hermină, dar puțin cam îngălbenită de vreme.

Bibliotecarul chicoti :

— Ia mai lăsați bîrfa ! Deși, ca să spun adevărul, eu personal n-aș avea nimic contra unei prietenii curate cu doamna la care vă referiți.

Își șterse sudoarea de pe frunte și trase o duscă zdravănă din halbă. Ca majoritatea băutorilor fără experiență, se simți obligat să se țină după restul societății ; cu un efort eroic, își bău restul halbei, apoi sughiță penibil.

— Scuzați-mă, domnilor, trebuie să mă duc să schimb apa din acvariu, cum spun francezii.

Ieși afară, grăbit și livid.

Cînd plecă, am izbucnit în rîs.

— Vinul e mare pișicher, băutura tare te întoarce cu susu-n jos, spre Reggie. Sărmanul de el, nu-i obișnuit cu asta, nu-i așa ?

— Cred că mai curînd din cauza lui Alice i s-a făcut rău. Poftele diavolului au pus stăpînire pe el, își dădu Teddy cu părerea.

— Mărturisește adevărul, Joe, mi se adresă Reggie. Nu-i faci servicii suplimentare ?

— Nu trebuie să-mi pui asemenea întrebări. Dacă spun da, sînt un bădăran, iar dacă spun nu,

sînt un mincinos. Am rînjit malițios : Ți-ar plăcea și ție, Reggie ?

— Dumnezeule, cum să nu ! E teribilă. Ascultă, e nițel cam trecută, dar e rasată, e o femeie rasată.

— Dar June ? întrebă Teddy. Spune ceva drăguț și despre June. Ea are și meritul că e fată mare !

— June e o fetiță, spuse Reggie. Aș simți în spate suflarea fierbinte a ziarelor de duminică dacă m-aș apropia de ea. Nu suferă comparație.

Am simțit o bucurie adîncă. Toate dorințele de care erau chinuiți acești băieți eu mi le satisfăcusem și le voi mai satisface peste șase zile. N-aveam decît să cer, ca să obțin ceea ce ei nu vor obține nici într-o mie de ani. Și Susan mi se va oferi ; și dacă aș fi vrut, nu vedeam nici un motiv ca să nu mi se dea și June.

Apoi iarăși m-am gîndit la Dealul Vrăbiilor și la cîmpia Warleyului. Știam că afară bătea un vînt rece și totul era acoperit de un strat ușor de zăpadă. Acolo, pe lande, desigur, era liniște și omătul neatins, imaculat.

Amețeala îmi trecu brusc, m-am simțit scîrbit de egoismul meu ca de un guturai nesuferit ; nu aveam în inimă nimic care să se armonizeze cu imensa întindere a cîmpurilor, străjuită de bolta nesfîrșită cu milioane de stele. Apoi am alungat tristețea care mă cuprinsese.

— Hai să cîntăm, am spus eu. Un cîntec nevinovat, dar nu cine știe ce. Muzica, Teddy, te rog. *Roua rece...*

Teddy făcu la pianul din colțul sălii primele acorduri și începu să cînte. În curînd toți intonară :

Vara și iarna am mîngîiat-o,
Iar de i-am făcut vreun rău,
E că de rouă am apărat-o...

Trăgînd cu ochiul, l-am văzut pe Hoylake : murmura melodia ca pentru sine, avînd pe față o expresie de încuviințare blajină.

13

— EȘTI TĂCUT, dragul meu, spuse Alice.

— Îți admiram trupul. Doamne, ești atît de frumoasă ! Aș vrea să am un tablou al tău, așa. L-aș ține încuiat și l-aș privi ori de cîte ori aș fi trist...

Privind în urmă, văd clar cum s-au petrecut lucrurile ; acestea au fost cuvintele care au declanșat totul ; spuse într-o doară, în apartamentul lui Elspeth, într-o vineri seară. Dacă din miile de cuvinte aflate la dispoziția mea aș fi folosit oricare altele, întreaga mea viață și a ei ar fi luat un curs diferit. Dar cuvintele următoare rostite de ea tot așa, într-o doară, au pornit avalanșa. Rîse.

— Există un tablou al meu, un nud. Numi un oraș oarecare din împrejurimile Londrei. După cîte știu, mai există încă în Galeria municipală. Pe vremuri am și pozat.

Era ca și cum mîna moale care mă mîngîia ar fi devenit dintr-o dată aspră și enormă și m-ar fi lovit. M-am simțit dezgustat, trădat, murdărit. M-am îndepărtat de lîngă ea pînă la marginea patului.

— Nu mi-ai spus niciodată. De ce nu mi-ai spus ?

— Aproape că și uitasem. În nici un caz nu-i ceva prea important. Aveam mare nevoie de bani, l-am întîlnit pe acel pictor la o serată, și avea nevoie de un model. Am pozat și pentru un fotograf. Asta a fost tot. Pe urmă n-am mai făcut-o niciodată.

— Într-adevăr ? Nu ai mai făcut-o ? am întrebat-o cu vocea răgușită. Ești sigură ?

— Nu mint, spuse ea calm. Știi doar asta. Ochii îi erau ca de oțel. Apoi zîmbi și întinse mîna. Dragul meu, de ce faci atîta caz pentru o nimica toată ? O nimica toată ! Nu ți-aș fi spus-o niciodată dacă aș fi știut că faci atîta caz. Nu m-am culcat cu nici unul dintre ei dacă la asta te gîndești, așa că poți fi liniștit.

— O, doamne, am spus cu o voce nenorocită, pentru ce-ai făcut-o ? Nu ar fi trebuit, sînt milioane de femei tot atît de sărace cum ai fost tu, și mai bine ar fi murit decît să se expună astfel pentru cîțiva gologani amărîți. Lua-te-ar dracu, doamne-dumnezeule mare, îmi vine să te bat, să te bat măr !

— Dar isprăvește odată, strigă ea, ce te privește asta pe tine ? S-a întîmplat cu ani în urmă, înainte de-a te întîlni. Trebuia să mor de foame pentru că într-o zi se putea întîmpla să întîlnesc un ipocrit din Dufton, cu mintea îngustă, care nu va fi de acord cu ideea că mi-am arătat trupul pe care mi l-a dat dumnezeu ? Se dădu jos din pat și începu să se îmbrace în grabă : Deoarece spiritul tău stupid de provincial nu admite nuditatea, mai bine să mă acopăr, nu-i așa ?

Am început și eu să mă îmbrac. Dacă măcar unul din noi ar fi rîs, totul ar fi fost altfel ; era doar un spectacol foarte caraghios cum ne îmbrăcam în grabă, ferindu-ne cu pudoare privirile unul de celălalt, cînd numai cu o clipă înainte nu ne săturam privindu-ne. Dar eram prea supărat și dezgustat ; ideea de a mai sta dezbrăcat încă o secundă îmi făcea greață.

Alice trecu lîngă mine ca să-și prindă ciorapii.

— Asta îți place, nu-i așa ? spuse ea cu răutate. Fete în cămășuțe dantelate care-și arată coapsele.

Ultimul cuvînt suna ca și cum l-ar fi scuipat. Am apucat-o de umeri.

— Proasto, nu-i asta ! Nu înțelegi că nu suport ideea că alții te-au privit goală ? Nu înțelegi că asta mi se pare ceva... indecent ?

— Lasă-mă, spuse ea cu un ton glacial.

I-am dat drumul. Mîinile îmi căzură grele în lături.

— Dumnezeule, am spus, acum înțeleg ce-i face pe unii bărbați să omoare femei ca tine.

— Ești foarte viteaz, spuse ea. Și foarte moral. Nu este decent din partea mea să pozez pentru un artist care mă vede doar ca un efect de culoare și lumină, dar este absolut decent ca tu să mă săruți pe tot corpul și să stai nemișcat timp de o oră să mă privești. Presupun că asta te excită, îți pro-

voacă o plăcere murdară, parcă aş fi o ilustrată obscenă pentru uz strict personal. Nu poţi concepe că un bărbat poate privi o femeie goală fără să vrea să se culce cu ea, nu poţi, nu ?

— Nu-i vorba de asta, am spus, obosit.

M-am dus la bufet şi mi-am turnat un gin. L-am băut dintr-o înghiţitură şi mi-am mai turnat unul.

— Ştii că Elspeth nu-i bancheră, spuse Alice înţepată. Avea faţa albă, urîtă şi bătrînă. Nu-i bea tot ginul !

Am scos o hîrtie de o liră din portofel şi i-am aruncat-o.

— Dă-i asta. Spune-i că am spart sticla.

Lăsă hîrtia să cadă pe jos. Eram tentat să o ridic ; ştiam foarte bine că Alice îi va cumpăra în orice caz alt gin lui Elspeth. Dar sînt momente cînd demnitatea unui bărbat valorează mai mult decît o liră. Mi-am umplut din nou paharul şi am aprins o ţigară. Eram mult prea emoţionat ca să deschid o discuţie.

— Cînd mă gîndesc că ţi-am permis să mă atingi... spuse ea liniştit. Ia uite cum stai. Poza clasică — cu paharul în mînă, faţa buhăită, roşie, încinsă din cauza respectabilităţii ultragiate. Credeam că te deosebeşti de ceilalţi, dar eşti la fel. Eşti un caz tipic — băiatul respectabil care vrea să se distreze puţin, dar ştie pînă unde să meargă. Eu sînt distracţia ta, felia pe care ţi-o tai pe furiş dintr-un tort început, sperînd că nimeni nu va băga de seamă. Eşti un porc ipocrit şi încrezut !

M-am trezit strivind ţigara abia aprinsă. Am aruncat-o şi am aprins alta cu o mînă tremurătoare. Ea continuă să vorbească, dar cu o voce joasă, controlată.

— Să-ţi intre bine în cap. Sînt stăpînă pe trupul meu. Nu mi-e ruşine de el. Nu mi-e ruşine de nimic ce am făcut vreodată. Dacă ai fi frecventat din cînd în cînd un cerc de oameni inteligenţi, nu te-ai uita la mine acum ca şi cînd aş fi comis o crimă ! Rîse. Era un rîs sec şi neplăcut, care făcu să mi se sburlească părul. Parcă te văd la Dufton, răsfoind reviste pornografice şi făcînd bale la gură. Spunîndu-ţi în gînd că ţi-ai sacrifica o oră din viaţa ta preţioasă pentru oricare dintre ele. Dar înjurîndu-le şi făcîndu-le curve... Cuvîntul îi ţîşni din gură ca un scuipat. Da, ce te uiţi la mine aşa ? Doar ai folosit destul de des cuvîntul ăsta cu prietenii tăi la beţii, nu-i aşa ? Eram aproape moartă de foame cînd am nesocotit morala ta curioasă. Nu poţi înţelege asta niciodată. Te lauzi în toate prilejurile cu începuturile tale umile, dar nu ai fost flămînd niciodată. Îşi micşoră ochii. Tare aş fi vrut să fii... Probabil că altcineva s-a lipsit de multe pentru dragul nostru Joe, seducătorul cu păr blond...

Am mai băut un pahar. Ginul avea gust de mucegai.

— Ce crezi că i se dă de mîncare unui prizonier de război ? am întrebat-o cu amărăciune.

Rîse din nou.

— Nici măcar atunci nu ai suferit de foame. Primeai suplimente pentru că păreai atît de arian şi nordic, doar tu mi-ai povestit. Da, desigur, tu întotdeauna cazi în picioare. De ce nu ai evadat şi tu, ca Jack Wales ?

Asta era mai mult decît puteam suporta.

— Nu pronunța în fața mea numele acestui individ ! am spus eu furios. Pentru el era foarte bine să evadeze. Avea un tată bogat care să-i poarte de grijă și să-i plătească educația. Își putea permite să-și piardă vremea. Eu nu puteam. Acești trei ani de captivitate au fost unica mea șansă de a avea timpul necesar pentru învățătură, pentru a dobîndi o calificare. Lasă-i pe ticăloșii ăștia bogați, care au de toate, să fie eroi dacă le place. Să plătească pentru privilegiile lor. Dacă vrei să știi, ei bine, află : am fost foarte încîntat cînd am fost luat prizonier. Nu era să mă las omorît încercînd să evadez și nu era să mă las omorît zburînd din nou. Nu mi-a plăcut să fiu prizonier, dar era mult mai bine decît să fii mort. Dacă e vorba de asta, tu ce ai făcut în timpul războiului ?

— Foarte bine, spuse ea cu o voce obosită. Nu te mai apăra. Nu trebuia să aduc asta în discuție. E inutil să-ți explic că ceea ce am făcut eu este lipsit de importanță și nu e nimic rău în asta. Sîntem oameni diferiți, și nu mai avem nimic să ne spunem.

— Crezi că nimic ? Tu nici măcar nu-ți dai osteneala să te explici. Nu sînt nici ipocrit, nici moralist ; nu-mi pasă dacă te-ai culcat cu pictorul. Pur și simplu, faptul în sine că i-ai pozat mă doare. Doamne, nu m-am gîndit niciodată la asta pînă acum, și de ce m-aș fi gîndit ? Mă simt ca și cum aș fi primit o lovitură sub centură.

— Nu pot să-ți ajut cu nimic. Ți le faci cu mîna ta. Lacrimile începură să-i curgă pe obraz. Oh, te detest, te detest, te detest !

— Mai bine ai bea ceva.

I-am întins un pahar plin, l-a băut înecîndu-se puțin. Am vrut s-o iau în brațe și să-i spun că nu avea importanță, că am greșit și-mi părea rău ; nu suportam s-o văd plîngînd. Avea un aer jalnic, dezolant : asemeni acelor femei uscate, bătrîne, urîte, pe care le vezi în fotografiile cu catastrofe miniere, neconsolate, lîngă gura minei. Dar amintindu-mi de felul în care mă respinsese cînd am atins-o, nu am mai încercat.

— Mai bine aș face puțin ceai, spuse ea. Se întoarse de la ușă : Totul s-a terminat. Abia îi puteam auzi cuvintele. Totul s-a terminat, Joe.

M-am dus și m-am așezat într-un fotoliu lîngă foc ; mi-era frig și mă simțeam bolnav. Nu mai avusesem pînă acum o asemenea ceartă. Neînțelegerile cu părinții mei nu erau decît fleacuri ; tata era prea blînd și mamei îi trecea supărarea prea repede. Nu-mi amintesc să fi țipat vreodată mai tare la mine. Totul se sfîrșise ; Alice avea dreptate. Mă simțeam ca și cum mi-aș fi pierdut toată vlaga ; totul mi se părea străin, trupul era o povară rușinoasă, somnul mă părăsise. M-am gîndit la Susan, dar nu mi-a ajutat cu nimic ; făcea parte din aceeași categorie cu Alice. Îmi ziceam că poate sîntem, fiecare dintre noi, însemnați încă de la naștere, și numai pușlamalele și geniile reușesc să se ridice deasupra clasei lor.

Alice intră cu ceaiul.

— Nu vrei să mănînci ceva ?

— N-aș putea. De data asta nu mai sînt Rîșniță.

Am reușit să schițez un zîmbet slab. Turnă ceaiul.

— Ar trebui să fim lucizi. Doar ne înțelesesem, nu-i așa, că legătura noastră nu va fi permanentă.

M-am auzit rostind cuvinte pe care nu-mi dădeam seama să le fi ales eu :

— Să ne oprim aici.

— Da, să ne oprim aici, spuse ea. Își puse mîna pe mîna mea ; era uscată și fierbinte. Nu vreau să fiu terorizată, Joe. Nu vreau să fiu dominată. Nu voi fi proprietatea nimănui. Să nu gîndești rău despre mine.

— Niciodată, dimpotrivă. Îți sînt foarte recunoscător. Mă retrăgeam, nu mă luptam ; dar de unde mă retrăgeam, cu cine mă luptam ? A fost minunat Alice. Îmi pare rău de tot ce s-a întîmplat.

— Să nu mai vorbim, spuse ea.

Duse ceașca cu ceai la gură, dar mîna îi tremura așa de tare, încît o vărsă pe jumătate. Privirea mea s-a oprit la hîrtia de o liră de pe podea și mi-am dat seama că nu-mi păsa de ea nici cît negru sub unghie.

14

AM IEȘIT din apartament, ca de obicei, înaintea lui Alice. Era la ultimul etaj, și liftul se defectase. Îmi amintesc de treptele care mi se păreau interminabile și de liniștea adîncă din acel

loc. Clădirea fusese împodobită în stilul obișnuit de după război și semăna cu un vapor mare. În aer plutea un miros înecăcios, curios, de pîine prăjită și clor. Treptele erau largi și covorul gros, cenușiu, părea că absoarbe orice zgomot. Peste tot era foarte curat și strălucitor ; și chiar foarte drăguț, dar din păcate dădea impresia că blocul nu fusese locuit de vreo ființă umană niciodată. Nu-mi închipuiam nimic decît vid în spatele acelor uși albe cu numerele lor cromate și plăcuțele dreptunghiulare de metal.

Pe vremuri toți oamenii bogați din Leddersford locuiseră în acest cartier. Cînd mașinile deveniseră un mijloc de circulație mai sigur și orașul ajunsese mai murdar, bogătașii au evadat în orășele ca Warley. Casele care nu fuseseră transformate în apartamente și hoteluri particulare aparțineau acum unor doctori, dentiști sau fotografi. Străzile erau largi și străjuite de mulți pomi ; într-un fel îmi amintea de Warley. Dar încetase de mult să mai însemne ceva pentru mine.

Era o seară senină, cu un vînt cald. Venea primăvara, cu toate că la Leddersford nu puteai sesiza o diferență simțitoare între anotimpuri, fiindcă laurii, pinii și brazii arătau la fel tot timpul anului — negri, melancolici și stranii. Nu eram așteptat acasă înainte de ora 10 ; era doar opt și jumătate. Aveam de petrecut o groază de timp inutil ; mi-am ocupat gîndurile cu lucruri triste, ca un om mort de foame care mănîncă pămînt. „S-a terminat, îmi spunea partea rațională din mine, ai scăpat de cățeaua asta nevropată. Ești în afara pericolului de scandal, ești în afara peri-

colului de a nu mai fi stăpîn pe tine." Dar cealaltă parte din mine își amintea mereu de lacrimile mari care-i șiroiau pe obraz, își amintea cu tandrețe nesfîrșită cum îi năruiseră frumusețea.

Apoi am revăzut-o stînd culcată, goală, lîngă mine, și suferința reveni, reală ca o durere de dinți. Lucrul cel mai straniu era speranța că mă mințise, că de fapt se culcase cu artistul. Asta ar fi fost mai suportabil. Ceea ce mă durea era faptul că se expusese privirilor cu sînge rece, desconsiderîndu-și parcă trupul. Un efect de culoare și lumină — ca și cînd un efect de culoare și lumină ar putea să-și taie degetul cu cuțitul de pîine, să se căsătorească, să facă dragoste, să-mi primească cele mai secrete confidențe. Această scuză, acest paleativ al geloziei mele mă rănea cel mai mult. Am înjurat-o cu cele mai grosolane înjurături care mi-au putut trece prin gînd, repetîndu-le mereu printre dinți, însă nu m-am simțit mai ușurat. (În fond, nu există decît vreo duzină de cuvinte triviale în limba engleză, și nouă dintre ele nici nu sînt la drept vorbind triviale, ci doar descriu acte fiziologice.)

M-am gîndit cu un regret amar la vremea cînd Alice era doar o străină pentru mine și cînd nu mi-ar fi păsat dacă ar fi mers goală pe stradă ziua în amiaza mare. Făcuse lucrul ăsta ca și cînd eu nu aș fi existat — mi-am mușcat buzele pînă la sînge. Capul mi se învîrtea, iar în gură aveam un gust de vomă, gîtul îmi era uscat. Mi-am rezemat mîinile de un zid, ca și cînd aș fi fost atacat de un dușman nevăzut. Pe urmă am traversat strada și am continuat să merg. Casele aveau terase largi

și semănau toate între ele ; îmi amintesc că la o fereastră perdelele erau date în lături, iar înăuntru se vedea un grup de tineri și se auzea muzică. Dar în clipa cînd am ajuns sub fereastră, au închis obloanele. Am mers mai departe ; casele deveniră mai mici, copacii dispărură, iar fabricile se iviră amenințătoare din întuneric. Nu voiam să mă gîndesc la ceea ce făcuse Alice, și totuși imaginația mea se încăpățîna să se întoarcă la Londra cu zece ani în urmă : o vedeam, inocentă, hotărîtă, plină de tinerețe, intrînd în atelier, dezbrăcîndu-se în spatele unui paravan, apoi, complet goală, poate puțin stînjenită, încurajată de pictor. Acesta arăta cam ca Jack Wales, doar că avea barbă. O vedeam stînd pe piedestalul pentru modele, cu picioarele puțin depărtate... De fiecare dată aici mă împotmoleam ; mă cuprinse din nou o furie dezlănțuită, inutilă, sfîșietoare. Mi-am amintit de Charles și de mine uitîndu-ne la nudurile din Galeria de artă de la Leeds sau asistînd la un program de *music-hall* de la Londra. „Fără discuție, spusese Charles, nu sînt mai bune decît niște prostituate. Pentru nimic în lume nu m-aș însura cu o femeie care ar fi expus tot ce are unor tineri libidinoși ca tine și ca mine."

Apoi mă întrebai dacă George știa. Dacă ar ști, i-ar păsa oare ? M-am încruntat din pricina concentrării. Dacă ar fi suferit din această cauză, ar fi însemnat că era un om din specia mea, și astfel durerea mi-ar fi fost împărtășită. Dar știam cu precizie că dacă ar fi știut, lucrul n-ar fi avut nici o importanță pentru el ; dacă i-ar trece măcar prin minte așa ceva, l-ar amuza, și atîta tot. Asta

era o suferință în plus pentru mine, cu totul lipsită de logică, dar indiscutabil reală.

Am zărit un local mare, situat puțin mai departe de șosea. Am intrat. Fiind într-o joi, era aproape gol. Bîndu-mi halba, am început să recapitulez ultima mea lecție de economie politică. Teoria plusvalorii spune.... În mod normal, am o memorie ca un burete ; mă distram uneori singur, în timpul meu liber, proiectîndu-mi în memorie pagini întregi tipărite.

Dar acum vedeam în fața ochilor lecția ruptă în bucățele, faptele erau complet nelegate. În seara aceea, pagina pe care încercam să mi-o aduc aminte era acoperită de un singur cuvînt : NUD. Am închis ochii o secundă și am văzut o pată roșie întinzîndu-se pe după pleoape, apoi i-am deschis și am văzut din nou cuvîntul. M-am uitat în colțul cel mai îndepărtat al sălii și am dat de un afiș : NUDURILE CELE MAI GRAȚIOASE ȘI MAI ÎNDRĂZNEȚE CARE S-AU PREZENTAT VREODATĂ PE SCENĂ — SANDRA, CAROLE, ELISE, LIZBETH... Și Alice. M-am întrebat dacă o fi făcut-o și pe asta, dacă acesta era încă un lucru despre care nu meritase să-mi vorbească ; oare defilase în raza roșiatică a reflectoarelor, cu o diademă din paiete și o frunză de smochin aurie ținîndu-i loc de îmbrăcăminte, în fața miilor de perechi de ochi împlîntați ca niște lipitori în carnea ei goală ? Nu puteam avea certitudinea că nu se întîmplase așa, că ea, cu mintea-i lucidă și ageră și cu senzualitatea ei, nu a decăzut pînă la această ultimă treaptă. Era ca și cînd aș fi văzut-o pradă torturii, într-o pivniță

sinistră. Îmi făcea rău. Nu faptul că în general se pozează ca model pictorilor, ci că Alice fusese model. Unele dintre criteriile mele de judecată erau încă de tip Dufton, și în Dufton modelele artiștilor erau considerate femei ușoare, nu chiar profesioniste, dar pur și simplu femei dintr-acelea care nu-și dădeau osteneala să spună nu. Era de nesuportat să mă gîndesc la Alice în acest fel, și mai cu seamă nu știam sau nu voiam să știu de ce îmi păsa de asta. Și eram gelos retrospectiv, ca și cum m-aș fi aflat nedreptățit, jefuit, chiar la poarta atelierului aceluia — un puști de 16 ani, plin de coșuri pe obraz.

Privind în trecut, îmi dau seama că mă aflam în pragul nebuniei. Azi nu aș mai putea simți la fel ; există, acum, pare-se, un perete transparent între mine și emoțiile tari. Acum simt ceea ce e corect să simt ; fac mișcările pe care trebuie să le fac. Dar nu pot să mă conving că toate astea ar avea vreo însemnătate pentru mine. Nu vreau să spun că sînt un om mort ; dar că pur și simplu am început să mor, deși mai am încă vreo șaizeci de ani de viață înaintea mea. Nu sînt nefericit și nu mă tem de moarte, dar nu mai sînt tot atît de viu cum eram în seara cînd m-am certat cu Alice. Îl privesc pe tînărul acela fără experiență, nenorocit, din cîrciumă, cu un simțămînt de sinceră părere de rău. Nu aș face schimb cu el chiar dacă aș putea, dar incontestabil că era un om mult mai de valoare decît personajul civilizat care sînt acum, după acești zece ani în care am obținut aproape tot ce do-

risem vreodată. Ştiu ce nume mi-ar fi dat cel de atunci: „Momîia parvenită".

Bineînţeles că nu-mi pasă dacă tînărul acela care se uita la afişul de teatru era mai înţelept, mai bun sau mai inocent decît „Momîia parvenită". Dar era de mai bună calitate: simţea intens, avea capacitatea de a suferi. De mai bună calitate pentru cel ce acceptă că o făptură omenească e destinată să aibă şi unele emoţii, să fie puternic afectată de ceea ce i se întîmplă, să trăiască *printre* oamenii din jurul său. Nu vreau să spun că trebuie să-i iubeşti pe oameni, ci doar că trebuie să-ţi pese de ei. Eu sînt acum ca un „Cadillac" nou-nouţ într-o regiune industrială mizeră, izolat prin oţel şi sticlă şi aer condiţionat de nenorociţii de afară, de ploaie şi de trupurile înfrigurate şi suferinde. Nu doresc să fiu ca oamenii de afară, nu vreau nici măcar să mă las tîrît de vreo slăbiciune, sau de vreo prostie printre obrazurile invidioase ale nenorociţilor, în ploaie şi în mirosul specific al înfrîngerii. Dar uneori aş dori să pot dori acest lucru.

Ceea ce mi s-a întîmplat este exact ceea ce am vrut să mi se întîmple. Sînt constructorul vieţii mele. Destinul, întîmplarea, soarta, norocul sau ghinionul, toate acestea pot fi alungate din istorisirea mea, ca nişte actori demodaţi care se cramponează de un repertoriu prăfuit, pot fi goniţi şi lăsaţi să moară de foame, n-au avut vreun rol în povestea mea. Totuşi, undeva în cursul acţiunii piesei, personalitatea mea ar fi putut evolua în alt chip. Ceea ce s-a petrecut cu sentimentele mele este tot atît de fantastic ca şi

ceea ce se întîmplă cu oţelul în timpul fabricaţiei unei maşini americane; oţelul ar trebui să-şi păstreze totdeauna oarecare duritate, să aibă totdeauna o anumită densitate, şi nu să devină o foaie maleabilă şi lăcuită. Tot astfel şi sentimentele de bază ar trebui să păstreze şi ele o anume intensitate şi densitate. Presupun că mi se oferise şi mie posibilitatea de a deveni un om adevărat. „Tu clocoteşti în permanenţă, mi-a spus o dată Alice. Pulsezi de viaţă pînă la ultima fibră. Alături de tine, ceilalţi parcă ar purta mănuşi de cauciuc".

Acum n-ar mai putea să spună asta.

15

SORBIND ultima ceaşcă de ceai la micul dejun, mi-am aruncat ochii pe invitaţie. Era o dimineaţă frumoasă; soarele topise mai toate urmele de zăpadă din vale şi aveai senzaţia că vezi firul ierbii crescînd. Era pentru prima oară de o săptămînă încoace cînd nu mă gîndeam la Alice.

— Sally Carstairs m-a invitat la ziua ei de naştere, i-am spus doamnei Thompson.

— E o fată foarte drăguţă. N-aţi jucat împreună în *Ferma?*

— Da, ea era cu recuzita. Dar n-o cunosc prea bine. Ce cadou trebuie să-i fac?

Am încercat să par nepăsător, dar eram emoţionat şi încîntat. Familia Carstairs avea bani mulţi — erau proprietarii mai multor cafenele — şi locuiau într-o casă mare la Gilden, pe culmea Warley Moor.

— Lasă asta pe seama mea. O cunosc foarte bine pe mama lui Sally.

— Cît trebuie să cheltuiesc ?

— N-avea grijă... N-am să te ruinez, îţi promit.

— Îmi depun soarta în mîinile dumitale, am spus eu.

De fapt, îmi lăsam tot mai mult soarta în mîinile ei, în mîinile ei subţiri cu degete lungi, atît de asemănătoare cu ale Alicei — la acest nume m-am cabrat ca un cal în faţa unui cadavru. M-am uitat la ceas. „E timpul să mă duc la slujbă." Mi-am luat rămas bun de la doamna Thompson ; trecînd pe lîngă scaunul ei, aş fi vrut s-o sărut. Nu cu pasiune, bineînţeles, ci aşa cum aş fi sărutat-o pe mama înainte de a pleca la lucru.

Coborînd pe strada Vulturilor, m-am întrebat dacă aş putea ajunge la vreun rezultat cu Sally. Era mică, slabă şi blondă ca un canar şi studia la Şcoala de artă plastică din Leddersford. La numele oraşului am tresărit din nou, dar de data aceasta a fost mai curînd un pas în lături de la ceea ce ar fi putut să mă tulbure, şi nu un salt violent şi dureros. Coborînd culmea, m-am simţit din nou pus pe cucerire.

Întins la poalele dealului, Warleyul aştepta parcă să fie luat cu asalt. Locuiam într-o cameră

frumoasă, care se afla atît de aproape de cartierul cel mai şic al oraşului, încît diferenţa nu mai conta. Eram invitat la nişte oameni bogaţi, şi cine ştie ce avea să iasă din asta ? Poate că acolo aveam s-o întîlnesc şi pe Susan, ceea ce, la urma urmelor, n-ar fi fost chiar atît de important. Nu pentru că nu l-aş fi crezut pe Reggie ; dar nu mă simţeam încă pregătit de atac în acel sector special de luptă.

Gilden este un tîrg industrial infect, situat la nord est de Warley. Pare un fort pregătit pentru orice eventualitate. De după geamurile înguste ale caselor de piatră te aştepţi oricînd să răsară guri de carabine şi nu trebuie să faci un efort prea mare de imaginaţie ca să vezi pe la colţurile străzilor şi străduţelor baionete scînteind ; în scuarul unde se înalţă monumentul eroilor, cele două tunuri capturate în războiul Crimeii sînt unse, frecate, gata să intre în acţiune, iar prăvăliile de pe strada principală au în ele îngrămădite provizii pentru un asediu de cinci ani.

Tîrgul se termină brusc cu capela metodistă, împrejmuită de un cimitir înghesuit. Dincolo de ea, nimic ; nimic decît cîmpia, cîteva oi şi o fermă izolată la doi kilometri spre vest. Pînă şi ferma are înfăţişarea unei redute. Cîmpia e zidul de apărare al tîrgului, iar la adăpostul întăriturilor se pun la cale atacuri, incursiuni în vale, lupte de stradă, ultima rezistenţă disperată, în timp ce cadavrele duşmanilor se îngrămădesc de cealaltă parte a întăriturilor.

Casa familiei Carstairs se ridica mai la o parte, ca un opulent bastion al neutralității. Nu numai cele zece odăi, nu numai noutatea ei agresivă, cărămizile de un roșu-aprins (dintre acelea care se presupune că vîntul și intemperiile le mai decolorează), nu numai astea îi dădeau un aer complet străin de tîrgul Gilden, care nu avea alt rol decît să-i asigure o localizare în spațiu ; fusese așezată la distanță de prăvălii, de alte proprietăți și de casele de pe șosea nu din motive de ordin practic, ci pentru că așa i se năzărise lui papa Carstairs, să-și trîntească o casă în mijlocul cîmpiei. Asta-mi plăcu ; nu avea nici o legătură cu vreo necesitate economică, era pur și simplu expresia unui capriciu vulgar de om avut.

Am luat împreună cu Reggie un taxi din Warley. Autobuzele mergeau din oră în oră. Cînd am ajuns pe aleea ce ducea spre casa Carstairs, ne-am încrucișat cu autobuzul care pleca din Gilden. Am întrezărit un bătrîn, un grup de copii, o pereche de tineri ținîndu-se de mînă. Am văzut și o femeie în vîrstă care stătea în față. Sub basmaua cîndva albă, figura ei încruntată arăta ca o budincă. Nu plătea taxele comunale decît în ultimul moment, și cred că asta din pricina cîrciumii din Gilden, unde bărbatul ei era nelipsit la orice oră din zi și din noapte. Mi se făcu milă de ea. Trecînd mai departe, avui impresia că se încrucișaseră două lumi. Lumea grijilor pentru chirie, pentru impozite și nota de la băcănie, a mirosului de leșie și de cărbuni, a afișelor NU FUMAȚI, NU SCUIPAȚI PE JOS, PREGĂTIȚI BANI POTRIVIȚI, și lumea mașinilor „Rolls“, a hainelor cumpărate la bursa neagră, a parfumurilor „Coty“, a carierelor ce se îndreaptă ca pe șine spre titlul de baronet sau lord și a serbării din casa cea mare de la capătul aleii mărginite de două rînduri de pini, unde — am avut brusc senzația într-un acces de neașteptat pesimism — avea să mi se arate foarte curînd că locul meu era în lumea celor săraci, cu prezentul ei îngust ca o ogradă de păsări împrejmuită.

Cînd sosirăm în fața casei, un „Jaguar“ cenușiu era gata de plecare. Femeia care îl conducea îi făcu lui Reggie un semn cu mîna și îi adresă un zîmbet glacial. Avea părul negru, o jachetă de blană și se ținea foarte țeapănă, disprețuitoare, ca și cînd ar fi dat ordine mașinii, și nu ar fi condus-o.

— Doamna Brown, spuse Reggie. Asta-i mașina ei de toate zilele. Domnul are un „Bentley“, și ca mașină de schimb au și un „V8“ canadian, pe care-l folosesc cu rîndul.

— Pare foarte conștientă de toate astea, am spus eu.

— Nu prea, bătrîne. Este ultima descendentă a familiei St. Clair și e putred de bogată. Conservatoare pînă în vîrful unghiilor — nu te prea poți înțelege cu ea ; *fiecăruia un loc și fiecare la locul lui!* A alungat pur și simplu un tînăr din oraș numai pentru că a îndrăznit să-i facă curte lui Susan.

Am plătit șoferului.

— Nu știam că vine și Susan.

— Nu poţi să le ştii pe toate, mormăi Reggie cînd femeia de serviciu ne deschise uşa.

Holul era impersonal — un hol ca de hotel. Pe pereţi erau atîrnate trofee — coarne de bivol, capete de leu, o elice „Fokker“ — dar toate păreau că fuseseră cumpărate laolaltă, cu toptanul, atît de curate, de dichisite şi de noi arătau. Totul, de la cutiile de argint pentru ţigări, pînă la scrumierele îngropate, era nou, masiv şi scump. Cînd subreta îmi luă paltonul, mi-am făcut o inspecţie la repezeală. Tot mi se părea că eram descheiat la pantaloni, că şiretul de la pantofi mi se rupsese, că-mi pusesem ciorapii pe dos...

De faţă se aflau vreo douăzeci de persoane. Pe cei mai mulţi nu-i cunoşteam. Fetele erau colosal îmbrăcate. Mi-aduc aminte că Sally purta o rochie albastră care lăsa să i se vadă o bună parte din pieptul ei bogat şi frumos, şi chiar Anne Barlby îţi deschidea unele apetituri, aşa cum era îmbrăcată, în alb şi în roz. Încăperea în care ne aflam nu semăna cu nici una dintre încăperile pe care le văzusem pînă atunci în casele particulare, iar parchetul avea un desen cum întîlnisem doar prin biblioteci şi muzee. Mobila anunţa o modă încă nerăspîndită, iar fiece perete bătea în altă nuanţă de verde.

Dar cum am zărit-o pe Susan, am uitat de toate. Purta o fustă neagră de tafta şi o bluză albă brodată. Alături de ea, toate celelalte fete păreau mototolite, neîngrijite. Dacă cuiva i-ar trece prin cap să justifice sistemul capitalist, cred că ar încerca s-o facă prin Susan. Domnişoara

Brown era un exemplar perfect al speţei umane, o pasăre phoenix printre orătăniile de curte.

— *Hello!* i-am spus. Arăţi atît de bine, că-mi vine să te mănînc! M-am uitat fix în ochii ei. Eu am lăsat primul ochii în jos. Nu ştiam c-am să te întîlnesc aici.

Se bosumflă.

— Vrei să spui că n-ai fi venit dacă ai fi ştiut că sînt şi eu?

— Dimpotrivă. M-aş fi plictisit fără tine. Simpla ta prezenţă e o sărbătoare.

— Îţi baţi joc de mine, spuse ea cu voce joasă.

— Vorbesc foarte serios. Deşi n-am dreptul...

O clipă mă privi liniştită. Se uită la mine cu o atenţie concentrată. Atunci am observat prima oară că ochii ei erau stropiţi cu aur, luminoşi, vioi, jucăuşi. Privindu-i, respirîndu-i parfumul, am simţit că ameţesc.

— Nu văd de ce n-ai avea dreptul să vorbeşti serios, spuse ea. Nu-i bine... vreau să spun că nu se cade să glumeşti...

Niciodată n-am iubit-o mai mult ca atunci. Am uitat de tot, şi de maşinile „Jaguar“, „Bentley“ şi „Ford V8“. Susan iubea, voia să fie iubită şi era toată numai tandreţe. Nu se putea să nu-i răspund din tot sufletul, cum nu-i poţi refuza unui copil o bucată de pîine. Într-o tainiţă a creierului meu, o maşină de control anunţă semnalul victoriei şi începu pe loc să-i scrie lui Charles o scrisoare triumfătoare: dar acea parte din mine care era spontană, cinstită, îi ieşi în întîmpinare lui Susan cu braţele deschise.

În acel moment mama lui Sally veni spre mine plină de efuziune și bijuterii.

— Fiica mea nu-i cuminte de loc, Joe, nu-și face datoria de gazdă, spuse ea. Trebuie să-ți fac cunoștință cu toată lumea.

Cu coada ochiului, l-am văzut pe Reggie luînd-o deoparte pe Susan, și următoarele zece minute au fost un vîrtej de fețe noi și de nume pe jumătate auzite. Am întrezărit un tînăr cu nasul strîmb, student la medicină, o grămadă de slujbași tineri, cu caș la gură, cîțiva juni îmbătrîniți înainte de vreme — probabil angajații firmei „Carstairs & Co" — și un fluviu de fete în rochii de bal.

Azi îți vine greu să-ți imaginezi zilele cînd alimentele erau raționalizate. Ceea ce știu sigur e că flămînzeai mereu. Nu era o foame ca aceea din lagărul 1.000, erai flămînd de belșug, flămînd de suplimente de lux, flămînd de frișcă, ananas, friptură de porc și ciocolată. Familia Carstairs lucra și în branșa asta (aveau și niște băcănii); dar bunătățile înșirate pe masa din sufragerie ar constitui chiar și azi un regal. Erau acolo homari, pateuri cu ciuperci, fileuri de *anchois*, tartine cu pui, tartine cu șuncă, tartine cu curcan, icre afumate, așternute pe felii subțiri de pîine de secară, salată de fructe veritabile, aromată cu *sherry*, prăjituri cu frișcă, plăcintă cu mere, brînzeturi „Danish Blue", brînză de Chester și Gorgonzola și o duzină de alte feluri de prăjituri încărcate cu cremă și ciocolată, fructe și marțipan. Susan mă privea mîncînd cu o expresie de bucurie maternă.

— Mai poți să mănînci? Mai poți? Unde încap în tine atîtea?

— Nu am nici o dificultate, am răspuns cu gura plină. „Inimă curată, stomac sănătos".

— Joe al nostru e un pofticios... exclamă Anne Barlby. Dacă ar fi nițeluș mai gras, ar fi ca Henric al VIII-lea.

— Ești îngrozitoare! o puse la punct Susan. Mie îmi plac bărbații care mănîncă mult.

— Henric al VIII-lea n-avea numai faima unui mîncău, adăugă malițioasă Anne.

I-am rîs în nas.

— N-am decapitat încă pe nimeni. Și nici măcar n-am divorțat, dacă-i vorba pe-așa. I-am zîmbit lui Susan. Eu sînt sincer. Pentru mine nu există decît o singură fată.

— Care? se interesă Anne. Tu ai așa de multe...

Susan roși. Părea o pisicuță care fusese lovită în loc să fie mîngîiată. Nepricepînd ce se petrecea, simțea că fusesem încolțit.

— Eu credeam că ție îți plac femeile mai coapte, continuă Anne. Mai mature, mai îngrijite.

I-am privit nasul proeminent, pe urmă l-am văzut la capătul celălalt al mesei pe Johnny Rogers conversînd foarte animat cu Sally. Înțelesei pe loc totul.

— Nu te-am auzit, dragă, am spus pe un ton dulceag. N-am auzit nici un cuvînt.

Mă privi furioasă.

— De obicei auzi foarte bine...

— Nu și ceea ce nu vreau să ascult...

Anne plecă în direcţia lui Johnny, fără să mai scoată o vorbă. „Ştie prea multe", m-am gîndit, presimţind un pericol.

— De ce eşti încruntat ? mă întrebă Susan. Eşti supărat pe mine ?

— Nu, doamne fereşte. Mă gîndeam doar.

— La ce ?

— La tine. Totdeauna mă gîndesc la tine.

— Dar văd că asta nu te face fericit. Aveai o expresie înfiorătoare. Tu, Joe, uneori pari teribil de dur.

— În ceea ce te priveşte, sînt foarte slab şi sentimental.

— Şi ce gîndeai despre mine ?

— Am să-ţi spun altă dată.

— Spune-mi acum.

— E un secret. Am să-ţi spun cînd vom fi singuri.

— Ah, făcu ea. Răutăciosule !

După masă, urmă dansul. Susan era o dansatoare bună, precisă, suplă, aeriană. Parcă nu muzica, ci o bucurie copilărească ar fi purtat-o pe deasupra parchetului, veselă, imponderabilă. Între dansuri stăteam pe canapea şi ne ţineam de mînă. Avea mîinile albe, grăsuţe, cu unghiile roz, lucioase. (Mă gîndeam la mîinile lui Alice, care începuseră să devină osoase, cu arătătorul îngălbenit de tutun, cu unghiile pline de pete albe.) De cîte ori mă uitam la Susan, îmi zîmbea sincer, din toată inima, fără rezerve, fără pretenţii — bucuria zburda în ea ca un copil.

La mijlocul serii s-a trecut la un tangou.

— Nu ştiu să dansez asta, i-am spus.

— Nici eu.

— E foarte cald aici.

— Şi eu mă gîndeam.

Afară era răcoare şi peluza îmi părea un parchet de dans pe arcuri — trupurile noastre încă mai păstraseră elasticitatea dansului. Luna plină netezise zgrunţurii faţadei de cărămidă roşie. Din salon se revărsau acordurile exotice ale tangoului şi se pierdeau în liniştea gravă a cîmpiei. Noaptea avea ceva din decorul unei comedii muzicale : un singur cuvînt, o apăsare pe un buton, şi luminile se vor schimba, spalierele se vor acoperi de trandafiri, straturile de flori se vor umple de lalele, pansele, niprale, umezelii mucede a pavilionului de vară îi va lua locul parfumul florilor ce-şi exală miresmele doar noaptea, iar aerul se va încălzi şi va răsuna de cîntecul păsărilor şi de zumzetul albinelor.

Cînd am luat-o în braţe, tremura toată. Am sărutat-o pe frunte.

— Un sărut curat, am şoptit. Am sărutat-o iar, pe buze. Să nu-ţi fie frică, iubito.

— Niciodată nu mi-e frică de tine.

Simţeam nevoia să-i dau ceva, cum i-ai da o pungă cu bomboane unui copil care se bucură cînd te vede. Doream din tot sufletul să-i dau ceva care să valoreze tot atît de mult cît ştiam că îmi dădea ea în acea clipă.

— Mîine am să-ţi telefonez la zece.

— Nu.

— De ce ?

— Altă dată ai fost foarte rău cu Susan. Ai spus că ai să-i telefonezi, dar ai păcălit-o. Mai bine spune cînd și unde.

— La ora șase la Teatrul Mare din Leddersford. Ah, draga mea !

I-am sărutat obrajii, bărbia, nasul și ceafa netedă, pufoasă. Încă mai tremura.

— Dacă am putea rămîne aici pentru totdeauna, șopti ea.

— Și eu aș vrea, draga mea.

Și era adevărat. Dacă timpul mi-ar fi permis atunci, acolo, aș fi fost în stare să înăbuș meschinul sentiment de triumf ce se năștea în mine, aș fi fost în stare să acumulez suficient capital emoțional ca să egaleze ceea ce ea era pe cale să-mi ofere. Două ore mi-ar fi fost de ajuns în noaptea aceea, în pavilion, cînd încă ne mai aflam sub vraja dansului, cînd lumea se dăruia risipitoare, și prezența iernii murise parcă, iar bucuria nouă a trupurilor noastre înlănțuite pentru prima oară alungase toate complicațiile și obligațiile impuse de restul lumii. Dar nu avusesem două ore la dispoziția noastră. Timpul e ca și împrumutul de la bancă : ți se oferă doar atunci cînd ai atît de mult, încît nu-i mai simți nevoia.

16

SUSAN și venise la întîlnire cînd am ajuns la Teatrul Mare din Leddersford. Obrazul ei proaspăt, luminos, se detașa pe fundalul întunecos al clădirii.

— Bună, draga mea. I-am luat mîinile. Îmi pare rău că am întîrziat.

— Ești groaznic de răutăcios, îmi spuse, strîngîndu-mi și ea mîinile. N-am să mai ies cu tine. Îmi întinse obrazul ca să i-l sărut. Abia așteptam să mă săruți. Sînt nerușinată ?

— Ești bucuria vieții mele, i-am spus, simțindu-mă brusc foarte bătrîn. Am scos din buzunar ziarul de seară. Este un film bun la „Odeon". Sau o piesă mediocră la teatru. Sau ce dorești ?

Își privi vîrful pantofilor.

— Nu te supăra pe mine. Dar nu vreau să merg nici la film, nici la teatru.

— Desigur că nu mă supăr. Dar dacă mergem să ne plimbăm, va trebui să mă conduci. Sînt străin pe aici.

— Ooh, spuse ea. Răule, răule ! N-am spus că vreau să mă plimb. Există pădurea Benton. Am o prietenă acolo. Dar nu e nevoie să o vedem.

Mă luă de braț, ținîndu-mă strîns, în timp ce mergeam spre stația autobuzului de Benton. Trecînd pe lîngă magaziile în jurul cărora plutea mirosul greu, uleios al lînii neprelucrate, pe lîngă birourile minuscule, cu mobilele lor de mahon și scaune înalte, pe lîngă Bursa de lînă în stil gotic, țîșnită parcă dintr-o pictură a lui Gustave Doré, mă simțeam așa cum cred că se simt patronii, stăpînii, conducătorii ale căror mașini impunătoare staționau ici-colo ; orașul era al meu, ca o mamă iubitoare, întunecimea și murdăria lui erau temelia casei mele din Ilkley, Harrowgate sau Burley, erau sursa vacanțelor mele la Biarritz sau Monte Carlo, originea costumului meu

croit din propriul meu balot de stofă ; Susan mă eliberase de orice invidie în clipa aceea, mă făcuse bogat. Mergeam încet, cercetînd toate vitrinele ; am cumpărat o pereche de pantofi de golf din piele de viţel roşcat, făcuţi de comandă, o cămaşă din mătase naturală, tot de comandă, o duzină de cravate de lînă, o pălărie de fetru moale de cinci lire, un pămătuf de bărbierit din păr de castor şi un automobil „Triumph". Lui Susan i-am cumpărat o sticlă mare de parfum „Coty", o capă de vizon, o perie de cap cu mîner de argint, un capot de nylon şi un borcan cu mure zaharisite. Sau, mai bine zis, aşa aş fi făcut dacă magazinele nu ar fi fost într-adevăr toate închise nu ştiu din ce motiv.

Autobuzul avea scaune de lemn, asta îi amintea lui Susan călătoriile ei pe continent în clasa a III-a. Sporovăi cu vocea ei subţire şi limpede despre Rouen, Paris, Versailles şi Reims, despre St. Malo, Montmartre şi Montparnasse, despre Luvru şi Comedia Franceză, dar nici un moment nu am avut sentimentul că se lăuda, nu avea nici o urmă de îngîmfare în ton ; fusese în toate locurile acestea, o interesaseră foarte mult, şi voia să-mi povestească totul despre ele. Leddersford este un loc unde oamenii care-şi dau aere nu plac. A vorbi aici engleza fără accentul din nord este în sine ceva suspect ; localnicii consideră asta drept afectare. Dar a vorbi despre vacanţe în străinătate trădează fără greş indivizii supuşi, pe cei atotputernici, care fac pe grozavii, fără să valoreze mai mult decît ceea ce credem despre ei. Toţi oamenii de pe platformă o auziseră pe Susan ; cu toate astea, feţele lor nu vădeau semne de indignare. Dimpotrivă, privirile erau indulgente şi trădau chiar o melancolică admiraţie (prinţesa venise printre noi, era atît de aproape, încît am fi putut-o atinge dacă am fi îndrăznit) cu care trebuia să mă obişnuiesc, fiindcă o întîlneam oriunde mă duceam cu Susan.

— Îmi stîrneşti invidia, am spus. Mi-ar plăcea să vizitez şi eu Franţa, dar înainte de a fi prea bătrîn ca să mă mai pot bucura.

— Nu eşti bătrîn, prostănacule !

— Ba da, sînt foarte bătrîn. Am douăzeci şi cinci de ani. Sînt un veritabil B.L.

— Ce-i aceea un B.L. ?

— Glumeşti. Nu se poate să nu ştii.

— Serios că nu ştiu.

— Bătrîn libidinos.

Mi-am scos din buzunar un carneţel şi am mîzgălit în el o clipă.

— Ce faci acolo ? Privi peste umărul meu. Ah, Joe, ce rău eşti. Am s-o rup.

Am pus carnetul la loc.

— Fac o colecţie de „susanisme", am spus eu. Aseară mi-ai spus că am o voce de caramea şi că zîmbetul meu e bătrîn şi răutăcios. E destul de mult pentru început.

— Totuşi, aşa e, spuse ea. Ai o voce de caramea, plăcută, moale şi catifelată. E minunată. Eu ador caramelele. Aş ronţăi acum una, dar mi s-a terminat cartela.

— E foarte trist, am spus. Dacă ai căuta în buzunarul meu din dreapta, poate ai găsi ceva...

Se aplecă peste mine, şi părul ei moale, mirosind a portocale, îmi gîdilă obrazul. Cu colţul ochiului am văzut strada pe care locuia Elspeth. Trupul lui Susan era cu totul altfel, mă gîndisem la asta mai demult. Prin straturile de îmbrăcăminte, îţi permitea o intimitate minimă, jucăuşă şi era mai tînăr, mai puternic, mai curat decît acel instrument de plăceri pe care Alice îl folosea în camera lui Elspeth.

Susan ţipă de bucurie.

— Vai, Joe, exact asta voiam ! Îmi adresă un zîmbet radios. Joe, oare totdeauna ai să-mi dai ce-mi doresc ?

— Întotdeauna, draga mea.

Îmi ţinu strîns mîna tot restul călătoriei, lăsînd-o doar ca să mai pună în gură o caramea.

Odinioară Benton fusese un orăşel mic şi drăguţ, cu un specific al lui ; avea chiar şi o brînză renumită căreia i se spunea „Benton Blue". Acum, orăşelul vechi, cu casele lui cenuşii de piatră, se îngrămădea în jurul pieţei pavate, închistată în tencuială, cărămidă şi beton. Dar pădurile au rămas aceleaşi, deşi şoseaua asfaltată care le traversează ca o panglică neagră a distrus aproape complet liniştea adîncă şi înfricoşătoare pe care trebuie s-o aibă orice pădure. În timp ce mergeam pe şosea, Susan mă luă de braţ. De ambele părţi ale drumului se înşirau regimente de brazi reci şi umezi ; nu se afla nimeni prin apropiere şi era linişte, dar nu liniştea pe care aş fi dorit-o eu. La capătul acestei plantaţii de brazi era un pîrleaz, în spatele căruia se înălţau copacii, adevăraţi copaci englezeşti, cu mu-

gurii gata să ţîşnească asemeni unui cîntec de pasăre. L-am sărit şi ne-am continuat drumul prin pădure pînă am ajuns la o scobitură în coasta dealului. Ca şi cînd s-ar fi supus dorinţei mele, soarele începu să apună, pentru a ne feri de priviri indiscrete în momentul cînd am întins pe jos haina mea de ploaie şi am tras-o pe Susan lîngă mine.

Mă ţinu strîns îmbrăţişat în timp ce ne-am sărutat. Mă gîndeam la diferenţa dintre ea şi Alice. Şi Alice mă ţinea strîns, dar era conştientă de trupul meu care rămînea lipit de al ei ; Susan strîngea cu un fel de abandonare copilărească. Îmbrăţişarea ei era stîngace, aşa cum şi-ar ţine partenerul o dansatoare proastă.

— Nu te simt, am spus.

I-am descheiat paltonul şi am vîrît mîinile dedesubt, mîngîindu-i spatele cald sub puloverul subţire de caşmir. Fusta i se ridicase mai sus de genunchi ; o trase în jos în mod automat. Tremura la fel ca la sindrofia Carstairsilor, cu o seară înainte ; i-am atins foarte uşor sînul.

— Îţi bate tare inima, am spus. Sper că nu eşti speriată cu adevărat, nu-i aşa, draga mea ?

— Ba da, acum sînt puţin, şopti.

Mi-am vîrît mîinile prin mînecile largi ale paltonului ei şi i-am dezmierdat braţele. Pielea îi era atît de răcoroasă şi netedă, încît degetele mele îmi părură murdare şi butucănoase. Apoi i-am cuprins încheietura mîinii între degetul mare şi cel mic.

— Ce încheieturi delicate ai.

— Acum mă sperii cu adevărat, spuse ea fericită. Exact ca Scufița Roșie și lupul cel rău și mare.

— Dar eu sînt cu adevărat un lup rău, am spus, îngroșîndu-mi vocea și mușcîndu-i urechea.

— Oh, spuse ea. Susan amețește, Susan e furnicată peste tot, peste tot, mai fă-mi o dată așa...

Strîngînd-o puternic în brațe, am simțit cum mă cuprinde un sentiment de singurătate, atît de real, ca mirosul de cimitir al buruienilor, melancolic ca susurul pîrîiașului din vîlceaua de lîngă noi. Mă simțeam greoi ca o zi de duminică; era ca și cînd timpul m-ar fi zvîrlit deodată într-o lume ce semăna cu o litografie proastă, încremenită, sumbră, monotonă, fără vreo speranță. M-am smuls din tabloul schițat în culori atît de triste de sentimentul singurătății mele: pădurea în lumina înserării, cele două siluete îmbrățișate fără nici o noimă, umbrele din fundal care păreau să stea la pîndă, și începui să scormonesc în minte după cuvinte frumoase, pe care să i le spun lui Susan.

— Doamne, am început, ești atît de frumoasă și de dulce, că nici nu-mi vine să cred. Parcă ai fi o floare de primăvară...

— Iar tu ești ca marea pe zi de furtună, spuse ea. Nu știu de ce. Ah, știu, Joe. Se opri brusc. Joe, vreau să-mi spui ceva.

— Orice dorești, iubito.

Îmi mîngîie părul.

— Ai un păr minunat, atît de suplu, de moale și de bălai.

Mi-am adus aminte de Alice, care mă sfătuise cu mult timp în urmă să nu-mi mai dau cu briantină („zău așa, dragul meu, parc-ai fi dansator de local") și m-am felicitat că-i ascultasem sfatul; dacă mîna lui Susan ar fi dat de un strat de grăsime parfumată, s-ar fi dus naibii toată atmosfera.

— Joe, spuse ea. Ai gîndit aseară că m-am purtat ca o stricată. Vai, am fost atît de nerușinată !...

— Ai fost delicioasă, draga mea.

— Așa de frică mi-era că nu mă mai placi ! Păreai rece, indiferent... Își trecu degetele peste fruntea mea. Ești un bătrîn încruntat. Mă sărută pe frunte. Am să-ți netezesc încruntarea cu sărutări. Nesuferitule, mă placi, sau nu, spune ?

— De cînd te-am văzut, nu mai am somn.

— Iar mie mi se păruse că ești odios, spuse ea. Îmi aruncai niște priviri ! Și te uitai la Jack de parcă ai fi vrut să-l ucizi.

— Chiar asta aș fi vrut. Eram foarte gelos.

Mă apucă de încheietura mîinii.

— Ce oase puternice ai ! Și ce gît ! Zău, și chiar erai gelos ? Nimeni n-a mai fost gelos pe mine pînă acum. Cel puțin așa cred.

— Ai zdrobit atîtea inimi, încît nu mai știi.

— Ce nostim ! Atunci sînt *une femme fatale* [1], ca Alice ? În piesa *Ferma*, voiam să spun. Felină și seducătoare ?

— Nu ești de loc.

[1] Femeie fatală (în limba franceză în original).

— Ești rău, spuse ea și se trase mai la o parte. Joe Lampton, nu vreau să mai am de-a face cu tine.

— Ești mult mai mult decît *une femme fatale*, am spus eu. Ești o zînă fermecată, tînără, proaspătă și frumoasă... Mi-am amintit de cuvintele Evei. *Comme la rose au jour de la bataille.* [1]

— Vai, ce frumos! spuse ea. Repetă cuvintele în franțuzește ; accentul ei era mult mai bun decît al meu. Încolăcindu-și brațele în jurul gîtului meu, mă acoperi de sărutări. Dragul, dragul meu Joe. Apoi am rămas un timp tăcuți. Joe, murmură ea, la ce te gîndeai atunci, la serată ? Mi-ai promis că ai să-mi spui cînd vom fi singuri.

La ce mă gîndisem oare ? Mi-am amintit de scopul pe care mi-l fixasem. Privindu-i ovalul palid al feței, ochii mari, acum gravi și întunecați, în minte îmi reveni o frîntură dintr-o poezie care îi plăcuse mult lui Alice : „Fermecător ți-e trupul, o lalea, / Și fața albă, ochii-atît de gravi..."

— Asta-i din Betjeman, spuse ea. E superb, totuși nu sînt chiar așa de frumoasă.

— A fost scris pentru tine, am spus eu. De azi înainte ai să fii laleaua mea. Am să-ți spun lalea, vrei ?

Mă lovi peste braț.

— Joe, tu mă înnebunești ! Spune-mi, aseară la ce te gîndeai ?

[1] Ca trandafirul în ziua bătăliei (în limbă franceză în original).

Dacă i-aș spune, într-adevăr, la ce mă gîndeam, ce s-ar întîmpla oare ? Gîndeam că am pus în aplicare sfatul prietenului meu, și am cucerit-o, e a mea, și pot face ce vreau cu ea. L-am învins pe păcătosul de Wales. Am să mă însor cu ea chiar de am să-i fac înainte un copil. Am să-l silesc pe taică-său să-mi dea un post de mîna întîi. N-am să mai număr fiecare bănuț. Și, din cînd în cînd, mă străbătea o durere ascuțită ca o durere de dinți : senzația singurătății, chinul de a simți nevoia singurei persoane de care nu voiam să am nevoie. Astea erau gîndurile mele, la care se adăuga o satisfacție brutală în fața fecioriei și tinereții Susanei și un simțămînt de milă, deplasat ca o diademă de strasuri pe fruntea unei broaște. Mi-am înăbușit glasul conștiinței și am lăsat rațiunea să mă călăuzească.

— Ai să te superi pe mine dacă am să-ți spun, am zis.

— Promit că nu. Jur !

— Nu pot.

— Ești îngrozitor, spuse ea. Ochii i se umplură de lacrimi. Mi-ai promis. Mai bine nu-mi spuneai.

Am sărutat-o cu putere.

— Te iubesc, am spus. Te-am iubit întotdeauna. La asta mă gîndeam.

— Și eu te iubesc, murmură ea.

Mi-am introdus în voce doza corectă de încîntare și neîncredere.

— Adevărat, Susan ? Sincer și cinstit ? Oh, draga mea, nu-mi vine să cred.

— E adevărat. Cred că te-am iubit tot timpul, chiar și atunci cînd gîndeam că ești îngrozitor, mă gîndeam într-una cît ești de îngrozitor. Și ieșeam cu Jack, dar fără să-mi facă plăcere.

— Erai îndrăgostită de Jack ?

— Nu cu adevărat. Îl cunosc de multă vreme, și mama îl place. E foarte serios și așezat.

— Eu sînt serios și așezat ?

Își plecă ochii.

— Tu mă faci să mă simt foarte ciudat aici, înlăuntrul meu. Nu am mai simțit niciodată astfel.

— Și tu mă faci să mă simt foarte ciudat înlăuntrul meu. Știi, te blestemam de sute de ori... cînd ieșeam înainte împreună, păreai atît de rece și distantă, atît de infernal de platonică. Pur și simplu, m-am lăsat păgubaș, totul mi se părea fără sens.

— Pe legea mea, ardeai de dorințe refulate, ca eroii din cărți.

— Chiar așa.

— N-ai încercat niciodată să mă săruți.

— Ar fi fost zadarnic. Știi totdeauna cînd o femeie vrea să fie sărutată.

— Nu-ți place să fii respins, nu-i așa, Joe ?

Avea în ton o viclenie care mă descumpănea.

— Nu, am să fiu cinstit cu tine. Nu suport să fiu refuzat. Nici tu nu ai suporta dacă ai fi în locul meu.

— De ce îți vine ție mai greu decît mie ?

M-a iritat. Ea era norocoasă, fusese întotdeauna norocoasă, nu a știut niciodată ce înseamnă un dormitor neîncălzit și o cameră de zi prost aerisită, cu un radio care îți sparge urechile, nu a avut niciodată grija examenelor sau a unei slujbe sau aceea de a-și strînge bani pentru haine noi ; chiar și felul ei de a vorbi cu o ușoară afectare copilărească era un lux pe care nimeni din rîndurile clasei muncitoare nu și-l putea permite. Aș fi vrut să-i trîntesc în față toate astea ; dar n-ar fi înțeles și, în orice caz, eu trebuia să-i apar sub alt chip. Am simțit instinctiv că avea despre Joe Lampton o concepție pe care nu-mi era îngăduit să o dezmint pînă în cel mai mic amănunt. Mila de sine însuși și conștiința de clasă nu erau incluse în această concepție. Alice ar accepta asemenea lucruri, cu toate că și-ar bate joc de prostia mea. Alice era destul de matură ca să înțeleagă că bărbații nu sînt croiți dintr-o bucată, destul de matură ca să mă accepte așa cum eram, și nu așa cum ar fi dorit ea să fiu. Eu o priveam pe Susan nu ca Susan, ci ca o partidă de categoria întîi, frumoasă, fiică de mare industriaș, care îmi putea oferi cheia de la peștera lui Aladin, unde zăcea satisfacerea ambițiilor mele. Iar ea mă lua drept iubitul perfect și un tovarăș încîntător, pasionat, tandru, excitant și foarte inteligent ; bineînțeles, s-ar putea ca Susan să fie gata să mă accepte cu toate lipsurile mele pentru că mă iubea din toată inima ; s-ar putea într-adevăr ca, purtîndu-mă urît cu ea, să fi fost o metodă sigură de a o ține. Dar nu-mi puteam permite nici un risc.

— Sînt foarte timid, am spus. Știu că sună caraghios, dar nu pot să cred niciodată că o femeie ar putea să mă placă atît de mult ca să mă

lase s-o sărut. I-am luat mîna. Draga mea, ştiu că sună caraghios, dar aşa este. Şi poate... da, poate sînt şi puţin vanitos. Îngîmfare masculină... o să ţi se pară ciudat, dar mă gîndesc că sînt neatrăgător şi în acelaşi timp prea reuşit ca să fiu respins. M-am tras puţin deoparte şi am aprins o ţigară. Ah, doamne, mi-e scîrbă de mine însumi ! Ce pacoste să ai de-a face cu un tip bizar ca mine.

În timp ce cuvintele îmi ieşeau din gură, simţeam că îmi erau complet străine, că nu aveau nimic comun cu mine. Şi nici nu aveau : o parte din mine simţea o mare duioşie pentru ea — era încrezătoare ca un copil — dar partea hotărîtoare din mine continua operaţia conform planului prevăzut.

Îmi sărută mîinile.

— Sînt frumoase. Puternice. Dar nu sînt ascultătoare. Cînd sînt cu Susan, umblă mereu pe unde nu trebuie. Ah, Joe, ce neascultător eşti. Şi mîinile tale sînt neascultătoare. Şi sînt atît de calde, ca nişte pîinişoare scoase de la cuptor. Ah, eşti minunat, eşti cel mai minunat om din lume ! Nu, nu eşti de loc bizar. Aşa sînt aproape toţi bărbaţii.

— Nu, nu cred.

— Prostule. Toţi sînt ca tine. Acum mă faci tu pe mine să mă simt bătrînă.

Avea mîinile îngheţate.

— Mai bine să plecăm, am spus. Ţi-e frig.

— Nu mi-e frig. Cu Joe al meu, nu mi-e frig niciodată.

— Draga mea Susan. Am să-ţi ţin mereu de cald. Dar încă nu-i vară, trebuie totuşi să plecăm.

— Nu mi-e frig, şi gata !

— Fără vorbe, că te bat măr.

— Vai, ce mult mi-ar plăcea !

Am ajutat-o să se ridice. Îşi apropie obrazul de al meu, ridicîndu-se în vîrful picioarelor.

— Joe, mă iubeşti cu adevărat ?

— Doar ştii că da.

— Cît de mult ?

— De o sută de mii de lire, am spus eu. De o sută de mii de lire.

17

HOYLAKE îşi descoperi toţi dinţii falşi într-un zîmbet strălucitor.

— Stai jos, Joe. O ţigară ?

Uşoara strîngere de inimă pe care o avusesem cînd am intrat în biroul lui se risipise ; era clar că nu aflase nimic despre legătura mea cu Alice. Mă cam speriasem din cauza asta ; funcţionarii primăriei nu au voie să facă ce vor în timpul lor liber. Întotdeauna umbra primăriei pluteşte ameninţătoare deasupra lor. Am cunoscut funcţionari căsătoriţi cărora li se pusese în vedere fie să înceteze cu adulterele, fie să-şi dea demisia. Totuşi, nu-mi venea să cred că mi s-ar fi putut în-

tîmpla ceva neplăcut în dimineaţa aceea. Eram într-o dispoziţie prea bună, mi se părea că norocul mă urmăreşte ca un cîine mare şi credincios. De o lună ieşeam cu Susan zi de zi, iar amintirea celor petrecute cu o seară înainte, cînd am făcut amîndoi pe dădaca la bebeluşul familiei Storr, mai dăinuia ca o plăcere în conştiinţa mea. O lume care cuprindea atîtea plăceri, gîndii eu, nu putea face nici cel mai mic rău.

— Ce vreme îngrozitoare, am deschis eu vorba.

Hoylake încetă să mai mîzgălească pe sugativă şi privi pe fereastră. Zgomotul ploii umplea camera cu o linişte ritmică.

— Valea asta adună toţi norii din jur, spuse el. Rîndui hîrtiile de pe birou cu gesturi vagi, nehotărîte, ca şi cum ar fi existat un anume fel de aranjare care ar fi putut să-mi comunice în locul lui tot ce avea el să-mi spună.

— Ţi-ai deprins munca foarte repede, mi se adresă.

— Mulţumesc, domnule.

— Eşti de şase luni aici, nu-i aşa ?

— Da, am răspuns eu, întrebîndu-mă unde naiba voia să ajungă.

June intră cu o ceaşcă de ceai.

— Ah, exclamă Hoylake, o gustare binevenită ! Adu-i, te rog, şi domnului Lampton una, vrei copila mea ?

Îşi sorbi ceaiul încet, ca şi cum ar fi fost amar. June intră cu o altă ceaşcă din porţelan alb cu albastru, marca „Worcester".

— E o ceaşcă foarte frumoasă, spuse Hoylake. S-ar părea că June are o slăbiciune deosebită pentru dumneata !

— E ceaşca mea personală.

— Ah. Eşti un sybarit [1], după cîte văd. Stinse ţigara şi aprinse alta. Ei bine, spuse el dregîndu-şi vocea, am să-ţi povestesc pe scurt biografia mea, Joe. M-am născut aici în Warley. Aici mi-am petrecut toată viaţa. Familia mea, de asemenea. M-am căsătorit cu o fată de aici, şi trebuie să spun că nu am regretat niciodată. Cunosc Warleyul ca propria-mi palmă. De fapt, chiar mult mai bine, pentru că palma nu mi-o cunosc. Îi ştiu foarte bine pe toţi consilierii municipali. În special pe consilierul Brown. Am fost colegi de şcoală.

Se opri. Ceaţa din mintea mea se limpezi deodată, iar inima începu să bată neplăcut de tare.

— Te-ai descurcat excepţional de bine aici, Joe. Şi mă bucur foarte mult să văd că ai toate calităţile ca să reuşeşti şi mai bine. Toate drumurile sînt deschise la noi pentru cei ce merită să avanseze, ştii asta. Oamenii rămîn rareori timp îndelungat în Warley. Sînt mutaţi în centre mai importante. Primesc salarii mai mari, dar viaţa îi costă mai mult ; sînt puşi în faţa alternativei fie să locuiască într-o stradă dosnică acolo, sau într-o suburbie elegantă aici. E mult mai

[1] Amator de plăceri, de frumuseţi. Cuvîntul îşi trage originea de la vechiul oraş grec Sibarys, renumit pentru bogăţiile şi viaţa trîndavă a locuitorilor săi.

plăcut aici — poţi să locuieşti în apropiere de locul de muncă şi totuşi să fii ca şi la ţară. Îţi place aici, nu-i aşa ?

— Foarte mult.

— Ah, eşti un tînăr cu scaun la cap. Din nou îşi drese glasul. Este foarte probabil că o să te irite ceea ce am să-ţi spun acum. Într-un fel, ai avea dreptul.

„Acuma vine", mă gîndii eu. Mi-am compus o figură calmă, inexpresivă.

— Ceea ce faci în timpul tău liber, te priveşte, Joe. În anumite limite, bineînţeles, şi nu e nevoie să-ţi spun care sînt aceste limite.

— Au fost plîngeri împotriva mea ?

Ridică mîinile, ca şi cînd s-ar fi ferit de un atac.

— Nu voiam să spun asta, Joe. Pentru dumnezeu, să nu mă înţelegi greşit. În ceea ce priveşte limitele aparenţelor convenţionale — oricare or fi ele — te asigur că nu le-ai depăşit.

— Atunci ce-am făcut ?

L-am privit supărat, dar îmi ocoli privirea. Orbitele lui ascunse de ochelari erau îndreptate spre mine, dar aveam impresia că ochii, adevăraţii lui ochi, rătăceau ca nişte şoareci prin biroul întunecos şi îmbîcsit.

— Am să-ţi spun ce-ai făcut. Nu-i vorba de nici o necuviinţă. Hai s-o luăm altfel : trebuie să-ţi dau unele sfaturi despre felul cum se trăieşte la Warley. Vorbim ca de la bărbat la bărbat. Spre binele tău. Şi pentru că sînt superiorul tău — îmi făcu cu ochiul în semn de scuză — trebuie să asculţi la ce spune bătrînul pisălog. Ei

bine, să continuu. Sînt sigur că ai unele noţiuni despre organizarea conducerii locale. Cea mai importantă rotiţă a maşinăriei este, teoretic, consilierul. În practică, totuşi, funcţionarul superior este acela care conduce. Consilierul poate fi schimbat ; funcţionarul, dacă nu este necinstit, prea desfrînat, sau incompetent pînă la tîmpenie, se află într-o siguranţă absolută. Nimeni nu se poate atinge de el dacă-şi face treaba cum trebuie. Dacă îşi face munca aşa cum ţi-o faci tu, Joe, nimeni nu va încerca să-l dea afară. Asta şi în interesul lor, nu numai al tău.

Telefonul începu să sune.

— Scuză-mă, Joe. Hoylake la telefon. Da. Da. Desigur. În maximum cincisprezece minute. Acum sînt ocupat. Te chem eu. La revedere. Se întoarse din nou spre mine : Cum îţi spuneam, oamenii îşi văd în primul rînd de interesele lor. Funcţionarul este în perfectă siguranţă în ceea ce priveşte postul său. Dar asta e tot... Avansarea este cu totul altceva. Avansarea, indiferent de recomandarea şefului departamentului, depinde de votul majorităţii comitetului. Apoi, de tot consiliul. Şi, tu ştii, consilierii sînt ca oile. Dacă o personalitate puternică se declară categoric împotriva avansării unui funcţionar, majoritatea îl va urma. Îl vor urma pentru a se pune bine cu el, sau pentru că îi sînt îndatoraţi într-un fel oarecare, sau pur şi simplu deoarece gîndesc că din moment ce înţeleptul consilier Cutare este împotriva respectivului, trebuie să fie ceva cu el. Şi, bineînţeles, există întotdeauna o ultimă resursă de a oferi un motiv întemeiat, în stare să dejoace planurile acelora care

ar îndrăzni să se opună consilierului nostru ipotetic...

— Vreţi să spuneţi că domnul consilier Brown...

Interveni grăbit :

— Nu, nu-i vorba de asta. Nu discut despre consilierul Brown. Ţi-am spus că sîntem foşti colegi de şcoală şi că între noi este mai mult decît o cunoştinţă întîmplătoare. Pe cînd singura legătură pe care o ai dumneata cu consilierul Brown este că l-ai întîlnit o dată sau de două ori aici şi îl vei mai întîlni la comisia personalului.

— Mi-l amintesc. Un om vesel. Îşi cam exagerează rolul omului de afaceri grosolan din Yorkshire.

Hoylake chicoti :

— Rămîne între noi, aşa e. Dar nu e prost. S-a ridicat din nimic, din absolut nimic. Am vorbit cu el despre tine în cîteva ocazii. Am spus că eşti un tînăr cu perspective. Foarte inteligent. Destul de inteligent ca „să înţeleagă pe moment despre ce e vorba fără sentimentalisme ieftine".

Îmi oferi încă o ţigară. Am observat că portţigaretul lui era de argint.

— N-aş putea să-mi măsor exact gradul de inteligenţă, domnule Hoylake, am spus eu. Dar vă înţeleg foarte clar.

M-am străduit să zîmbesc.

— Perfect, perfect. Să spunem atunci că vorbesc în termeni generali. Închipuieşte-ţi că aş fi, dacă vrei, profesor la un curs de vară... Consilierul Brown, fiindcă i-ai pronunţat numele, este

un om foarte bogat. E foarte influent. Este şi un om încăpăţînat, pe care nu-l poţi scoate dintr-ale lui. El este, după cum ştii, preşedintele comisiei personalului. E ca un mecanic de precizie, îi place ca totul în jurul lui să meargă fără defecţiuni, ca o maşină de primă calitate. Viaţa lui şi a familiei sale a organizat-o pînă în cele mai mici amănunte pentru următorii douăzeci de ani. Dacă cineva i s-ar aşeza în cale, ar fi nemilos...

În cameră se făcuse întuneric ; Hoylake aprinse lampa de birou. Cercul galben de lumină îţi dădea iluzia că masa de mahon era mult mai mare decît în realitate, destul de mare pentru a face o operaţie pe ea. Pielea lui Hoylake era uscată ca pergamentul şi avea linii aspre de comisar, de la nări spre colţurile gurii. M-am simţit mic şi înspăimîntat, apoi deodată se urcă în mine un val de furie care mă învioră brusc.

— Poate ar fi mai bine să-mi caut un serviciu în altă parte, am spus eu.

— Doamne-dumnezeule, dragă prietene, cum ţi-a venit ideea asta ? Mă ameninţă în glumă cu degetul : Mă tem că nu mi-ai acordat întreaga atenţie. Deşi mi-am dat toată osteneala să subliniez — în termeni cît mai viguroşi — munca ta foarte bună, totuşi, după cum am arătat, problema avansării nu se pune în prezent. Dacă superiorul tău imediat, domnul Harrod, ar primi alt post, atunci s-ar schimba socoteala... Asta-i micul nostru secret ; vedem noi pe urmă ce-o să mai fie...

Mi-am reamintit privirea trufaşă a doamnei Brown, clădirea impunătoare de pe bulevardul

Plopilor, plină de lumină, de muzică, mașina de un roșu obraznic a lui Jack Wales și accentul lui universitar perfect — uite că rămăsesem iar pe dinafară, cu mutra mea mică și mînjită lipită de geamul prăvăliei, pierdusem bănuții cu care aș fi putut cumpăra acadelele, și negustorul mă alunga.

— N-ai nici o prietenă în Warley, Joe ? Sau, cum spunem noi pe aici, nu ești în vorbă cu nimeni ?

— Mai am timp, am răspuns eu.

— Hm. Ai succes la femei. Uneori asta e o nenorocire. Te pune în niște situații... Sigur, ar trebui să te gîndești de pe acum la însurătoare. Pentru un bărbat nimic nu e mai bun decît o căsătorie făcută în tinerețe. Îți mărește simțul răspunderii, știi pentru ce muncești...

— Asta e foarte adevărat, am spus, făcînd un efort să nu se simtă furia în vocea mea. Omul devine mai maleabil...

— Sună cam amar ce spui, spuse dojenitor. Apropo, vii la balul primăriei ?

— Sper. Dacă am să găsesc de închiriat un frac.

— La balul primăriei vin fete foarte drăguțe. Îmi făcu iar cu ochiul, de astă dată complice. Am să-ți fac cunoștință cu cîteva.

— Mă gîndisem să merg cu cineva.

— Semestrul de primăvară se termină la 15, spuse. Balul are loc la 25.

— Nu știu ce vreți să spuneți.

— Haide, haide... Zîmbi cu buzele, dar nu și cu ochii. Sînt sigur că înțelegi. Vreau să-ți fac

economie de o liră. Doar nu te duci la vie cu struguri, nu-i așa ? Privi ceașca goală. Eu aș mai lua un ceai.

M-am ridicat.

— Am s-o rog pe June să vă aducă.

— Am să telefonez să mai aducă două cești, spuse el. Nu pleca încă, Joe. Încă n-am terminat.

Simțeam nevoia să beau a doua ceașcă, gura mi-era uscată ca iasca și limba parcă mi se umflase.

— Ca în Cehov, nu-i așa ? spuse pe neașteptate. Stăm aici, bem ceai și vorbim despre viață... Fără spectatori, din păcate. Înțelegi ce vreau să spun, nu-i așa ?

Am rîs. Rîsul suna răgușit, forțat, și l-am întrerupt la jumătate.

— Într-adevăr. Mi-a făcut plăcere mica noastră discuție intimă, domnule Hoylake. Și o să-mi aduc aminte de ce ați spus : sînt cîteva fete foarte drăguțe care vin la balul primăriei.

— Așa e bine, rosti aprobator, așa e bine. Nu o spun adeseori, Joe, dar tu ai un viitor strălucit înaintea ta.

— Ai stat mult cu *Fuehrer*-ul, mă apostrofă Teddy Soames cînd m-am întors. Te-a săpunit puțin, nu-i așa ?

— De loc, am spus. Discuția noastră s-a desfășurat într-o atmosferă de perfectă înțelegere.

Am căscat, mă simțeam atît de obosit, încît aș fi putut să mă culc pe podea.

— Spune, ce-a fost ? întrebă el. Doar nu te-a ținut acolo douăzeci și cinci de minute numai ca

să vă înțelegeți perfect. Uneori n-am încredere în tine, Joseph. Despre ce-ați vorbit ?

— Despre amor, am spus.

18

ÎN SEARA aceea, îndreptîndu-mă spre casă, am intrat într-o drogherie să-mi cumpăr niște lame. Proprietarul magazinului, un bărbat înalt, slab, cu o mutră încruntată de sergent-major, discuta politică împreună cu un client, un negustor burtos. Droghistul știa că lucrez la primărie și mă salută rostindu-mi și numele. (Se adresa mai tuturor clienților spunîndu-le pe nume, ceea ce constituia unul din motivele prosperității sale.)

— Bună seara, domnule Lampton, cum stăm cu finanțele orașului ?

— Sîntem solvabili, am răspuns.

— Păcat că nu se poate spune același lucru despre toată țara, oftă clientul cel gras.

— Așa e, Tom, niciodată n-ai spus un adevăr mai mare ! Fața droghistului era aproape vînătă de supărare. Totul e raționalizat, nimeni nu se mai ține de nici o făgăduială. Parcă ar vrea cu tot dinadinsul să ducă de rîpă comerțul, industria. Unde-i libertatea noastră ? Avea dreptate Winnie. Am încăput și noi pe mîinile Gestapoului.

Vînzătorul din drogherie tocmai termina de legat un pachet mare pentru negustor.

— Aveți dreptate, domnule Robbins, spuse el. Și să nu mai vorbim de impozite...

Era un om voinic, la fel de înalt ca mine, cam la vreo 40 de ani. Mi-am adus aminte cum odată îmi spusese că lucra la Robbins de douăzeci de ani. Fără îndoială că el era nătăflețul bun la toate care făcea tot ce era mai greu și la orele cele mai incomode. Avea fața lividă, cu un surîs înghețat, iar obiceiul de a se tot ploconi îi gîrbovise umerii, odinioară drepți, poate chiar atletici.

— Aveți dreptate, domnule Robbins, repetă el. Într-adevăr, așa este.

Zîmbi și mai larg, dînd din cap, întărindu-și vorbele. Ceilalți doi nu-i aruncară nici o privire, deși stăteau nas în nas cu el.

Am plecat din prăvălie scîrbit. Cum dracu suportă omul acesta asemenea lucruri ? Bine, se vînduse. Dar pe ce preț ? Poate pentru șapte lire pe săptămînă, și nici măcar n-are siguranța că nu va fi dat afară ; pîinea lui zilnică depindea de un singur individ, și individul ăsta era ignorant, grosolan și cărpănos. Apoi mi-am adus aminte de întrevederea mea cu Hoylake, și m-am gîndit ce diferență neînsemnată exista de fapt între mine și vînzătorul de la drogherie. E drept că aveam mai mulți bani, condiții mai bune de muncă și eram sigur pe postul meu ; dar în fond ne aflam în aceeași situație. Stăpînul meu era mai binecrescut decît Robbins și avea mai puțină putere asupra mea ; totuși, era stăpînul meu. Numai că prețul meu era ceva mai ridicat, asta constituia singura deosebire.

Mai ploua încă ; am prins autobuzul în stație. Mirosea a haine ude și a mahorcă veche și nu era nici un loc liber. M-am dus în față, cufundat în gînduri, și abia cînd am ajuns în apropiere de strada Vulturilor mi-am dat seama de situația încîlcită în care mă aflam. Cînd am reușit să cobor din autobuz, abia mai puteam să respir și hainele mi-erau complet mototolite.

Am pornit pe strada Vulturilor, ridicîndu-mi gulerul și ținîndu-mi pălăria în contra vîntului și ploii ; la un moment dat am văzut „Austin"-ul lui Bob Storr dispărînd pe strada St. Clair.

După ce am luat ceaiul, i-am dat un telefon.

— Bob, mai ai nevoie de cineva care să vegheze mîine bebelușul ?

— Nu sînt sigur... Așteaptă o clipă, Joe. Avea un ton reținut.

— Săptămîna trecută spuneai că ai avea nevoie...

— Da, da, desigur. Stai s-o întreb pe Eva.

Am așteptat ; de enervare, inima începuse să-mi zvîcnească în piept cu putere ; știam ce avea să urmeze.

— Îmi pare foarte rău, bătrîne, răspunse după un timp, dar Eva a invitat cîțiva prieteni. Rămîne între noi — e vorba de treburi profesionale. A citit de curînd articolele alea... despre cum trebuie să-și împingă o soție bărbatul spre succes. În ceea ce mă privește, aș ieși în oraș, sînt niște pisălogi, dar n-am încotro. Cu altă ocazie, da ? De altfel, vremea a început să se încălzească. Rîse ; mi s-a părut că disting în rîsul lui o notă de satisfacție răutăcioasă. Transmite-i salutări

lui Sue, spuse. Și din partea Evei. Îmi pare rău că te-am încurcat, Joe.

— Nu face nimic, spusei. Nu m-ai încurcat de loc.

— Eu, cînd eram mai tînăr, obișnuiam să mă duc la „Folly". Nici dracu nu mai calcă azi pe acolo. Și chiar dacă ai să găsești ceva lume, n-or să te deranjeze. Rîse din nou. E o pacoste să fii tînăr și să ai temperament într-o țară cu climă rece.

— Mie-mi spui ?! i-am răspuns. Mie-mi spui ?! Ei, acu ce să fac, am să mă reîntorc la voluptățile economiei politice. La revedere, Bob.

Am închis telefonul și m-am dus la fereastră. Pămîntul strălucea spălat de ploaie. Odaia era liniștită. Ai casei se duseseră la teatru și n-aveau să se întoarcă pînă tîrziu. În cămin focul ardea cu flăcări mari, răspîndind o mireasmă plăcută, ca în prima zi cînd venisem. Această pace din jurul meu mă proiectă dintr-o dată în afara timpului. A trebuit să mă uit în ziar ca să mă asigur ce dată era. Aveam impresia că retrăiam seara trecută, știind însă că va trebui să îndur din nou discuția cu Hoylake și convorbirea telefonică cu Bob.

Așadar, am aprins o țigară și m-am reîntors la economia politică á lui Benham. La jumătatea unui capitol, m-am oprit. Nu înțelegeam o iotă. Adevărul era că primisem o lecție crîncenă de economie politică. Vom începe prin a examina cazul Joseph Lampton. Data nașterii : ianuarie 1921. Localitatea : Dufton. Tatăl : John Lampton. Ocupația tatălui : contramaistru. Stu-

dii : Şcoala secundară din Dufton. Debutul : în 1937, funcţionar inferior la administraţia financiară a primăriei din Dufton. În 1940 : sergent-observator. Între 1943—1945 : lagărul de concentrare nr. 1.000, Bavaria. Serviciul actual : funcţionar superior la serviciul de verificare, secţia contabilitate, al primăriei din Warley. Încadrarea A. P. T. 2 (categoria a doua din tabelul tarifar). Resurse : opt sute lire strînse din solda de aviator, prime şi asigurarea părinţilor. Perspective : ar putea să ajungă într-o zi şeful serviciului financiar din Warley. Cu un venit poate de o mie de lire la vîrsta de 40 de ani, dacă e foarte norocos. Ţinînd seama de provenienţa lui umilă, Lampton s-a ridicat destul de sus ; dar, după părerea noastră (părere bine întemeiată), nu are nici o şansă de a „reuşi" în sensul pe care îl dăm noi acestui cuvînt. N-are antecedentele necesare, nu are greutate, nu are educaţie : pe scurt, este esenţialmente vulgar şi n-are nici un talent care să-i compenseze lipsurile.

Spre mirarea şi groaza noastră, aflăm că Lampton a intrat în relaţii clandestine cu o fată tînără din categoria a doua. Tînăra în chestiune este o fire pasionată, dar lipsită de experienţa vieţii, care ar ajuta-o să ia o poziţie fermă faţă de un individ de soiul lui Lampton. În consecinţă, este absolut necesar să intervenim.

Prăpastia de netrecut dintre categoria a doua (spre culmea ei) şi categoria a opta (spre drojdia ei) este în sine un motiv suficient pentru ruperea imediată a acestei legături. Dar există un

motiv şi mai puternic : existenţa lui John Alexander Wales. Născut aproape în acelaşi timp cu Lampton, sus-numitul are toate calităţile care îi lipsesc vădit rivalului său. El îşi prepară în prezent o licenţă în ştiinţe la Cambridge, obţinînd nu numai cunoştinţele tehnice necesare calificării pentru postul de director al întreprinderilor „Wales", dar şi manierele elegante, obişnuinţa de a comanda şi calmul superior care sînt atributele — să nu ne speriem de acest cuvînt — unui perfect *gentleman*.

O privire edificatoare asupra însuşirilor comparative ale celor doi bărbaţi poate fi obţinută prin examinarea rolurilor pe care le-au jucat în cel de al doilea război mondial. Domnul Wales a făcut o carieră remarcabilă în aviaţie, încoronată prin evadarea sa din lagărul nr. 2.001 în 1942. Domnul Wales este prea modest pentru a discuta despre această faptă vitejească a sa, dar este suficient să spunem că menţionata evadare subliniază în cel mai înalt grad ingeniozitatea şi curajul său. Se va lua notă că Lampton, în aceeaşi situaţie, nu a făcut nici o încercare de evadare, dimpotrivă, şi-a epuizat toată energia studiind, dînd cea mai mare parte a examenelor de contabilitate în timp ce era încă prizonier. Aceasta arată — încercăm să fim imparţiali — că el dă dovadă de o tenacitate de admirat în atingerea scopurilor sale, întrucît trebuie să fi fost foarte dificil să înveţi într-un lagăr de prizonieri. Pe de altă parte, însă, lucrul acesta nu pledează pentru bărbăţia şi patriotismul său.

La sfîrşitul ostilităţilor, în timp ce domnul Wales era comandant de escadrilă şi avea D.S.O. [1] cu o tresă şi D.F.C. [2], Lampton nu primise nici o distincţie, în afara celor oferite, cum s-ar zice o dată cu raţiile, tuturor militarilor chemaţi sub drapel. Domnul Lampton a început războiul cu gradul de sergent şi l-a terminat tot ca sergent. După cum se vede, nu are stofă de ofiţer, ceea ce este foarte regretabil. Dacă ar fi avut această calitate, desigur că am fi fost de o cu totul altă părere.

Prietenia dintre domnul Wales şi domnişoara Brown (tînăra care întreţine relaţii cu Lampton) este veche. Domnul Alexander Wales tatăl, proprietarul întreprinderilor reunite „Wales", e legat printr-o veche prietenie de tatăl domnişoarei Brown. În ultima vreme şi-au dat seama că o colaborare mai strînsă în afaceri — eventual chiar o fuziune — n-ar putea fi decît spre folosul amîndurora. Dacă fiul domnului Wales şi fiica domnului Brown se vor hotărî de asemenea să realizeze ceea ce am putea numi o „fuziune permanentă", aceasta ar consolida în mod cert relaţiile de afaceri ale părinţilor lor. Asemenea coincidenţe fericite consolidează temelia marii finanţe britanice, care nu este, aşa cum cred unii, o junglă unde cel slab este mîncat de cel puternic, ci un mod civilizat şi armonios de a-ţi cîştiga pîinea cea de toate zilele. Bineînţeles, nimeni nu vrea să-i constrîngă pe cei doi tineri să se căsătorească împotriva voinţei lor, dar cei ce le poartă la inimă binele simt cu tărie că cei doi au fost creaţi unul pentru celălalt, iar dragostea domnişoarei Brown (sau ceea ce îşi închipuie ea că-i dragoste) pentru Lampton va fi de scurtă durată. Lampton nu face parte din clasa ei, iar deosebirea este mult prea mare pentru a putea fi ştearsă. De altfel, dacă el ar avea ceva de obiectat la acest raţionament, i s-ar putea răspunde oricînd cu aceeaşi monedă, atrăgîndu-i-se atenţia că sînt multe fete tinere, respectabile, drăguţe şi destul de inteligente cu care Lampton nu s-ar gîndi în ruptul capului să se căsătorească, împiedicat fiind numai de motive sociale. Dacă el nu s-ar înjosi niciodată să ia în căsătorie o muncitoare sau o vînzătoare de magazin, de ce să se înjosească domnişoara Brown căsătorindu-se cu un amploaiat de la primărie ?

Ni s-a adus la cunoştinţă că domnul Lampton a petrecut cîteva seri singur cu domnişoara Brown în casa unui om de afaceri din localitate. Se pare că nu s-a întîmplat nimic mai grav, în afara unor simple îmbrăţişări ; de altfel, sîntem încredinţaţi că ambii tineri au măsură şi prudenţă. Dar, după cum obişnuia să spună bunicul domnişoarei Brown : „Cînd un bărbat şi o femeie se află undeva, singuri, dracul îşi vîră şi el coada". Ar mai fi de menţionat de asemenea faptul că reţeaua de afaceri a domnului Brown se extinde în comerţul cu lînă şi că el exercită o mare

[1] *Distinguished Service Order* — decoraţie echivalentă cu medalia militară.

[2] *Distinguished Flying Cross* — cruce de război decernată aviatorilor.

influență atît în Warley, cît și în Leddersford. Așa încît ar trebui să i se atragă atenția respectivului om de afaceri în casa căruia se întîlneau cei doi tineri — bineînțeles cu mult tact — că nu ar fi înțelept să atragă asupra sa dușmănia unui om care l-ar putea ajuta în mod substanțial atît în afaceri, cît și în ambiția lui de a ocupa un post în Consiliul municipal.

Nu trăim în evul mediu, și deci ar fi neînțelept să i se interzică domnișoarei Brown să-l vadă pe Lampton și, la drept vorbind, ar fi cu totul imposibil să nu i se dea voie tînărului curtezan s-o vadă pe sus-numita domnișoară. În orice caz, domnișoara Brown e o fată cu personalitate, în vîrstă de aproape 20 de ani, și dacă am interveni în mod brutal, n-ar fi exclus s-o determinăm să fugă din casa părintească. Totuși, ar fi bine ca domnișoara Brown să fie convinsă cu blîndețe să înceteze a-l mai vedea pe domnul Lampton. Ar fi foarte bine dacă n-ar mai frecventa teatrul de amatori, de exemplu. Fiindcă ea se întîlnea acolo cu Lampton sub pretextul că se duce la reuniunile „Thespienilor", sau că se întîlnește cu prietenele ei. Ar fi bine să i se atragă atenția asupra acestui lucru, însă cu mult tact. O vacanță în străinătate și vizitarea marilor magazine de pe Bond Street, a unui local de lux ca „Savoy"-ul, ar fi de asemenea binevenite. Iar în ceea ce privește măsurile ce trebuie luate contra domnului Lampton, cred că pot fi lăsate în seama lui Fred Hoylake, șeful finanțelor din Warley, un om valoros, al cărui văr, domnul Squire Oldroyd

este, întîmplător, un funcționar destoinic al domnului Brown...

„Imbecilule, mi-am spus cu glas tare, imbecil ce ești ! Cum de nu ți-ai dat seama pînă acum ? Tot orașul s-a coalizat împotriva ta." M-am privit în oglinda de deasupra căminului. Eram un bărbat destul de drăguț, dar încă mai purtam costumul care îmi fusese dat la demobilizare. Cămașa nu mi-o schimbasem de două zile. Aveam mentalitatea muncitorului care nu pune haine bune pe el decît duminica. „Haide ! mai bine privește lucrurile în față : Adio Susan, adio limuzină, adio casă frumoasă, adio putere, adio visuri frumoase !" M-am uitat în jur ; camera nu mi se păruse niciodată atît de atrăgătoare și de plăcută. Și dintr-o dată mă fulgeră gîndul că s-ar putea să fiu constrîns să spun adio Warleyului, mobilei cu picioare subțiri, tapetului alb și auriu, băii calde de fiece seară, copacilor, rîului și platoului, străzilor pietruite din cartierul de răsărit, pline de tihna lor elegiacă. Adio lui Alice ! Dar noi ne și spusesem adio ; de ce oare cînd mă gîndeam la ea întrebuințam timpul prezent, de ce mă gîndisem instinctiv în dimineața aceea că Hoylake a aflat de Alice, de ce simțisem că legătura ruptă dintre mine și o femeie cu aproape zece ani mai în vîrstă era cea mai importantă ? Mi-o aminteam goală, țipînd la mine ca o precupeață, îmi aminteam fața ei pe care începuseră să apară semnele vîrstei, îmi aminteam degetele îngălbenite de tutun, dintele de sus din stînga care trebuia plombat. Și nimic din toate astea nu conta.

Am înjurat zdravăn, urît, ca la militărie. Aproape că uitasem acest limbaj. Apoi m-am dus la telefon. M-am oprit cu mîna pe receptor și m-am reîntors la fotoliul meu și la Benham. La început continuam să mă gîndesc la Alice la fiece pagină ; voiam să fac notițe, dar toate se terminau cu numele ei. Nu îndrăzneam să mă mai gîndesc la ce făcuse ea în trecut, la Londra... dar și acest lucru era prezent în mine ca o nevralgie amorțită de un hap. Apoi n-am mai încercat să-mi mai opresc gîndurile și m-am hotărît să lucrez de două ori mai îndîrjit. După un timp, izbutind să mă concentrez, numele ei îmi apărea neutru, ca un număr de pagină, sau ca un titlu de capitol.

19

— NU MERGEM să stăm cu bebelușul ? întrebă Susan.

— Nu, am răspuns eu. Au oaspeți.

Susan își schimonosi fața, ca și cînd era gata să plîngă, și bătu din picior.

— E foarte urît din partea lor, doar au *promis !*

— N-o să mai mergem acolo, spusei.

— De ce ?

— Vine autobuzul. Trebuie să fugim să-l prindem.

Am sărit în el în clipa cînd pleca din stație și ne-am așezat abia trăgîndu-ne sufletul.

— Și atunci unde mergem ?

— La „Folly".

— Oo, răule ! E foarte pustiu acolo.

— De asta și mergem acolo. I-am strîns mîna. Doar dacă nu preferi un film.

— Nu, ba chiar de loc. Mă privi cu ochi strălucitori.

— Nu mai e frig, am spus, dar dacă ți-e rece, mergem imediat acasă.

— N-o să-mi fie frig. Jur ! Se aplecă spre mine și șopti : Dacă ai să mă ții în brațe, am să mă încing ca o felie de pîine prăjită !

Respirația ei mirosea a pastă de dinți și, ceea ce era mai plăcut, a trup tînăr și a sănătate. Susan arăta atît de curată și de netedă, de parcă nu ar fi putut să fie niciodată murdară. Și noaptea era la fel de curată ca ea : luna nouă argința copacii înșirați de-a lungul străzii Vulturilor, o briză puternică mătura norii. Simțind-o pe Susan lîngă mine, întîmplările din ziua precedentă îmi păreau absurde, de necrezut. Apoi, brusc, inima îmi înghețǎ la vederea unui om între două vîrste și cu ochelari care se urca în autobuz. Dar nu era Hoylake.

La stația următoare se suiră în autobuz un băiat și o fată, amîndoi de vreo 19 ani ; așa apreciasem eu, că nu puteau să aibă mai mult de 19. Atît ea, cît și tînărul aveau o expresie dîrză, de parcă amîndoi luaseră hotărîrea că atinseseră vîrsta cea mai convenabilă pe care o poate avea cineva și se stabiliseră la ea. Fata era rotundă la

față, cu buzele vopsite cu un ruj de culoare nepotrivită, iar ciorapii de mătase și tocurile înalte îi dădeau o notă discordantă de voluptate. Parcă ar fi spălat podelele într-o cămașă de noapte de nylon transparentă. Tînărul avea un pardesiu bleu-marin, mănuși și fular, dar era în capul gol, conform ciudatei mode muncitorești, care acum, după educația primită de la Alice, mi se părea tot atît de bizară ca și cînd ai umbla pe stradă fără pantaloni. Un sentiment de vanitate meschină pusese stăpînire pe mine. Cu claia aceea de păr dată cu briantină, cu gulerul cămășii răsfrînt peste haină, cu mutra lui colțuroasă, inexpresivă, comună tuturor celor ce se distrează în localuri de mîna a doua, individul mă deprima profund. Acest Len sau Sid sau Cliff sau Ron n-ar fi putut avea niciodată privilegiul să cunoască o fată ca Susan, n-ar fi putut măsura niciodată adîncimea unei pasiuni și a unei inocențe pe care doar o sută de mii de lire depuse la bancă o fac cu putință.

— De ce nu mai mergem la Eva ? întrebă Susan.

— Nu știi ?

— Nu fi așa de misterios, dragul meu. Dacă aș ști, nu te-aș mai întreba.

— Cred că părinții tăi nu mă plac, spusei eu. Și Bob ascultă de ei.

Își retrase mîna.

— E monstruos ce spui. Părinții mei nu sînt tirani, și Bob nu e la cheremul lor.

— Totuși, am și eu oarecare dreptate. Nu poți nega asta. Părinții tăi nu mă înghit.

Își puse din nou mîna în mîna mea.

— Nu-mi pasă. Ei nu mă pot împiedica. Nu facem nimic rău.

Am coborît din autobuz la parcul St. Clair și am intrat prin locul unde fusese marea poartă de fier. Era, după cum îmi spusese o dată Cedric, cea mai frumoasă piesă de fier forjat din Anglia, executată în secolul al XVIII-lea. Consiliul municipal o scosese în timpul războiului și o vînduse la fiare vechi. Unuia dintre șoimii așezați pe stîlpii porții dinspre St. Clair îi lipsea o aripă. Un soldat beat se găsise să-l ia drept țintă pentru exerciții cu automatul. La capătul aleii se afla castelul St. Clair. Nu avea proporțiile unui castel, era ceva mai mic și foarte auster. Parapetul era perfect linear, fără proeminențe. Dar mi se tăie respirația cînd, privindu-l, mi-am amintit brusc o expresie a profesorului meu de desen din Dufton : „Castelul din Warley e o muzică încremenită". Cel care îi făcuse planul nu pusese nici un amănunt de prisos, tot așa cum eu, prezentînd un bilanț, n-aș greși calculul nici cu o centimă. Dar era mort. Nu era nevoie să-i vezi geamurile astupate, fîntînile secate, lacurile decorative — din partea de răsărit și apus — stătute, ca să-ți dai seama de asta. Mirosea a moarte, voise să moară. Am urcat poteca ce ducea spre dealul din spatele castelului, întortocheată ca un labirint. Cotiturile aveau un aspect oarecum sinistru, ca și cînd te puteai aștepta, în orice clipă s-ar fi ivit prilejul, să te conducă spre o tainiță. În lumina lunii, copacii mari din jurul nostru păreau tot atît de goi ca niște

spînzurători, şi totuşi în unele locuri tufişurile erau atît de dese, încît împiedicau trecerea. Cînd am ajuns la micul promontoriu unde era aşezat „The Folly", năduşisem tot. Am aşezat pe jos haina mea de ploaie şi ne-am lăsat o clipă în iarbă, tăcuţi. La poalele noastre se aşternea tot oraşul, pînă la Snow Park. Pentru prima dată am observat că avea formă de cruce, cu piaţa în centru şi culmea în partea de nord. Am observat drumuri şi case pe care nu le mai văzusem nicicodată înainte — case mari pătrate, şosele drepte, late, care nu erau negre sau cenuşii, ci albe, curate. Mi-am dat seama după aceea că mă uitam la noua clădire a consiliului din cartierul de est; în lumina lunii betonul părea marmură, iar şoseaua neterminată arăta ca de piatră.

„The Folly" era o ruină artificială în stil gotic. Avea trei turnuri, tăiate oblic, şi mult prea mici ca să fi fost vreodată folosite ca turnuri. În cel mai înalt erau două crăpături în chip de geamuri. O parte a clădirii principale avea o uşă cu un arc de piatră deasupra ei, iar cealaltă, trei ferestre care se terminau prea abrupt, la jumătate. Era construită foarte solid; Cedric spunea că, dacă o comparai cu gravurile din epoca contemporană, era evident că supravieţuise peste o sută de ani pe acest promontoriu expus, fără să fi fost vătămată de loc.

— Stră-stră-stră-străbunicul meu a construit asta, spuse Susan. Numele lui era Peregrine St. Clair, era foarte destrăbălat şi prieten cu Byron. Mama mi-a povestit cîte ceva despre toate astea; făcea orgii grozave aici. Practic vorbind, tot Warleyul era terenul St. Clair şi putea face tot ce dorea.

— Ce obişnuia să facă la orgii?

— Răutăciosule! exclamă ea. Nu ştiu, dragul meu. Mama nu e niciodată prea clară. Deşi acum se pare că e mîndră de el. A murit de suficient timp încît să poată apărea demn ca o figură romantică. El a risipit cea mai mare parte a averii familiei pe orgiile astea, şi apoi stră-stră-străbunicul meu a risipit restul şi a fost ucis în Crimeea. Mama e mîndră şi de ăsta, era foarte chipeş şi curajos.

— Nu mai e nici un St. Clair în Warley? am întrebat-o.

— Numai mama. Taxele de moştenire şi băutura au ruinat familia St. Clair, aşa spune mama. Rudele ei trăiau la Richmond, au murit cu toţii. Mai era un singur bărbat în familie şi a fost omorît în războiul din 1914. Majoritatea au fost omorîţi în războaie. O trecu un fior. Sînt foarte bucuroasă că sînt fată.

— Şi eu, am spus, şi am sărutat-o.

Un nor trecu peste lună, întunecînd ruina „Folly" o clipă, în care păru o ruină adevărată. Omul care o construise era mort, toţi din familia St. Clair erau morţi; dar eu trăiam, şi am simţit cum simplul fapt că supravieţuiam era în sine o victorie asupra lor; şi părinţii ei, şi Hoylake, şi Bob, şi Jack Wales, toţi erau nişte momîi, numai eu eram real.

— Ai vrea să vii cu mine la balul primăriei? am întrebat-o.

— Îmi pare foarte rău, dar nu pot.
— De ce ?
— Mă duc cu Jack.
— Am crezut că mă iubeşti pe mine. Îl preferi pe el şi maşina lui ?
— Cum poţi să-mi spui un lucru atît de îngrozitor ? Sări în picioare, ca şi cum supărarea ar fi smuls-o de jos. Nu-mi pasă de maşina lui afurisită ! Nu-mi pasă nici că tu n-ai maşină. Mama l-a invitat să vină cu noi, aşa face ea totdeauna. O să mergem cu „Bentley"-ul, nici măcar n-o să fim singuri. Începu să plîngă. Cred că nu mă iubeşti de loc.
Era jignită. Părea singură şi îndurerată. În acel moment mi-a fost milă de ea, ca şi cum ar fi fost o fată oarecare, şi nu fiica lui Harry Brown, ferită de orice durere printr-o barieră de o sută de mii de lire.
— Draga mea, am spus, îmi pare rău. Te iubesc, e o gelozie neghioabă. I-am luat mîna şi am tras-o jos lîngă mine. Nu plînge, iubito, au să ţi se înroşească ochii. Lipeşte-te de mine şi nu mai plînge, ca să-i faci plăcere lui Joe. Am sărutat-o tandru şi am simţit cum se destinde în braţele mele.
— Uneori e groaznic acasă, spuse printre suspine. Nu-mi vorbesc desluşit despre tine, dar ştiu, se gîndesc că n-ar trebui să ne întîlnim. Zic că sînt prea tînără ca să ies în permanenţă cu acelaşi băiat, oricine ar fi el, dar ştiu că nu ăsta e motivul.
— De ce nu le spui ?

— Joe, am doar nouăsprezece ani. Nu ştiu să fac nimic. Totdeauna mi-au spus că nu e nevoie să învăţ.
— Pot să te întreţin.
— Dar dacă nu obţinem încuviinţarea să ne căsătorim ?
Mi-am amintit de canarul pe care-l avusesem odată acasă. I-am dat drumul din colivie şi a zburat în curtea murdară ; peste cinci minute l-a înhăţat o pisică. Mi-am dat dintr-o dată seama că nu-i puteam pretinde să-şi lase casa părintească, schimbînd-o cu o locuinţă ieftină şi o slujbă nenorocită, care îţi mănîncă sufletul, într-o prăvălie sau o fabrică, pînă va atinge vîrsta de 21 de ani. Susan să stea toată ziua după o tejghea, cu faţa încremenită într-un surîs de vînzătoare, cu picioarele umflate, Susan într-o fabrică primind ordine de la o supraveghetoare care ar urî-o cumplit pentru tinereţea ei, pentru frumuseţea şi accentul ei, pentru superioritatea ei vizibilă şi care ar găsi o mie de mijloace meschine ca să-i facă viaţa amară : asta m-ar face să retrăiesc momentul de acum douăzeci de ani, cînd, văzînd trupul sfîşiat al păsării, am avut conştiinţa că murise din pricina mea.
— Nu te necăji, iubito, am spus eu. O să găsim o cale să ne căsătorim.
— În general, îmi dau tot ce vreau. Cel puţin tata nu ştie cum să mă mai răsfeţe. Nu sînt răi, Joe, zău că nu sînt. Deodată se aruncă spre mine, acoperindu-mi faţa cu sărutări. Ah, doamne, te iubesc atît de mult, nici n-ai idee !

Expansiunile ei amoroase erau istovitoare. Parcă am fi jucat o partidă de tenis la mixt, foarte disputată. Cînd i-am vîrît mîna sub bluză, gemu şi o apucă un tremur.

— Joe, Joe, Joe!

O simţeam undeva, departe de mine, nu o puteam urma, dar ştiam că trebuie să fiu alături de ea.

— Te iubesc, Joe. Te iubesc atît de mult, încît te-aş lăsa să mă calci în picioare dacă ai vrea tu, te-aş lăsa să mă rupi în bucăţi şi nu mi-ar păsa. Îmi apăsa tare mîna pe pieptul ei. Aş vrea să mă loveşti aici. Ah, doamne, eşti atît de frumos! Ai ochi minunaţi, ca ai lui Isus.

Toată înflăcărarea mea se mistui. Cuvintele mi se împlîntaseră în auz, şi multă vreme aveau să mă obsedeze. Era ale unei fetişcane romantice, dar sub ele se ascundea o pasiune înspăimîntătoare prin intensitatea ei.

— Te iubesc, am spus. Aş vrea să te sărut peste tot, centimetru cu centimetru.

— Poate că n-o să-ţi placă toţi centimetrii mei, spuse ea.

— Ba da.

— Nu, te rog, nu.

— Nu mă iubeşti?

— Aş face orice pentru tine. Dar mi-e frică.

M-am îndepărtat. Aşa se termina întotdeauna şi nu ştiam dacă să-mi pară rău sau să mă bucur. Am aprins o ţigară. Mîinile îmi tremurau.

— Nu mă mai iubeşti? întrebă cu o voce slabă.

— Doamne, Susan, tu nu cunoşti încă viaţa. Te iubesc prea mult, asta-i nenorocirea. Nu vezi? am întins mîna. Dar din ce crezi tu că sînt făcut, draga mea?

— Din şoricei, melci şi cozi de căţei [1], spuse ea. Aşa-i!

— Iar tu din zahăr şi mirodenii, din tot ce-i mai frumos, am răspuns. Era zadarnic să-i explici cît de îngrozitor e pentru nervi să te opreşti la momentul crucial; şi în afară de asta voiam s-o menţin în cadrul basmului. Poate e mai bine să aşteptăm, am spus. Dar te doresc cu adevărat, ştii ce vreau să spun?

— Eşti sigur, Joe? Chiar atît de sigur?

— Te iubesc, vreau să mă căsătoresc cu tine şi să-ţi fac copii.

Vîntul îi spulberă părul peste faţa mea, moale, negru şi mirosind a portocală; aş fi vrut să fie mai lung, să mă acopere, să mă îngroape, voiam să dorm, să nu discut, să nu mint, să nu promit, să nu-mi calculez viitorul, ca un raid deasupra Ruhrului.

— Şi eu te doresc, spuse ea. Aseară am visat că aveam un copil. Era blond ca tine, şi rîdea tot timpul, şi eram foarte mîndri de el. Dar... oh! nu-i nimic.

Îmi mîngîie părul.

— Dar ce?

— Ai să crezi că sînt proastă.

— Promit că nu. Mă jur cu mîna pe inimă.

— Tu n-ai inimă, Lampton, spuse ea. E o piatră care oscilează.

[1] Vers dintr-o poezie pentru copii.

— E singura pe care o am. Am gîdilat-o la coaste şi se zbătu în braţele mele scoţînd ţipete ascuţite. Am să te gîdil pînă îmi spui.

— Eşti crud. Eşti foarte crud cu sărmana Susan.

— Spune-mi.

— Mă gîndeam, murmură, că n-ai să mă placi cînd... cînd voi fi însărcinată.

Am legănat-o uşor în braţele mele.

— Prostuţă Susie ! O femeie însărcinată este în graţiile lui dumnezeu. Am să te iubesc şi mai mult, am să fiu mîndru pentru că va fi copilul meu.

— Eşti bun cu mine, spuse ea, aproape plîngînd. Eşti atît de drăguţ, te iubesc atît de mult.

Asta şi voiam ; m-am felicitat pentru măiestria mea. Ciudat era însă faptul că eu credeam cele ce spusesem. Şi era uşor să cred cînd simţeam atingerea trupului ei tînăr. Dar cuvintele se adresau altcuiva, şi în acelaşi timp se adresau nopţii aceleia, înfăţişării stranii a oraşului sub lună şi vîntului care slăbise, încît părea acum că iarba, copacii şi rîul din vale mi-ar fi respirat în obraz. Vorbele i le oferisem bucuros lui Susan, însă le rezervasem, de mult, pentru altcineva.

20

AM ÎNCHIRIAT un frac pentru balul primăriei. Nu-mi venea perfect, şi nici cămaşa pe care am cumpărat-o nu se prea potrivea. Totuşi, cînd mă oprisem în pragul porţii deschise a Institutului

„Albert“, mă simţeam fericit. Lumina şi muzica se revărsau în stradă, poleind frunzele întunecate ale dafinilor de pe alee ; melodia era aceeaşi pe care pare-se o cîntă toate orchestrele de dans cînd intri într-o sală de bal, un foxtrot dintr-o perioadă nedefinită, trist, distins şi lasciv. Sala era decorată cu baloane, ghirlande de hîrtie colorată şi flori, peste tot erau flori şi ferigi : balul primăriei era evenimentul anual al oraşului, furniza material pentru două pagini întregi ale ziarului local. În sală plutea o ceaţă albăstruie de fum de ţigară, amestecată cu miros de parfum, pudră, lenjerie curată şi transpiraţie de femei ; vocile invitaţilor urcau şi coborau la unison, de parcă fiecare dintre ei ar fi fost o persoană anumită care tocmai primise asigurarea din sursă certă că pe această parte a globului, în următoarele cîteva ore, viaţa avea să capete un sens ; vocea aceasta unică părea să anunţe calm şi convingător : „Nu încape nici o îndoială, mă voi distra foarte bine“.

Se aflau acolo majoritatea consilierilor ; şi toţi funcţionarii primăriei erau aproape de nerecunoscut în alb-negrul fracurilor şi smochingurilor, în rochii decoltate, cu braţele şi busturile dezgolite, care, în majoritatea cazurilor, ar fi cîştigat dacă ar fi fost acoperite, îmi spuneam eu, în timp ce priveam fascinat la teribila tejghea de carne marmorată pe care-o expunea secretara secretarului general al primăriei.

Am văzut-o pe June la marginea parchetului de dans, vorbind cu Teddy Soames. Purta o rochie verde de tafta, cu umerii complet goi ; Teddy,

cum era şi de aşteptat, nu se uita în ochii ei. M-am îndreptat spre cei doi, dar în momentul cînd am vrut să-i strig, s-au lansat într-un vals. Mi-am încercat norocul cu alte cîteva fete, dar n-am reuşit să obţin decît promisiuni pentru dansurile următoare ; la balul primăriei dansatorii trebuiau să-şi angajeze dinainte fiecare dans (era pentru prima dată că mă duceam la un bal de acest fel). Sfatul pe care mi-l dăduse Hoylake nu se dovedea prea bun ; era o serată la care trebuia să vii cu o parteneră. „Altfel, mă gîndeam cu tristeţe în timp ce înconjuram cu paşi băţoşi parchetul de dans, ţinînd în braţe o fată de la bibliotecă, cu părul neîngrijit şi ochelari, trebuia să te mulţumeşti cu cele de categoria a zecea. Mai bine făceam dacă m-aş fi dus la Leddersford într-o cîrciumă oarecare şi aş fi găsit acolo o fetişcană drăguţă, cu vederi largi".

M-am dus la bar. „Iată, îmi spuneam în timp ce căutam să atrag atenţia chelnerului, încă un defect al acestor ceremonii în ţinută de seară. Sau plăteşti o avere pe băuturi tari, sau trebuie să te umfli cu bere la sticle." Făcui un gest în direcţia chelnerului, şi plastronul cămăşii îmi sări şi se umflă ; simţeam cum mi se urcă sîngele la cap. În acel moment am văzut-o pe Susan la capătul celălalt al sălii. Alături de ea era Jack, îmbrăcat într-un frac croit pe măsură, cu cravată albă, butoni de manşetă bineînţeles de aur, batistă albă de mătase la buzunarul de la piept. Rîdea arătîndu-şi dinţii albi şi perfecţi. Mi-ar fi făcut plăcere să-i

fac zob ; numai că el mi i-ar fi distrus mai întîi pe ai mei. Susan purta o rochie argintie, care era un compromis între modestie şi rafinament, arătînd exact atît cît trebuia din umerii ei înguşti, dar rotunzi, şi din sînii tineri şi tari, pe care — mi-am amintit cu o satisfacţie ticăloasă — eu îi văzusem mult mai de aproape decît bogătaşul acela bădăran de lîngă ea.

Împreună cu Jack se afla într-un mic cerc în centrul căruia se găsea consilierul Brown, cu faţa sa roşie şi strălucitoare. Şi Hoylake era acolo ; se uita drept la mine, adresîndu-mi doar un surîs abia schiţat. M-am întors cu spatele spre ei şi mi-am sorbit băutura. De la prima înghiţitură am simţit pe limbă gustul acela amar pe care-l am întotdeauna cînd sînt supărat.

Mi-am băut berea repede şi am comandat un *whisky*. Stăteam tot cu spatele spre micul cerc, întrebîndu-mă dacă să mă alătur şi eu sau nu. Am scos o ţigară şi, negăsindu-mi chibriturile, am cerut individului de lîngă mine un foc. Privirea mi s-a încrucişat cu a lui Susan, care-mi zîmbi strălucitor ; încurajat, m-am îndreptat spre grupul lor, care, în timp ce parcurgeam drumul nesfîrşit de lung străbătînd sala, îmi apărea din ce în ce mai înfricoşător, din ce în ce mai inatacabil, ca un blindat din acelea circulare cu turle mobile care erau folosite în războiul civil american.

— Bună seara, Susan, am spus.

— *Hello*, Joe ! Avu un moment vizibil de şovăială. I-ai cunoscut pe mama şi pe tata ?

— Bună seara, domnule Lampton.

În glasul doamnei Brown părea să vibreze o sinceră căldură. Privită de aproape, era și mai impunătoare. Simțeam că fața ei putea oricînd să împietrească într-un orgoliu distant, de castă.

— Te-am văzut la primărie, tinere, spuse Brown.

Ochii lui căprui ca ai lui Susan mă învăluiră într-o privire rapidă, cercetătoare. Arăta tot atît de sigur de el ca și Jack, dar în alt chip. Accentul lui „Yorkshire", pe care cred că-l exagera puțin, era unul din semnele siguranței de sine.

— Bun ! Ei, ce bei ?

— Un *whisky*...

Pocni din degete, și un chelner răsări ca din pămînt. L-am privit pe Hoylake. Pentru o fracțiune de secundă am zărit pe fața lui un fel de zîmbet sec, apoi se scuză și plecă repede. Încăperea era ticsită, dar el își făcu loc fără să se atingă de nimeni. Nici nu se uita pe unde trece, și deodată mi-am amintit de povestea aceea veche cu regina Victoria care dădea să se așeze și se așeza totdeauna fără a se gîndi dacă exista sau nu un scaun în apropiere. Lumina se răsfrîngea în ochelarii și în chelia lui, costumul său de seară era uniforma vreunei ierarhii nobiliare bizantine, crude și complicate. Regele și regina mă priveau gînditori și reci, servitorul îmi înmîna un pahar de chihlimbar topit, iar stomacul mi se strîngea numai la gîndul că va trebui să-l beau, ca și cum ar fi fost un filtru vrăjit care m-ar fi constrîns să divulg întreg adevărul de neiertat. Prințesa îmi șopti cîteva cuvinte politicoase și îmi adresă un zîmbet convențional, ca și cînd ne-am fi cunoscut doar în acel moment, iar prințul, de la înălțimea lui, se pregătea să adreseze un cuvînt amabil băiatului, amărîtului ex-sergent, care probabil nu se simțea de loc bine printre atîtea notabilități.

— Apropo, nu ai fost la Compton Bassett ? mă întrebă el.

— Ba da, în escadrila 51, am răspuns.

— Un foarte bun prieten al meu a luptat în escadrila asta. Darrow, Chick Darrow. Un băiat de treabă, am făcut școala împreună...

— Nu-mi amintesc de el.

— O, trebuie să-l fi cunoscut. Nu se poate să-ți fi scăpat. Avea părul roșu și o voce teribilă de bariton. Ar fi putut să ajungă cîntăreț de operă.

— Nu l-am cunoscut niciodată, repetai și am ținut-o așa peste un sfert de oră, timp în care el, asistat de domnul și doamna Brown, mă hărțuia într-una : „Dar pe cutare îl cunoști ? Dar pe cutare ?" trecînd în revistă repede și cu cruzime toate domeniile : sociale, politice, ba chiar și religioase. Se uitau la mine, uluiți că nu-l cunoșteam pe canonicul Jones din Leddersford, care, fără a fi un bigot, era singurul intelectual distins dintre toți clericii din nordul Angliei... Era jocul arhicunoscut, cu ajutorul căruia cei cu bani îi umilesc pe cei săraci. N-aș fi putut spune că le mersese, dar am plătit scump paharele de *whisky*, oferite de Brown și Jack. Însă lovitura de grație, dată cu un rafinament extrem, a fost refuzul lui Jack — dintr-un singur gest al mîinii la intenția mea de a

plăti consumaţia. „Nu, nu, bătrîne, e teribil de scump", spunea gestul.

Niciodată în viaţă nu m-am simţit atît de singur. Eram încolţit printre paharele de *sherry* sau *whisky*, şi micile săgeţi veninoase îndreptate fără încetare împotriva mea, menite să-mi paralizeze orgoliul : „Îl cunoşti ?" şi : „Precis că l-ai întîlnit !" şi : „Trebuie să-l fi cunoscut". Susan a vorbit foarte puţin, dar am simţit că înţelegea ce se petrece. M-ar fi ajutat dacă ar fi putut, dar nu avea nici experienţa necesară, nici tăria de caracter să o facă.

Luasem la „St. Clair" două halbe de bere bătrînă înainte de a mă duce la bal ; combinate cu patru *whisky*-uri şi cu enervarea mea crescîndă, m-au adus într-o stare în care am uitat de prudenţa pe care mi-o impuneam în mod obişnuit. Nu eram beat, dar nici deplin stăpîn pe mine însumi nu eram. Jack mă întrebă dacă îl cunosc pe fiul „Momîii zîmbitoare".

— Un băiat amuzant, declară el. Ţine minte ce-ţi spun, o să se sinucidă cu vechitura aia a lui de „Alfa". Conduce ca un nebun. Trebuie să-l cunoşti. Se învîrte mereu pe lîngă Dufton.

— Printre cunoştinţele mele nu figurează nici un cămătar, am spus.

Urmă o tăcere.

— Nu te înţeleg, bătrîne...

— Un cămătar care vinde haine pe credit, am spus eu. De fapt, e tot un mod de a împrumuta bani cu dobîndă. El cumpără hainele direct de la

fabricant şi le revinde la preţ de detail, cu cincizeci la sută mai scump decît aş plăti eu, sau oricare alt om care are ochi de văzut. Asta înseamnă să iei camătă.

— Aşa sînt afacerile, întrerupse Jack. Doar nu eşti împotriva profitului, nu-i aşa ?

— Astea sînt afaceri murdare, am răspuns.

Obrazul doamnei Brown rămăsese pînă atunci aproape inexpresiv. Era un obraz frumos conturat, cu ochi mari şi o piele palidă, care accentua întunecimea moale a părului negru. În timp ce vorbeam, pe faţa ei se răspîndi o expresie de uşor dezgust, care spunea clar că în nici un caz ea nu putea fi trecută în rîndul prietenilor acestei persoane vulgare, cu pieptul cămăşii umflat şi butonii cromaţi. Mai cu seamă după ce fusese martoră la răspunsul prostesc şi grosolan pe care-l dăduse la politicoasa întrebare pusă de scumpul Jack ; Jack fusese foarte amabil cu el, vorbindu-i ca şi cum ar fi fost o fiinţă umană, şi, bineînţeles, acestei creaturi i se urcase la cap. Îl luă pe Brown de braţ.

— E dansul nostru, dragă. La revedere pentru moment, domnule Lampton.

Brown îmi zîmbi.

— Nu te frămînta, băiete, de felul în care-i alcătuită lumea. Bucură-te de viaţă cît eşti tînăr.

Mă bătu pe umăr şi se pierdu în mulţime. Avea acelaşi fel de a vorbi, aceeaşi gravitate edwardiană ca şi tatăl meu. Spre surprinderea mea, mi-aş fi dorit să nu fi fost silit să-l urăsc pentru a-mi păstra respectul faţă de mine însumi.

21

— TREBUIE să te văd, Alice, am spus.

— Trebuie într-adevăr ?

— Îmi pare rău. Îmi pare rău de tot ce s-a întîmplat.

— Ţi-a trebuit cam mult timp să-ţi dai seama.

— Nu pot să-ţi explic la telefon, am spus eu. Nu aş fi făcut tot tărăboiul ăsta, dar...

— Dar ce ?

— Ai însemnat atît de mult pentru mine. Eram atît de fericit cu tine...

Cuvintele nu mai voiau să părăsească ţarcul din care se avîntaseră atît de suple şi sprintene abia cu cîteva zile în urmă, ca să o poarte pe Susan într-o lume a fanteziei ; ştiam că aşteptau acolo, ca nişte cai înhămaţi şi înşeuaţi, gata să ne poarte departe de minciună şi de singurătate, de umilinţa fracurilor închiriate şi a *whisky*-urilor aruncate ca o pomană. Dar încă nu le sosise timpul de plecare.

— Poate că mi-am găsit pe altcineva, spuse ea.

— O, doamne, nu !

Dar nu eram speriat cu adevărat ; eram sigur că şi ea ghicise cuvintele nerostite.

— Linişteşte-te, n-am pe nimeni. Dar apreciez încrederea ta calmă, care te face să presupui că am stat aşteptînd să-mi faci doar un semn cu degetul cel mic. Crezi că ţi se cuvine totul.

— Foarte bine atunci. Se vede că am fost nebun sperînd să mă ierţi.

— Aşteaptă. Am să vin la „St. Clair". Pe la nouă. Trebuie să te las acum. Coboară George.

— Dar e trecut de zece, am spus eu, ca un tîmpit.

Alice rîse.

— Eşti extraordinar, dragul meu. La revedere.

Închise telefonul înainte de a-i putea răspunde şi m-am întors la primărie, cît pe-aci să fiu călcat de un autobuz ; totul mergea iar ca pe roate. Eram atît de fericit, încît umblam ca în transă ; numai la simplul fapt că-i auzisem vocea uşor răguşită, şi toate chinurile mele încetaseră, iar cele petrecute la balul primăriei mi se părură lipsite de orice importanţă.

Alergînd pe coridor spre secţia de finanţe m-am lovit de June. Fără să mă gîndesc la ceea ce fac, am apucat-o de mijloc şi am sărutat-o pe obrazul neted, acoperit de puf auriu. Nu pe ea o sărutam, ci toate femeile ; ştiu că toate, fără excepţie, sînt proaste şi iresponsabile, influenţate de anumite date lunare, bietele de ele, dar toate au o bunătate aproape fizică, la fel de sfîntă ca laptele de mamă ; nu există femeie rea, căci tocmai blînda lor complexitate este cea care ne dă viaţă.

June îşi duse mîna la obraz.

— Doamne, a venit vara ! exclamă.

— Acolo unde eşti tu, este mereu vară, i-am răspuns.

Buzele îi tremurau, şi faţa îi devenise visătoare. Într-o secundă am intuit adevărul. Era o fată bună, virgină — asta se observă întotdeauna — şi o văzusem o dată şi pe mama ei, o femeie cumsecade, grăsuţă, veselă, care, după cum îmi povestise

June, o iniţiase din timp în toate meandrele gospodăriei, începînd cu copturile şi pînă la prepararea berei. Într-o societate mai sănătoasă, June ar fi purtat o parură specială sau o pieptănătură specială, ori o floare după ureche, pentru a arăta că e în căutarea unui soţ ; şi într-o societate mai sănătoasă, toţi tinerii s-ar fi ţinut după ea cu patimă şi încăpăţînare, dar cu intenţii onorabile. Emana în jurul ei o fericire simplă, cinstită, aproape nutritivă ; dacă femeile ar putea fi comparate cu mîncărurile, ea ar fi ca sosul de friptură, cu amestecul lui de gusturi de la sărat pînă la dulceaţa mierii ; dacă imaginea vă pare caraghioasă, vîrîţi-vă nasul într-o tigaie încă ; cu friptură rumenă de viţel care mai sfîrîie încă ; are un miros obişnuit, nepretenţios, plăcut ca o bucătărie curată, dar în acelaşi timp tot atît de înviorător şi plin de poezie ca florile şi iarba pe care le pasc vitele.

Mi-am dat seama de toate astea, dar mi-am continuat drumul meu, depăşind-o, fără să întorc capul. Înainte de crăciun, poate că aş fi întors capul ; înainte de crăciun, poate i-aş fi putut face curte lui June. Dar n-ar fi ieşit nimic din asta, şi mă bucur că mi-am dat seama la timp. Acum e măritată de patru ani, şi foarte fericită, sau, cel puţin, din cîte am auzit eu, nu ştiu să fie nefericită. Însă nu mă pot împiedica să simt că totuşi am jignit-o. Era ca şi cînd ea mi-ar fi oferit o masă bine gătită în casă, iar eu o refuzasem, preferînd un sandviş cu pate de ficat cumpărat de gata. De cîte ori mă gîndesc la June am sentimentul că am risipit ceva. Sînt sigur că ne alegem singuri soarta ; dar nu pot să cred că din

clipa în care ţi-ai ales un drum, mai ai vreo putere să-l schimbi.

În dimineaţa aceea, însă, eram la o mie de leghe depărtare de asemenea gînduri. Important era doar faptul că în curînd aveam să fiu alături de Alice, şi singurătatea acelor două luni avea să ia sfîrşit. Dorinţa mea de a fi din nou împreună cu ea era foarte concretă. La urma urmelor, nu poţi să nu suferi din pricina abstinenţei cînd foarte mult timp ai dus o viaţă sexuală normală şi o întrerupi brusc. Nu vreau să spun că o doream pe Alice numai din punct de vedere fizic ; dar abstinenţa mea se datora în primul rînd faptului că, din cauza ei, nu-mi mai plăceau femeile pe care le puteai culege prin sălile de dans şi damele din cîrciumi, mărunta plăcere şi amorul abject făcut la repezeală. Pentru treaba asta există sute de sinonime, iar obscenitatea lor reflectă dezgustul pe care orice bărbat, care a depăşit întrucîtva stadiul unei maimuţe, trebuie fără doar şi poate să-l simtă atunci cînd se culcă cu o femeie pe care o dispreţuieşte. Dar toate umilinţele pe care le suferisem de cînd ne certaserăm — din partea lui Hoylake, a familiei Storr, a lui Jack Wales sau a familiei Brown — mi se şterseseră din memorie la imaginea lui Alice aflată iarăşi în braţele mele, a iubirii mature în locul jocurilor copilăreşti pe care le jucasem cu Susan şi care nu duceau la nimic.

M-am dus la Gilden după-amiază, şi timp de trei ore am încasat bani pentru chirii şi impozite şi am plătit bani pentru salarii ; era o fericire că această îndeletnicire — care mi se băga pe gît

din ce în ce mai des — era de aşa natură încît putea fi făcută şi în somn de un copil idiot. Dar chiar şi aşa îmi făcea de obicei plăcere ; Gilden era, după cum am mai spus, un sat tipic de cîmpie, cu majoritatea locuitorilor născuţi acolo, şi era întotdeauna interesant să observi cele douăsprezece tipuri de bază — acolo fuseseră într-adevăr numai douăsprezece familii după cucerirea normandă — cu mici deosebiri datorate sexului şi vîrstei.

În după-masa aceea, însă, fiecare figură care mi se înfăţişa era inexpresivă. O singură faţă doream să văd, o singură voce să aud, un singur trup doream să ating. O dată, cînd eram în lagărul nr. 1. 000, fusesem risipitor cu raţia de ţigări şi am rămas apoi trei zile fără tutun ; încercam acum aceeaşi senzaţie, dar mai rea, o dorinţă sălcie, o asprime în interior, o stinghereală adîncă ; feţele şterse dinaintea mea erau feţe de prizonieri, mesele lungi de stejar, registrele grele şi pereţii verzui ai camerei din faţă a primăriei din Gilden erau sîrmele ghimpate şi posturile de mitraliere şi alsacienii despre care se spunea că erau instruiţi să tragă mai întîi în organele genitale.

Reîntîlnirea noastră de la „St. Clair" nu a fost de loc aşa cum îmi imaginasem eu că va fi. Eram singuri în micuţul colţ liniştit ; am sărutat-o scurt pe obraz. Ea îşi întinse mîna spre faţa mea şi îşi reţinu plînsul cu un smiorcăit lipsit de graţie sau de artificiu. O milă cumplită mă sfîşie pînă în măruntaie.

— Îmi pare atît de rău, draga mea. Nu am făcut-o intenţionat, n-aş fi vrut niciodată să-ţi fac cel mai mic rău.

— Mă dau în spectacol. Cu toate că-mi propusesem să fiu înţeleaptă.

— Pentru dumnezeu, nu ! Hai să ieşim de aici şi o să putem vorbi.

Urcîndu-ne în maşină, îşi dădu drumul ; lacrimile îi curgeau şiroaie pe obraz, lăsînd două dîre paralele prin fard. Am condus cît am putut de repede pînă la Dealul Vrăbiilor. Pe strada St. Clair era cît pe-aci să calc un ciclist. I-am văzut faţa albă cînd se răsturnase în şanţ şi ne ameninţa cu pumnul.

Ne-am întins sub fagi, învăluiţi într-o obscuritate blîndă, şi am tăcut. Ea continua să plîngă, ascunzîndu-şi capul la pieptul meu. Pe cămaşa mea se făcuse o pată mare, întunecoasă, de umezeală.

— Nimic nu mai are acum nici o importanţă, am spus cînd, în cele din urmă, îşi şterse ochii. Nu trebuie să plîngi. Înţelegi acum de ce am făcut atunci atîta caz, nu-i aşa ?

— Îmi pare bine că ai procedat aşa, spuse ea. Era groaznic că m-ai tratat ca pe o tîrfă. Dar cel puţin asta dovedeşte că nu-ţi sînt indiferentă.

— Te iubesc.

— Sînt bătrînă şi arăt groaznic. Nu e posibil să mă iubeşti.

Într-adevăr, avea o mină groaznică, îşi arăta vîrsta din plin chiar şi pe întuneric ; dar cuvintele care nu voiau s-o pornească azi-dimineaţă o luară acum la goană, călătoria noastră începuse.

Nu era un sentiment romantic: nu-mi făceam iluzii nici despre ea, nici despre mine, dar cînd ne aflam împreună, nu mă simțeam singur, și, ori de cîte ori eram despărțiți, mă simțeam singur. Asta era tot.

— Nu mă iubești ? am întrebat-o eu.

— Sigur că te iubesc, prostule ! Altfel, de ce crezi că aș plînge ?

Îmi luă mîna și o strecură sub bluză.

— Aici, iubitule, murmură ea. Cuibărește-te ca un pui de animal care se întoarce în vizuina lui.

În jurul nostru mirosea a vară, a iarbă proaspătă și pămînt umed. Pe platou aerul era tare și curat. Nici un firicel de fum sau de murdărie care să-ți dea senzația că ai plămînii umpluți cu cîlți. Iar noi doi făceam parte integrantă din tot ce ne înconjura, alcătuiam o singură ființă fericită, o singură realitate. Am vrut să o posed atunci, nu pentru că actul în sine ar fi avut vreo importanță, ci pentru că doream să mă contopesc cu ea, să-i dau ceva din mine. I-am pus mîna pe genunchi. Mi-o îndepărtă.

— Nu se poate acum.

— Îmi pare rău.

— Și mie. Ar fi trebuit să nu vin în astă-seară, totdeauna arăt ca dracu și mă simt rău în zilele astea, știi cum e.

— Din fericire, nu.

Am început să rîdem.

— Simțeam atît de mult nevoia să te văd, dar nu-mi place să-mi impun prezența atunci cînd...

— Nu, nu vorbi așa. Te iubesc la fel de mult acum ca și atunci cînd ești bine.

— Ai dormi cu mine ? Ai împărți patul cu mine ?

— De ce nu ? Tocmai cînd te simți bolnavă și nefericită ai nevoie de cineva pe care să-l simți lîngă tine.

Începu iar să plîngă.

— O, doamne, ești atît de *normal*. Și pentru asta te iubesc, te iubesc, te iubesc... Următoarele cuvinte le rosti în șoaptă : Sînt atît de fericită cu tine, încît aș vrea să mor acum. Aș vrea să mor acum.

22

URMĂTOARELE două luni au fost — cel puțin atît timp cît mă aflam împreună cu Alice — în întregime fericite. Nu eram numai amanți, ne aveam ca soț și soție. Bineînțeles că totdeauna îi dădeam ceea ce în limbajul nostru numeam un „bibelou", dar asta devenise acum aproape un accesoriu. Siguranța, liniștea, duioșia firească pe care ea le emana, astea contau, precum și discuțiile pe care le aveam împreună, fără viraje periculoase sau subiecte interzise. Nu ne ascundeam niciodată nimic unul altuia, stăteam de vorbă în adevăratul înțeles al cuvîntului. Iar vorbele noastre nu erau numai mîrîieli animalice, ori jetoanele unui joc social, financiar ori senzual.

După balul primăriei am continuat să mă văd cu Susan. Nu mai trăgeam nădejde să mă însor cu ea, dar nu vedeam nici un motiv să las totul baltă. Era şilingul săptămînal aruncat întîmplător la loterie, fără speranţă de cîştig. Şi presupun că faptul de a avea două femei deodată îmi gîdila vanitatea. Apoi, arătîndu-mă în lume cu domnişoara Brown, îi mai tăiam din nas lui Jack Wales şi celorlalţi.

Nu-mi mai făcea prea multă plăcere să mă plimb cu Susan. Ea, acum, că prinsese gust, ca să spun aşa, nu mai cunoştea limite. Chiar cînd eram în autobuz sau pe stradă, voia să ne ţinem de mînă sau să-i înlănţui mijlocul. Iar cînd credea că nu ne vedea nimeni, îmi lua mîna şi mi-o apăsa pe sîni. Cînd lucrul se mai învechi, începu de-a dreptul să mă sîcîie. Asta pentru că lucrurile nu se terminau aşa cum era firesc. Cu toată adînca noastră intimitate — şi în anumite privinţe îi cunoşteam trupul mai bine decît pe cel al lui Alice — ea se oprea întotdeauna la momentul culminant. Dacă Alice nu ar fi fost amanta mea, sînt sigur că aş fi forţat-o pe Susan să-mi dea ceea ce doream. Dar aşa cum stăteau lucrurile, ea era desertul cu care mă desfătam după felul de bază — desertul delicios, pur, vaporos ca vata de zahăr a tinereţii, însă cam fad, nici consistent, nici hrănitor.

Într-un fel, eram răsplătit: cu Susan îmi regăseam tinereţea furată. Mă înrolasem în aviaţie la 19 ani şi mă maturizasem mult prea repede. La vîrsta cînd un sărut n-ar fi trebuit să stîrnească în mine decît reacţii sentimentale „tehnicolore“, fără nici o legătură cu violentele tulburări fizice ale adolescenţei, eu mă aflam pe un cîmp lîngă Cardington, cu o bucătăreasă de la cantina corpului auxiliar, care, cu mîinile ei roşii, mîncate de leşie, îmi descheia, îndemînatică nasturii („Bobocelule, după cum văd, treaba asta n-ai făcut-o de multe ori“). Da, cu Susan îmi recuceream tinereţea în măsura în care tinereţea poate fi recucerită. Cerul nu mi se mai părea gata să se surpe, nu mai simţeam că sînt gata să mor de plăcere descoperind ce divin e trupul femeilor, iar jocurile copilăreşti pe care le jucam nu erau pline de vrajă decît dacă voiai să crezi în vrajă.

Astăzi mă mir şi eu că am lăsat să continue atît de mult timp această situaţie. Alice ştia că ieşeam cu Susan, dar se făcea că nu-i pasă.

— E un copil, îmi spuse o dată. Curînd ai să te plictiseşti de ea. Vezi să n-o faci să sufere, dragul meu.

Pe atunci purtarea ei m-a surprins. Acum o înţeleg. Era încredinţată că Susan nu se va căsători cu mine şi, în acelaşi timp, avea certitudinea că ea va izbuti să mă păstreze. De ce şi-ar fi măcinat nervii făcîndu-mi scene de gelozie? Pur şi simplu aştepta inevitabila ruptură.

Dar lucrurile se petrecură cu totul altfel decît prevăzuse Alice.

Îmi aduc aminte şi azi de ultima noastră seară trăită în această atmosferă paşnică, fericită, aşa cum îţi aminteşti de o serbare ţinută în ajunul unei răzmeriţe, sau de o piesă de teatru văzută cu cîteva ceasuri înaintea unui cutremur de pămînt. Era o seară caldă, stam în pat şi leneveam.

Nu-mi venea să mă scol, să mă îmbrac. Alice intră în odaie îmbrăcată într-o rochie neagră de tafta, care foşni cînd se aşeză alături de mine.

— Încheie-mi nasturii la spate, iubitule.

Am făcut ce-mi ceruse, cu ochii pe jumătate închişi, simţind cu fiece năsturaş auriu încheiat că mă legam de ea şi mai mult.

— Ai face bine să te îmbraci, îmi spuse. Elspeth poate să pice dintr-o clipă într-alta.

— Alice, îmbracă-mă tu...

— Satir senzual ce eşti ! exclamă ea fericită. Chiar vrei să te îmbrac ?

— Dar ce, crezi că glumesc ? Am îmbrăţişat-o. Asprimea lunecoasă a taftalei pe pielea mea goală mă făcu să mă înfior de plăcere. Hai, răsfaţă-mă, ocupă-te de mine.

Mă îmbrăcă dovedind îndemînarea unei surori de caritate. Am închis ochii adulmecîndu-i transpiraţia şi aroma de lavandă proaspătă ca o dimineaţă cu soare.

— Îmi place cînd cineva se îngrijeşte de mine, am spus.

Era palidă şi ţinea buzele strînse.

— Nu-ţi găsesc ciorapii.

— Parcă ţi-ai fi uitat mîinile pe mine, peste tot trupul. E o senzaţie grozavă.

Faţa i se încreţi şi se lăsă să cadă pe pat plîngînd cu sughiţuri.

— Vreau să te îngrijesc tot timpul, Joe. Vreau să fac totul pentru tine, să gătesc, să-ţi cîrpesc ciorapii, să-ţi curăţ pantofii, să te îmbrac dacă vrei, vreau să-ţi fac copii...

— Şi eu vreau.

Îmi acoperise picioarele cu faţa ei. Abia o mai auzeam. Nu eram sigur de ce spunea.

— Sînt prea bătrînă pentru tine. E prea tîrziu.

Am simţit pe picioare picurii calzi ai lacrimilor.

— Hai să plecăm împreună, am spus eu. Mi-e silă să mă mai întîlnesc cu tine pe ascuns. Vreau să dorm cu tine, ţii minte ?

— Parcă mă sfîşie aici, pe dinăuntru. Veni lîngă mine şi-mi apăsă mîna pe pîntecele ei. Mă simt goală pe dinăuntru. Stau noaptea trează şi mă doare acest vid din mine. Mă trezesc, şi sînt singură ; mă plimb prin Warley, şi sînt singură ; vorbesc cu oamenii, şi sînt singură ; mă uit la faţa lui George cînd sînt acasă, şi George are o faţă de mort cînd zîmbeşte, sau cînd rîde, sau cînd e gînditor. E ca o marionetă trasă de sfori, bătută de luminile reflectoarelor. Chicoti, prinzîndu-mi mîna, şi îşi înfipse adînc unghiile în ea. Cînd îmi dădu drumul, sîngele mustea din piele. Mă privi speriată. Sînt isterică, nu-i aşa ?

Am scuturat-o uşurel.

— Găseşte-mi ciorapii şi fă-mi un ceai. Te iubesc.

— Da, da, îndată. Găsi ciorapii sub masa de toaletă şi mi-i aduse. Ţi-am spălat picioarele cu lacrimile mele, spuse ea. Îşi trecu uşor părul peste ele, mîngîindu-mi-le. Ţi-am spălat picioarele cu lacrimile mele şi ţi le-am şters cu părul meu.

Îmi trase ciorapii, îmi puse pantofii şi-mi legă şireturile. Apoi ieşi din cameră. Se opri la uşă ca şi cînd ar fi fost pălmuită sau de parcă s-ar

fi stîrnit un uragan, şi ea i se împotrivea cu toate puterile. Apoi îşi duse foarte încet mîinile pe pîntece.

— Dă-mi geanta, Joe.

Am alergat spre ea.

— Ce este, comoara mea ?

— Nimic. Faţa îi era încordată de teamă, ca şi cînd uraganul ar fi împins-o înapoi, centimetru cu centimetru, spre marginea unei prăpastii. Scoase două tablete din geantă şi le înghiţi. Am simţit cum i se relaxează trupul. Nu fi îngrijorat, Joe. E o boală femeiască. N-am să mor.

— Dar abia...

— Sînt mai multe feluri de boli de femei, iubitule. Stai jos. Îţi aduc ceaiul numaidecît. Mă sărută pe frunte. Te iubesc, Joe.

M-am aşezat pe cuvertura de creton cu desene trandafirii şi roşii ca focul, înconjurat de fotografii, de menajeria de sticlă, de pulverizatoare de parfum, de felurite vaze de flori şi exemplare din revistele *The Stage* şi *Theatre Arts*. Încercam şi eu senzaţia aceea de vid interior, şi dintr-o dată înţelesei ce înseamnă a fi Alice. Era ca şi cînd eu însumi aş fi avut durerea aceea în pîntece, ca şi cînd, printr-un efort de voinţă, ne-am fi schimbat trupurile.

După ce-am mîncat, am părăsit apartamentul, luînd-o înaintea ei, ca de obicei. Păşind prin coridorul întunecos, a cărui linişte era tot atît de deosebită de liniştea adevărată ca somnul provocat de somnifere faţă de somnul natural, m-am gîndit dintr-o dată : „Nu trebuia să o părăsesc". Coborînd scara în spirală, cuvintele ei îmi răsunau fără încetare : „Vreau să fac totul pentru tine, vreau să-ţi fac copii..." Da, era posibil, era realizabil ; aş putea fi împreună cu ea tot timpul, fiinţele noastre ar putea da rădăcini tot atît de adînci ca tata şi ca mama. Am putea realiza o căsătorie adevărată, care n-ar fi doar permisiunea legală de a avea raporturi sexuale — eram destul de bătrîn pentru a mai alerga după fantome, trebuia să mă bucur de Ziua de Azi în culorile sale adevărate, fără a încerca s-o denaturez cu visuri stupide.

Cînd am ieşit în stradă, am simţit că mă bate cineva pe umăr. M-am întors surprins. Era Eva Storr.

— Ce mutră vinovată ai ! exclamă ea. Ce cauţi pe-aici ?

— Dar tu, dulceaţa mea ?

Lipită de mine cu trupul ei micuţ, durduliu, cu ochii negri rotunzi aţintiţi în ai mei, semăna cu o pasăre de pradă. Păsările astea nu cîntă, ci saltă, plutind în slăvi, apoi se reped săgeată în jos asupra prăzii, de la o mie de picioare înălţime, şi ciugulesc ochii oamenilor morţi, sau chiar ai celor vii, cînd îndrăznesc.

— Am fost în vizită la o veche cunoştinţă, spuse ea.

— De gen feminin, desigur !

— Da... Colege de şcoală.

— Foarte frumos. Te cred. Am luat-o de braţ. Mergi spre autobuz ?

Voiam s-o şterg cît mai repede de acolo. Fiatul era parcat prin apropiere.

— N-am încotro. Bob n-a putut obţine un surplus de benzină luna asta.

— Are să-ţi prindă bine dacă te mai amesteci şi tu puţin cu vulgul.

Îmi îndepărtă braţul.

— Nu-i bine aşa. Mă luă ea de braţ. Acuma-i mai bine. Nu sînt atît de tandră ca Susan, dar pentru o seară, merge, nu-i aşa ? Ferească sfîntul să ne vadă cineva ! De-ai şti cît de multă lume din Warley vine la Leddersford !

Acum eram blindat împotriva atacurilor ei. Luînd-o pe bulevard, am spus, pe un ton care ar fi putut să semene cu un mîrîit :

— Virtutea ta, dragă, e arhicunoscută...

Nu-mi respinse braţul.

— Eşti răutăcios, zise.

— O, nu. Vă *respect,* doamnă Storr.

Vorbele mele o lăsară indiferentă.

— Dar nu mi-ai spus unde ai fost.

— La o veche cunoştinţă.

— Bărbat sau femeie ?

— Asta-i secret.

Ce-aş fi putut spune ? Mă gîndisem să născocesc un prieten vechi din aviaţie, dar minciunile sînt periculoase. Şi nici să pronunţ numele lui Elspeth nu îndrăznisem.

— Priveşte, am spus arătînd spre apus.

Soarele scăpăta, scufundîndu-se încet, ca un vas de război, cu văpăile stingîndu-se în marea neagră a Leddersfordului. Castelul masiv începu să arunce luminiţe galbene şi puteai auzi zgomotul uşor al jaluzelelor.

— Un apus frumos îmi dă întotdeauna o reacţie teribilă, am spus eu.

— Serios ? Eva îşi puse o secundă capul pe umărul meu. Ascultă, dacă vechea ta cunoştinţă e bărbat, adăugă ea, ar trebui să-l sfătuieşti să nu-şi mai dea cu parfumul ăsta femeiesc.

23

AŞA SE EXPLICĂ de ce, trei zile mai tîrziu, primeam o scrisoare de la Susan :

„Nu vreau să te mai văd niciodată. Cînd mi se vorbea despre legătura ta cu ea, nu credeam, dar acum ştiu că n-ai încetat s-o întîlneşti cît am fost împreună. Curînd voi pleca în străinătate, aşa încît n-are nici un rost să-mi scrii sau să-mi telefonezi. Te-ai purtat foarte rău cu mine, şi ceea ce mă doare mai mult e că m-ai minţit tot timpul. Erai convins probabil că sînt prea tînără şi prea proastă ca să te fac fericit. Poate că aşa e ; dar acum mă simt foarte maturizată. Sper că vei fi fericit şi că obţii ceea ce doreşti atît de mult. Nu sînt supărată pe tine, sînt doar tristă şi îndurerată, ca şi cînd mi-ar fi murit cineva drag".

Era o scrisoare bine ticluită, după toate regulile artei ; prima pe care o primisem de la ea şi, în general, din partea unei femei. Într-un fel, respiram uşurat ; nu mă mai vedeam obligat să chel-

tuiesc nici măcar șilingul săptămînal aruncat la loterie. Tot capitalul meu fizic și sentimental putea să se îndrepte spre Alice. Afacerea se încheiase în mod elegant — mă simțeam și oarecum măgulit de faptul că eu eram motivul unei tristeți atît de mari. *„Ca și cînd mi-ar fi murit cineva drag"* — reținusem fraza. Așadar, mă iubise, și totul se terminase, și era foarte mîhnită din pricina asta, fără să coboare la injurii, sau să mă amenințe cu sinuciderea. Era o scrisoare tipică pentru o femeie de categoria a doua. O femeie de categoria mea n-ar fi putut niciodată — chiar dacă, să zicem, i-ar fi dat prin cap să întocmească o scrisoare — să atingă acest ton candid, elegiac, inocent și plin de demnitate. Zîmbind, am desfăcut scrisoarea lui Charles.

„Sînt pe cale de a mă stabili definitiv și fericit la Londra, deși pînă acum nu am fost în stare să găsesc una din acele bătrîne bogate care protejează tineri provinciali, cu toate că, după cîte mi s-a dat a înțelege, asemenea creaturi abundă pe aici. Totuși, în momentul de față sînt încurcat cu bibliotecara de la secția copii, o fată delicioasă, de categoria a cincea — dacă nu chiar a patra — inteligentă (cel puțin e de acord cu tot ce spun eu), neprihănită — jur! — și, spre marea mea surpriză și bucurie, avînd un tătic director de întreprindere. Îți atrag atenția, firma e modestă și tăticul are trei feciori — trei cretini, bețivi, care îi toacă de zor gologanii; unul e la Oxford, altul cică e scriitor, dar primește o subvenție prea grasă de la taică-su, iar cel mare lucrează chiar în întreprinderea babacului și are un salariu nepermis de mare. Nici unul nu se gîndește la biata Julia — dar în mine ea are un apărător devotat, te rog să mă crezi.

Dar nu despre asta voiam să-ți scriu. Înainte ca noaptea cea neagră și fără de sfîrșit a căsniciei să fi pogorît asupra noastră — sau, în orice caz, asupra mea — voiam să te întreb, ce părere ai avea despre o vacanță în Dorset? Mi s-a oferit să închiriez o vilă la Cumley, care e un tîrgușor așezat la capătul unui mic golf de lîngă Lulworth. Roy Maidstone ar împărți cheltuielile cu noi și ne-am putea oferi două săptămîni de pescuit, înot, băutură și, sper, întîlniri păcătoase cu fetele din localitate, care, după cum spune toată lumea, sînt proaste, duioase, pasionate și le miroase pielea a fîn și a flori. Singura piedică ar fi că vila nu e liberă decît între 20 iunie și 11 iulie, iar Roy și cu mine nu putem pleca pînă în 24 iunie. N-aș pierde decît patru zile, dar și atîta mă cam jenează. Nu ziceai tu că ai putea pleca pe 20? Așa încît, dacă ai vrea să te duci înaintea noastră și să ne întocmești o listă de aparente fecioare, de locuri istorice și așa mai departe, mica reședință pitorească ar rămîne în întregime la dispoziția ta. Sau poate ai prefera să petreci cele patru zile în chichineața mea de la Londra (cum vrei)..."

Am zîmbit din nou. Făcusem planuri vagi cu Alice să plecăm undeva împreună, fie chiar pentru o singură noapte. Ea urma să-și viziteze o

veche prietenă la Londra în luna iulie. George pleca pe continent în interes de afaceri.

— Ţi s-a răcit ceaiul, Joe, spuse doamna Thompson.

— Mă gîndeam la vacanţă.

Îmi dădu altă ceaşcă de ceai.

— Şi ai aranjat totul ?

— Da, spusei. E curios, dar ori de cîte ori te gîndeşti intens la ceva, ţi se realizează.

Expresia ei, de obicei veselă, mulţumită, se schimbă brusc. Mai văzusem cîndva o asemenea reacţie ; aşa arăta şi mătuşa Emily în timpul anchetei care urmase după moartea părinţilor mei. Mă privea acum o faţă îmbătrînită, care ştia prea multe despre dragoste, despre dragostea adevărată, simplă, umană, tot atît de plată şi de banală ca o zi umedă de luni şi tot atît de necesară ca leafa ; o faţă care ştia prea multe despre durerea ce se manifestă cu accente tot atît de prozaice ca un poliţist ce depune o mărturie. Doamna Thompson ştia în acel moment — sînt sigur — totul despre mine, privirea ei răzbătea dincolo de cuvinte, pînă în străfundurile sufletului meu.

— Cînd eşti tînăr, totdeauna ţi se împlineşte ce vrei, zise ea. Toată lumea conspiră să-ţi ofere ceea ce doreşti...

Apoi deveni din nou ea însăşi, iar eu părăseam sala tribunalului unde mă aflasem în 1943, cu mirosul ei de lînă umedă, cerneală uscată şi podele de piatră, unde procurorul de la parchet o audiase pe mătuşa Emily cu o expresie plictisită întipărită pe obrazul lui gras ; reveneam la familia Thompson în camera din faţă, cu soarele jucîndu-se pe

masa lucioasă de stejar, iar afară, cu strada Vulturilor rîzînd luminoasă ca un prunc proaspăt îmbăiat.

Cînd am intrat în biroul meu, încăperea era înţesată de lume care îl felicita pe Tom Harrod. Tom era şef contabil, avea ochelari, chelie, vreo 30 de ani, faţa buhăită şi spinarea adusă, caracteristică muncii sedentare. Presupun că poseda toate însuşirile omeneşti normale, dar mie mi se părea că făcea parte din utilajul biroului — ca tampoanele, sugativa, călimările, agendele oferite în dar de crăciun.

M-am alăturat celorlalţi.

— Felicitări. Ai să fii un excelent administrator financiar. Cînd pleci în sud ?

— Nu te grăbi, spuse el. Încă nu mi-am lăsat treburile de aici. Puse mîna pe umărul lui Teddy. Cred că o să vă puteţi descurca şi fără mine.

Teddy luase un aer important. Nu i se potrivea. Cînd plecă Tom şi rămaserăm singuri, mă întrebă :

— Candidezi pentru post, Joe ?

— Dacă m-ar sălta la gradul patru, aş face-o, dar gradul ăsta nu-l obţii decît atunci cînd eşti prea bătrîn ca să te mai bucuri de el, am spus eu. Şi, în afară de asta, nu merită surplusul de răspundere.

— Totuşi, în ceea ce mă priveşte, aş face o încercare.

— În orice caz, ai mai multe şanse decît mine. Eşti aici de mai mult timp. Era într-adevăr de mai mult timp acolo ; dar nu era aşa de bun ca mine, şi ştia lucrul acesta. O să te avanseze mai întîi la

gradul trei, am spus. Gradul patru are ceva care îi sperie.

— Cît de puțin, tot e bine, spuse Teddy. Știi că merge bine cu June!

— Nici n-ai putea dori altceva mai bun. În prima clipă am încercat senzația că am pierdut ceva, apoi am avut impresia că se ridică o barieră între mine și restul lumii. Îți doresc succes. Atît cu ea, cît și cu slujba.

— Ești sigur că n-o să-ți pară rău dacă am să candidez eu?

— De ce dracu să-mi pară?

— O să fiu superiorul tău.

— Tom nu m-a necăjit niciodată prea mult.

— Se zvonește că Hoylake își reorganizează serviciul.

— Știu asta de mult, am spus eu.

Am privit rafturile cu dosare, călimările cu cerneală neagră și roșie pe care omul de serviciu ar fi trebuit să le curețe de mult, capacul de cutie folosit ca scrumieră, în care fumega țigara mea, mașina de calculat și cea de scris, calendarul care avea pe copertă fotografia unei fete ce semăna cu Susan, mapa plină de conturi de pe biroul meu. Toate aceste obiecte păreau elementele unui deșert sufocant — „cel puțin mă voi feri să fiu victima unui miraj", mă gîndii, întorcîndu-mi privirea de la calendar.

— Știu asta de mult, repetai. Îmi lăsai mîna pe umărul lui Teddy și îl strînsei cu o amiciție prefăcută pînă cînd îl văzui că se strîmbă de durere. Dă-i drumul înainte, Teddy!

24

CÎND TRENUL ajunse la Wool, Alice dormea cu capul pe umărul meu. Era o căldură insuportabilă; lăsasem deschisă fereastra compartimentului tot timpul călătoriei, dar fără nici un rezultat. Aerul se învălmășea fierbinte, fără cel mai mic atom de oxigen. O scuturai pe Alice încetișor; se trezi greu, și cum deschise ochii, îmi zîmbi. Era îmbrăcată într-o fustă încrețită pe talie și o bluză albă. Ajutînd-o să se ridice, i-am atins în treacăt cu mîna sînii bogați, și asta îmi dădu o senzație plăcută.

— Patru zile, spuse ea cînd ne aflam în taxi. Patru zile încheiate. Nu știu cum de am putut răbda atîta timp. Mă sărută, fără să-i pese de mulțimea vilegiaturiștilor care mișunau prin gară. Privește, îmi spuse cînd mașina șerpuia pe drumuri mărginite de o verdeață bogată, acolo e castelul lui Tess d'Urberville [1]. Odată, într-un turneu îngrozitor, am fost și eu distribuită în rolul lui Tess și am învățat tot ce se poate ști despre pasiune, dragul meu. E o regiune prielnică pasiunii.

Am mușcat-o ușor de ureche.

— E o făgăduință?

— Poți să-mi faci orice vrei, îmi șopti ea. Poți să mă și bați dacă ai chef.

— Asta depinde de felul cum ai să gătești.

[1] Eroina piesei dramatizate după romanul cu același nume al scriitorului englez Thomas Hardy (1840—1928).

— Avem un geamantan plin de conserve. Am golit cămara.

I-am şoptit la ureche ceva deşucheat şi, spre surprinderea mea, roşi, apoi chicoti ca o şcolăriţă :

— Ah, cine-mi eşti, domnule Lampton ! spuse ea cu accentul regiunii. Cînd ţi se aprind călcîile, nu mai poate să te ţină nimeni în fîu, nu laşi fetele în pace un minut.

— Ei, frumoaso ! am spus. Adevărul e că sînt lacom, nesăţios. Am să te pun la încercări grele, să ştii, te avertizez.

Vîrîndu-şi un deget în gură, Alice privi spre şofer.

— Zău dacă aşteptarea asta n-a fost un iad !

— Doamne, cum să nu... Pînă nu te-am văzut la gara Waterloo, n-am crezut că o să izbutim să plecăm cu adevărat. Nici acum nu-mi vine să cred că e adevărat.

Am rămas tăcuţi, mînă în mînă, pînă cînd taxiul a ajuns la vilă. Era o casă văruită, cu acoperiş de stuf şi cu două porţi, una lîngă alta. La origine fuseseră două vile, şi proprietarii le uniseră. Aflată la capătul unei uliţe abrupte, departe de şoseaua principală, într-o sălbăticie de soc şi tufe de mure, casa avea un aer straniu, de căutată izolare. Dar cînd trecurăm de movila din faţa ei, se desluşi vag zgomotul valurilor.

Am plătit şoferului, şi taxiul o porni pieptiş pe uliţa abruptă, gata să-şi frîngă gîtul. Era o maşină înaltă, veche, marca „Minerva", şi se clătina de-i auzeam arcurile gemînd.

— Parcă e o casă bîntuită de stafii, am spus eu.

— Probabil că aşa şi e. Şi noi o să bîntuim pe aici după ce n-o să mai fim, nu-i aşa ?

— Nu murim noi aşa de repede, am spus, ridicînd-o brusc în braţe şi trecînd-o astfel peste prag.

Am culcat-o pe canapeaua din salon şi am rămas aşa, aplecat peste ea, puţin ameţit.

— Am făcut-o, spuse ea. Gata, eşti compromis.

— Nu-mi pasă. Îţi dai seama, iubito, că sîntem singuri, numai noi doi ? Nu trebuie să ne mai gîndim că Elspeth ar putea să vină pe neaşteptate, sau că Eva ne spionează. Nu trebuie să te părăsesc la ora zece, şi pot să-ţi ofer cîte un „bibelou" ori de cîte ori am chef.

— De ce nu acum, pe loc ?

Şi mă trase jos lîngă ea. Am urmat-o aproape imediat într-o agonie de plăcere ; ne-am scufundat într-o altă dimensiune spaţială, din care am ieşit ameţiţi şi înspăimîntaţi — era ca şi cum am fi fost contopiţi unul în altul, ca amibele, dar în chip violent, ca două maşini care se ciocnesc bot în bot.

— Isuse, exclamă ea, a fost prea frumos !

Nu suna ca o blasfemie, cum nu fusese blasfemie nici în clipele de dragoste, cînd îl repetase întruna, într-o uimire care îi tăia răsuflarea ; era întîia oară cînd o auzeam folosind acest cuvînt.

Înainte de a lua ceaiul, ne-am spălat în bucătărie. Bucătăria era mică, friguroasă, cu ciment pe jos. Chiuveta, nu prea adîncă, zvîrlea apa afară şi te stropea. Apa era rece ca gheaţa. Dezbrăcată pînă la brîu, Alice dîrdîia cînd picăturile îi alunecau pe spate. Geamul era mic, prăfuit. În semiobscuritatea dinăuntru, pielea ei avea un ton lu-

minos. Eliberat un moment, detaşat de dorinţă, i-am contemplat frumuseţea ca pe un simplu efect de culori şi lumină, ca pe un joc armonios de linii unduind elegant, oferindu-se aerului, apei glaciale, mie însumi... Trupul femeii totdeauna vrea să dăinuie, să trăiască pînă şi cu ultima fibră ; trupul bărbatului îţi aminteşte de moarte. Dar atîta timp cît Alice era lîngă mine, nu-mi păsa ; era ca şi cînd maică-mea sau taică-meu s-ar fi aflat în viaţă ; era ca şi cînd toată spaima şi toată singurătatea mea s-ar fi risipit.

Se întoarse spre mine şi îmi înconjură gîtul cu braţele.

— Pînă acum n-am lăsat nici un bărbat să mă vadă în timp ce mă spăl, spuse ea. Totdeauna am făcut mare caz de chestia asta. Nu le dădeam voie să mă privească decît atunci cînd arătam bine, aranjată, îmbăiată, pieptănată. Dar tu, dacă vrei, poţi să mă priveşti oricînd. Nu-mi pasă cum mă vezi, atîta timp cît mă vezi tu. Te iubesc, Joe, te iubesc cu adevărat, ca o soţie. Aş vrea să ne iubim atît de mult, încît să nu mai fie nevoie să ne-o spunem. Dar uite că nu pot şi-mi vine să ţi-o spun mereu.

— Te iubesc, te iubesc ca un soţ. Aş muri pentru tine.

— Nu vorbi de moarte.

— Atunci, am să trăiesc pentru tine. Am să te fac cea mai iubită femeie din lume.

— Nu. Ci femeia pe care o iubeşti tu cel mai mult. Oftă. Aş sta aici o viaţă.

Ochii mei erau gata să se umple de lacrimi. Sîntem cu toţii prizonierii unui pitic egoist — *eul* —

dar cînd iubim, devenim atît de repede umani, încît ne doare !

— Acum totul e real, am spus eu. Pămîntul îl simt sub picioare, tare, solid.

Se ghemui la pieptul meu.

— Spune, e bine cu mine ? mă întrebă. Sînii mei îţi plac ? Nu sînt prea lăsaţi ?

— Sînt perfecţi. Numai cînd îmi culc obrazul pe ei mă simt fericit.

Rostind însă aceste cuvinte, m-am surprins că dorisem o clipă să fi fost mai tineri.

Am luat un ceai copios : conserve americane de salam, ouă, fructe ; apoi am coborît la Cumley. Mai bine zis am urcat ; satul e la o milă distanţă de mare, iar vila se afla tocmai la capătul golfului Cumley. Se făcuse ora 6 cînd am ajuns în sat, şi se răcorise puţin. După ce am cumpărat de la o prăvălie pîine şi lapte, ne-am trîntit pe iarbă la umbra unui stejar, lăsînd liniştea să vină lîngă noi şi să ne adulmece ca un căţel.

Alice îşi pusese altă rochie — o rochie de mătase, cu desene verzi, roşii, aurii, topindu-se unele într-altele. Avea bogăţia savuroasă a unei prăjituri cu stafide, şi făcea ca părul ei galben cum e mierea şi pielea uşor bronzată să pară exotice. Un ţăran care se îndrepta spre casă, îmbrăcat gros, înfofolit, deşi era o temperatură de plus douăzeci şi cinci de grade la umbră, ne spuse bună seara, şi ochii lui spălăciţi întîrziară gînditori asupra trupului Alicei.

— Pulover, vestă, cămaşă de flanelă, pantaloni de catifea şi, probabil, izmene lungi de lînă, spuse ea. Numai cînd mă uit la el, simt că încep să transpir.

— În Germania obișnuiam să lucrez dezbrăcat pînă la brîu. Soarele frigea și aveam arsuri pe piele de înnebuneam, și ori de cîte ori se schimba vîntul, răceam.

— Deșteptul mamei ! exclamă ea. Crezi că știi totul, nu ?

— De pildă, acum nu știu nici unde mă găsesc. Nici munți, nici coșuri de fabrici, nici clădiri înnegrite de fum.

— Doar nu vrei să spui că Warleyul e un oraș industrial.

— Nu, dar industria există acolo ca un fundal, ceea ce e cu totul altceva.

Am privit vilele cochete din apropiere, strălucitor de albe sau de culoarea cafelei cu lapte, cu acoperișurile joase de stuf, apoi m-am uitat în partea opusă, la biserica de piatră cenușie, roasă de ploi și vînturi. Locul mi se părea că miroase a lapte, a fîn și a pulbere curată de vară ; totul emana o voluptate somnolentă. Un orășel din Dales, într-o seară ca asta, ar fi înghițit soarele ca pe o tabletă de vitamine — o necesitate care întîmplător este și plăcută — în timp ce Cumleyul se răsfăța în amurg într-o abandonare nerușinată.

— Într-adevăr, e altceva, spuse ea. E o lume mai veche. Se deosebește atît de mult de peisajele noastre obișnuite, încît ni se pare străin. Aparține fermierilor și moșierilor. Presupun că cei mai mulți dintre ei miros îngrozitor, totuși, o grămadă de baligă miroase mai bine decît un atelier de scărmănat lîna. Totul aici e mai englezesc decît în nord... doamne, ia auzi cum îmi merge gura !

— Continuă, te rog.

Îmi plăcea întotdeauna s-o ascult ; avea darul să discute generalități, fără a transforma conversația într-o prelegere.

Stăteam acolo de vreo oră, cînd trecură două fete urmate de doi flăcăi. Una dintre fete îmi atrase privirea. Arăta de vreo 15 ani și avea o față comună, nepăsătoare și părul negru. Purta o rochie imprimată, scurtă, prin care îi ghiceam forma pulpelor.

— Bună seara, spuse ea. Vă rog, nu știți cît e ceasul ?

Înainte de a mă uita la ceas, Alice îi dădu informația necesară scurt și tăios. Fata continua să mă privească măsurîndu-mă de sus pînă jos, așa cum făcusem și eu.

— Mulțumesc, domnule, spuse ea. E cald, nu-i așa ?

Apoi se întoarse și plecă pe cărare, legănîndu-și șoldurile. I-am auzit chicotind înainte de a pieri în pădurea ce se întindea în partea de apus a satului.

— Simt nevoia să beau ceva, spuse Alice. Se uită în direcția pădurii. Ea n-are nevoie.

— Eu pe tine te iubesc, am spus. Nu mă interesează fetițele. Mai ales una ca asta.

— Ai să mai rămîi aici după ce plec eu, continuă Alice. Vrei să-mi promiți ceva ? Acum, cînd ești treaz, la lumina zilei ? Să nu te culci cu ea. Cu oricare alta, iubitule, dar nu cu asta.

— Bineînțeles că nu. De altfel, nici n-am să mai fiu în stare.

Pufni în rîs, și fața i se lumină. Am plecat spre cîrciumă îmbrățișați. Niciodată nu mă simțisem atît de liber, eliberat de orice încordare, preocupare, rușine. Localul, o clădire veche, cu tavanul jos, cu grinzi de stejar, pereți groși și ferestre cu patru ochiuri, era un loc plăcut, unde puteai sta ascultînd accentul cald din Dorset și bînd bere neagră, care, spre deosebire de berea din sud, are un gust bun de malț. La al treilea rînd i-am oferit lui Alice o țigară.

— Nu, scumpule.

— Mai am.

— Nu vreau. Nu cred că am să mai fumez vreodată. În seara asta te am pe tine, și încă trei zile înaintea mea, și avem casă, avem mîncare și băutură din belșug și nervii îmi sînt destinși. Nu merită să mă gîndesc la asta, și totuși mă gîndesc, fiindcă e un simbol. Tu poți să fumezi, iubitule, dacă vrei. Și dacă o să am nevoie de un calmant, am să te rog... îmi șopti la ureche.

Era ca și cînd aș fi fost luat de ceafă și azvîrlit într-un cer făcut numai din brațe, și fiecare braț era al Alicei, și brațele acestea îmi încetineau căderea, pînă cînd mă pomeneam iar în local, amețit de bucurie, privind în ochii ei viorii. Nu puteam scoate o vorbă. Momentul era copleșitor. Descoperisem cum era dragostea noastră, descoperisem, nu ca altă dată, ce o făcea să se asemene cu iubirea altora, ci ceea ce o deosebea. Privind-o pe Alice, am înțeles că nu voi mai avea niciodată altă dragoste, că mi-am atins apogeul. Sigur că ar fi fost mai bine dacă ar fi fost cu zece ani mai

tînără și dacă ar fi avut banii ei, așa cum viața ar fi fost mai plăcută dacă în albiile rîurilor ar fi curs bere, iar în copaci ar fi crescut sandvișuri cu șuncă.

Ideea că nu există decît o singură femeie cu care te potrivești poate să pară prostesc de romantică. Realitatea e însă că nici o altă femeie nu mă putea face fericit. Nu ne lega obsesia dorinței, iar dragostea noastră nu era o potrivire exactă de virtuți și defecte. Cînd spun că mi se potrivea, folosesc termenul și în sensul pe care îl are în Yorkshire, și care vrea să spună : „Sînt mulțumit de". „Sînt încîntat de". *Mă potrivesc cu tine, fată,* a fost o frază pe care o rostisem fără glumă, care exprima ceva ce nu putea fi spus altfel.

În noaptea aceea și în nopțile următoare, am învățat tot ce se poate ști despre trupul unei femei și despre al meu însumi, și tot ce-am să știu vreodată, căci acum, pentru mine, nu mai există femei ci niște ființe străine, plăcute, cu aparențe și funcțiuni femeiești. Acum, ori de cîte ori fac dragoste, am impresia că sînt un personaj de reclamă. Știți : o încăpere mare în care totul e nou-nouț, și niște raze de soare litografiate pătrund pe fereastră. Femeia din pat este, după cum spun poeții, trandafirie și gingașă ca o floare. Pare atît de tînără, încît n-ai crede că e măritată, dar, uite, poartă verigheta în deget. Soțul are de obicei o mutră de cimpanzeu cu ochi rotunzi, buza de sus groasă, puțin umflată, și cîteva cute pe frunte. Acestea din urmă, împreună cu tunsoarea de puș-

căriaş, sînt singurele indicii ale sexului. Amîndoi arată foarte curaţi — prea curaţi, ca şi cînd ar fi confecţionaţi dintr-o materie lucioasă lavabilă, ca plăcile de faianţă din baie. Ochii ar trebui să le fie mai somnoroşi, mai mahmuri şi puţin uzaţi, tot aşa cum odaia ar trebui să aibă o crăpătură, cît de mică, ori un pahar cu o proteză în el, iar razele soarelui să scoată la iveală praful pe care, fie că ne tragem din el sau nu, îl înghiţim cu toţii pînă cînd ne dăm duhul. Soţia mea şi cu mine desigur că nu sîntem chiar o copie conformă a acestei perechi, dar aparţinem aceleiaşi lumi. Iar ceea ce se întîmplă de două sau trei ori pe săptămînă în aşternutul nostru din dormitorul vilei confortabile de pe strada Linnet seamănă, sînt sigur, perfect cu ceea ce se întîmplă cu perechea din reclamă. Nu spun că nu-mi face plăcere ; e ceva decent, sănătos şi mulţumitor. Dar senzaţiile pe care le trăiam alături de Alice nu le mai poate avea nimeni. Nu exista între noi nici o reţinere, nici o ruşine, nimic firesc sau nefiresc, fie că ne aflam în patul dublu din camera luminată de o lucarnă, fie că ne scăldam despuiaţi în micul golf din apropiere, fie că alergam prin pădurea plină de caprifoi şi pe aleile cu arbori şi boschete asemeni unor tuneluri întunecoase şi calde. Ne lăsasem de fumat : ne impuseseră acest lucru simţurile noastre ajunse la paroxism în acele zile. Tot ce ar fi putut să ne sustragă din extaz, tot ce-ar fi risipit cea mai mică părticică de timp era de neconceput. Cu toate că făcuserăm planuri să ne petrecem împreună toată viaţa, ne purtam instinctiv ca şi cum ne-am fi întîlnit pentru ultima oară.

25

A PLÎNS tot drumul pînă la Dorchester. Am stat strîns lipiţi, obraz lîngă obraz. Îmi amintesc de parfumul părului ei. Mirosea a apă de mare, a măsline şi a transpiraţie. Aproape că nu ne-am vorbit. Eu mă uitam pe fereastră la dealurile unduitoare, la grîul lucid întunecat ca pirita, la întinderile părăginite, tot atît de teatral de pustii, pe cît de teatrală era bogăţia fermelor. Sorbeam cu înghiţituri mari peisajul ca pe o băutură tare, împotriva deşertăciunii, a sentimentului de vinovăţie pe care îl simţeam crescînd în mine.

Cînd am ajuns în gară, Alice spuse dintr-o dată :

— Aş vrea să mă omori.

Cuvintele mă izbiră prin tonul lor indiferent.

— Să te omor ?

— Dacă ai vrea s-o faci acum, te-aş lăsa. Faţa ei pîrlită de soare era plină de pete. M-ai făcut atît de fericită, încît nu pot să-mi închipui o clipă viaţa fără tine. Nici nu pot să-mi închipui momentul cînd voi rămîne singură în compartiment... Bănuiesc că oamenii care urmează să fie spînzuraţi nu cred în realitatea acestui fapt pînă în momentul în care se urcă pe eşafod.

— Taci, prostuţo. Ne vom revedea. O să fim împreună mereu. Tot restul vieţii, să ţii minte !

— Mă iubeşti ? Să nu mă minţi. Vrei cu adevărat să divorţez ?

Ochii i se urîţiseră de atîta plîns, rochia nu mai arăta ca scoasă din cutie. Dintr-o dată, am revă-

zut-o pe Alice cea rece, distantă şi bine îmbrăcată pe care o cunoscusem în prima seară, la „Thespieni", şi m-am simţit un criminal.

— Îţi jur. Am privit-o drept în ochi. Te iubesc cu adevărat, Alice. Am să te iubesc pînă la moarte. Acum eşti femeia mea. Niciodată nu va exista altcineva. Te voi însoţi cu gîndul tot timpul călătoriei.

— Nu mai am nimic să-ţi spun, Joe. Începu să se fardeze repede şi cu îndemînare. Fă-mi un serviciu înainte de sosirea trenului, vrei, iubitule ? Cumpără-mi nişte ţigări şi chibrituri. Şi pleacă după ce mă urc în tren. Pleacă şi nu te uita înapoi. Şi gîndeşte-te la mine tot timpul. Gîndeşte-te într-una la mine.

După ce am condus-o pînă la peronul pentru Londra din gara mică şi neobişnuită — verde şi albă, mult prea curată pentru o staţie de cale ferată — îmi mai rămăsese un ceas pînă la sosirea lui Charles şi Roy. M-am dus la un hotel să beau ceva. Sub soarele arzător, tot oraşul părea dedat plăcerilor. Nu era atmosfera veselă din Blackpool, Margate sau Scarborough, unde oamenii, după ce au isprăvit ziua de lucru, se distrează. Aici, înşuşi modul de viaţă era uşuratic, huzurind de confort : oamenii din jurul meu, din barul hotelului cu covoare moi, erau voioşi doar pentru că timp de cîteva ore nu trebuiau să se gîndească la procese, la contracte, sau rapoarte, şi nu pentru că beau băuturi scumpe înainte de a servi un prînz bogat. Acest din urmă fapt intra în firescul lucrurilor. Barul luxos, băutura rece, costumul uşor,

cravata de mătase şi pălăria de panama făceau parte din vacanţa mea, la fel ca taxiul pe care-l luasem de la Cumley. Dar, pentru cei bogaţi, asemenea lucruri nu constituiau plăceri în sine, ci simple necesităţi. După ce mi-am terminat băutura, am chemat chelnerul în sacou alb. Sosi imediat. Am înţeles că mă acceptase ca pe un client pe placul direcţiei. Dacă vrei să afli în ce rang te plasează cei din jur, intră în orice bar la orele de aglomeraţie şi notează cît de repede eşti servit.

După masă m-am întîlnit cu Charles şi cu Roy. Charles purta nişte pantaloni dintr-un material subţire de culoarea biscuitului, pantofi maro cu alb, o cămaşă roşie şi o şapcă albă cu cozoroc verde. Sub cozoroc faţa îi era cărămizie. Roy, un tînăr înalt, puţin adus de spate şi care lucra la bibliotecă într-un sector afiliat celui unde lucra Charles, avea nişte pantofi albaştri de antilopă, pantaloni de in, tot albaştri, o cămaşă portocalie şi ochelari de soare cu rame albe. Amîndoi fumau ţigări de foi.

— Ia te uită, am exclamat eu, parc-aţi fi doi regizori de film ţicniţi, plecaţi în vîjîială !

— Păi asta şi vrem să părem, spuse Charles. Din secunda asta, o duzină de ex-fecioare aşteaptă cu sufletul la gură contractele.

— E foarte simplu, adăugă Roy. Spui doar atît : „Fii drăguţă cu mine, fetiţo, şi am să fiu şi eu drăguţ cu tine". Mă cercetă tăcut şi dădu din cap. Avea o mutră de comedian din Lancashire, lungă, încremenită, cu zbîrcituri adînci, care-i dădeau expresia unei amabilităţi ironice. Pari obosit,

Joseph. Fără îndoială că ai ostenit pregătindu-ne căsuţa.

— Nu cu braţele a muncit el, rîcană Charles. Examinează, te rog, acest costum cochet, cămaşa orbitor de albă şi, pe dumnezeu, panamaua ! Priveşte-i pungile de sub ochi, privirea plină de o mulţumire languroasă, îţi spun eu, Roy, nici nu s-a gîndit la noi în aceste patru zile. Ştii de ce are dungile la pantaloni ca lama de cuţit ? Pentru că azi e prima oară cînd şi-a pus pantalonii pe el de cînd a venit în Dorset, te asigur.

— Nici nu ne-ai admirat automobilul, spuse Roy.

Era un „Hudson Terraplane" de dinainte de război, cu o alură gangsterească.

— L-am închiriat de la unchiul lui Roy mai pe nimic, zise Charles. Îl cunoşti, individul ăla jovial pe care l-ai întîlnit de crăciun.

— Nu-i chiar atît de jovial, spuse Roy. A omorît cu maşina asta a lui trei oameni. A crezut că face o afacere grozavă cînd a cumpărat-o ieftin şi a cîrpit-o, dar acum nu poate s-o vîndă. E o rablă nenorocită... mai are încă pete de sînge pe bancheta din faţă.

Charles mă bătu pe spate şi-mi vîrî o ţigară de foi în gură.

— Uite la el, tipul englezului desăvîrşit. Bine hrănit, puţintel afumat şi în ultimul grad de epuizare sexuală. Se uită la ceas. Mai luăm un pahar înainte de închidere, sau o pornim încet spre vilă ?

— Spre vilă, am spus eu. M-am aşezat alături de el în faţă, iar Roy se întinse pe banca din spate.

— M-am logodit, ştii ?

Charles îşi scărpină nasul — gestul lui cînd se afla în încurcătură..

— Nu cumva cu Julia ?

— Chiar aşa. E o fată bună. Trebuie s-o cunoşti.

— Nu cred că o să-i facă chiar atîta plăcere. Să ştii, mă bucur că te aduni de pe drumuri. Eşti prea bătrîn ca să mai zbori din floare în floare. Nu te-ai menţinut aşa de bine ca mine. A trecut în categoria întîi acum ?

— Întruneşte toate categoriile la un loc. Niciodată nu te plictiseşti cu ea.

Am avut o senzaţie de schimbare, o schimbare tot atît de firească şi inevitabilă ca succesiunea anotimpurilor ; un flux de care ar fi trebuit să mă las purtat şi eu, dar nu o făceam.

— Şi eu am fost găsit bun pentru căsătorie, spuse Roy.

— Felicitări. Mă izbi un gînd. Sper că nu le-aţi invitat la vilă, nu-i aşa ?

— Linişteşte-te, băiete. A mea e în Irlanda şi a lui Roy în Scoţia.

— Soacrele noastre n-au încredere în noi, spuse Roy.

— Nici nu-i de mirare, preciză Charles, strecurîndu-se cu optzeci pe oră printre o căruţă şi o motoretă care se apropia. Lucy este una dintre subalternele lui Roy. Cînd a venit prima dată la bibliotecă, era o fetiţă dulce de şaisprezece ani.

— Mergi mai încet, am strigat eu, sau am să las şi eu urme de sînge pe tapiţeria maşinii. Doamne, cum trebuie să fi condus tu un *jeep ?*

— În Ziua Victoriei eram cu Errol Flynn[1]. Mergeam pe o șosea pavată cu cadavre de japonezi. Mountbatten, Slim și ceilalți mă urmau la o distanță respectabilă. Frumuseți exotice ne sufocau cu sărutări și ghirlande de flori, iar „Warner Brothers" pluteau deasupra capetelor noastre cîntînd *te-deum*-uri...

Cel cu motoreta se băgă în noi trecînd la cîțiva centimetri distanță de aripa din față a automobilului. Charles îl amenință cu pumnul.

— Boule ! zbieră el.

— Lasă-mă pe mine, am spus. De cîte ori stai la volan, uiți că nu mai ești în Orientul fermecat, unde puteai să calci făpturi umane cu sutele și să scapi doar cu un avertisment.

— Pe dracu avertisment ! spuse Charles. Opri mașina și se dădu la o parte ca să-mi facă loc. Un *culi* m-a costat o dată un miar.

— Brută imperialistă ! răcni Roy. Indivizi ca tine ne-au făcut să pierdem imperiul.

Mașina porni cu o smucitură, dar curînd mă învățai cu ea. Direcția era foarte slabă și destul de greoaie, însă mașina avea destulă putere și am simțit că-mi place. Charles și Roy începură să lălăie în gura mare, iar eu, scoțîndu-mi trabucul din gură, le-am ținut isonul :

„In mașină, pe roți, hiphip — ura !
Să dai vinul pe gît,
În mașină, pe roți, hiphip — ura !"

[1] Actor american de cinematograf.

Privind țigara de foi, mi-am adus aminte că mă lăsasem de fumat și începu să mă roadă un sentiment de vinovăție. Dar cînd am isprăvit de cîntat, am pus din nou țigara în gură. Era prea bună ca s-o arunc.

Charles mă bătu pe spate.

— Trăsăturile acestei fețe sensibile poartă o mască a durerii. O lacrimă tremură în ochii săi albaștri, străbătuți de vinișoare roșii. Oare cîntecelul nostru îi amintește de vremea cînd era un adept al briantinei și nu purta pardesiu nici în zilele cele mai friguroase ?

— Nu-l asculta, spuse Roy. Așa a ținut-o tot drumul. Se antrenează pentru rolul de șef ; în curînd ai să-l vezi înecînd vreun biet funcționar inferior într-un val de sarcasm.

— Poate vei fi chiar tu acela, spuse Charles. După ce-am să fac apelurile de rigoare, ca funcționarii superiori din subordinea mea să fie în mod obligatoriu exemplari, *etcaetera*, am să trec la cazuri particulare. „Maidstone — am să spun, rîgîind ușor după masa copioasă de la «Savoy» — Maidstone, nu-mi vine să cred că un om care ocupă o poziție atît de înaltă ca dumneata nu își dă seama că există o anumită vîrstă legală de la care poți avea anumite raporturi cu o fată. Este inutil să-mi aduceți argumentul că numărul avorturilor juvenile a sporit considerabil..."

Am încetinit trecînd pe lîngă izlazul satului.

— Iată o copilă delicioasă pentru voi, am spus eu.

Era fata cu păr negru care mă întrebase cît e ceasul în prima zi cînd ședeam cu Alice pe iarbă.

— Ah, făcu Roy, legaţi-mă de catarg! spunea bătrînul Ulise. Merită zece ani de puşcărie, nu-i aşa?

Fata şedea pe iarbă lîngă drum şi citea o revistă. Purta pantaloni şi un jerseu roşu lipit de corp. Îşi ridică privirea spre noi cînd trecurăm pe lîngă ea.

— Ţie îţi zîmbeşte, spuse Roy. Charles şi cu mine vom depune mărturie pentru tine. N-ai decît să spui că ţi s-a făcut negru înaintea ochilor, că ţi-ai pierdut uzul raţiunii...

— Sînt ca nişte mere mici, rosti Charles melancolic. E ceva scandalos. Vîrsta la care fete de soiul ăsta merită să cunoască plăcerile vieţii este exact vîrsta la care o lege tîmpită le declară inviolabile. Fata asta e coaptă pentru dragoste. Pe urmă începe declinul.

M-am gîndit la faţa Alicei brăzdată de lacrimi, la umerii ei gîrboviţi, aşa cum plecase de lîngă mine, în gară, şi m-a cuprins furia împotriva fetişcanei aceleia, pentru că era tînără, şi împotriva mea, că mă uitam la ea.

— Îmbătrîneşti, Charles, am spus. Faza următoare e cinematograful. Parcă te văd înghesuind fetiţele pe întuneric.

— Indiscutabil, indiscutabil, aprobă Charles. Cînd eram de vîrsta ei, nu mă uitam la femei sub treizeci de ani. Acum nu m-aş uita la o femeie peste — şi mă privi pieziş — douăzeci. Cel mult, douăzeci şi unu.

— Sînteţi nişte bătrîni desfrînaţi şi libidinoşi, declară Roy. Haideţi să facem o baie înainte de

ceai şi să ne spălăm ideile astea impure. Care e locul cel mai bun, Joe?

Treceam pe uliţa ce ducea spre golful unde mă scăldasem cu Alice în dimineaţa aceea. Era cel mai bun loc de înotat. Restul plajei era plin de pietriş şi expus tuturor privirilor. Dar nu suportam ideea ca nişte străini să-mi tulbure amintirea celor petrecute acolo doar cu patru ore în urmă. Golful era proprietatea noastră într-un fel în care, nu ştiu de ce, vila nu era.

— Mai încolo cam cu o jumătate de milă, am spus eu, trecînd de uliţă.

— Grăbeşte-te, spuse Charles nerăbdător. Drumul e liber.

Am apăsat pe accelerator. Puţin mai tîrziu ne opream într-un nor de praf pe drumul îngust ce ducea spre partea de nord a Cumleyului. Înhăţîndu-şi costumele de baie, Charles şi Roy o porniră în goană pe poteca ce cobora spre plajă.

— Tu nu vii, Joe? întrebă Roy. Mai e un slip în maşină.

— Nu, mulţumesc, am spus. Am făcut azi o baie.

Coborau cărarea chiuind ca nişte şcolari. Peste zece minute i-am auzit înjurînd. Desculţi cum erau, dăduseră peste bolovanii ascuţiţi de pe plajă. Apoi am auzit plescăituri. Am luat o ţigară de foi din cutia de pe bancheta din spate, i-am retezat capătul, am aprins-o cu grijă şi am încercat să nu mă mai gîndesc la nimic, mîngîind, drept consolare, bachelita veche a volanului.

26

TOTUŞI, am avut o vacanţă plăcută. Ziua o începeam cu un ceai tare cu rom, pe urmă, înainte de micul dejun, făceam o baie — golful îl descoperiră singuri, încă de a doua zi — şi mîncam de plesneam. Am vizitat tot ce se putea vizita — uriaşul Cerne, castelul Corfe, Cloudshill şi celelalte. Beam la bere cu nemiluita şi nu ne îmbătam. Asta probabil pentru că stăteam la soare, la aer curat şi mîncam bine. În orice caz, singura zi în care ne-am ameţit cu adevărat a fost o zi ploioasă. Am început-o la restaurantul din oraş, am continuat după masă în vilă cu bere la sticle, iar seara am plecat cu maşina la un han pentru automobilişti, pe lîngă Bournemouth. Nu cred că am mai băut vreodată atît : totdeauna eşti înclinat să exagerezi cantitatea, dar cînd am făcut socoteala, am căzut de acord că băusem nici mai mult, nici mai puţin de douăzeci de halbe de cap de om, plus cîte o jumătate de sticlă de gin fiecare.

Nici nu mai ştiu cum am condus maşina înapoi. În mod normal ar fi trebuit s-o lăsăm acolo şi să luăm un taxi, dar Roy pocnise la closet pe un ofiţer din corpul teritorial, şi cel mai bun lucru era s-o ştergem cît mai urgent. Roy, de obicei un băiat paşnic, devenea, după spusele lui Charles, foarte arţăgos cînd întrecea măsura la băutură. Charles o păţi cu el în spatele maşinii. Roy, nu se ştie de ce, tot încerca să se dezbrace şi nu se lăsă decît în clipa în care Charles îi

trase una în bărbie. Apoi deveni normal, dacă se poate numi normală o alternare de accese de plîns şi înjurături. Eu eram în faza aceea în care cu raţiunea îţi dai seama că eşti beat şi creierul dă anumite ordine membrelor şi simţurilor cum să se comporte, însă execuţia se face anapoda şi cu secunde întîrziere. Noaptea împrăştia căldură ca un animal uriaş ; parcă o vedeai ridicîndu-se din pămînt. Drumurile erau alunecoase ; de două ori maşina derapă, şi cel mai rău era că, deşi ştiam că nu era totuna dacă scăpam sau nu cu viaţă, nu-mi păsa cîtuşi de puţin. Ba chiar m-aş fi bucurat dacă mi s-ar fi întîmplat ceva.

Cînd am ajuns la Cumley, ploaia stătuse. Mirosea a iarbă udă, şi luna se ivise rece şi îndepărtată ca ţipătul unei bufniţe.

— A murit dumnezeu ! urlă Roy dintr-o dată. Apoi iar începu să plîngă. Erau doi ofiţeri acolo. Acum îmi aduc aminte. L-am pocnit tocmai pe ăl care nu trebuia. Să mă ierte dumnezeu.

— Asta-i faza ultimă, mîrîi Charles. Lacrimi, remuşcări şi regrete.

— N-aş vrea să fiu indiscret, am spus eu, dar te rog, explică-mi, de ce l-ai lovit ?

— Că avea Crucea Militară, bolborosi Roy.

— Şi tu ai delirium tremens, am spus eu. Ce, ăsta-i un motiv să-l pocneşti ? Crezi c-ai să capeţi şi tu o decoraţie dacă i-ai turtit nasul ?

— Nu-i aşa că-i un tip curios ? întrebă Charles. Cum se cherchelеşte, cade în schizofrenie. E supărat că nu i-au dat şi lui o decoraţie, că l-au uitat. La dracu, eu ar fi trebuit să sar întîi la bătaie. Păi eu am omorît patruzeci de japonezi,

fără să-l mai pun la socoteală și pe ăla pe care l-am călcat cu mașina la Calcutta. Și ce mulțumiri am primit pentru asta? Ce recunoaștere a devotamentului, a vitejiei mele? Aiurea. Și uite că tac, nu zic nimic. Bine că în locul meu s-au dus pe lumea ailaltă patruzeci de japonezi.

— Nu înțelegi, spuse Roy. Eram sergent. Dacă aș fi făcut chiar mai mult decît a făcut căpitanul ăla, mie nu mi-ar fi dat Crucea Militară. Mi-ar fi dat Medalia Militară.

— Există mai multe calități de curaj, observă Charles. Hai, sergent, nu te lăsa; ține-te bine!

— Prea se frămîntă și el, am spus.

— Mai bine așa decît să nu-ți pese de loc, răspunse Charles și sughiță, iar fapta lui a fost copilăroasă, lipsită de sens, chiar dacă l-ar fi lovit pe ăla care trebuia. Important e doar că, simțind ceva în neregulă, a trecut la acțiune.

Intrînd pe aleea ce ducea spre vilă, mașina derapă din nou și, atent să n-o scap de sub control, nu i-am mai răspuns lui Charles. Cînd am ajuns la vilă, Roy dormea tun. I-am descheiat gulerul cămășii, apoi l-am culcat pe o canapea. Charles trecu din nou la atac.

— Vrei să mănînci ceva? mă întrebă.

— Mă duc să mă culc. Se clatină podeaua cu mine.

— Mai bine ai mînca ceva, să se risipească efectul alcoolului.

Porni spre bucătărie, împiedicîndu-se de două ori în propriile-i picioare, și se întoarse într-un timp surprinzător de scurt cu ceaiul și o tavă de tartine cu carne de vacă din conserve.

Trase un scaun în fața mea și se așeză călare pe el.

— N-ai să te însori cu Alice, spuse mușcînd zdravăn din tartină, deși îi sînt recunoscător că a lăsat aici toate alimentele astea grozave.

— Cine spune că n-am să mă însor cu ea?

— Eu spun.

Își scoase ochelarii. Fără ei, ochii îi păreau mai spălăciți, mai mari și reci; fața lui rotundă, roșie, nu mai era veselă.

— Ascultă aici, am spus. O iubesc pe Alice. Și ea mă iubește pe mine. Sînt fericit cu ea. Nu numai în pat.

— Iubire? Ce cuvînt caraghios! Ce-ar spune mătușa Emily dacă te-ai duce la ea și i-ai spune că iubești o femeie măritată, cu zece ani mai mare decît tine? Sorbi o înghițitură de ceai. Cred că ar apuca-o greața.

— Tu nu poți să înțelegi. Soțul ei nu contează. N-o iubește, și nici ea nu-l iubește.

— Nu, spuse Charles. Sigur că nu. Dar o întreține. Ai spus că ea nu are bani. Toate cutiile astea de conserve din cămară, sticla asta de *whisky*, tabacherea asta de argint pe care ți-a dăruit-o, pe toate le-a cumpărat cu paralele lui.

— Fugi de-aici! am exclamat scîrbit. Nu face pe moralistul cu mine. Atîta lucru poate să-și permită.

— Nu asta-i problema, imbecilule! Dar dacă procedează așa cu el, la fel o să facă și cu tine.

Am sărit în picioare.

— Ar trebui să te pălmuiesc!

M-am simțit deodată bolnav și într-o dispoziție de ucigaș. Sîngele îmi zvîcnea în urechi. În gură aveam un gust dulceag, leșios.

Charles zîmbi.

— Să nu dai, Joe. Nu ajută la nimic, crede-mă. Și, în afară de asta, știi foarte bine că am dreptate.

Nu i-am răspuns, dar mă învîrteam prin odaie ca și cînd aș fi făcut un inventar pentru portărei : scaune „Windsor", canapea cu păr de cal, o masă roasă, un aparat mare de radio, un picup-mobilă, o bibliotecă cu uși de sticlă.

— Cine-i proprietarul casei ? am întrebat.

— Un actor. Un prieten de-al lui Roy. E plecat în turneu, așa că s-a gîndit să subînchirieze casa. Dar de ce mă întrebi ?

— Mă neliniștește. Uneori, nu știu cum, îți dă o senzație neplăcută. E prea rece.

— Cică ar avea și stafii. E un ținut al magiei negre. N-ai observat ? Se vede că erai sub vraja Alicei.

Mi-am turnat o ceașcă de ceai și am dus-o la gură cu amîndouă mîinile. Roy începu să sforăie. Sforăielile și ghiorăielile lui făceau concurență sîsîitului neîntrerupt al lămpii cu gaz aerian.

— Un bărbat de douăzeci și șase de ani poate să se însoare cu o fată de șaisprezece, spuse Charles. Unica reacție va fi de invidie. Privește toate căsătoriile astea din înalta societate : miri de treizeci și treizeci și cinci de ani și mirese de cîte nouăsprezece ani și chiar mai puțin. Toți actorii de cinema între două vîrste își cumpără

mirese tinerele, trufandale. Uneori un bărbat se căsătorește cu o femeie mai în vîrstă pentru averea ei, și oamenii spun fel de fel de lucruri urîte pe seama lui, dar atîta timp cît are gologani, ce-i pasă ? Noi, în clasa noastră, ne căsătorim cu femei de aceeași vîrstă, ceea ce cred că e lucrul cel mai decent. Iar tu vrei să procedezi mai prostește decît ambele lumi. Vrei să te însori cu o femeie și mai în vîrstă, și fără bani. Și, culmea, mai e și măritată, așa că ai să fii tîrît și pe la curțile de divorț din pricina ei.

— Bărbatu-său are o amantă, am spus eu. Trăiește alături de Alice numai de ochii lumii.

— Măi, zevzecule ! Dar el are mai mulți bani decît tine și e și mai deștept. *El* n-o să fie prins asupra faptului niciodată, orice ar face. Dar, apropo, cum a fost cu baia aia, goi pușcă, tu în chip de Adam și ea de Eva ?...

— De unde știi ? Cine ți-a spus ?

— E adevărat, tu nu mi-ai spus prea multe. Tocmai asta mă face să cred că e ceva serios. Mi s-a dat însă un raport amănunțit asupra activității voastre pe plajă, pînă la ultimul suspin. Ieri, la cîrciuma din sat. Un bătrînel : „Ea n-avea decît o caschetă roșie pe cap. Și a scos-o și pe aia." Să-l fi văzut pe moșulică ce ațîțat era cînd povestea și cum se mai învinețise la față.

— Lăsînd la o parte faptul că vrei să mă înjosești, am spus eu încet, unde cauți să ajungi cu toată povestea asta ?

— Astă-seară ești tare prost, Joe. Dacă domnul Aisgill ar vrea să divorțeze, i-ar da mîna să angajeze niște detectivi care să vă urmărească

pînă aici, şi cred că l-ar descoperi şi pe bătrînelul ăla cu istorioara lui. Încearcă să-ţi închipui. Închipuie-ţi toată povestea asta publicată în ziarele de duminică ! Priveşte lucrurile în faţă. Nu ai suporta să fii terfelit astfel. Nu faci parte din clasa care prosperă tocmai datorită scandalurilor. Ai suferi crunt. Întorcîndu-şi capul, murmură : Şi i-ai face să sufere şi pe alţii. Pe cei care nu-ţi doresc decît binele.

Am încercat să mă gîndesc la Alice ca la femeia pe care o iubeam, alături de care puteam fi duios, bun şi naiv, femeia de care eram sigur pînă la ultima suflare, aceea care mi-ar fi dat inima să i-o mănînc, dacă voiam ; dar tot ce-mi puteam aminti era fusta ridicată pe canapeaua pe care Roy sforăia acum, trupul ei gol şi neted de pe plaja unde ne scăldasem în acea dimineaţă. Îmi aminteam numai de plăceri, de plăceri uşoare şi astea nu erau îndeajuns ca să le opun argumentelor lui Charles.

— Şi cu Susan cum rămîne ? întrebă el.

— Am terminat cu ea. Ştii foarte bine că totul s-a sfîrşit.

— Nu ştiu. N-ai făcut nici o încercare s-o recucereşti.

— N-are nici un rost. Am căscat. Mă simt obosit. M-am ridicat şi m-am întins. Uite, podeaua nu se mai clatină. Am băut pînă ne-am dezmeticit.

— Lasă asta. Ascultă, Joe, eu nu-ţi cer prea des favoruri. Nici ăsta nu-i pentru mine. E pentru tine. Promite-mi c-ai să-i scrii Susanei.

27

— VAI CE CALD E, spuse Susan. Ţie nu ţi-e cald ?

Şedeam lungiţi într-o poiană mai sus de castelul „Folly", printre ferigi. Soarele arzător al după-amiezii strălucea deasupra noastră chinuitor, însă plăcut.

— N-ar trebui să-ţi fie cald, am spus, privindu-i fusta de bumbac şi bluza care lăsa să i se vadă umerii. Eşti aproape goală.

— Răule ! exclamă ea, şi îşi potrivi bluza. Eşti fericit acum ? Joe e fericit că Susan a lui s-a întors ?

I-am dezvelit din nou umerii şi i-am sărutat încet unul după altul.

— Da, sînt fericit. Numai lîngă tine sînt fericit.

Femeile trecute de 30 de ani par mai tinere după apusul soarelui sau la lumina luminărilor ; o fată de 19 ani arată mai tînără, aproape un copil, în lumina crudă a soarelui de amiază : în acel moment Susan nu părea să aibă mai mult de 14 ani. Rujul i se ştersese din cauza sărutărilor, pudra dispăruse ; buzele îi erau totuşi roşii, pielea fără cusur.

— Scrisoarea ta a fost minunată, spuse ea. Ah, Joe, dacă ai şti cît am suferit pînă în ziua cînd am primit scrisoarea. A fost cea mai plăcută surpriză din viaţa mea.

Charles mă ajutase s-o scriu, după o îndelungată discuţie, în cursul căreia mi-a spus, printre

19 — 971

altele, că m-am tîmpit din cauza exceselor sexuale şi că sînt un peşte ratat. Şi cînd am semnat-o, aşa a spus: „Asta va trebui să o aducă înapoi în pas alergător şi cu privirea înflăcărată de dragoste pe căţeluşa aia prostuţă. Poţi să te bizui întotdeauna pe nenea Charles."

Într-adevăr, chiar aşa se întîmplase. Prezenţa Susanei era cea mai vie dovadă. Mă întorsesem de la Dorset de o săptămînă, şi ea tocmai se înapoiase de la Cannes; mi-a telefonat în clipa cînd a citit scrisoarea.

Mirosul acru ca de fum al ferigilor mă sufoca; m-am ridicat într-un cot şi am contemplat oraşul întins în vale. Aveam o vedere generală: primăria, cu florile deasupra intrării, bărcile de pe rîu în Snow Park, autobuzele galbene pornind încet din staţii, degetul lung şi negru care era coşul fabricii „Tebbut" de pe strada Sevastopol, pulsul circulaţiei în Market Street, cu magazinele ale căror nume le puteam spune pe dinafară — bijuteria „Wintrip", cu frumoasele-i ceasuri de aur şi argint care-l făceau pe al meu să pară ieftin, croitoria „Finlay", cu cămăşile-i „Dack" şi „Vantella" şi halate de casă din lînă „Jaeger", băcănia „Priestley", cu mirosul de brînză şi cafea prăjită, drogheria „Robbins", cu sticlele de loţiune „Lenthéric" pentru bărbierit şi pămătufurile din păr de castor — iubeam acest oraş, îl iubeam în întregimea lui, pînă la faţada de cărămidă a sălii de lectură „Christadelphia" şi la afişele cinematografelor „Coliseu" şi „Royal". Nu-l puteam părăsi. Şi dacă mă căsătoream cu Alice, aş fi fost silit să plec din el. Poţi iubi un oraş numai dacă te iubeşte şi el pe tine, iar Warleyul nu va îndrăgi niciodată amantul unei adulterine. Iar eu, dacă voiam să iubesc Warleyul aşa cum i se cuvenea, trebuia să accept toate condiţiile pe care mi le impunea. Era prea tîrziu ca să mă pot mulţumi doar cu o prietenie cordială din partea lui, pe care desigur mi-ar fi acordat-o dacă m-aş fi însurat cu o fată de categoria a şasea şi m-aş fi mutat (dacă aş fi avut noroc) într-una din casele ca nişte cutii de beton clădite pe noul teren al Consiliului municipal. Desigur că unii oameni puteau fi fericiţi chiar şi în acele căsuţe cu grădiniţe mici, cu o singură baie şi fără garaj. Aceştia puteau fi fericiţi cu ce cîştigam eu în prezent, chiar şi cu mai puţin. Dar eu nu puteam; în cazul cel mai rău, ar fi fost de preferat să părăsesc oraşul. Dar nici nu se punea această ipoteză; trebuia să forţez oraşul să-mi acorde intimitatea, puterea, privilegiile şi luxul pe care le emană „Sus pe culme".

— Joe, spuse Susan. Eşti foarte rău. Nu mă asculţi.

— Ba da, dragă, am spus eu. N-a fost o scrisoare frumoasă, totuşi. Am fost prea agitat cînd am scris-o. Mi-a fost teamă că, recunoscînd scrisul, ai s-o arunci. Nu am avut nici o clipă fericită de cînd mi-ai spus că totul s-a terminat între noi.

— Mi-ai promis că n-ai s-o mai vezi niciodată pe Alice. I-ai spus?

— Ştii că e în spital. E foarte rău bolnavă.

Fața i se înăspri. Nu mai arăta ca o școlăriță, ci mai curînd ca una dintre acele femei judecător care trimit pe toți culpabilii la închisoare, neîncurcîndu-se în amenzi și pedepse ușoare, ca să nu fie cumva învinuite că sînt femei miloase, slabe de înger.

— Trebuie să-i spui chiar acum !

Semăna în clipa aceea cu maică-sa : trăsăturile delicate ale feței se transformaseră în linii drepte, iar buzele se strînseseră cu fermitate — nu cu cruzime însă, ci cu o expresie inchizitorială.

Alice se întorsese de la Londra cu o zi înaintea mea și fusese internată în spital în cursul nopții. Nu am putut afla niciodată ce boală avea. Nu era cancer, dar un fel de chist intern foarte grav, destul de grav pentru a fi operat, însă nu chiar atît încît doctorii să recurgă la stupefiante pentru a-i calma durerea. Se aștepta operația. Nu avea voie să primească vizite în afara membrilor familiei. Nu-i scrisesem pentru că îmi trimisese un bilet prin care mă avertiza că e mai înțelept să procedăm astfel. Dar eram neliniștit : știam că nu se aștepta să-i urmez sfatul.

— M-ai auzit, Joe ? Vocea Susanei atinse o notă ascuțită. Spune-i chiar azi. N-o să moară din asta. Dacă nu-i scrii imediat, să știi că am terminat cu tine definitiv. Vorbesc foarte serios.

— Taci. Am să fac cum ți-am promis — am să termin legătura asta o dată pentru totdeauna. Îndată ce iese din spital. Dar prin viu grai. Nu prin scris. Ar fi o lașitate...

Susan se ridică.

— Te urăsc, ah, ce josnic ești ! Nu vrei să mă asculți de loc, vrei să te întorci la... la femeia aia bătrînă numai fiindcă se presupune că-i bolnavă. Ah, de nu te-aș fi întîlnit niciodată ! Mi-ai stricat toată călătoria în Franța, și acum, cînd aș putea fi iar fericită, uite cum te porți ! Te urăsc, te urăsc, te urăsc ! izbucni în plîns. Plec. Nu vreau să te mai văd în ochi ! Nu m-ai iubit niciodată.

Am apucat-o de braț cu brutalitate și i-am tras o palmă. Țipă, surprinsă, apoi se repezi la mine cu unghiile. Am potolit-o fără nici un efort.

— N-ai să pleci nicăieri, am spus. Și nici n-am să fac ceea ce mi-ai cerut. Te iubesc, prostuțo, și eu decid ce trebuie făcut și ce nu. Ține minte, de azi înainte așa va fi totdeauna.

— Lasă-mă să plec, spuse ea. Dacă nu mă lași, țip după ajutor. Nu poți să treci peste voința mea.

Începu să mi se zbată în brațe. Părul negru i se răvășise și ochii îi sticleau de furie, verzi ca topazul, asemeni ochilor unei tigroaice. Am zgîlțîit-o cît am putut de tare. Mai făcusem asta în glumă, cînd mă rugase s-o lovesc („te rog, mult, mult, să mă doară“), dar de data asta o făcusem brutal și cu toată seriozitatea, iar cînd m-am oprit, am simțit-o în mîinile mele moale, pe jumătate leșinată. Apoi am sărutat-o, mușcîndu-i buza pînă am dat de gustul sîngelui. Brațele i se încolăciră în jurul gîtului meu și se lăsă să cadă la pămînt. De astă dată n-a mai făcut pe fecioara speriată ; de astă dată n-am mai avut

scrupule, şi n-am avut alt orizont decît nebunia clocotitoare a instinctelor mele.

— M-ai rănit, spuse ea mai tîrziu, cînd mi-am revenit în fire, cu trupul istovit şi secătuit. M-ai lovit şi m-ai dezbrăcat de tot... uite, curge sînge aici... şi aici... şi aici... Ah, Joe, te iubesc acum cu toată fiinţa mea, fiecare părticică din mine îţi aparţine. N-ai să mai ai nevoie de *ea*, nu-i aşa ?

Rîse. Era un rîs frenetic. Răsuna de o plinătate fizică.

— Poţi să-i spui cînd iese din spital, iubitule. N-ai să mai ai nevoie de ea acum, ştiu asta.

Îmi zîmbi ; zîmbetul radia o mulţumire aproape sălbatică.

— N-am să mai am nevoie de ea, repetasem în şoaptă.

Mai aveam încă gustul sîngelui ei în gură, şi mîna zgîriată îmi sîngera. Soarele îmi bătea acum în ochi, iar ferigile din jurul luminişului parcă ar fi crescut mai înalte, împresurîndu-mă.

28

PÎNĂ CÎND Alice a ieşit din spital au trecut aproape două luni. Cu o zi înainte, aflîndu-mă la primărie, fusesem chemat la telefon de Brown. El personal sunase, fără a mai folosi obişnuitele farafastîcuri cu secretara.

— Domnul Lampton ? Masa la Clubul conservatorilor. La Leddersford. Ora unu.

— Sînteţi sigur că pe mine mă căutaţi ? am întrebat eu.

— Bineînţeles că sînt sigur. E ceva important. Vezi să fii la club la unu fix.

Tonul lui mă enervă. Era o dimineaţă cenuşie şi ploioasă de septembrie, rece, sumbră ; mapa mea de lucrări era plină, iar după ce o rezolvam, trebuia să vorbesc cu tînărul nostru funcţionar Raymond în legătură cu nişte lipsuri la mărunţiş. Astăzi, cînd Raymond a devenit un cetăţean onorabil, ocupînd vechiul meu post, e greu să-ţi închipui cum arăta pe atunci ; un tinerel slăbuţ, cu faţa plină de coşuri, îmbrăcat într-un costum lucios de serj albastru, cu manşetele tocite, şi cămăşi care nu erau nici curate, nici murdare. Cînd Brown telefonase, el tocmai curăţa călimările şi cînta *Înainte, soldaţi creştini* cu o voce tremurîndă, încercînd probabil să-şi menţină moralul ridicat.

— Aveţi vreo întrunire religioasă pe acolo ? întrebă Brown. Abia te aud.

Am observat că lăsase deoparte accentul său „Yorkshire".

Am acoperit receptorul.

— Taci, Ray, nu vezi că vorbesc la telefon ? În ce chestiune doriţi să-mi vorbiţi, domnule Brown ?

— Nu pot să-ţi spun la telefon, şi chiar dac-aş putea, n-am timp.

Închise.

Am aprins o ţigară. Nu avea un gust prea plăcut. De fapt, de cînd mă întorsesem de la Dorset, nu-i mai găseam tutunului nici un gust. Mă

gîndeam la întrevederea cu Brown. Într-un fel, fusesem destul de norocos că scăpasem pînă acum. Nereuşind să mă îndepărteze de Susan, Hoylake îi predase probabil această treabă lui Brown, care, de data aceasta fără intermediar, o să-mi dea un şut. Un om cu numai cîteva sute de lire la bancă — şi care se consideră foarte fericit că le are şi pe astea -- este neputincios în faţa unui om cu o sută de mii. Am să fiu forţat să părăsesc oraşul. Aveam de pe acum perspectiva viitorului meu la primărie privindu-l pe Teddy, urmărindu-l cum se umfla văzînd cu ochii în urma promovării sale (i se dăduse şi lui gradul patru). Cu o seară înainte mă întîlnisem cu Susan ; era tăcută, înlăcrimată, distrată şi nu voise să-mi spună ce i se întîmplase. Acum ştiam. Tăticul pusese piciorul în prag, ridicînd podişca ; prinţesa alerga cu răsuflarea tăiată, dar puntea castelului se înălţa încet, porţile se ferecau. Şi Jack Wales va fi acasă de Crăciun — ce şansă avea oare porcarul pe lîngă prinţ ? Acum, că zarurile fuseseră aruncate, simţeam un fel de uşurare, nu aveam unde mă retrage, nu mai aveam nevoie să fiu drăguţ cu nimeni, puteam să-mi permit luxul să spun ceea ce gîndesc.

L-am privit pe Ray, cu mîinile pătate de cerneală roşie şi albastră, cu buza de jos tremurîndă. Observase că pierdusem mult mai mult timp decît de obicei cu conturile mărunte de casă şi ştia ce avea să urmeze. Ar fi fost în puterea mea să-i schimb tot cursul vieţii : se trăgea dintr-o familie săracă, şi ştiam cît se poate de bine care era soarta celor concediaţi din instituţii de

stat. „Momîia capabilă“ concediase un tînăr funcţionar pentru exact aceeaşi greşeală ca a lui Ray, şi omul ajunsese pînă la urmă salahor. Dacă nu eşti foarte norocos, foarte bogat sau foarte talentat, sistemul referinţelor poate să-ţi fie un duşman implacabil pentru tot restul vieţii dacă o singură dată calci alături. Ray era pe banca acuzaţilor, eu eram judecătorul şi juriul. Un singur cuvînt. Dacă îi spuneam un singur cuvînt lui Hoylake, Ray zbura.

— Adu-mi caseta cu bani, timbrele şi conturile mărunte, am spus eu.

Le scoase din casa de fier şi veni cu ele la masa mea, tîrîndu-şi picioarele în pantofii scîlciaţi.

— Le-am controlat azi-dimineaţă, Ray, am spus. Se pare că sînt unele lipsuri.

Mă privi mut.

— Greşeli de calcul, am spus eu. Greşeli care ar fi trebuit să dea un surplus. Cincisprezece şilingi în două săptămîni. Ai cincisprezece şilingi ?

Clătină din cap. Ochii i se umpluseră de lacrimi.

— Bine, atunci. Poate am greşit eu. Revizuim conturile împreună.

Stătea aplecat lîngă mine. Degetele lui cu unghiile roase, pătate cu roşu şi albastru, se ţineau după mîna mea, în timp ce cu indexul treceam de la un şir de cifre la altul. Asta şi pantofii lui scîlciaţi mă emoţionară ; mă vedeam prin prisma lui : bătrîn, pedant şi atotputernic. Am închis registrul cu o pocnitură.

— Idiotule, de ce ai făcut asta ? Ştiai că o să fii descoperit.

— Nu ştiu de ce, spuse el plîngînd.

Eu însă ştiam. Colegii lui de şcoală primară cîştigau cîte cinci-şase lire pe săptămînă, în timp ce el, numai două. Nenorocitul, încercase să se menţină la nivelul lor.

— Nu te mai smiorcăi, am spus. Degeaba, cu plînsul nu faci nimic. Ai cincisprezece şilingi ?

Clătină iar din cap.

— Nu. Îmi pare foarte rău, domnule Lampton, n-am să mai fac asta niciodată, vă jur ! Vă rog să nu mă spuneţi, vă rog...

Am scos din buzunar o hîrtie de zece şilingi şi două monede de cîte doi şilingi jumătate şi le-am pus în casetă.

Faţa i se lumină puţin.

— N-o să mă spuneţi, domnule Lampton ?

— De ce dracu crezi că fac asta ?

Îmi apucă mîna şi începu să mi-o strîngă.

— Mulţumesc, domnule, mulţumesc. Am să vă plătesc fiecare bănuţ, vă jur !

— Nu, am spus eu. Cincisprezece şilingi era pentru el o sumă tot atît de greu de găsit ca şi o mie cinci sute. Nu, prostule. Dar să nu te mai prind altă dată, atîta tot ! Acum aranjez eu lucrurile. Dar dacă mai faci una ca asta — chiar dacă e vorba numai de un ban — să ştii că te dau pe mîna lui Hoylake. Acum du-te şi spală-te pe faţă.

După ce plecă, m-am întrebat dacă nu cumva m-am ramolit. Într-un fel, acoperisem un delict, şi dacă o să fure din nou, tot eu aveam s-o

păţesc. Dar mi-ar fi fost imposibil să procedez altfel ; îmi aminteam de timpul cînd eu însumi avusesem o nevoie disperată de cincisprezece şilingi şi mă uitam la filfizonii din Dufton plimbîndu-se ţanţoş în costume noi şi cu pungile doldora de bani, pe cînd eu abia aveam pentru o ţigară. Şi, poate, îmi spusesem în mod superstiţios, dacă eu mă purtam îngăduitor cu Raymond, Brown va fi îngăduitor cu mine.

Clubul conservatorilor din Leddersford era o clădire mare în stil italian, aşezată în centrul oraşului. La origine fusese construită dintr-o piatră de culoarea biscuiţilor — (uneori mă întreb dacă nu cumva arhitecţii din secolul al XIX-lea erau puţin nebuni) — dar fumul depus de o sută de ani încoace îi dăduse un aspect nesănătos şi bălţat. Holul de la intrare era acoperit cu un covor de culoare vînătă, în care ţi se înfundau paşii, mobilierul era în stil victorian, greoi şi întunecat, dar tot ce putea fi lustruit, pînă şi balustrada, scînteia. În hol plutea un miros de ţigări de foi, *whisky* şi muşchi de vacă, iar peste tot domnea o linişte apăsătoare. Pe pereţi fuseseră înşirate portretele unor notabilităţi ale partidului conservator : toţi aveau aceeaşi expresie de înţelepciune pragmatică, meschină, cu ochi mustrători şi gura ca o capcană cu arc, bine înfiptă în friptura mustoasă a succesului.

Simţeam cum mă ia cu cald şi cu frig. Va să zică, ăsta-i locul unde cresc banii. În hotelurile scumpe, în baruri şi restaurante întîlneai mulţi

tipi bogaţi, dar niciodată nu puteai fi sigur de clasa căreia aparţineau, căci pentru a putea pătrunde acolo aveai nevoie doar de bani pentru băutură sau masă, de un guler curat şi o cravată. Clubul conservatorilor din Leddersford, însă, cu o subscripţie anuală de zece guinee, plus sume incidentale („Înscrie-mă cu o sută de lire, Tom, mai bine s-o ia partidul conservator decît fiscul"), era numai al marilor bogătaşi. Acesta era locul unde se luau hotărîri, se încheiau afaceri între supă şi desert; unde un cuvînt potrivit, un zîmbet sau un gest puteau să te ridice în grad peste noapte. Aceasta era inima ţării, pe care de atîta timp încercam s-o cuceresc; aici opera magia, aici porcarul jegos şi împuţit putea deveni peste noapte prinţul ce-şi schimbă zi de zi cămaşa.

I-am spus portarului numele meu.

— Domnul Lampton? Da, domnule. Domnul Brown are o întîlnire cu dumneavoastră. A fost reţinut, din păcate, dar vă roagă să-l aşteptaţi la bar.

Mă privi puţin neîncrezător; neavînd timp să mă schimb, purtam costumul gri-deschis şi pantofii cafenii, fostele mele haine de sărbătoare. Pantofii erau încă buni, dar mult prea grei pentru costum, apoi şi costumul ajunsese prea îngust, iar haina, prea scurtă. Croitorii de mîna a treia fac întotdeauna hainele prea mici. Am văzut sau mi s-a părut că desluşesc o privire de dispreţ în ochii portarului, astfel încît am pus înapoi în buzunar şilingul pe care voiam să i-l dau. (A fost un noroc că am procedat astfel;

după aceea aveam să aflu că oamenilor de serviciu din cluburi nu li se dau niciodată bacşişuri.)

Barul era ticsit de oameni de afaceri care se străduiau din răsputeri să sprijine înflorirea exportului. Se făcuse o încercare de modernizare; covorul era un zigzag de albastru, verde şi galben, barul era acoperit cu un fel de material plastic şi în faţă se înălţa ceva asemănător unui cristal negru. Nimic nu arăta că acesta ar fi un teren rezervat rangurilor înalte, doar dacă ai fi luat în consideraţie tabloul lui Churchill atîrnat deasupra barului, deşi mutra premierului o puteai întîlni în mai toate localurile. Şi nu toată lumea vorbea neapărat engleza corectă. Principala industrie a Leddersfordului e cea textilă, iar majoritatea membrilor clasei conducătoare îşi făcuseră educaţia superioară la Colegiul Tehnic, unde, într-o oarecare măsură, se amestecaseră cu plebea şi, în consecinţă, căpătaseră unele trăsături ale accentului nordic. Semnul distinctiv al bogăţiei celor din bar îl constituia statura lor. La Dufton şi chiar la Warley, treceam drept un bărbat înalt; dar aici se aflau cel puţin două duzini de bărbaţi tot atît de înalţi ca mine, şi alte două duzini mai înalţi şi mai solizi. Unul dintre ei, care stătea lîngă mine, măsura cel puţin un metru nouăzeci, era lat în spete ca o gorilă, tot numai oase şi muşchi, iar haina lui nu avea de loc nevoie de vată la umeri. Mi-ar fi rupt spinarea în doi timpi şi trei mişcări şi fără îndoială că ar fi făcut-o dacă i-aş fi dat cel mai mic prilej, judecînd după felul încruntat în care mă pri-

vea. Apoi încruntarea se prefăcu într-un zîmbet convențional și deodată îmi dădui seama că individul era Jack Wales în persoană.

— Ce mai faci, bătrîne ?

— Sînt în formă, am spus eu. Am petrecut un concediu grozav la Dorset. Și *tu* arăți splendid, n-am ce spune !

— Am fost la Majorca. Acum, Cambridge o să-mi pară cam răcoros și umed. Mă întorc acolo... am dat o raită și prin Warley. Tata nu se simțea prea bine. Muncește prea mult.

— Îmi pare rău, am spus, întrebîndu-mă malițios dacă bătrînul Wales era bolnav de gută, prostată sau hipertensiune.

— Acum e bine, spuse el. Îmi zîmbi. Știi, tata lucrează șaisprezece ore pe zi. Bei ceva, bătrîne ?

— *Whisky*.

— Ia unul dublu. Așa nu-i nevoie să-i atragi chelnerului de două ori atenția.

— Tu, în privința asta, n-ai nici o dificultate.

— Ce spui ? A, da, înțeleg. Totuși, statura asta a mea are și dezavantajele ei. Nu pot să mă strecor... Dar ce vînt te-aduce pe aici ? Știam că ești un laburist înfocat. Vrei să intri în pas cu vremea ?

Rîse cu rîsul lui prefăcut.

— Mă întîlnesc cu domnul Brown.

— Tatăl Susanei ?

— Îhî !

— Simpatic om. Totuși, nu te da bătut. Ține la prețul cel mai mare cu putință... presupun că discutați o chestiune de afaceri.

— S-ar putea, am spus eu.

Era singurul răspuns pe care îl puteam da.

— Ești discret, îmi răspunse. Se uită la ceasul de aur, care părea mic și feminin pe încheietura mîinii lui uriașe și păroase. Ei, trebuie s-o iau din loc.

Își termină *whisky*-ul.

— Mai iei unul ?

— Nu, mulțumesc, bătrîne. În orice caz, tu nu poți plăti ; e un regulament al clubului. Pocni din degete spre chelner : Henry, un *whisky* dublu pentru domnul Lampton.

Îi dădu chelnerului o bancnotă și aruncă restul în buzunar fără să se mai obosească să-l numere.

— La revedere, Joe.

— La revedere, Jack.

Trei *whisky*-uri duble făceau cincisprezece șilingi, sumă pentru care nenorocitul de Raymond era să fie condamnat la o viață de galere. Asta nu înseamnă însă că *whisky*-ul mi-a plăcut mai puțin.

L-am văzut pe Brown din clipa cînd a intrat în încăpere. A venit direct spre mine.

— Se pare că te simți ca acasă, tinere ! Cred că am să iau și eu un *whisky* dacă mai e. Făcu un semn cu degetul, și chelnerul se apropie îndată. Sînt foarte supărat pe dumneata, tinere, continuă.

Avea niște sprîncene stufoase, grele și negre, care, alături de părul alb și fața roșie, alcătuiau un contrast neliniștitor. Cînd le ținea împreunate

peste ochii lui adînci, arăta ca un bătrîn judecător *bon viveur*[1] care condamnă la spînzurătoare un biet muncitor sau funcţionar, drept aperitiv înaintea unei mese bune, la care consumă o sticlă din cel mai bun vin de Porto.

Scoase un porţigaret de aur şi-mi oferi o ţigară.

— Nu, mulţumesc.

— Eşti cumpătat. Fumatul înainte de masă e un obicei prost. Dar e singurul lucru în care eşti cumpătat, în celelalte privinţe te-ai comportat ca un cretin.

Am simţit că roşesc.

— Dacă acesta este singurul motiv pentru care aţi vrut să mă vedeţi, nu are nici un rost să mai rămîn.

— Nu te arăta mai nebun decît eşti. Vreau să-ţi fac o propunere. În orice caz — îmi adresă unul din zîmbetele sale fermecătoare, judecătorul implacabil devenise un Moş Crăciun care va aduce în traistă toate darurile cerute de copii — am putea lua mai întîi masa. Nu că ar fi o masă prea bună; localul ăsta a decăzut de cînd cu raţionalizarea.

— Lumea de pe aici nu prea are aerul că moare de foame.

— N-am vrut să spun asta. Am vrut să spun că aici nu mai poţi lua o masă bună. E prima oară cînd intri în clubul ăsta?

[1] Petrecăreţ (în limba franceză în original).

— N-am intrat în viaţa mea într-un club conservator, am răspuns. Tatăl meu s-ar răsuci în mormînt dacă m-ar vedea.

— Şi al meu la fel, spuse, făcîndu-mi cu ochiul. Şi al meu la fel, băiete! Dar nu sîntem legaţi de taţii noştri.

L-am privit cu răceală. Cordialitatea lui spontană fără îndoială că era prefăcută; era mănuşa de catifea ce acoperea pumnul de fier care putea oricînd să se abată asupra mea. De ce nu isprăvea odată?

Un chelner se apropie de noi şi, cu multe plecăciuni şi temeneli, ne conduse în sufragerie. Sufrageria avea acelaşi stil ca şi fumoarul; feţele de masă erau de o albeaţă orbitoare, iar tacîmurile, grele, erau, fără îndoială, de argint. Încăperea semăna cu orice sufragerie dintr-un hotel mai bun; dar nu exista nici o crăpătură, nici o zgîrietură pe pereţi, nici un fir de praf nicăieri, şi aveai impresia că ospătarii, fără a clipi din ochi, ţi-ar fi adus orice ai fi dorit şi aşa cum ai fi dorit, la o adică, dacă ai fi insistat, chiar şi urechile şi ochii lor, fierţi, în vin de Xeres.

Sorbeam prima lingură de supă, cînd Brown îmi spuse aşa, într-o doară:

— Mă gîndesc să te lansez în afaceri.

Aproape că m-am înecat.

— Vorbiţi serios?

Se încruntă.

— Nu te-am chemat aici ca să fac glume. Ai auzit ce am spus. Spune, te rog, suma. Se aplecă înainte, încleştîndu-şi mîinile de marginea mesei. Unghiile i se înălbiseră din cauza apăsării. Eşti

un băiat deştept. Doar nu vrei să rămîi la primărei toată viaţa, nu ? Acuma este vremea cea mai prielnică pentru contabili. Să presupunem că îţi împrumut suma necesară pentru a-ţi asigura o cotă de participaţie într-o afacere. N-am să te trag pe sfoară. Şi am să-ţi trimit şi clienţi.

— Am impresia că-mi întindeţi o cursă, am spus eu.

— Da. Vreau să te fac un om avut — mult mai avut decît ai fi dacă ai rămîne la primărie — cu o condiţie însă. Făcu o pauză, şi dintr-o dată păru bătrîn şi bolnav. Cu o singură condiţie : să n-o mai vezi niciodată pe Susan, să nu mai comunici cu ea în nici un fel.

— Asta înseamnă că trebuie să plec din Warley ?

— Da, trebuie să pleci numaidecît din oraş. Îşi şterse fruntea cu o batistă albă de mătase. Nici nu trebuie să mai stai pe gînduri. Nu există nici o altă soluţie. În caz că nu accepţi propunerea mea, te asigur că am să-mi dau toată silinţa să-ţi fac viaţa insuportabilă.

Îmi vîjîiau urechile ; îmi venea să răstorn masa şi să-l lovesc pînă cînd braţul avea să-mi amorţească, apoi să-l zvîrl afară, să-l zvîrl afară, să-l zvîrl afară ! Am respirat adînc.

— Nu, hotărît, nu ! Dacă ai fi fost mai tînăr, te lăsam lat pe jos, pe dumnezeul meu că te snopeam în bătăi ! Cu spaimă îmi dădui seama că ridicam din ce în ce mai mult tonul : La dracu cu oferta ta împuţită ! Mai bine mă fac salahor decît să mă las cumpărat. Pe măsură ce-mi recăpătam stăpînirea de sine, vocea nu îmi mai

tremura. Ascultaţi-mă, n-o să înţelegeţi asta niciodată, dar eu o iubesc pe Susan !

— N-am să înţeleg, spuse el tărăgănînd cuvintele. Eu nu înţeleg ce-i aia dragoste.

— E ceva serios, am spus eu. O iubesc. E cea mai bună fată pe care am întîlnit-o vreodată. Din primul moment în care am văzut-o am dorit să mă căsătoresc cu ea. Atunci nu ştiam cine este şi nici nu-mi pasă. La dracu, am să ajung pînă la judecată ! Dacă o alungaţi, poate să vină la mine acasă. Judecătorii n-au să ne refuze permisiunea de căsătorie, şi dacă ne refuză, am să fac un scandal de pomină !

— N-ai să faci una ca asta, Joe, spuse el liniştit.

— Şi, mă rog, de ce nu ?

— Pentru că ai să te căsătoreşti cu ea. Cu consimţămîntul meu. Şi foarte repede.

L-am privit cu gura căscată.

Îşi recăpătase înfăţişarea înfloritoare şi zîmbea. Continuam să mă uit la el cu gura căscată.

— Termină-ţi supa, îmi spuse. Mulţi ar fi bucuroşi să mănînce aşa ceva, şi tu o laşi să se răcească.

Am început să mănînc ascultător ca un copil. Mă privi cu bunăvoinţă ursuză.

— De ce mi-aţi făcut propunerea aceea ? am întrebat.

— Am vrut să fiu sigur că eşti potrivit pentru fata mea. În orice caz, ar fi fost o investiţie bună. Eşti un băiat deştept. Mi-am amintit ce-mi spusese Reggie la serata dată de familia Carstairs.

— Aţi mai făcut asemenea propuneri, dacă nu mă înşel ?

— Pe vremea aceea Susan n-avea decît şaisprezece ani, spuse el, aproape scuzîndu-se. Era funcţionar la fabrică. Se credea scriitor. Era un vînător de zestre. I-am obţinut un post la o firmă de reclame. Nu era nimic serios, doar o dragoste de licean. A cedat pe loc. Dacă-l luai mai repede, era în stare să-ţi lingă şi ghetele. Dar asta n-are importanţă. Principalul e să fixăm data căsătoriei.

— La început aţi fost împotriva căsătoriei noastre, am spus, şi acum vreţi să ne căsătorim la iuţeală. Nu înţeleg de ce.

— Motivul e foarte simplu. Susan... nu înţelegi ? Îmi pare bine că mai poţi roşi.

— Dar Susan de ce nu mi-a spus ?

Brown privi puiul pe care chelnerul îl adusese chiar în clipa aceea.

— Iar pui, mormăi el. Curînd am să mă prefac şi eu în pasăre. Ei bine, Joe, nu ţi-a spus pentru că nu voia să te însori cu ea doar din obligaţie. În ce mă priveşte pe mine, nu ţi-am spus, şi am vorbit doar despre bani, pentru că voiam să mă asigur că nu te căsătoreşti cu ea numai din interes. Şi-apoi, punîndu-ţi arma asta în mînă, ai fi putut s-o întorci împotriva mea.

Respectul meu faţă de el crescu. Pe urmă mă cuprinse parcă un vîrtej, sentimentul că participam din plin la viaţă, că intrasem în curentul ei principal — toată lumea vorbeşte despre bucuria de a fi mamă, dar se spune prea puţin despre bucuria de a fi tată, despre nemăsurata tandreţe

animalică pe care o simţi faţă de femeia care îţi va dărui un copil. *Biblia* are dreptate cînd pomeneşte de măruntaiele care tînjesc de dorul cuiva.

— Vreţi să spuneţi că aţi fi lăsat-o să nască fără să-mi daţi de veste ?

— Da, aş fi preferat asta decît să fie nefericită tot restul vieţii.

— Susan, cu fiul meu, am spus şi am zîmbit. Eram ameţit de fericire. Era o fericire matură, sănătoasă ca mierea din fagure. În sfîrşit devenisem bărbat. Nu mi se smulsese din mînă cartea la jumătate, puteam trece la capitolul următor.

— Nu ai nici un motiv să rînjeşti, spuse Brown arţăgos. Nu aşa îmi închipuisem nunta fetei mele. Ochii i se făcură opaci ca mercurul, iar vocea căpătă ceva tăios şi ameninţător ca un pumnal. Există părinţi care îşi trimit fetele în... unele clinici. Nu-i prea tîrziu pentru asta.

— N-ar consimţi, am spus eu în disperare de cauză. Nici dumneata n-ai fi în stare, n-ai putea să-ţi ucizi nepotul. Asta e o mîrşăvie fără pereche. Am s-o răpesc la noapte, jur c-am s-o răpesc şi-am s-o duc la mine acasă !

— Am să ţi-o iau înainte, spuse el. Aş putea să-i relatez convorbirea noastră după bunul meu plac. Ştiu s-o manevrez mai bine decît dumneata.

— Încearcă numai. Încearcă numai. Am să anunţ imediat poliţia.

— Te cred în stare. Păru mulţumit. Într-adevăr, te cred în stare. Eşti un tip incomod.

— Probabil a fi un om corect înseamnă a fi incomod.

— E drept... De-altminteri, n-am de gînd s-o expediez pe Susan.

— Atunci, de ce m-aţi speriat ?

— Am vrut să văd din ce fel de aluat eşti făcut, zise cu gura plină.

— Presupun că de asta m-aţi avertizat prin Hoylake să nu mă mai văd cu Susan. Aţi vrut să mă intimidaţi ?

— Niciodată n-am îndepărtat-o pe Susan de dumneata, spuse el, servindu-se din cartofii prăjiţi. Soţia mea a vorbit cu Hoylake la o întrunire bisericească, şi el s-a oferit să-ţi atragă atenţia să nu te mai vezi cu Susan. Asta-i tot, în măsura în care el spune ceva cuiva vreodată. Individul ăsta e făcut să fie slujbaş la primărie.

— De ce n-aţi discutat totul direct cu mine ?

— De ce să fi discutat ? Nu existau decît două soluţii : sau aveai stofă, şi atunci mă înjurai şi mergeai înainte. Sau erai un fricos, atunci ar fi fost suficiente cele cîteva ameninţări vagi ca să te sperie şi toată lumea să fie scutită de o grămadă de necazuri. Chestiunea, băiete, e că un om în situaţia mea nu poate cunoaşte prea bine un om în situaţia dumitale. Aşa încît te-am lăsat să-ţi dai singur arama pe faţă.

— Jack Wales n-ar fi fost pus în situaţia asta, am spus îmbufnat.

Brown rîse înfundat.

— Ar fi trebuit să te îngrijeşti ca părinţii tăi să aibă ceva mai multe parale Nu eu am făcut lumea.

Acum îmi puteam îngădui luxul să cercetez în amănunt marele noroc care dăduse peste mine, să admir culorile lozului celui mare.

— Un lucru nu înţeleg, am spus eu. Credeam că aţi aranjat totul, că o veţi mărita pe Susan cu Jack. Se vorbea de o fuziune a întreprinderilor...

— Nu era nimic aranjat — fuziunea n-are nimic a face cu asta. Eu nu sînt rege ; nu-mi dau fata ca să pecetluiesc o alianţă.

— Şi cu fuziunea cum rămîne ?

— Ai nişte idei cam stranii despre afaceri, băiete. Nu m-am gîndit serios nici o clipă să mă asociez cu Wales. În primul rînd, am fost prea mult timp unicul stăpîn al întreprinderilor mele ca să doresc să fiu doar codirector ; şi în al doilea rînd, nu-mi place felul cum merg treburile la ei. Scot bani cîţi vor, dar azi oricine e în stare să numere pînă la zece poate să se umple de bani... Totuşi, nu te-am adus aici ca să discutăm despre familia Wales. Vreau să-ţi dai demisia de la primărie de îndată ce vei putea.

— Ştiţi, nu m-am calificat încă şef-contabil. Am doar gradul de funcţionar stagiar.

Îmi făcu semn cu mîna să tac.

— Eu judec oamenii după faptele lor, nu după hîrţoage. N-am timp acum să intru în amănunte. Ce pot să spun e că aş avea foarte urgent nevoie de cineva care să-mi reorganizeze birourile. Sînt mult prea multe hîrtii ; asta a început din timpul războiului, cînd am angajat oameni la nimereală. Pe mine mă interesează partea tehnică, nu mă pricep în chestiunile administrative. Dar ştiu ce putem şi ce nu ne putem permite.

— Ar urma deci să mă ocup de problema productivităţii ?

— Nu tocmai. Nu-mi plac indivizii ăştia, unde sînt ei, ies certuri. Trebuie aduse unele schimbări, pe care cel mai bine le poate face un om nou. Asta-i tot.

— Am de întreţinut o familie, am spus eu. Ce salariu voi avea ?

— O mie, deocamdată. Şi nici un chior dacă nu reuşeşti să faci treabă. Ai la dispoziţie una din maşinile firmei ; trebuie să inspectezi des depozitele din Leeds şi Wakefield.

— E prea frumos ca să fie adevărat, am spus, încercînd să par subtil, modest şi copilăros. Nu ştiu cum să vă mulţumesc...

— Mai e o singură chestiune de lămurit, a spus el. Şi dacă refuzi, atunci totul s-a sfîrşit. Şi aşa durează povestea asta de prea mult timp. Se încruntă : Doamne, ai o îndrăzneală ! De cîte ori mă gîndesc la asta, îmi vine să-ţi frîng gîtul.

Tăcu din nou. După un minut n-am mai putut suporta.

— Dacă îmi spuneţi cu ce am greşit, poate aş reuşi să îndrept lucrurile. Nu pot să vă citesc gîndurile.

— Părăseşte-o pe Alice Aisgill. Acum. Nu vreau ca fiica mea să mai sufere. Şi nu vreau ca ginerele meu să fie amestecat într-un proces de divorţ pentru o tîrfă bătrînă ca asta.

— Am terminat cu ea. Nu era nevoie să folosiţi un asemenea cuvînt.

Mă privi cu ochii strînşi.

— Folosesc cuvintele cele mai potrivite. Nu eşti primul cu care s-a culcat. E destul de deocheată... Mi-am amintit, dintr-o dată, pînă la ultima intonaţie, ce-mi spusese Eva despre tînărul Woodley. De-ai şti cîţi au trecut prin patul lui Alice, continuă Brown. Are o prietenă, o beţivă bătrînă, care îi împrumută apartamentul... şi Jack Wales...

Într-un raid peste Colonia, mitraliorul avionului a primit un şrapnel drept în faţă. Era o bucată de metal de aproape zece centimetri care i-a scos ochii şi i-a retezat nasul. În clipa aceea l-am auzit urlînd : „O, nu ! O, nu !"

La fel am reacţionat şi eu cînd Brown rosti numele lui Jack Wales, iar el, urmărindu-şi avantajul, continuă să-mi înşire la dovezi.

Ne strînserăm apoi mîinile, încheiarăm contractul, totul pe un ton indulgent : „Şi eu am fost tînăr, fără minte". Laude după aceea : „Eşti omul de care avem nevoie. Oricînd îţi poţi croi drum spre înalta societate." Pe urmă, cu severitate : „Întîlneşte-te mîine cu ea şi termină imediat. Eu n-aş mai amîna lucrurile." Puţin coniac, o ţigară bună de foi, o plimbare cu „Bentley"-ul înapoi la Warley, şi la toate răspunsesem un „da" convingător, judecînd după figura satisfăcută a lui Brown. În sinea mea, însă, la fel ca mitraliorul acela — pînă ce nu l-a calmat morfina — tot ce puteam spune, mereu, mereu, mereu, era echivalentul celor două silabe de neîncredere scandalizată.

29

ERA prin septembrie, ora 8, o vreme nestatornică, cu un cer pestriţ: puţin indigo, puţin cupru şi pete roşii, nuanţa sîngelui de bou. Locul acţiunii: apartamentul lui Elspeth. Punctul exact în spaţiu unde i-am spus că totul s-a terminat: pata cafenie de pe covorul din hol, lîngă uşa dinspre coridor. Cunoşteam bine pata aceea. Tot eu o făcusem; răsturnasem acolo nişte vişinată într-o seară înainte de crăciun. După ce îi spusesem Alicei totul, aş fi putut desena o hartă colorată a petei şi a împrejurimilor ei, corectă pînă la ultima volută a scăunelului aurit de lîngă ea.

Nu mă puteam hotărî s-o privesc şi n-am vrut să mă apropii de ea. Totuşi, dintr-o ochire observasem că purta o rochie neagră de mătase, un colier de perle, iar la mîna dreaptă, un inel cu safir pe care nu-l mai văzusem niciodată. Mîinile le ţinea lipite de trup, iar roşul de obraz pe care şi-l aplicase cu atîta grijă se transformase în două pete de sine stătătoare. Nu-şi dăduse cu lavandă, cum obişnuia, ci cu un parfum mai tare, de mosc, care îţi sugera un miros de fiară, ca de tigru proaspăt îmbăiat, dacă vreodată cuiva i-ar da prin cap să îmbăieze un tigru.

— Deci, totul s-a terminat între noi, Joe?

Buzele abia i se mişcau şi respira foarte repede.

— O iubesc pe Susan.

— E foarte înţelept din partea ta.

— Nu fi răutăcioasă...

— Nu sînt. Sînt doar surprinsă. Cît de repede te-ai schimbat. Cît e de cînd tu...?

Descrise tot ce am făcut la Dorset, folosind cuvintele cele mai simple; vorbea nepăsătoare, rece.

— Toate astea n-au lăsat nici o urmă în tine, nu-i aşa? Ne-am cunoscut doar cu trupul. Al tău, tînăr... iar al meu... al meu, bătrîn, în declin. De ce nu spui lucrurilor pe nume? Eu am treizeci şi patru de ani, şi ea are nouăsprezece. Vrei lîngă tine o femeie tînără, puternică şi sănătoasă. Nu sînt supărată pe tine. De altfel, trebuia să mă aştept. Pentru dumnezeu, de ce nu poţi să fii cinstit?

— Nu-i aşa, am spus obosit. Te-am iubit într-adevăr, dar acum nu mai pot. Să lăsăm asta...

Nu puteam să-i spun de Jack Wales. Acum nu mai avea, de altfel, nici o importanţă. Gîndul că se culcase cu el, tocmai cu el, din toţi bărbaţii de pe glob, aici, în patul în care stătusem cu ea, nu mă lăsase să dorm toată noaptea. Acum, însă, cînd eram alături de ea, lucrul nu mai avea nici o însemnătate, era ceva mort, ca ştirile din ziarul de ieri. Faptul că primise să se culce cu el nu însemna nimic, putea fi doar un gest de dispreţ. Îl folosise într-o oră de plictiseală — ca un bărbat care bea la repezeală un *whisky* cînd e obosit, deprimat — şi apoi îl dăduse uitării. Jack era un amănunt neînsemnat dintr-o perioadă depăşită, cu milioane de secunde înainte de era lui Joe, la fel cum fuseseră împreunările mele posomorîte din Dufton, Lincolnshire şi Germania înainte de era Alicei.

— Oricum, nu avea nici un rost să continuăm, am adăugat. S-ar fi aflat. Eva ne descoperise, şi era doar o chestiune de timp ca să afle şi George. El e prea viclean ca să nu tragă de aici un folos, iar eu nu voiam să fiu tîrît într-un proces de divorţ ruşinos. Şi nici să fiu alungat din Warley. Din ce-am fi trăit ?

Gura i se strîmbase.

— Eşti un băieţaş timid, după cum văd.

— Îmi cunosc interesele, am răspuns.

Se prăbuşi fără graţie pe scaunul cel mai apropiat, acoperindu-şi ochii cu palmele, ferindu-i parcă de becul puternic al lămpii unui interogatoriu imaginar.

— Mai e şi altceva la mijloc, spuse ea. De ce te ascunzi ? Ţi-e teamă să nu mă răneşti ?

— N-aş vrea să-ţi fac nici cel mai mic rău.

Tîmplele începură să-mi zvîcnească. Nu era o durere violentă, dar parcă un ciocan mare m-ar fi lovit pe dinăuntru, oprindu-se înainte de a da lovitura supremă. Voiam să scap din odăiţa aceea înăbuşitoare, care mirosea a parfum şi a boală, voiam să mă reîntorc în Warley. Iar Alice nu făcea parte din Warley. Nu puteam avea şi una, şi alta : şi pe Alice, şi oraşul pe care îl îndrăgisem ; la asta se rezuma totul. Ştiam că o să-mi fie greu să-i explic, dar trebuia să încerc.

— Sînt logodit cu Susan, am spus. Voi lucra în întreprinderea tatălui ei. Dar nu ăsta e motivul pentru care trebuie să ne despărţim. Ar fi imposibil să ne iubim în Warley, iar eu nu pot iubi pe nimeni în alt loc, înţelegi ?

— Nu, spuse ea. Aş dori un singur lucru, să nu mă minţi. Totul este clar şi simplu şi de înţeles, îţi doresc noroc. Deci nu e nevoie să camuflezi totul în prostii din astea. Locul nu contează.

Se ridică şi veni spre mine. Fără să vreau, am luat-o în braţe. Ciocanul pe care îl simţeam în cap îmi dădu lovitura supremă ; o durere nevralgică, sfîşietoare mă săgetă, însă nimic nu putea ştirbi duioşia nemărginită şi fericirea ce mă copleşiseră simţind în braţele mele trupul lui Alice.

— Da, sigur, mai e şi altceva, spuse ea. Te rog, mărturiseşte-mi, Joe. Atît îţi cer.

Avusese o privire rugătoare ca a copiilor germani, după victorie, cărora, în ciuda grozăviilor făcute de nemţi în lagărele de concentrare, le dădeai toată porţia ta de ciocolată văzîndu-le feţele hămesite. Trecînd peste adevăr, trebuia să respect amorul propriu al Alicei. De fapt, nu Susan era motivul adevărat pentru care voiam să rup legătura ; dar dacă aş fi continuat s-o conving că o părăseam ca să rămîn în Warley, i-aş fi rănit orgoliul mai mult decît ar fi putut îndura. Aşa încît, în timp ce trupurile noastre erau strîns lipite unul de altul, i-am trîntit o minciună ; deşi cu o zi înainte n-ar fi fost minciună.

— Am aflat că Jack Wales a fost amantul tău, am spus eu. Am simţit-o înţepenind în braţele mele. Nu pot suporta asta. Nu cu el. Cu oricare altul, dar cu el, nu. E-adevărat ?

Dacă ar fi negat, cred că m-aş fi întors la ea. Era aceeaşi situaţie ca după discuţia noastră din iarnă, cînd îi aruncasem hîrtia de o liră ; desigur,

onoarea, ca şi libertatea sînt lucruri rezervate pentru cei ale căror venituri le garantează independenţa, dar există o limită pentru dezonoare, un gabarit de plutire pentru decenţă, care marchează hotarul dintre a fi bărbat şi a fi porc.

— Îl urăşti pe Jack, spuse ea. Îmi pare rău. N-ar trebui, el nu te urăşte.

— Nici nu ştie că exist.

— Cînd am fost cu el pentru prima dată, nu ştia într-adevăr. Tu nu veniseşi încă la Warley. Dar îi eşti simpatic.

— Te-ai mai întîlnit cu el în ultima vreme ?

Se desprinse din braţele mele şi se apropie de bufet.

— Cred că amîndoi avem nevoie de un gin. Vocea îi era calmă. Am fost cu el de două ori. Dacă vrei cu orice preţ să te chinui, poftim : o dată în maşina lui şi o dată aici. Prima dată m-a condus acasă de la balul „Thespienilor". Ciocni paharul de paharul meu. E gin cu lămîie.

— Nu vreau nimic. L-am dat pe gît şi am tuşit. Şi-a doua oară ?

— A doua oară a fost după ce ne-am certat. În seara următoare l-am întîlnit întîmplător în barul unui hotel.

— Şi de ce nu mi-ai spus ?

— Nu mi s-a părut important. Nu te-am întrebat niciodată de trecutul tău, şi nici măcar de prezent. Dacă ai uitat cumva, îţi amintesc că, la urma urmei, stabilisem între noi o înţelegere în privinţa asta.

În cameră se lăsase o linişte grea ; părea că se strecoară înăuntru încet-încet, de afară, de pe coridoarele lungi, cenuşii. Dintr-o dată nu mai avurăm să ne spunem nimic. Ea stătea lîngă bufet cu spatele la mine. Soarele apusese şi nu o vedeam prea bine, dar cred că începuse să plîngă.

— La revedere, Alice, am spus eu. Îţi mulţumesc pentru tot ce-ai făcut pentru mine.

Nu mi-a răspuns şi am ieşit foarte încet, ca din odaia unui bolnav.

30

A DOUA ZI dimineaţă, la primărie, bîndu-mi ceaiul, mă simţeam foarte mulţumit de mine însumi. Mai întîi, ceaiul era proaspăt, tare şi dulce şi avea în el exact atîta lapte cît îmi plăcea. Cu siguranţă că micul Ray, care mă privea cu un devotament de cîine, avusese grijă de toate. Călimările fuseseră spălate, frecate, iar pe masă îmi pusese o cutie nouă cu ace şi o sugativă albă ca zăpada. Rupsese şi foile vechi din calendar. Toţi contabilii din lume, chiar şi cei deocheaţi ca mine, au ceva de fete bătrîne : eu, cel puţin, cînd văd un birou curat, ordonat, mă simt vesel şi uşor ca şi cum aş fi proaspăt primenit. Acum, că plecam, atmosfera de la primărie mi se părea mai agreabilă. În sfîrşit, puteam să văd mecanismul administraţiei locale aşa cum era în realitate, să-l apreciez la justa lui valoare : un amestec de muncă sîrguincioasă şi de viaţă tih-

nită, domoală. Azi se aud multe lucruri urîte despre funcţionarii municipali, dar dacă întreprinderile industriale ar fi conduse în acelaşi ritm egal ca cel mai neglijat district urban, atunci americanii ar veni la noi să înveţe tehnica unei mai mari productivităţi, în loc să ne ducem noi la ei.

Mă gîndeam la toate acestea, şi în minte îmi pregăteam un discurs bine ticluit pentru conferinţa N.A.L.G.O. ; iar cînd delegaţii sfîrşiră să mă aplaude (nu înainte de a le fi amorţit mîinile), am început să mă gîndesc la noutatea din ziua precedentă, desfăşurînd-o încet, ca pe o stofă căreia nu ştii ce să-i admiri mai întîi : strălucirea culorilor ? ţesătura atît de bine urzită ?... La aceasta se mai adăuga faptul că o rupsesem cu Alice într-un mod destul de demn şi foarte puţin dureros.

Tocmai terminasem de mobilat o casă pe strada St. Clair şi mă duceam la balul primăriei, într-o maşină „Riley“ nouă, cu Susan alături, îmbrăcată într-o rochie roşie care avea să-i bage în draci pe toţi bărbaţii şi să-i facă să crape de invidie văzîndu-mă alături de ea, cînd Teddy Soames intră în birou.

— Am auzit că ai luat masa miercuri cu Brown, spuse el. Aşadar, ne părăseşti pentru păşunile grase ale întreprinderilor particulare ?

— Se pare că da.

— Pune-mi şi mie o vorbă bună, vrei ? Pot să-ţi „aranjez“ un cont de cheltuieli la fel de bine ca oricare altul.

— Tot ce cunosc în tehnica asta am învăţat de la domnul Edward Soames, revizor principal la administraţia financiară din Warley, e bine aşa ?

— Perfect ! Dar înainte de a ne părăsi, amice, n-ai vrea să te uiţi puţin prin conturile astea, aşa, ca să ne scoatem pîrleala ?

Tonul voia să fie de o severitate glumeaţă, dar avea ceva veninos. Am rînjit şi am început să-mi răsucesc pe deget moţul de păr de pe frunte.

— Da, şefule. Se face !

Îmi dădu mapa cu conturi şi îmi întinse o ţigară zicîndu-mi :

— Sper că, în schimbul ăsteia — dacă vei mai da pe-aici — ai să-mi oferi o cutie cu havane. Apoi mă privi încruntîndu-se : Dar văd că nu-ţi prea pasă de ce i s-a întîmplat Alicei Aisgill, sau n-ai auzit ?

— Ce-i cu ea ?

— A murit.

„O, dumnezeule, mă gîndii îndată în sinea mea, s-a sinucis şi a lăsat o scrisoare în care aruncă toată vina pe mine. Acum s-a terminat. Sînt la pămînt“. Ochii lui Teddy erau de un albastru pal, ca şi cum s-ar fi scurs toată culoarea din ei ; privirile lui mă scrutau.

— Îţi era prietenă, nu-i aşa ?

— Foarte bună prietenă. Cum a murit ?

— A intrat cu maşina într-un zid în Warley Moor. Băuse toată noaptea la „Clarendon“ şi la „St. Clair“. La „St. Clair“, patronul n-a mai vrut s-o servească.

— Şi a lăsat-o totuşi să conducă, am spus eu. I-a luat banii şi a lăsat-o să se îmbete pînă cînd a ajuns în stare să se sinucidă.

Nu era frumos că-l învinuiam pe sărmanul Bert, dar trebuia să spun ceva.

— O fi gonit cu viteză nebună, spuse Teddy. Se spune că maşina s-a făcut uite-aşa — îşi făcu palma căuş — şi şoseaua era lac de sînge. N-au găsit-o decît azi-dimineaţă.

— Unde s-a întîmplat exact ?

— Pe strada Corby. Ştii, sus, mai la nord de Dealul Vrăbiilor, la dracu-n praznic. Ce-o fi căutat acolo la ora aia ?

— Nu pot să-mi închipui... murmurai.

Dar puteam să-mi închipui, clipă cu clipă, tot ce i se întîmplase Alicei după ce o părăsisem. A rămas în apartament şi a mai băut două ginuri duble. Apoi toate lucrurile din jurul ei — ceasul aurit, păstoriţele din porţelan de Dresda, şi păzitorii de capre italieni, şi fotografiile unor oameni duşi de mult de pe lumea asta, volănaşele, poleiala, perdelele de creton, sticla din care băusem eu — s-au adunat la un loc şi au atacat-o, inofensiv fiecare în parte, dar ucigător cu toate laolaltă, asemeni acelor peştişori sud-americani care în cinci minute rod un înotător pînă la os. După aceea a fugit din apartament, s-a urcat în maşină şi a plecat ; dar cînd a ajuns în Warley (nici nu-şi dăduse seama că ajunsese acolo, o cuprinsese un fel de amorţeală, pînă cînd s-a trezit aşteptînd la stopul din Market Street şi repetîndu-mi în şoaptă numele) n-a mai ştiut ce să facă. S-a îndreptat spre strada St. Clair, cu gîndul să

se ducă acasă. Cuvîntul „acasă" îi trezi o clipă în minte o noţiune abstractă, o imagine falsă : părinţi, tihnă, îmbrăţişări, lapte fierbinte, un foc zdravăn în sobă şi uitarea tuturor supărărilor şi necazurilor după o noapte de somn. Dar cînd a trecut pe lîngă strada Vulturilor (acolo stă Joe), îşi veni în fire, înţelegînd ce însemna de fapt acest „acasă" : o clădire rece, un bărbat pe care nu-l iubea, un radiator electric, toleranţa glacială a lui George, şi ea însăşi prea matură pentru ca o cană de lapte fierbinte să-i alunge gîndurile ; şi nu o aştepta nici o îmbrăţişare, chiar dacă ar fi dorit ca bărbatul ei să fie duios cu ea, iar a doua zi totul avea să fie şi mai greu de îndurat. Pesemne că s-a întors la Calder Crescent sau la Wyndham Terrace şi s-a dus la „Clarendon". Probabil că a intrat într-unul din boschete, unde n-ar fi riscat să întîlnească feţe cunoscute — „Thespienii" se strîng întotdeauna la bar. Dacă ar fi simţit nevoia de oameni, dacă ar fi fost în stare să se convingă că nu-i păsa că o părăsisem, ar fi putut să iasă din boschet şi să plonjeze în torentul principal, să revină, poate nu la fericire, dar măcar să apuce calea unui fel de purgatoriu sentimental. Pe la ora nouă şi un sfert, auzind voci în bar, şi-a dat seama că nu voia să vadă pe nimeni cunoscut, sau care mă cunoştea pe mine. S-a strecurat afară pe uşa din spate. La ginurile duble pe care le băuse înainte, s-au mai adăugat vreo trei, patru. Totuşi, nu voia să se ducă acasă. Mai rămăsese cîrciuma de pe St. Clair. Ginurile băute îşi suflecară mînecile şi se puseră pe lucru : „Trebuie să-l elimini pe Joe din

sistemul tău, i-au spus. Elimină-l, împachetează-l, fă-l să dispară. Te duceai adesea cu el la cîrciuma de pe strada St. Clair ? Foarte bine ! Du-te drept acolo şi stai unde obişnuiai să stai cu el. Scuipă-l în ochi !"

Sau poate că se dusese cu speranţa că va regăsi fericirea aceea limpede şi frumoasă pe care o împărţiserăm altădată, cînd eram cu aproape un an mai tînăr şi cu zece mai inocent ! Şi a fost nevoie de ajutorul şi mai multor ginuri ca să ajungă mai aproape de iluzia pe care o urmărea, apoi a început să cînte, sau să înjure, sau a căzut pe jos, sau toate trei la un loc, iar Bert, patronul unui local atît de onorabil, a convins-o să plece. S-a îndepărtat iar spre strada St. Clair, apoi a luat-o de-a lungul şoselii înguste pe Dealul Vrăbiilor dar, oprind la vechile cărămidării, Joe i-a răsărit din nou în faţă. Şi acasă nu putea să se ducă ! Îşi spuse că de-ar apăsa mai tare pe accelerator, ar putea ieşi din ea însăşi — şi acum mă aflam iarăşi lîngă ea în maşină, şi venea curba aceea dublă pe care doar o maşină de curse ar fi putut-o lua la o asemenea viteză...

— Ce moarte groaznică ! exclamă Teddy.

— Mă aşteptam la asta, spuse greu Joe Lampton. Conducea ca o nebună. Totuşi, ce tragedie !...

Nu-mi plăcea Joe Lampton. Era un tînăr contabil foarte calculat, purtînd un costum bleumarin bine călcat şi cu un guler alb, apretat. Totdeauna spunea şi făcea numai ce se cuvine şi niciodată nu punea pe nimeni în încurcătură etalîndu-şi indecent sentimentele. Izbutise să valorifice pînă şi o întîlnire cu o fetişcană drăguţă

pe care o răsturnase într-o căpiţă cu fîn, transformînd-o în dividende. Îl uram pe Joe Lampton, dar el arăta şi vorbea foarte sigur de sine, stînd la masa mea, în propria mea piele, şi Joe Lampton venise aici nu pentru o vizită scurtă, venise să se instaleze în mine definitiv.

— Alice nu era o fiinţă fără cusururi, observă Joe Lampton. Dar cine-i perfect ? Era o femeie plină de viaţă şi o să-mi lipsească foarte mult... Joe Lampton clătină încet şi demn din capul lui frumuşel. Asta însemna că urma ceva moralizator : Şi mie îmi place să beau un pahar, dar nici aşa, să conduci o maşină şi să te îmbeţi... Asemenea oameni n-ar trebui admişi în localuri. Noroc că n-au fost şi alte victime. Doamne, şi cînd te gîndeşti că ieri era vie, veselă, şi pe urmă într-o secundă.

— O secundă ? Da' de unde ! spuse Teddy. Cînd a venit ambulanţa mai trăia, n-a murit decît pe la ora opt.

— Isuse Cristoase ! am sărit în sus. Isuse Cristoase ! M-am întors înfuriat spre Teddy : Cine ţi-a spus ? Cine ţi-a spus ?

— Văru-meu... lucrează la spitalul din Warley, răspunse el. Mi-a făcut rău cînd am auzit. Cică se tîra pe şosea cînd a găsit-o un ţăran. Avea pielea jupuită pe ea şi volanul îi intrase...

Am ieşit din birou aproape gonind şi m-am dus la toaletă. Dar W.C.-ul era ocupat şi mai trecură aproape zece minute pînă se deschise uşa, şi un tînăr de la secţia sanitară ieşi ruşinat, lăsînd în urmă closetul plin de fum de tutun. Am încuiat uşa şi m-am aşezat pe colacul scaunului,

cu capul în mîini, mîinile acelea bune și drăgăstoase care mîngîiaseră adesea ceea ce acum, din pricina trădării acestui creier pe care îl țineam între mîini, se transformase într-o masă de carne crudă, străpunsă de oase.

La ora 12 i-am spus lui Teddy că nu mă simt bine. Nu știu ce făcusem pînă atunci; sper cel puțin că am avut obrazul să fac destule greșeli verificînd conturile. Am așteptat la stația din Market Street vreo zece minute, pe urmă am luat un autobuz spre Leddersford. Nu puteam să mănînc, nu puteam să stau în Warley și nici să dau ochii cu familia Thompson. Cu siguranță că ar fi vorbit despre Alice, și atunci Joe Lampton avea să pună iar stăpînire pe mine. Joe Lampton, marcă de export, categoria întîi, garantat, fără praf, fără defecte, crăpături sau compasiuni. Atîta timp cît stăteam pe bancă în autobuz, mă aflam în perfectă siguranță. Am încercat să nu mă mai gîndesc la nimic, în vreme ce autobuzul gonea pe șoseaua principală: o papetărie, un magazin de textile, o tutungerie, un teren de *cricket*, o fată trasă de un cîine alsacian, o femeie bătrînă, strîmbată la față, ferindu-se de cîinele care sărea spre ea ținînd cu tot dinadinsul s-o lingă pe obraz. Apoi veniră cîmpiile și vacile, drumeagurile întortocheate ca teniile, dinspre noile terenuri comunale.

Dar Alice fusese ucisă, și ceea ce vedeam eu acum nu erau decît piesele unui mecanism gigant care mai funcționa doar din bravadă: mecanism conceput, construit anume ca s-o ucidă pe Alice, or, scopul fusese atins. Trebuia să i se îngăduie

să se strice, apoi să se oprească de tot, cu șoferul adormit la volan, cu pasagerii stînd docili, cu gura căscată, așteptînd ca autobuzul să zboare mai departe, lăsînd în urmă pămînturile în paragină, magazinele închise, năpădite de șobolani, vacile nemulse mugind cu ugerele umflate, cîinii, pisicile sălbăticite, redevenite fiare cu boturi însîngerate, pe urmă să se ridice o vijelie turbată care să măture pămîntul de toate necurățeniile, pînă ce avea să dea de piatră curată și foc. Mi-am lins buzele uscate, privind la pasagerii autobuzului, strălucitori de sănătate, trandafirii la față, mirosind a mîncare, tutun și somn; am închis pleoaple, cuprins de o greață nesfîrșită. Îmi era frig, tremuram și eram gata să vărs. Dar nu era numai asta. Un adevăr cumplit mă asaltă dintr-o dată și-mi dădui seama clar că pe lume nu există nici visuri, nici milă, nimic decît un uragan de violență.

Am rămas cu brațele încordate, așteptînd un al doilea atac. Dar nu mai urmă nimic. Cînd autobuzul a ajuns la Leddersford, am intrat în prima cîrciumă întîlnită în cale. Localul era așezat într-un imobil vechi, care mirosea a igrasie și a pluș prăfuit. Ușa din față dădea direct în bar. Cînd am deschis-o, zgomotul și lumina străzii pieriră. Erau mulți oameni la bar, și toți vorbeau cu voci scăzute. Am comandat un rom și un țap de bere neagră și am început să privesc tablourile agățate pe pereți și pe scara ce ducea spre „W.C. Femei". Toate înfățișau scene de luptă, gravuri țipător colorate, cu marionete energice agitînd săbii cu pete roșii de vopsea în

vîrf, şi arme de foc din care ieşea cîte un rotocol de fum, iar marionetele acelea înfigeau steaguri pe moviliţele conice ce dominau cîmpul de luptă plat, înaintînd neobosite ca la paradă, uneori murind foarte băţoase, cu mîna stîngă la piept, cu dreapta îndemnîndu-şi camarazii să meargă înainte, către victorie. După rom, berea avea un gust de apă sălcie şi mi se făcu greaţă. Nu credeam că aş fi fost în stare să mai dau pe gît o înghiţitură. Apoi am simţit înăuntru, în pîntece, că maruntaiele mi se încălzesc, şi am mai comandat bere. Căldura lăuntrică a crescut, pînă cînd, după patru, cinci rînduri, mă cuprinse o nepăsare fericită : aveam la bancă opt sute de lire, urma să mă însor cu fata ştabului ălui mare, să ajung director cu un cont propriu de cheltuieli, eram deştept, chipeş, plin de bărbăţie, un făt-frumos din Dufton, ce înlăturase din calea lui ca prin farmec toate piedicile.

Toate piedicile ? Asta înseamna şi Alice. Alice nu fusese înlăturată ca prin farmec. Oare cît timp s-o fi tîrît prin întuneric, scăldată în sînge ? Şi acum unde mă aflam ? Eram la Dufton, la Cardington, la Compton Basset, la Cologne, Hamburg şi Essen, în avion, prin podgoriile Bavariei, apoi la Berlin, cu şcolăriţele acelea clorotice şi cu mamele lor. Cinci ţigări ca s-o ai pe mamă, zece pentru fii-sa. Apoi iar Dufton, apoi iar Warley... nu mai departe decît cu un an în urmă. Ar fi trebuit să rămîn acolo unde mă născusem, şi atunci Alice s-ar mai fi plimbat şi acum prin Warley, cu părul ei blond strălucind în soare, sau ar fi stat acasă întinsă pe divan, citind o

piesă de teatru, sau ar fi mîncat pui cu salată, dacă ar fi fost sezonul de salată. Mi-am dus mîna la cap.

— Nu te simţi bine ? întrebă cîrciumarul.

Avea o mutră flască, inexpresivă şi o voce groasă, răguşită. Pînă în clipa aceea discutase despre fotbal cu un grup de prieteni. Acum nu ştiu ce i se năzărise, îşi îndreptase ochii spre mine. Mi-am luat mîna de la cap şi-am mai cerut un coniac. Nu se mişcă să mă servească.

— Te-am întrebat : nu te simţi bine ?

— Hm ?

— Eşti bolnav ?

— Nu... nici vorbă. Am comandat un coniac.

Toţi tăcuseră. Mă priveau cu ochi scînteietori, dornici să asiste la o încăierare, să vadă cum sînt cotonogit, cum mi se rup oasele. Cu mine personal n-aveau nimic, dar pur şi simplu sînt momente cînd oamenii se plictisesc, se plictisesc de moarte. Rotindu-mi ochii prin sală, mi-am dat seama că nu intrasem într-o crîşmă obişnuită. Era un local de pariori de curse şi de homosexuali (lîngă mine se şi oploşiseră vreo trei) bătător la ochi, printre apaşii din jur, ca nişte dinţi stricaţi.

— Te-ai cherchelit, gata, ţi-ajunge ! bombăni patronul.

M-am încruntat la el. N-aveam nici un motiv să mai rămîn acolo. Dar picioarele parcă mi se lipiseră de podea.

— Îţi ofer eu un pahar, puişorule, spuse unul dintre homosexuali. Avea părul vopsit într-un galben-metalic şi mirosea a muşcată. Ronnie,

ești un bădăran ! adăugă adresîndu-se patronului, apoi îmi zîmbi, arătîndu-și dantura falsă de un alb orbitor. Ești cuminte, nu-i așa, nu muști, frumosul meu lup ?

— Ai să dai de dracu ! mîrîi patronul.

— Asta și vreau, zise individul cu părul vopsit, și chicotiră cu toții, ca la comandă.

L-am lăsat să-mi ofere un coniac dublu, apoi l-am întrebat ce vrea să bea. Voia o citronadă. Homosexualii colindă localurile numai așa, ca să agațe pe cîte unul. Nu se îmbată niciodată, cum nu ne-am îmbăta nici eu, nici dumneata dacă am fi înconjurați de femei ispititoare pe care le-am putea avea contra cîtorva pahare de băutură.

— Pe mine mă cheamă George, spuse el. Pe tine cum te cheamă, frumosule ?

I-am dat numele preotului metodist din Warley, care, în ultimul număr din gazeta *Clarion*, combătuse cu înflăcărare corupția moravurilor (referindu-se la sexualitate).

— Lancelot, spuse el. Am să-ți spun Lance. Ți se potrivește de minune. Ce ciudat, dar caracterul unui om poți să-l deduci imediat după numele pe care-l poartă. Mai iei un coniac, Lance ?

Am continuat să beau în contul lui pînă la trei fără cinci, cînd am ieșit pretextînd că mă duc la W.C. Apoi am cumpărat niște bomboane de mentă într-o farmacie și am zăcut pînă la cinci și jumătate într-un teatru de varietăți. Joseph Lampton făcea lucrul cel mai înțelept cu putință : se ferea din calea răului, așteptînd să se risipească efectele berei, romului și coniacului ; și

Joseph Lampton punea, păstra o barieră de căldură, întuneric și de umbre colorate între el și durere. Am ieșit la lumina zilei cu senzația de durere de cap pe care ți-o dau matineele, dar încetasem să mă mai gîndesc la Alice și mă țineam bine pe picioare.

Am intrat într-un restaurant și am mîncat o porție de pește și cartofi pai, unt cu pîine, două prăjituri cu cremă avînd un gust bizar (era perioada cînd cofetarii foloseau plasmă și parafină lichidă) și o înghețată de căpșuni. Apoi am băut un ceainic plin cu ceai indian roșcat. După ce am terminat a treia țigară și nu mai rămăsese nici un strop de ceai în ceainic, m-am uitat la ceas și am văzut că se făcuse șase și jumătate. Am plătit și m-am ridicat cu pasul unuia care iese la plimbare. Eram încă stăpîn pe mine și dintr-o dată mă gîndii că nimănui nu i-ar fi folosit — și cu atît mai puțin lui Alice — dacă m-aș fi îmbătat ca un porc și aș fi căzut în șanț. M-aș fi dus acasă — căci Warleyul, la urma urmelor, era casa mea, eu singur mi-o alesesem — să iau o aspirină și să mă bag în pat cu o sticlă de apă fierbinte la picioare. Doar nu eu eram bărbatul lui Alice ; să se descurce George, n-are decît. Apoi, m-am pomenit deodată nas în nas cu Elspeth.

Înaintea mea se oprise o femeie bătrînă, încorsetată, cu părul vopsit roșu, clătinîndu-se ușor pe tocurile-i înalte. Niciodată n-o văzusem în halul acela. Era machiată ca pe scenă. Pe față avea un strat de pudră atît de gros, și pomeții boiți

și buzele atît de violent rujate, încît numai ochii tiviți cu pete purpurii aveau o lucire omenească.

— Monstrule ! spuse ea, privindu-mă cu furie. Pește ordinar ! Criminalule ! Ești fericit acum, nemernicule ? Te-ai descotorosit de ea, ai scăpat ?...

— Lasă-mă, i-am spus. N-am vrut să moară. Mă scuipă în obraz.

— Ce s-a întîmplat e o pedeapsă groaznică pentru mine, mai mult decît atît nu mă poți pedepsi, am spus. Am să mă pedepsesc singur. Acum, pentru numele lui dumnezeu, lasă-mă în pace ! Lasă-ne în pace pe amîndoi.

Expresia feței i se schimbă brusc ; lacrimi grele începură să-i brăzdeze fardul. Își puse mîna osoasă pe a mea ; era uscată și fierbinte.

— Am telefonat azi-dimineață și mi-au spus, zise ea. Știam ce se întîmplase la mine. Ah, Joe, cum ai putut să faci una ca asta ? Te iubea atît de mult, Joe ! Cum ai putut să faci una ca asta ?

I-am dat mîna la o parte și am plecat repede. Nu schiță nici o mișcare ca să mă urmeze ; rămase locului, cu o privire tristă ca a unei soții tinere privind un vas militar ce pleacă din port... Fugeam de centrul orașului, îndreptîndu-mă pe ulițe dosnice, întortocheate, spre cartierul muncitoresc de lîngă șoseaua Birmingham. Șoseaua Birmingham, aceea pe care, mergînd vreo două sute cincizeci de kilometri, poți ajunge în cele din urmă la Birmingham ; era un motiv în plus ca să mă îmbăt.

Toate evadările sentimentale se termină într-un oraș străin, cu localurile și magazinele închise

fără o para în buzunar, cu trenul ce te-ar duce acasă, suprimat fără termen, suprimat pentru un milion de ani... *„Lasă-ne în pace“*, îi spusesem lui Elspeth. Eram *doi* deci... Eu și un cadavru, un cadavru care în curînd avea să încapă pe mîinile dricarului — puțin ruj, puțină ceară, cîteva cusături dibace, bandaje albe de mătase pentru părțile unde nu se mai puteau face reparații, și perechii noastre nu i-ar fi mai fi fost rușine să se arate în lume. Eu eram cadavrul care arăta mai bine ; pe mine încă mult timp nu era nevoie să mă îngroape.

Tramvaiele și magazinele își înfigeau cel mai adînc bisturiul în cancerul din mine. De fiece dată cînd un tramvai trecea clătinîndu-se, ratînd cu un centimetru pietonii neatenți, o vedeam pe Alice sub roți, însîngerată, țipînd, și voiam să fiu acolo, cu ea, să mi se stabilească vinovăția, să se oprească circulația, iar mutrelor bovine să li se facă rău de groază. Nu-mi păsa de restul vehiculelor, nu știu de ce ; și nu știu de ce m-am gîndit la o asemenea moarte stupidă. Nu îndrăzneam să mă uit la magazine. Era unul cu o firmă nouă — „Umpelby și Dickinson“, textile, înființat în 1855 — și azi îmi mai produce coșmaruri. Avea șaizeci și trei de geamuri murdare, iar patru dintre literele scrise sus pe firma de lîngă birourile principale lipseau. *Umpelb* și *D kinso* sînt cuvintele cele mai îngrozitoare pe care le-am văzut vreodată. Acum îmi explic că eram speriat fiindcă magazinelor nu le păsa de ceea ce se întîmplase cu Alice. Dar de ce oare uram tramvaiele nevinovate și prietenoase ?

Am mers înainte aproape doi kilometri, depărtîndu-mă mereu de şoseaua principală, dar zgomotele tramvaielor îmi mai sunau încă în urechi. Era o seară frumoasă pentru acel anotimp al anului, neobişnuit de caldă şi spumoasă parcă, picurînd de-a lungul străduţelor înguste; majoritatea uşilor erau deschise, şi oamenii şedeau în prag, şedeau pur şi simplu, fără să spună nimic, privind pietrele cenuşii, coşurile şi dughenele deprimante. Era vineri, şi curînd aveau să se ducă să se îmbete. Deocamdată se prefăceau că e luni sau chiar joi, că n-au parale şi că vor fi nevoiţi să stea acasă printre rufele întinse la uscat, privindu-şi toată seara nevestele pămîntii, cu varice la picioare, umblînd de colocolo şi urîndu-l pe amărîtul din strada învecinată care a cîştigat un pariu de nu mai puţin de o sută de şilingi, mizînd doar cinci. Apoi vor renunţa să se mai prefacă şi vor cîntări lacomi în palmă banii de cheltuială : vreo trei lire.

M-am oprit şi m-am rezemat de un felinar. Nu puteam să mai merg. Ar fi trebuit să plec undeva la ţară. La ţară poţi să te plimbi fără să-ţi vină să verşi, şi nu te doare că pomii, iarba, apa rămîn nepăsătoare, fiindcă de la ele nu te poţi aştepta la nimic, nu le pasă de iubire; pe cînd oraşul ar trebui să fie plin de iubire, şi nu-i niciodată.

Un poliţist trecu pe lîngă mine şi mă privi iscoditor. Peste cinci minute trecu din nou. Nu-mi rămînea altceva decît să intru în cel mai apropiat local. M-am dus mai întîi la bar, unde majoritatea muşteriilor păreau a fi salahori irlan-

dezi ; chiar cînd nu vorbeau, păreau de-o însufleţire, de o violenţă extremă. Locul meu nu era acolo (tot aşa cum al lor nu era la „Clarendon"), şi ei ştiau asta. Le-am simţit cu o bucurie adîncă duşmănia. Era tocmai ce-mi trebuia; asta îmi procură o senzaţie tot atît de plăcut acră ca un fum greu de mahorcă. Am dat pe gît dintr-o dată o jumătate din halba amară, privind cu o milă batjocoritoare mutrele stupide din jur, mutrele celor care ar fi putut fi viitorii mei camionagii, muncitori, vînzători dacă ar fi dat peste ei norocul acesta !...

Am mai băut o halbă. Berea era rînd pe rînd amară, parfumată, acră, apoasă, dulce, sălcie. Capul mi se umpluse de o ceaţă groasă, ce căuta să-şi facă loc spre gît; presiunea crescu pînă ajunse în ochi, şi atunci scaunele, oglinzile, feţele oamenilor şi sticlele din spatele barului se amestecară într-o harababură pe podeaua ce se legăna uşor. M-am apucat zdravăn cu amîndouă mîinile de bara de alamă a tejghelii, trăgînd adînc aer în piept de mai multe ori, pînă ce podeaua, protestînd ca un animal bătut, se domoli.

După două romuri, am intrat în salonul de alături. Nu fuseseră scaune libere la bar şi mă dureau picioarele, dar nu de asta plecasem. Adevăratul motiv se afla la intrare — de cum o zărisem, mi-am dat seama că ea era singurul lucru necesar ca să-mi închei seara. Singurul leac pe care încă nu-l încercasem.

Părea de vreo 20 de ani şi avea păr blond, creţ, şi oase mici. Nu arăta rău, dar faţa-i era neterminată, ca şi cînd n-ar fi avut destulă carne

ca să-i întregească feminitatea. Cînd a văzut că mă uit la ea, mi-a zîmbit, şi pielea palidă mi-a făcut impresia că sta gata să i se rupă. Dar omul nu trebuie să fie prea pretenţios cu femeile agăţate la întîmplare. În timp de pace, femeile nu pică aşa de uşor cum îşi închipuie cetăţenii onorabili. Şi avea în ea ceva care dintr-o dată trezi în mine un lucru pe care-l crezusem dispărut de ani, o dorinţă ce depăşea cu mult simpla curiozitate, o poftă perfidă, deşănţată de a vedea cam cum era făcută sub rochie.

M-am aşezat lîngă ea.

— Te deranjez ?

Chicoti.

— Aş, de unde !

I-am oferit o ţigară.

— *Mersi frumos,* zise ea. O, dar ce tabacheră grozavă ai ! Lovi argintul, şi degetele ei lungi, subţiri, cu unghiile sîngerii şi mult prea curbate, le atinseră pe ale mele. Nu eşti de pe-aici, după cum văd.

— Sînt din Dufton. Voiajor.

— În ce branşă ?

— Lenjerie de damă.

Cînd începu să rîdă, am văzut că dinţii de sus erau străbătuţi orizontal de o dungă zimţată cafenie.

— Eşti un drac de bărbat ! zise ea. Îmi dai şi mie o mostră gratuită ?

— Dacă eşti fată cuminte.. am răspuns. Vrei să bei ceva cu mine ?

— Da, aş bea o bere...

— Bere ? am făcut eu. Nu vrei ceva mai tare ? Săptămîna asta am vîndut mii de perechi de chiloţi de damă...

— Vai, ce urît vorbeşti !

Dar luă un gin, apoi încă unul şi încă unul, apoi un rachiu, şi curînd începurăm să ne atingem uşor, apropiindu-ne centimetru cu centimetru şi totuşi îndepărtîndu-ne parcă din ce în ce mai mult unul de altul. Mi-am dat seama într-o străfulgerare de luciditate, înainte ca băutura şi dorinţa să pună stăpînire pe mine definitiv, că doar trupurile ni se atingeau ; dar aşa cel puţin nu mă mai gîndeam la Alice. Nu se mai tîra pe Corby Lane, cu pielea capului jupuită, scalpată, atîrnîndu-i peste obraji. O asemenea fiinţă nu se născuse, nu vieţuise niciodată ; şi nici Joe Lampton nu mai exista, ci doar un simplu voiajor comercial din Dufton, care petrecea o seară plăcută cu o fetişcană nostimă.

Cred că se făcuse opt şi jumătate cînd mi-am dat seama că în local se lăsase o linişte ameninţătoare. Am ridicat ochii ; înaintea noastră, un tînăr stătea nemişcat, uitîndu-se urît la noi. Avea o mutră de delicvent de drept comun, cu ochii căscaţi, spălăciţi cu trăsături boţite, fără formă parcă, şi gura mare. Purta un costum albastru uşor, la două rînduri, petrecut în aşa fel încît părea decoltat, şi avea o cravată albastră de mătase dintr-un material vîscos, lunecos.

În acel moment se bucura de ceea ce mii de filme şi de reviste îl încredinţaseră a fi o mînie îndreptăţită : *amanta lui îl trădase !*

— Hai, făcu el. Vino, Mavis.

— Pleacă, spuse ea. Ce-ai venit pe capul nostru ? Ne simţeam foarte bine pîn-ai venit tu.

Îşi scoase pudriera şi începu să-şi pudreze nasul. Tînărul o apucă de mîini.

— Termină odată ! strigă. Am întîrziat, dar n-am avut încotro. Am făcut ore suplimentare.

Îl măsuram, gîndindu-mă dacă să i-o las lui sau nu. Nu eram atît de beat încît să mă las bătut într-o bombă de pe şoseaua Birmingham. Dar individul nu era un Goliat : era cît mine de înalt, însă umerii îi avea vătuiţi şi părea cam firav ; făcea parte din categoria aceea de inşi ale căror oase par că nu se întăresc niciodată.

— Las-o-n pace ! m-am răstit la el.

— Da' tu cine dracu mai eşti ?

— Jack Wales.

— Habar n-am de numele ăsta, nu ştiu, nu-l cunosc !

— Nici nu mă aşteptam. M-am ridicat : Ai auzit ce-am zis ?

Involutar, mîna mea bîjbîi pe masă pînă dădu de o halbă goală. În local nu se mai auzea nici musca. La masa de alături se afla o pereche cumsecade, demodată, de vîrstă mijlocie. Amîndoi păreau speriaţi. Bărbatul era mic, pirpiriu, femeia avea ochelari cu rame albe şi o gură micuţă. Îmi aduc aminte că-mi părea rău de ei, pe cînd în mine începu să urce o furie limpede, rece, tot atît de tăioasă şi de asasină ca halba de bere pe care o ţineam în mînă.

— Ia laba de pe ea !

Am ridicat halba ca şi cînd aş fi vrut să izbesc o dată în masă cu ea. Mîna lui slăbi strînsoarea, şi fata îşi eliberă încheietura braţului, pudriera pică pe jos şi un norişor de pudră se risipi în aer. Tînărul se întoarse şi ieşi fără o vorbă. Zgomotele obişnuite ale localului reîncepură, şi incidentul fu dat uitării tot atît de repede cum începuse.

— Nu-i chiar prietenul meu, Jack, să ştii, se scuză ea. Mi-e silă de el. Crede că-i stăpîn pe mine, numai aşa, că am ieşit o dată ori de două ori cu el.

— În orice caz, ne-a făcut prezentările, am zis eu. Deci, Mavis te cheamă. Frumos nume, ţi se potriveşte, fetiţă dragă.

Îmi atinse mîna.

— Ai spus asta atît de drăguţ...

— Ţie nu-i greu să ţi se spună lucruri drăguţe.

— Eşti cel mai adorabil băiat pe care l-am cunoscut în viaţa mea ! O, şi ce haine frumoase ai ! Îmi pipăi la iuţeală stofa costumului. (Era un costum nou, făcut dintr-o stofă pe care mi-o dăruise Alice cu cinci luni în urmă.) Lucrez într-o fabrică de textile, mă pricep la stofe.

— Dacă-ţi place ţie, Mavis, am să umblu numai în costumul ăsta, am spus eu. Limba începea să mi se împleticească în gură. Sînt atît de fericit cu tine... eşti atît de drăguţă... şi de deşteaptă... şi de frumotsă...

Reluam vechiul repertoriu, amestecînd frînturi de poezii, nume de cîntece, fragmente de autobiografie, turnînd peste toate siropul linguşirii. Ştiam foarte bine că nu era nevoie de asta ; cîteva rîn-

duri de băuturi, o mie de fumuri de nicotină și obișnuitele maniere frumoase ajungeau ca să obțin ceea ce doream. Dar trebuia să înfrumusețez pofta, să atenuez ritmurile bestiale ale împreunării, să dau inevitabilelor minute de demență fremătătoare o oarecare poleială, să fac ca actul sexual să semene cît de cît cu bunătatea și duioșia.

— Lasă-mă pe mine să plătesc, spuse ea cînd am mai comandat un rînd.

— Cum vrei, am spus eu.

— Ai cheltuit cîteva lire, știu sigur. Eu, Jack, nu sînt din alea interesate. Mie, dacă-mi place un bărbat, nu-mi pasă dacă nu-mi dă decît un ceai. Eu, să știi, cîștig bine. Săptămîna trecută am adus acasă șase lire.

Am simțit că-mi dau lacrimile.

— Șase lire! am exclamat. Păi ăștia-s bani, nu glumă, Mavis! Poți să-ți mai pui și deoparte, pentru zestre.

— Trebuie mai întîi să găsesc un tip potrivit, spuse ea.

Scotoci în poșetă. Era o poșetă mare, de piele neagră, cu inițiale bătute în pietre. Înăuntru avea talmeș-balmeșul obișnuit de pudră, ruj de buze, vată, batiste, țigări, chibrituri, poze... Îmi strecură în mînă o hîrtie de zece șilingi.

— Plătesc eu, iubitule, spuse ea.

Vocea caldă, cu accent nordic, și priveliștea poșetei deschise îmi dădură un sentiment insuportabil de singurătate. Îmi venea să-mi pun capul între sînii ei micuți, asudați, și să dau uitării lumea crudă în care fiece faptă aduce urmări.

Am comandat o sticlă de bere și un gin cu vermut. Timpul începu să fugă prea repede, să alunece fără speranță. Clipă de clipă mă uitam la ceas și, privindu-i acele, vedeam că trecuseră încă zece, și încă zece minute. Știam că pe Mavis n-o întîlnisem decît cu un ceas înainte, dar ceasul acela era departe, cu un an în urmă. În timp ce beam berea acră cu un miros înțepător, trezit, podeaua începu iar să se clatine. Apoi, toate impresiile pe care le poate avea un om se strînseră laolaltă, ca o mulțime de curioși la locul unui accident, și fiecare țipa să fie lăsat să mă vadă, să se aplece asupra mea : timpul care dansa, încălțat în ciubote cu ținte pline de noroi, gustul nou al berei și gustul cel vechi al coniacului și al romului, al peștelui și al făinei, al tutunului, al funinginei și murdăriei, al sudorii lui Mavis, care avea ceva nesănătos, și pudra și rujul ei — cretă, rădăcină de iris, bomboane parfumate — și mîna fierbinte a alcoolului ce mă ținea pe linie de plutire, și tocmai cînd mi se părea că pe lume nu va mai exista alt loc decît încăperea aceea lungă, cu scaunele verzi *art moderne*, și cu mese acoperite cu cristal, ne-am trezit afară în stradă, înlănțuiți, mergînd pe ulițe înguste, pe alei și străduțe, prin curți și maidane ; apoi am trecut peste o pasarelă, dedesubtul căreia locomotive făceau o larmă de fierării înghesuite una în alta ca să scape de frigul nopții, toate împreună, fără rost, ca și cum s-ar fi bătut între ele cu palmele pe spinare ca să se încălzească, și în cele din urmă ne-am pomenit în colțul unui depozit de lemne, într-o mică magazie de cherestea. M-am desprins de trupul meu, care singur execută

gesturile așteptate de fată. Ea se agăță de acel trup după clipa arzătoare a împreunării, ca și cînd ar fi fost viu, sărutîndu-i fața răvășită de băutură și punîndu-și pe sîni mîinile lui inerte.

Foarte aproape de strada murdară erau case, lîngă depozitul de lemne; puteam să aud voci, muzică și să adulmec mirosul mîncărurilor. Jur împrejur licăreau luminile orașului. Șoseaua Birmingham pornește din centrul Leddersfordului, iar noi ne aflam pe un mic platou, care se ridica în mijlocul drumului. Nu se zărea nici urmă de cîmp și nici o palmă de loc unde să nu fi fost oameni: două sute de mii de singurătăți, două sute de mii de morți diferite.

Atunci, deodată, toată întunecimea pe care lumina o izgonise, străvechea pustietate a șesurilor și pădurilor, pe care o copleșiseră de mult construcțiile, se revărsară asupra mea, fără să-mi aducă nici durere, nici fericire, nici deznădejde ori speranță; pur și simplu neant. Totul era ca fantoma imaginii dintr-un caleidoscop, stinsă pe ecranul orb, și pe care n-o mai puteam face să apară din nou, neavînd moneda necesară.

— Ai mîini frumoase și moi, spuse Mavis. Ca de femeie.

— Nu sînt... nu sînt frumoase, am bîiguit eu. Sînt urîte. Mîini de ucigaș.

— Ești beat, îngerașule.

— N...u... niciodată nu m-am simțit atît de bine.

Mă reîntorsesem în trupul meu, îmi dădeam seama cu groază de asta, și nu știam ce să fac cu el.

— Ce băiat curios ești tu, spuse Mavis.

Mi-am căutat tabacherea. Era goală. Fata scoase un pachet de țigări „Players" și aprinse două.

— Ia tot pachetul, eu mai am, spuse ea.

Am fumat un timp în tăcere. Mă sileam să ies din beție; în zadar însă. Nu-mi puteam aminti nici unde locuiam și literalmente nu știam dacă eram treaz ori visam.

— Jack, tu mă placi pe mine?

— Din prima clipă în care te-am văzut. Am mai făcut un efort: Ești foarte dulce. Te plac foarte mult, foarte mult.

Luminile începură să se învîrtească în jurul meu, urechile îmi țiuiau...

— Mașinăriile astea, am spus. Ale dracului mașinării. Nu se mai opresc odată?

Se vede că mai mult m-a tîrît de acolo; nici nu știu cum putuse să mă care. Ne-am oprit întîmplător lîngă o casă cu terasă, am încercat să mă țin drept, dar n-am reușit. În cele din urmă, m-am sprijinit de gardul grădinii.

— Te simți bine, Jack?

— Splendid, am spus eu. Splendid!

— O iei la stînga și mergi drept înainte. Ai bani de taxi?

Am scos din buzunar un ghemotoc de bancnote.

— Ai grijă, spuse ea. O lumină se aprinse deasupra noastră și am auzit un glas bărbătesc mîrîindu-i numele. O, doamne, se sperie, s-au trezit! Mă sărută. La revedere, Jack. A fost grozav, să știi, n-am să uit! Și intră fuga în casă.

Am plecat, legănîndu-mă pe picioare, uşurel, cu o mişcare graţioasă, în acelaşi timp atît de comică, cel puţin aşa mi se păru, încît mă simţii obligat să rîd.

O mînă aşezată pe umărul meu îmi întrerupse rîsul la jumătate, punînd în acţiune reflexele pe care mi le crease sergentul instructor cînd mă învăţase tehnica luptei corp la corp. Mecanismul era ruginit, dar, mă gîndii eu cu bucurie, durerea şi umilinţa îşi vor da mîna, ca să se avînte înainte, spre a-i strivi pe cei doi indivizi opriţi în faţa mea.

Unul din ei era iubitul lui Mavis. Pe celălalt nu-l cunoşteam, dar ăsta mă îngrijora cel mai mult. Părea a fi treaz de tot şi era mai lat în umeri decît mine.

— Ia te uită la el... spuse pretendentul lui Mavis. Ia te uită la el... îngîmfat şi plin de coniac, împuţitul! Mă înjură rar, tărăgănat, iar vorbele acestea, în loc să mă înfurie, mai mult mă mîhniră. Mavis e fata mea, auzi? Nouă nu ne plac străinii care se amestecă în treburile noastre, auzi? Mîna i se încleştă pe umărul meu. Ai să vezi pe dracu, o să blestemi clipa în care ai pus piciorul pe aici, băiete!

— Cară-te! am spus.

— Tu să te cari!

Îmi arse un pumn. M-am ferit, dar nu la timp, şi m-a lovit în obraz, tăindu-mă cu ceva (mai tîrziu mi-am dat seama că era un inel). Pe moment am crezut însă că era un briceag şi l-am pocnit în mărul lui Adam. A scos un sunet vag — ceva între gunguritul unui copil şi horcăitul unui muribund — apoi se îndepărtă de mine, clătinîndu-se şi ţinîndu-se cu mîinile de beregată.

— Scîrnăvie! urlă prietenul lui, încercînd să-mi dea una cu piciorul în burtă.

Mai curînd dintr-un noroc decît conştient, m-am întors într-o parte; dar nu aşa cum mă învăţase sergentul la instrucţie. Piciorul mă lovi în coapsă, mi-am pierdut echilibrul şi am căzut cu individul peste mine. Ne-am rostogolit pe pavaj ca nişte ştrengari care se iau la trîntă. Eu încercam să-l ţin cît mai departe de mine, iar el, cred că nu se gîndea la nimic altceva decît să mă facă să sufăr tot atît cît suferea prietenul lui din pricina mea (pe ălălalt îl auzeam, abia îşi mai trăgea sufletul). Cu amîndouă mîinile încleştate în jurul gîtului meu, începu să strîngă; un val de durere negru şi roşu mi se întinse ca o lavă îndărătul ochilor. Mîinile mi se înmuiau, picioarele nu le mai puteam mişca şi simţeam gustul sîngelui ce curgea din obrazul tăiat şi parfumul briantinei şi al gulerului scrobit al adversarului meu, şi încă un miros amestecat de portocale, peşte şi de cîine plouat. Felinarele crescură dintr-o dată, toate, de o sută de ori, ca vrejurile fasolei în filmele documentare, trăgînd după ele şi casele, cu dîre lungi de lumină; atunci mi-am amintit de o altă figură pe care sergentul ne-o arătase la instrucţie şi mi-am scuipat adversarul drept în faţă. Instinctiv, se dădu înapoi, strînsoarea slăbi o clipă; mi-am mai adus aminte de alte şi alte trucuri, şi în treizeci de secunde individul era un morman de cîrpe murdare zăcînd pe pavaj, iar eu alergam, alergam din răsputeri de-a lungul străzii.

În noaptea aceea am avut noroc. N-am văzut nici un sticlete și n-am mai auzit nici pași care să mă urmărească. După ce am gonit așa vreo zece minute, am ajuns în șoseaua principală și m-am urcat într-un tramvai ce mergea spre centrul orașului. Mîinile, fața îmi sîngerau ; privindu-mă în geamul luminat, am văzut că aveam pe haină pete mari de noroi și de sînge și că toți nasturii de la pantaloni erau descheiați. Din fericire, în tramvai se mai aflau destui bețivi, așa încît nu eram chiar atît de bătător la ochi. Înghesuit, împins, am ajuns lîngă o femeie ce părea a fi singura persoană trează din tramvai, și femeia avea părul cărunt, o verighetă groasă de modă veche în deget și se uita la mine cu scîrbă. În minte, nu știu cum, îmi răsăriră cuvintele unui imn al Armatei Salvării, și, fără să cunosc melodia, am început să-l mormăi : *„Cruce veche și roasă, cruce veche și roasă, mă voi agăța de crucea veche și roasă“*. Scîrba de pe fața femeii de lîngă mine se preschimbă în dispreț. Arăta așa de curată — ca o mamă — iar de sub jacheta ei albastră se zărea o idee din bluza albă, scrobită, încît m-au podidit lacrimile. Îi eram recunoscător că mă observase, că îi păsa de mine și că mă privea dezgustată.

Luminile, zgomotele, mașinile, autobuzele, tramvaiele, trecătorii — toate acestea se dovediră a fi prea mult pentru mine. De două ori era cît pe-aci să fiu călcat, și oamenii mă speriau tot atît de mult ca și vehiculele. Iar pietonii mi se păreau și ei făcuți din oțel și din cauciuc, gata să mă calce într-o clipită și să-și continue drumul, grăbiți, habar neavînd, nesinchisindu-se că mă striviseră.

Stația autobuzului de Warley era departe de centrul orașului. Nu-mi mai aduceam aminte drumul și nici ora la care pleca ultimul autobuz. Am aprins o țigară, și țigara avea un gust de pudră — pudra lui Mavis ; apoi am stat, sau mai bine zis m-am legănat lîngă un lacto-bar din vecinătatea gării. Mă întrebam dacă poliția dăduse peste cei doi indivizi ; se vede treaba că-i atinsesem prea tare. Mă gîndeam la mîinile celui dintîi, roșii, zgîriate, cu negru sub unghii, ținîndu-se de gît, și la trupul moale al celuilalt, cu gulerul curat și cravata nouă de mătase, smulsă, sfîșiată, și mi s-a făcut deodată rușine, ca și cînd aș fi lovit un copil.

M-am învîrtit în loc, pînă am dat de o stație de taxiuri. Îmi luase ceva timp ca s-o găsesc. Mai fusesem prin Leddersford de cîteva ori și aveam în minte harta străzilor din cartierul acela, așa că, normal, într-o secundă, aș fi putut să mă descurc. În noaptea aceea însă toate se întorseseră cu fundul în sus, iar străzile parcă își schimbaseră numele. Am mers pe o stradă și m-am trezit iar pe șoseaua Birminghamului, după ce trecusem de două ori prin fața lacto-barului de unde pornisem. Cînd am văzut șirul de taxiuri de cealaltă parte a șoselei, m-am oprit o secundă, să văd dacă puteam traversa.

Apoi am căzut. M-a cuprins un fel de veselie. Parcă aș fi avut o saltea elastică sub mine care îmi amortiza căderea și mă arunca din nou, sus, tot mai sus, spre cer... Dar eu voiam să zac pe caldarîm, pe partea lui rece, s-o sărut, să adorm cu obrazul lipit de ea. Mă căzneam să mă ridic

în picioare, ţinîndu-mă de un felinar, cînd am auzit o maşină oprindu-se lîngă mine. Dacă era poliţia, n-aveam altceva de făcut decît să-i înfrunt ; eram prea obosit şi năuc ca să fug şi ştiam că, dacă încercam să trec şoseaua, aveam să fiu cu siguranţă ucis. Mi-am făcut curaj ca să răspund la întrebările oficiale, zgîindu-mă într-una la culoarea verde-închis a stopului.

— E timpul să vii acasă, Joe.

Am întors capul. Era Bob Storr.

— N-am casă.

— Ba da, ai. Toţi am fost îngrijoraţi.

Mă luă de braţ. Eva ieşi din maşină şi mă apucă de celălalt braţ ; de îndată ce apăru şi ea, m-am lăsat în voia lor, dar continuam să insist că n-am casă. Am stat în spate cu Eva ; dîrdîiam de frig şi ea îmi puse o pătură pe genunchi.

— Doamne, murmură, ce-ai făcut ? Ai fost căutat prin tot oraşul. Familia Thomspon...

— Susan, am spus eu. Ce-i cu Susan ?

— Da' ştiu că eşti beat ! exclamă Eva. S-a dus la Londra azi-dimnieaţă după rochia de mireasă. Ai uitat ?

— Lasă-l în pace, spuse Bob. Îi ajunge pe ziua de azi.

— Am omorît-o pe Alice, am spus şi am început să plîng.

— Nu vorbi prostii ! îmi strigă Bob.

— Toată lumea ştie că eu am omorît-o. Şi familia Thompson ştie...

— Familia Thompson ştie că era metresa ta, continuă Bob. Şi ei au avut un băiat, şi ştiu cum sînt tinerii. N-au ce să-ţi reproşeze. Nimeni nu-ţi reproşează nimic, pricepi ?

Acum maşina urca înălţimile din partea de est a oraşului, departe de fum, de gunoaie, de unghiile negre ce rîcîie pavajul, de figurile triste, pierdute, care încercaseră să fie deopotrivă cu mine ; maşina torcea uşurel, cum ar fi făcut dacă Alice ar fi fost alături de mine în locul Evei ; cum ar fi făcut chiar dacă lui Bob i-ar fi crescut dintr-o dată gheare şi coarne ; cum ar fi făcut dacă lumea s-ar fi sfîrşit în următoarele cinci minute.

Am continuat să plîng, ca şi cînd lacrimile ar fi putut şterge imaginea ei tîrîndu-se în mîini, în genunchi, pe strada Corby, ca şi cînd ar fi putut înăbuşi primele ei ţipete sfîşietoare, ultimele gemete de delir.

— Ah, doamne, am spus, eu am ucis-o ! N-am fost acolo, dar eu am ucis-o.

Eva îmi trase capul spre pieptul ei.

— Dragul meu, n-o lua chiar aşa. Acum nu-ţi dai seama, dar totul a fost spre binele tău. Ţi-ar fi ruinat viaţa. Nimeni nu te învinuieşte, Joe, nimeni.

M-am îndepărtat brusc de ea.

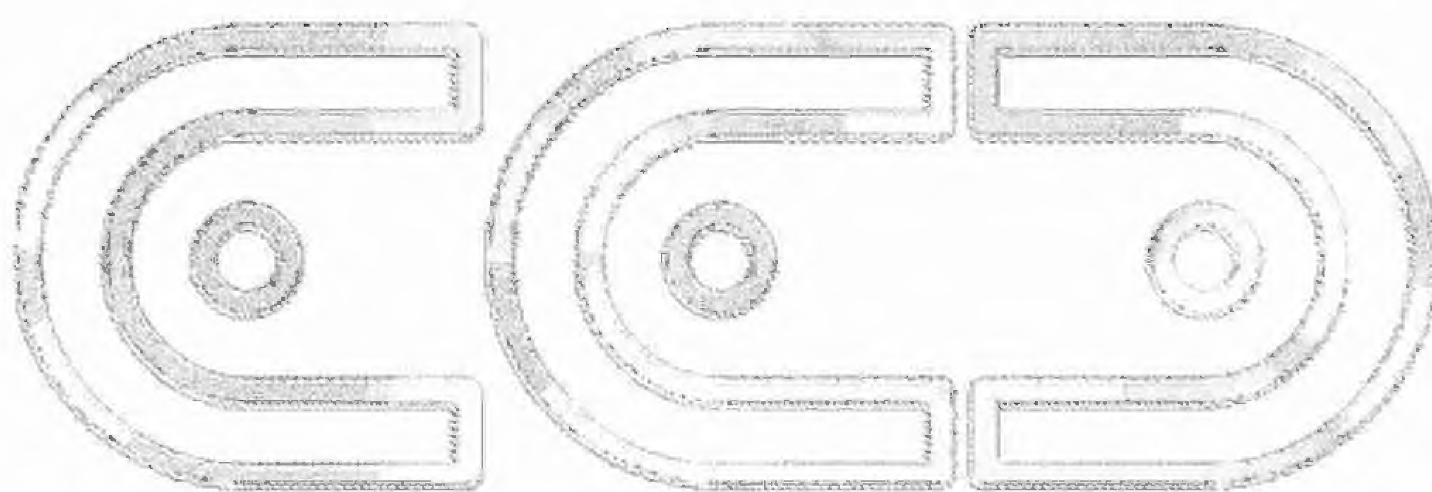
— Ah, dumnezeule, am strigat, dar tocmai asta e nenorocirea !

Redactor responsabil: MARIA VONGHIZAS
Tehnoredactor: AURICA IONESCU

Dat la cules 26.10.1967 Bun de tipar 12.04.1968. Apărut 1968. Tiraj 50.170 ex. broşate. Hîrtie tipar înalt tip B mat. de 63 g/m² Format 700×900/32. Coli editoriale 14,19. Coli de tipar 11. A. nr. 15.086. C.Z. pentru bibliotecile mari şi mici 82—31=59.

Intreprinderea Poligrafică „13 Decembrie 1918", Str. Grigore Alexandrescu nr. 89—97, Bucureşti, Republica Socialistă România.
Comanda nr. 971.

Scanare și prelucrare digitală

de

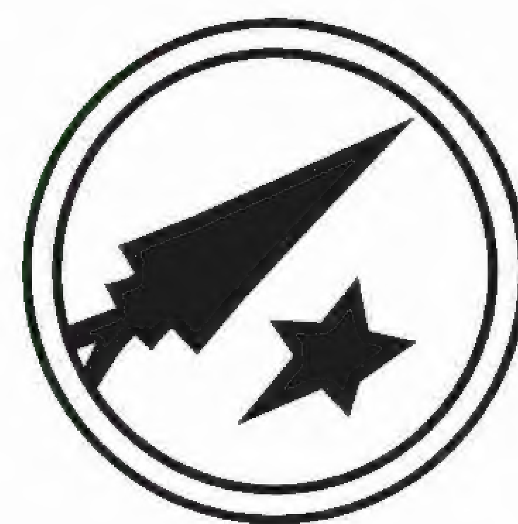

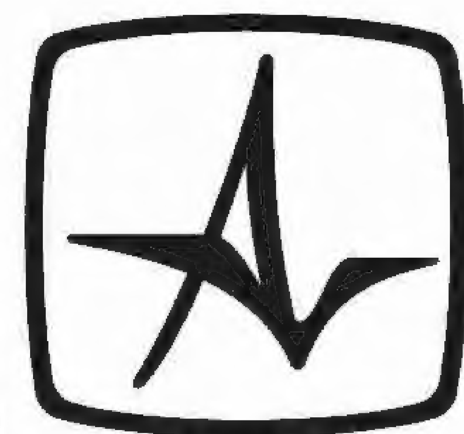
Anonim

și

CAT Graur

Antwerpen

2023

